

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
İSLAM MEZHEPLERİ TARİHİ BİLİM DALI**

**MANZUM HACI BEKTÂŞ-I VELÎ VELÂYETNÂMESİ ÜZERİNE
BİR İNCELEME**

**Cemil Cihan MACİT
0930207349**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Prof.Dr. Mehmet Saffet SARIKAYA**

ISPARTA-2012

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZ SAVUNMASI ve SÖZLÜ SINAV TUTANAĞI

Gönderen : Temel İslam Bilimleri ABD Başkanlığı

Gönderilen : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Ana Bilim Dalımız YÜKSEK LİSANS Programı öğrencisi Cemil Cihan MACİT tez çalışmalarını sonuçlandırmış ve kürulan jüri önünde tezini savunmuştur. Sınav Tutanağı aşağıdadır.
Tez adı değişikliği YAPILDI / ~~YAPILMADI~~

14.09.2012
Tarih

Prof. Dr. Abdülgaffar ASLAN
Anabilim Dalı Başkanı
Bölüm Başkanı

SINAV TUTANAĞI :

Jürimiz, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 25/39. maddesi uyarınca 14.09.2012 Perşembe
günü saat 14.00 te toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin "Manzum Hacı Bektaş-ı Velî
Şalâhetnamesi üzerine bir inceleme" konulu tezini incelemiş ve yapılan sözlü sınav sonunda OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile aşağıdaki kararı almıştır.

KABUL

RED

DÜZELTME

Tez Sınavı Jürisi	Ünvanı-Adı-Soyadı	İmza
Başkan	Prof.Dr. Mehmet Saffet SARIKAYA	
Üye	Prof.Dr. Kemal SÖZEN	
Üye	Prof.Dr. Musa KOÇAR	
Üye		
Üye		

Yukarıda adı geçen öğrenci Sınav Tutanağı'nda belirtildiği üzere mezun olmaya HAK KAZANMIŞTIR / HAK KAZANMAMIŞTIR.
Gereğini rica ederim.

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI :

Tarih :

Karar No :

Enstitü Müdürü

MADDE-25 : Tez sınavının tamamlanmasından sonra Jüri salt çoğunlukla tez hakkında "KABUL", "RED" ve "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Düzeltme alan öğrenci bir sonraki dönemde kayıt yaptırmak zorundadır.

MADDE-39 : Tez sınavının tamamlanmasından sonra Jüri salt çoğunlukla tez hakkında "KABUL", "RED" ve "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Yüksek Öğretim Kurumu ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Düzeltme alan öğrenci bir sonraki dönemde kayıt yaptırmak zorundadır.

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Manzum Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Cemil Cihan MACİT
26.09.2012

ÖNSÖZ

İslâm kültür mirasının önemli kaynaklarından sayılan velâyetnâmeler, velî kabul edilen kişilerin hayatlarını ve olağanüstü hallerini konu edinen eserlerdir. Velâyetnâmeler, sözlü anlatımın örneklerinden olan destan, masal ve efsane gibi dilden dile, nesilden nesile aktarılmış ve zamanla kitabi eser formatına dönüşmüştür. Bu eserler, başlangıçta kahramanlık olaylarını ve bazı kimselerin olağanüstü kahramanlık özelliklerini içerirken, ilerleyen süreçte tasavvufun şekillenmesiyle ve bunun sonucunda ortaya çıkan tasavvufî hareketlerin etkisiyle tarikat şeyhleri için de yazılan eserler haline gelmiştir. İnsan idrakini zorlayan halleri konu edinmesinden dolayı düşünürler tarafından itibar görmeyen bu eserler, içerisinde barındırdığı şahsi, tarihi ve sosyal bilgiler sayesinde din ve tasavvuf tarihçileri açısından kıymetli kaynaklar olarak kabul edilmiştir.

Bu bağlamda *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi* de Anadolu'da şöhret bulan *Velâyetnâme* örneklerinden biridir. Anadolu kültür tarihinin önemli simalarından kabul edilen Hacı Bektâş-ı Velî'nin doğumundan ölümüne kadar geçen süreci, kerametlerini ve halifelerini anlatan bu eser, Alevî-Bektâşî geleneğin temel kaynaklarından biridir. Eser sadece Alevî çevrelerde değil, ihtiva ettiği bilgilere bağlı olarak din, tarih ve sosyoloji araştırmacıları için de referans niteliğinde bir eserdir. Bu nedenle eserin çeşitli neşirleri ve üzerine yapılan incelemeler vardır.

Nesir, manzum-nesir ve manzum halde farklı yazım türleri bulunan *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi* adlı eserin ilk iki türü üzerinde çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte manzum nüshaları üzerinde yeterince durulmadığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığında bulunan güzel yazılmış ve okunaklı bir nüshasını esas alan bir çalışma yapılmıştır.

Tez, benzeri çalışmalarda olduğu gibi *İnceleme* ve *Metin* olmak üzere iki kısmı içermektedir. *İnceleme* kısmında konu üç başlık altında incelenmiştir. Birinci başlıkta, velâyetnâmeler hakkında bilgiler verilmiş, ikinci başlık altında Bektâşî velâyetnâmelerinden, *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi*'nden bahsedilmiş, farklı nüshalar hakkında kısaca bilgiler verildi. Üçüncü başlık altında ise, metni çevirirken takip edilen yöntem hakkında bilgi verilmiştir. *Metin* kısmında ise metin, manzum olarak günümüz Türkçesine aktarılmıştır.

Okuyamadığımız bazı eski Türkçe kelimelerin okunmasına katkısından dolayı Doç. Dr. Abdurrahman ÖZKAN'a; tezin incelenmesinde ve eksiklerinin düzeltilmesinde yoğun mesaisine rağmen zamanını ayıran muhterem hocam Prof. Dr. Kemal SÖZEN'e; tezin hazırlanmasında, yazımında ve düzeltilmesinde sabrını ve hoşgörüsünü esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Mehmet Saffet SARIKAYA'ya şükranlarımı sunuyorum.

Cemil Cihan MACİT
ISPARTA / Eylül-2012

ÖZET

MANZUM HACI BEKTÂŞ-I VELÎ VELÂYETNÂMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Cemil Cihan MACİT

Süleyman Demirel Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, vi+217 sayfa, Eylül 2012

Danışman: Prof.Dr. Mehmet Saffet SARIKAYA

“Velâyetnâme” terim olarak; “velî kabul edilen kişilerin üstün özelliklerini, hikmetli sözlerini ve kerametlerini anlatmak amacıyla yazılmış eserler” şeklinde tarif edilir. Doğaüstü, akıl ötesi ve hayret uyandıran olayları anlatmasından dolayı her zaman insanların ilgisini ve dikkatini çeken *Velâyetnâme*’ler, aynen masal, destan ve efsane gibi sözlü gelenek şeklinde ortaya çıkmış ve sonradan yazılı eserler haline gelmiştir. Özellikle Türklerin İslâm’ı kabulünden sonra Orta Asya bozkırlarından göçler yoluyla Ahmed-i Yesevî’nin tabilerinden de birçok derviş Anadolu’ya gelmiş ve Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına katkı sağlamışlardır.

Anadolu’ya göç yoluyla gelen bu dervişlerden birisi de Hacı Bektâş-ı Velî’dir. Alevî-Bektâşî geleneği onun hakkındaki bilgilerini büyük ölçüde *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi*’nden alır. Kesin yazılış tarihi bilinmemekle birlikte XV. yüzyılın son çeyreğinde tahminen 1481-1501 tarihleri arasında Firdevsî-i Rûmî diye bilinen İlyas b. Hızır tarafından yazıldığı kabul edilen bu eser, Hacı Bektâş-ı Velî’nin çocukluğundan ölümüne hayatını, dervişliğini, Anadolu’ya yolculuğunu, kerametlerini ve halifelerini anlatır.

Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi’nin, ülkemizdeki kütüphanelerde ve bazı kişilerde, ayrıca başka ülkelerin kütüphanelerinde ve vatandaşlarında farklı yazım türlerinde birçok nüshası bulunmaktadır. Teze esas olmak üzere çalışılan mikro film şeklindeki bu nüsha, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında MC-Yz-K.00005 numara ile kayıtlıdır. Nüsha; 40 alt başlık, her sayfada iki sütun ve 13’er satır olmak üzere toplam 217 varaktan oluşan manzum bir eserdir.

Anahtar Kelimeler: Velâyetnâme, Menâkıbnâme, Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi.

ABSTRACT

AN EXAMINATION ON POETIC VELÂYETNÂME OF HAJI BEKTASH VELI

Cemil Cihan MACİT

Süleyman Demirel University, The Basic Islamic Sciences Department

Department Thesis of Master Degree, vi+217 pages, September 2012

Supervisor: Prof.Dr. Mehmet Saffet SARIKAYA

The term “Velâyetnâme” describes the written works so as to report uniques, erudite sayings and miracles of people who were acknowledged as veli. Likewise fables, epics and legends, these written works, which always attracts the interest and attention of people since these works report paranormal, mind-border and amazing events, appeared as oral tradition and became written works afterwards. Especially after the acceptance of Islam by Turks, a number of dervishes including Ahmed-i Yesevî’s disciples had come to Anatolia by immigrations from the steppes of Inner Asia, and they had contributed to the Turkization and Islamization of the Anatolia.

One of these Dervishes who had come to the Anatolia by immigration was Haji Bektash Veli. The Alevi-Bektashi tradition has majorly obtained information about Haji Bektash Veli from his letter of authority. The work, still when it had been written is not known for sure but it is accepted that the work was written by İlyas b. Hızır also known as Firdevsî-i Rûmî in the last quarter of 15th century, presumably between 1481-1501, reports Haji Bektash Veli’s life from the childhood to the death, the history of his Dervish life, the travel to the Anatolia, his miracles and his caliphs.

A number of prints of the Velâyetnâme of Haji Bektash Veli exist in libraries and people in Turkey and also in libraries and people in other countries as different writing versions. The copy in form of micro film, which was examined for this study, is registered by the number MC-Yz-K.00005 in the Atatürk Library, İstanbul Metropolitan Municipality. The copy is a poetic work that is consisted of 217 foils, 40 subtitles, two columns and 13 rows per page.

Key Words: Velâyetnâme, Menâkıbnâme, Velâyetnâme of Haji Bektash Veli.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
İNCELEME	1
I. Velâyetnâme ve Menâkıbnâmelerin İlmî ve Tarihî Değeri	2
1. Menâkıbnâme Nedir?	2
2. Menâkıbnâme ve Velâyetnâmelerin Önemi	3
3. Velâyetnâmelerin Yazılış Sebebi	6
II. Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi'ne Dair	8
1. Bektaşî Velâyetnâmeleri ve Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi	8
2. Velâyetnâmenin Muhtevâsı	14
III. Metnin Günümüz Türkçesine Aktarılmasında Takip Edilen Yöntem	24
SONUÇ	27
KAYNAKÇA	28
METİN	30
EK	216
ÖZGEÇMİŞ	217

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Madde
Bkz./bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet Ansiklopedisi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
GÜ	: Gazi Üniversitesi
Md.	: Madde
s.	: Sayfa
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Trz.	: Tarihsiz
TTK	: Türk Tarih Kurumu
v.b.	: ve benzeri/ve benzerleri

İNCELEME

I. Velâyetnâme ve Menâkıbnâmelerin İlmî ve Tarihi Değeri

1. Menâkıbnâme Nedir?

Menkıbe (ç. menâkıb) kelimesi sözlükte “övünülecek iş, oluş” anlamında kullanılmaktadır.¹ Arapçada “تَقَبَّ” fiil kökünden türemiş olup, “isabet etmek, bir şeyden bahiste bulunmak veya haber vermek” anlamındadır. Bu kelime “menkabe” kalıbında “öğünülecek güzel iş, hareket ve davranış” anlamlarına gelmektedir.² Kelimenin sonunda bulunan “nâme” kelimesi ise “risâle, mektup” anlamında kullanılmakta³ ve ikisi birlikte yani “menâkıbnâme” de “menkıbeler kitabı” olarak bilinmektedir.

Velâyetnâme (Vilâyetnâme) kelimesi de menâkıbnâme kelimesi ile eşdeğer anlamdadır. Velâyetnâme kelimesi içerisinde bulunan “Velâyet” kelimesi sözlükte; “idare etmek, düzenlemek, yaklaşmak, işini üzerine almak, yardım etmek, sevmek” manasına gelir. Dînî bir kavram olarak; “velîlik, ermişlik, Allah dostu olmak, dostluk, sadakat, başkası üzerinde söz ve tasarruf hakkına sahip olmak” anlamına gelen kelime, tasavvufta; “Hakk’ın kulunu, kulun da Mevlâsını dost edinmesi, Allah ile kulu arasındaki karşılıklı sevgi ve dostluk; Allah’ın kulun, kulun da Allah’ın velisi olması” demektir.⁴ Velî kelimesi ise Arapçada (وَلِيٌّ) veya (وَلِيَّةٌ) kökünden türemiştir ve kök anlamı “yaklaşmak, yakın olmak” anlamına gelir. Öznel anlamı ise sözlükte “dost, ahbab, arkadaş, yardımcı” gibi anlamları ihtiva etmektedir.⁵ Tasavvufta ise “velî” (ç. evliyâ- (أَوْلِيَاءُ)) terim olarak “Allâh’ı seven, O’nu dost edinen ve Allâh’ın da onu kendisine dost edindiği kimseler”⁶ olarak kullanılır. Buna göre velâyetnâme de menâkıbnâme ile eşanlamlı olarak; sûfilerin, velî kabul edilen kişilerin üstün özelliklerini, hikmetli sözlerini ve kerametlerini anlatmak amacıyla yazılmış eserlerdir.

¹ Haşim Şahin, “Menâkıbnâme” Md., DİA, TDV Yayınları, İstanbul 1988- , c. 29, s. 112.

² Ahmet Yaşar Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, TTK Yayınları, Ankara 2010, 3. Baskı, s. 27.

³ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 1996, s. 1452.

⁴ *Dini Kavramlar Sözlüğü*, Komisyon, DİB Yayınları, Ankara, 2006, s. 690

⁵ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 27.

⁶ Ocak, *a.g.e.*, s. 1.

2. Menâkıbnâme ve Velâyetnâmelerin Önemi

Menâkıbnâmeler ve Velâyetnâmeler deyince ilk akla gelen; velî kabul edilen kişilerin söz, fiil ve kerametlerinin anlatıldığı eserlerdir. Bu eserler yazıldığı dönemlerde ve sonrasında insanlar tarafından sürekli ilgi gösterilen, takip edilen ve her zaman toplumun önemli bir kısmını cezbeden eserlerdir. İçerdiği konulara bağlı olarak bahsettiği olaylar, kimi zaman tarihi gerçeklikle örtüşür. Bu bağlamda ilgili döneme ait tarihi kaynaklar olarak kabul edilebilir.

Menâkıbnâmeler ve Velâyetnâmelerin şekillenmesi ve ortaya çıkışı uzun bir tarihî sürecin sonucudur. Çünkü bu şekillenmenin temelini din ve inanç sistemi oluşturmuştur. Türklerin İslâm'ı kabul etmeden önce benimsediği veya etkilenip temasta bulunduğu⁷ dinlerle (Şamanizm, Budizm, Zerdüştlük, Maniheizm) ilgili yaşam tarzı, İslâm'ı kabul ettikten sonra da bir şekilde devam etmiş ve İslâmî motiflerle iç içe girmiştir. Sosyolojik bir vakıa olan bu etkileşim sonucunda, farklı dinlerden İslâm'a geçişin yaşandığı bu süreçte, önceki inanç ve ritüeller de yeni kabul edilen dine taşınmıştır. Özellikle eski Türk inanç sisteminde bulunan atalar kültürüne ait inanışlar İslâm formu altında etkisini devam ettirmiştir.⁸ Bunun yanında eski Türk dînî geleneğinde bulunan kam, şaman v.b. karizmatik bireyler, zamanla Türklerin İslâm'ı kabulü ile birlikte özellikle IX. yüzyıldan itibaren zühde ve takvaya bağlı dînî yaşam tarzı sonucunda velî kültürünün oluşumuna zemin hazırlamıştır. Özellikle toplumsal kabul de gören tasavvuf düşüncesi ile birlikte ortaya çıkan tarikatların yapılanmasına bağlı olarak tarikat şeyhlerinin kerametlerini, yaşantılarını ve sözlerini anlatmak için yazılan bu menâkıbnâmeler popüler olmaya başlamıştır. Zamanla menâkıbnâmelerin konu alanı ve etki alanı genişlemiş ve sonrasında hızlı ve zengin bir menkıbe yazma geleneği oluşmuştur.

İnsanlar tarih boyunca temel inançlarının yanında hayal dünyalarını da olabildiğince geniş tutmuşlardır. İnsan fitratında var olan olağanüstü ve mistik olaylara inanma duygusu, Kur'an-ı Kerim'de geçen Peygamberlerle ilgili kıssalar, Hz. Peygamber'e atfedilen olağanüstü olaylarla ilgili haberler bunda önemli bir etkidir. Menâkıbnâmelerin yazılışına konu olan asıl şahıslar durumundaki velî kimseler de,

⁷ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 10.

⁸ Mehmet Saffet Sarıkaya, *İslâm Düşünce Tarihinde Mezhepler*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2009, s. 47-48.

İslâm inancında önemli bir yeri olan kıssalara bağlı olarak, kerâmet gösteren kişilerdir. Bu inanç, sûfî nazariyeciler tarafından savunularak Kur'an ve hadislerle desteklenmek suretiyle tarikatların başındaki şeyhlerin konumunu sağlamlaştırmak amacıyla kullanılmıştır⁹ ve böylece velî tipi kerâmet olgusuyla desteklenmiştir.

Bu gelişmelere bağlı olarak; İslâm'dan önce önemsenen ve itibar edilen masal, destan ve efsâne gibi sözlü gelenek, İslâm'ın kabulüyle birlikte menkıbe geleneği başlamıştır. Menkıbeler, edebi tür bakımından; olağanüstü olayları içeren efsâne, masal, destan gibi eserlerin bir uzantısı mahiyetindedir. Menkıbelerle bahsi geçen bu türler arasında benzer ve farklı yönler vardır. Bu eserlerin benzer yönü hepsinin hârikulâde olayları anlatmasıdır. Bir kısmı kahramanlık olaylarını anlatırken, bir kısmı da önemli kişilerin üstünlüklerine dair yaşanan olayları anlatır. Menkıbeler diğerlerinden farklı bir şekilde nispet edildikleri gruplar tarafından yarı mukaddes metinler olarak kabul edilir ve gerçek kişilerden bahseder.¹⁰ Destan ve efsânelere konu olan kişiler ise hayal ürünüdür. Menkıbelerin özelliklerini kısaca sıralamak gerekirse;

- Menkıbelerde geçen kişiler gerçek ve mukaddes kabul edilen kişilerdir.
- Olayların zamanı ve yeri bellidir.
- Uydurulmuş olarak kabul edilmeyip, olayların gerçek olduğuna inanılan eserlerdir.
- Yarı mukaddestirler ve bir dogma gibi etkileri vardır.
- Konuda geçen velî kişi hayattayken de, öldükten sonra da yazılabilen eserlerdir.
- Sade ve kısa bir anlatıma sahiptir.

Türk tarihçilerine göre menkıbeler, olağanüstü ve gerçekle ilgisi olmayan eserler olarak kabul edildiği için güvenilir kaynaklar olarak görülmemiştir. Avrupa'da ise, Hristiyan azizlerinin hayatlarının anlatıldığı eserler asırlar boyunca dikkatle takip edilmiş ancak XIX. yüzyıldan sonra detaylı tetkiklerle bazı bilim dallarının (din, sosyoloji, tarih) kullanımına sunulmuştur.¹¹

Türk tarihçiliğinde evliya menâkıbnâmelerini ilk kullanan kişi olarak kabul edilen M.Fuad Köprülü "*Anadolu Selçuklu Tarihinin Yerli Kaynakları*" adlı

⁹ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 29.

¹⁰ Ocak, *a.g.e.*, s. 32-33.

¹¹ Şahin, "*Menâkıbnâme*" Md., s. 113.

makalesinde menâkıbnâmelerden tarihi kaynak olarak yararlanılması gerektiğinden bahsetmiştir.¹² Yine M. Fuad Köprülü, “*Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*” adlı kitabını yazarken Ahmed-i Yesevî ve Hacı Bektâş-ı Velî menâkıbnâmeleri başta olmak üzere buna benzer başka menâkıbnâmeleri de kullanmıştır.¹³ Bunun yanında Türk tarihçiliğinin önemli temsilcilerinden Abdülbaki Gölpınarlı, Orhan Köprülü, Zeki Velidi Togan, Agâh Sırrı Levend ve Ahmed Yaşar Ocak¹⁴ ve Erol Güngör gibi isimler de menâkıbnâmelerin tarihi değerine ve önemine dikkat çekmişlerdir.

Esasen menâkıbnâmelerden yeterince faydalanılmamasının sebebi, içeriğinde anlatılan olayların gerçekten uzak ve hayali olmasıdır. Bu nedenle, menâkıbnâmelere önyargı ile bakılması neticesinde değerleri tam olarak anlaşılammıştır. Bu sonuca götüren temel düşünce, bunların sadece kerametleri anlatan eserler olarak görülmesidir.¹⁵ Diğer taraftan bazı müfekkirlere göre, İslâm kültür tarihine malolmuş ve zenginlik katmış bu ve benzeri tasavvufî eserleri yok saymak kültür mirasımıza yapılan bir darbe anlamına gelir.¹⁶ Eserlerde kullanılan dil, bahsedilen tarihsel olaylar, eserlerde geçen isimler ve benzeri daha pek çok konu, o dönemle ilgili bilgilere ulaşılmasını sağlayacaktır. Menâkıbnâmeler, gerekli metin kritiği yapılarak kullanılırsa içerisinde barındırdığı dinî, ictimâî, iktisâdî, kültürel ve tarihî motiflerle dönemi hakkında önemli bilgiler içeren tarihî kaynak olabilecek eserlerdir.

Menâkıbnâmelerin din tarihi açısından da ayrı bir önemi ve değeri vardır. Her menâkıbnâmelerin konusu genellikle belli bir tarikat olduğu için; o tarikatın şeyhi hakkındaki bilgiler başta olmak üzere, tarikatın tarihçesi, işleyişi, fikrî ve ilmî durumları, usûl ve erkânı hakkında fikir sunar.¹⁷ Özellikle Bektâşî menâkıbnâmeleri, içerisinde Orta Asya inanç ve kültürüne ait motifler barındırdığı için, İslâm öncesi ve İslâm’dan sonraki Türk kültürünün ve inanç sisteminin mukayese edilerek öğrenilmesine imkân sağlamaktadır.

Menâkıbnâmeler, bazı tarihî olaylar ve şahıslar hakkında bilgiler verir. Örneğin Elvan Çelebi’nin “*Menâkıbu’l-Kudsîyye*” isimli eseri, döneminde siyasi ve dini olaylara karışan şeyh ailesi Baba İlyas-ı Horasanî sülalesi hakkında bilgi vererek olayların anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Yine Eflâkî’nin “*Menâkıbu’l-Ârifîn*” adlı eseri;

¹² M. Fuad Köprülü, *Anadolu Selçuklu Tarihinin Yerli Kaynakları-I*, Belleten, Ankara, Temmuz 1943, c. VII, s. 424. Ayrıca bkz., Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 65.

¹³ M. Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, DİB Yayınları, Ankara, 1981, 4. Baskı.

¹⁴ Şahin, “*Menâkıbnâme*” Md., s. 113.

¹⁵ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 66.

¹⁶ Bkz., Erol Güngör, *İslâm Tasavvufunun Meseleleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1982, s. 207.

¹⁷ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 69.

Mevlânâ ile ilişkisi bulunan resmî şahıslar hakkında, Selçuklu devlet teşkilatı ve döneme etki eden Moğol hâkimiyetinin ekonomik ve sosyal sonuçları hakkında önemli bilgiler içerir. Bektâşî menâkıbnâmeleri de; XIII. yüzyıl Anadolu'sundaki Moğol etkisinden, XIV. ve XV. yüzyıllardaki Osmanlı dönemi siyasi olaylarından, fetihlerden ve devlet adamlarından bahseden önemli bilgiler ihtiva eder.¹⁸

Menâkıbnâmeler, iktisadî, ictimâî ve kültürel hayatla ilgili olarak da bilgi veren kayda değer eserlerdendir. Bu bağlamda *Menâkıb-ı Sipehsâlar*, *Menâkıbu'l-Ârifîn*, *Velâyetnâme* gibi eserler, XIII-XIV. yüzyıldaki Anadolu'nun durumunu, şehir yaşamını, farklı sosyal tabakaları, ikisadî yaşamı, dinî ve sosyal alanla ilgili âdet ve gelenekleri anlatan tarihî belgelerdir. O dönemle ilgili yazılan vekâyinâmelerde bu bilgilerin azlığı sebebiyle mevcut materyal çoğu kere yetersiz kalmaktadır.¹⁹ Bahsi geçen yüzyıllardan sonra da, tarikat faaliyetlerindeki yoğunlukla birlikte görülen farklı kültürel ve tarihî olayların aydınlatılmasında menâkıbnâmeler önemli bir yere sahiptir.

Anadolu'nun ve Rumeli'nin İslâmlaşması hakkında zengin bilgiler içeren Bektâşî menâkıbnâmeleri, hem yerli Hıristiyan halkın hem de o dönemde etkisi fazlaca hissedilen Moğollar arasındaki İslâmlaştırma hareketlerine geniş yer verir. *Menâkıbu'l-Kudsiyye*'de, *Vilâyetnâme-i Hacım Sultan*'da Hacım Sultan'ın Anadolu'daki, *Vilâyetnâme-i Seyyid Ali Sultan*'da Seyyid Ali Sultan'ın ve *Vilâyetnâme-i Otman Baba*'da Otman Baba'nın Rumeli'deki İslâmlaştırma faaliyetleri detaylı olarak anlatılır. Bu eserler, son yıllarda bazı batılı ve yerli tarihçiler tarafından vekâyinâmelerle karşılaştırılmak suretiyle tarihi kaynak olarak kullanılmaktadır.²⁰

3. Velâyetnâmelerin Yazılış Sebebi

Menâkıbnâmeler veya Velâyetnâmeler, farklı zamanlarda ve farklı nedenler için yazılmıştır. Fakat bu eserlerin yazılışındaki öncelikli gaye, sevgi ve muhabbet duyulan şahsın sevgisine ve saygınlığına ulaşmak, velî kabul edilen şahsın üstün özelliğinden ilhamla, tarikat içerisinde hayret duygusuna bağlı olarak daha çok taraftar kazanmak, insanların tarikata bağlılığını devam ettirmesini sağlamaktır. Bununla birlikte, tarikatın büyüklüğünü öne çıkararak propaganda yapmak, tarikat liderinin devlet ve ulema kesimine karşı ilminin ve yüceliğinin kanıtlanması düşüncesi de bu eserlerin yazılış

¹⁸ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 67.

¹⁹ Ocak, *a.g.e.*, s. 68.

²⁰ Ocak, *a.g.e.*, s. 69.

nedenleri arasındadır. Ulemanın saygınlığını kazanma hedefine ulaşıncaya, toplumsal kabul görmesinin sonucunda tarikatın mensubu artar ve daha hızlı bir büyüme sağlanmış olur.²¹

Menâkıbnâmeler tarihi süreç içerisinde bu anlamıyla ilk olarak IX. asırdan itibaren yazılan hadis kitaplarında sahâbenin üstün özelliklerinden bahseden hadisleri içeren bölümlerin adı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca menâkıb kelimesi halifeler için, bir kabile veya soy için, mezhep imâmları hakkında yazılan eserler için ve kutsal şehirlerin adından bahsedilirken hadislerde geçen “fazilet” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.²²

Menkıbe kelimesi, IX. asırdan itibaren İslâm dünyasında tasavvufun yayılmasına bağlı olarak sûfilerin hikmetli sözlerinden bahsetmek, faziletli, zühde dayalı yaşam tarzlarını ifade etmek amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca XI. yüzyıldan itibaren ortaya çıkmaya başlayan Kâdiriyye, Rifâiyye ve Yesevîlikle birlikte bu tarikatların başı sayılan Abdülkâdir Geylânî, Ahmed er-Rifâî ve Ahmed Yesevî v.b gibi şahısların ölümünden sonra onların kerametlerinin anlatıldığı eserlerde “menkıbe” kelimesi “keramet” kelimesi ile aynı anlamda kullanılmış ve zamanla tasavvufla içselleşmiş bir terim haline gelmiştir. Buna bağlı olarak da tarihi süreçte menkıbe ve menkıbevî eserler yazma geleneği ortaya çıkmış ve tarikatların kurumsallaşmasıyla ve yaygınlaşmasıyla birlikte ilerleyen dönemlerde her tarikat pîri, şeyh ve sûfiler hakkında menâkıb kitapları yazılmıştır. Tarih içerisinde padişahların, sadrazamların ve vezirlerin kahramanlıklarını anlatmak için yazılan eserler de menâkıb olarak isimlendirilmiştir.²³

Menâkıbnâmelerin en önemlilerinden birisi olarak kabul edilen “Velâyetnâme” olarak bilinen²⁴ Bektâşî Velâyetnâmeleri ise, Anadolu kültüründe en çok okunan²⁵ ve en çok tanınan eserlerdendir. XV. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıktığı kabul edilen Velâyetnâme, Hacı Bektâş-ı Velî'nin hayatını, yaşantısını ve üstün vasıflarını konu almasından dolayı büyük değer ifade eder.

Menâkıbnâmeler, kahramanlık olaylarını ihtiva eden *Kitâb-ı Dede Korkut*, *Hamzanâme*, *Battal Gazi*, *Danişmend Gazi* gibi destansı eserler olabildiği gibi;

²¹ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 36.

²² Şahin, “*Menâkıbnâme*” Md., s. 112.

²³ Şahin, *a.g.m.*, s. 112.

²⁴ Şahin, *a.g.m.*, s. 113.

²⁵ Ocak, *Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1983, s. 5.

Vilâyetnâme-i Hacım Sultan, Vilâyetnâme-i Abdal Mûsâ, Vilâyetnâme-i Seyyid Ali Sultan gibi dinî-tasavvufî motifleri barındıran eserler de olabilir.²⁶ Bu eserler genel olarak; dilden dile aktarılan, çoğu olağanüstü dinî olayları ve kahramanlık hikâyelerini anlatan, halk diliyle özdeş masalımsı eserlerdir. Eserlerde anlatılan kahramanlar birden çok kişi ile savaşıyor ve galip gelir, kahramanın bağırması ile yüzlerce ve binlerce kişi ölebilir, şeyhler farklı bedenlere hatta bazı hayvanların suretine girer, deniz üzerine serilen seccadede namaz kılar ve o seccadeyi bir gemi gibi kullanarak suyun karşısına geçer. Bunun yanında ateşte yanmaması, kaynar sudan etkilenmemesi, taşı ortadan ikiye bölmesi²⁷ gibi insanın gücünü ve idrakini zorlayan davranışlar sanki sıradanmış gibi normal bir davranış haline gelir. Bununla da tarikatın bütünlüğü ve müntesiplerinin sayılarının artırılarak bu şekilde tarikatın devamlılığını sürdürmesi hedeflenir.²⁸

II. Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi'ne Dair

1. Bektaşî Velâyetnâmeleri ve Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi

XI. ve XII. asırlarda Moğol baskıları sonucu Anadolu'ya yapılan Türk göçleriyle gelen Hacı Bektâş-ı Velî, Yesevîlik içinde yetişmiş bir erendir. Aynı asırlarda tasavvufun da gelişip yayılması ile birlikte tarikatlaşma süreci başlamış ve İslam'ı tebliğ etmenin temel yollarından biri olmuştur. Bu anlayışa bağlı olarak Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Hacı Bektâş-ı Velî, Nevşehir yöresinde kurduğu dergâhta kendine özgü bir ilim ve tebliğ halkası oluşturmuş ve bu dergâhta talebeler yetiştirmiştir. Daha sonra bu talebeler Anadolu'nun çeşitli bölgelerine dağılmışlar ve Bektaşîliği temsil etmişlerdir. Daha ölümünden önce üstün özellikleri olduğuna ve kerametlerine inanılan Hacı Bektâş-ı Velî, zaman içerisinde âbide bir şahsiyet haline gelmiştir.

XV. yüzyıldan itibaren Bektaşîlik teşekkül sürecini tamamlayarak önemli bir döneme girmiştir. Kabul edilen genel görüş, "Velâyetnâme" olarak bilinen Bektaşî menâkıbnâmelerinin XV. yüzyılın son çeyreğinde yazıldığıdır.²⁹ Tarihi belgelerden elde edilen bulgulara göre Bektaşîliğe ışık tutan eserlerin 1- *Vilâyetnâme-i Hacım Sultan*, 2- *Menâkıb-ı Hacı Bektâş-ı Velî*, 3- *Vilâyetnâme-i Abdal Mûsâ*, 4- *Vilâyetnâme-i Seyyid*

²⁶ Abdülbaki Gölpınarlı, *Vilâyet-nâme Menâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, İnkılâp Kitabevi, Ankara, 1990, Önsöz, VII.

²⁷ Gölpınarlı, *a.g.e.*, Önsöz, VIII.

²⁸ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 36.

²⁹ Ocak, *a.g.e.*, s. 52.

Ali Sultan, 5- Vilâyetnâme-i Sultan Şucâuddîn, 6- Vilâyetnâme-i Otman Baba şeklindeki sıraya göre yazıldığı savunulur.³⁰

Hacım Sultan Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifesi olmasına rağmen öncelikle onun menâkıbnâmesi kaleme alınmıştır. Bu eserle *Menâkıb-ı Hacı Bektâş-ı Velî* eseri karşılaştırılınca, *Vilâyetnâme-i Hacım Sultan*'ın daha mantıklı bir çerçeve ile ve daha geniş bir tarzda ele alındığı görülür.³¹ *Vilâyetnâme-i Hacım Sultan*'ı kimin yazdığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, Dervîş Burhan olarak bilinen birinin bu eseri yazdığı savunulur. Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifeleri içinde sadece Hacım Sultan için velâyetnâme yazılmıştır. Bu da, Hacım Sultan'ın gördüğü itibarın ve edindiği yerin önemini gösterir.³²

Bektâşilikle ilgili ikinci eser olarak kabul edilen *Menâkıb-ı Hacı Bektâş-ı Velî* yani *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi* ise; Bektâşî menâkıbnâmeleri içinde en çok okunanıdır, en tanınmışıdır ve sadece “*Velâyetnâme*” adıyla bilinir. Türk edebiyatının dînî yönünü³³ temsil eden eserin yazılış tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1480'lerden sonra yazıldığı iddiası en güçlü görüştür. Gölpınarlı'ya göre de bazı karinelere bağlı olarak 1481-1501 tarihleri arasında³⁴ Firdevsî-i Rûmî veya Uzun Firdevsî olarak bilinen İlyas bin Hızır tarafından yazılmıştır.³⁵ Bedri Noyan da bu noktada Gölpınarlı'ya atıfla aynı bilgiyi kullanmaktadır.³⁶

Eserin hangi şekilde yani manzum mu yoksa mensur mu yazıldığı meselesi de kesin bilinmemekle birlikte devrin şartlarına göre eserin manzum halinin de mensur halinin de aynı kişi yani İlyas bin Hızır tarafından yazıldığı ağır basmaktadır. Eserin daha sonra başkaları tarafından manzum veya mensur hale dönüştürülmüş olabileceği ihtimal dâhilindedir.³⁷ Hamiye Duran da eserinde Gölpınarlı'ya atıfla bu bilgiyi dile getirmiştir.³⁸

³⁰ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 52.

³¹ Bkz., Georg Jacob-Rudolf Tschudi, *Das Vilâjet-nâme des Hâdschim Sultan*, Berlin, 1914, Osmanlıca Neşir; Ayrıca bkz., Uşaklı Ali İbni Mustafa, *Velayetname-i “Kolu Açık” Hacı Bektâş-ı Velî*, Çev. Mustafa Erbay, Ayyıldız Yayınları., Ankara, 1993,

³² Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 52.

³³ Gölpınarlı, *Vilâyet-nâme Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, Önsöz, VII.

³⁴ Gölpınarlı, *a.g.e.*, Önsöz, XXIX.

³⁵ Gölpınarlı, *a.g.e.*, Önsöz, XXVII.

³⁶ Bedri Noyan, *Hacı Bektâş-ı Velî Manzum Vilâyetnamesi*, Can Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1996, s. 17.

³⁷ Gölpınarlı, *Vilâyet-nâme Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, Önsöz, XXVII.

³⁸ Hamiye Duran-Dursun Gümüsoğlu, *Hünkâr Hacı Bektâş Velî Velayetnamesi*, GÜ Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, s. 21.

Menâkıb-ı Hacı Bektâş-ı Velî; Hacı Bektâş-ı Velî'nin doğumunu, hayatını, Horasan'daki çocukluk dönemini, Ahmet Yesevî ile ilişkilerini, Anadolu'ya gelişini anlatmakla başlar, daha sonra diğer dönemlerini, karşılaştığı ve tanıştığı kişileri, üstün olayları anlatarak devam eder ve ölümünden sonra halifelerinin menkabelerini anlatarak sonlanır.³⁹ Bu eser; Hacı Bektâş-ı Velî hakkındaki bilgilerin ana kaynağı olması ve Yesevîliğin Anadolu'daki metinlerini ele alan en eski yazılı kaynak olması bakımından önemlidir.⁴⁰

Vilâyetnâme-i Abdal Mûsâ,⁴¹ yazarı bilinmeyen ve en küçük hacimli Bektâşî menâkıbnâmesidir. Abdal Mûsâ, XIV. yüzyılda Osmanlı Beyliği sınırları içerisinde bulunan Abdalân-ı Rûm mensuplarından olan, Yeniçeriliğin kurulmasında katkısı olan, seferlere katılan ve Bektâşîlerce evliyâdan kabul edilen muhterem bir zâttır. *Vilâyetnâme-i Abdal Mûsâ*'nın yazılış tarihi tam olarak bilinmemektedir. Sade bir Türkçe ile yazılan eserde, Abdal Mûsâ'nın Teke yöresine gelerek burada kurduğu tekkeden ve tekkede geçen hayatından bahsedilir.⁴²

Seyyid Ali Sultan için yazılan *Vilâyetnâme-i Seyyid Ali Sultan* eseri;⁴³ XV. yüzyılda Rumeli'deki fetihlere katılan, tarihi ve evliyâ bir şahsiyet olarak kabul edilen Kalenderî şeyhi Seyyid Ali Sultan'ın Dimetoka'daki hayatından bahseder. Bu eser diğer menâkıbnâmelerden farklı olarak *Battalnâme* ve *Dânişmendnâme* gibi cihad ve gazâ gibi olaylara bağlı olarak⁴⁴ Seyyid Ali Sultan'ın kahramanlıklarını menkabevî tarzda anlatan bir eserdir.⁴⁵

Vilâyetnâme-i Sultan Şucâuddîn, *Vilâyetnâme-i Abdal Mûsâ*'yı andıran diğer Bektâşî velâyetnâmesidir. Esirî mahlaslı bir şâir tarafından Türkçe ve yer yer manzum olarak yazılan eser, Sultan Şucâuddîn'in menkabelerini kapsar. Rum abdallarından Kalenderî şeyhi olan Şucâuddîn'in, Çelebi Mehmed ve II. Murad zamanlarında yaşadığı tahmin edilmektedir. Eserden anlaşıldığı kadarıyla, menkabeler arasında bir bağ bulunmayıp, Şucâuddîn'in yaptığı seferler ve bu seferlerde yaşanan olaylardan

³⁹ Ocak, *Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*, s. 7.

⁴⁰ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 53.

⁴¹ Bilgi için bkz., Adil Ali Atalay (Vaktidolu), *Abdal Musa Sultan ve Velayetmamesi*, Can Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 1996.; Ayrıca bkz., Abdurrahman Güzel, *Kaygusuz Abdal (Alâeddin Gaybî) Menâkıbnâmesi*, TTK Yayınları, Ankara, 1999.

⁴² Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 53.

⁴³ Bilgi için bkz., Bedri Noyan, *Seyit Ali Sultan Velayetmamesi*, Ayyıldız Yayınları, Ankara, Trz.; Ayrıca bkz., Rıza Yıldırım, *Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) ve Velâyetnâmesi*, TTK Yayınları, Ankara, 2007.

⁴⁴ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 54.

⁴⁵ Ocak, *a.g.e.*, s. 55.

bahsedilir. Bunlardan hareketle de, Şucâuddîn'in zaman zaman seferlere katıldığı anlaşılıyor. Anlatılan olaylar, Kalenderîlerin tekkesinin bulunduğu Seyitgazi (Eskişehir) civarında geçer. Menâkıbnâmenin dili bozuk olmakla beraber, içerisinde argo ifadeler de bulunmaktadır.⁴⁶

Bektâşî menâkıbnâmelerinden bahsedilebilecek son eser de *Vilâyetnâme-i Otman Baba* adlı eserdir. Bektâşî menâkıbnâmelerinin en hacimlisi olarak kabul edilen eser, 1483 yılında Otman Baba'nın halifelerinden Küçük Abdal tarafından yazılmıştır. Asıl adı Hüsam Şah olan eserin kahramanı durumundaki Otman Baba, Timur zamanında Anadolu'ya gelmiş bir süre sonra Rumeli'ye geçmiştir. Otman Baba'nın Rumeli'de fetihlere katıldığı ve Kalenderî olduğu eserdeki ifadelerden anlaşılmaktadır.⁴⁷

Bektâşî menâkıbnâmelerinin en önemlileri olarak bilinen bu eserler, Bektâşîliğin oluşumunu tamamlamasından ve fiilen Bektâşilik olarak ortaya çıkmasından sonra yazılmışlardır. Dolayısıyla, eserde geçen isimler Hacı Bektâş-ı Velî de dahil hiçbirisi Bektâşîlikle nitelendirilemez. Zira, Bektâşîliğin oluşum sürecini tamamlaması daha sonradır. Bu eserlerde bahsedilen şahıslar, Anadolu ve Rumeli fetihlerine katılan ve Bektâşîliğin teşekkülüne müteakiben de Hacı Bektâş-ı Velî'ye yakınlığından dolayı bu oluşumun içerisine sokularak velî kimseler olarak telakki edilmişlerdir.⁴⁸

Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi'nin hem kütüphanelerde hem de farklı kimselerde çeşitli nüshaları bulunmaktadır. Eserin pek çok mensur nüshası ve bazı neşirleri bulunmakla birlikte manzum nüshaları üzerinde yeterince çalışılmadığı için biz eserin manzum nüshasını ele aldık. Bunun yanında çalışmada Abdülbaki Gölpınarlı'nın, Bedri Noyan'ın ve Hamiye Duran'ın neşrettikleri nüshalardan da faydalandık. Yakın tarihte Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan *Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi*'nin *Giriş* kısmında, elli bir Velâyetnâme nüshasından sadece manzum olanlar hakkında bilgi verilmiştir.⁴⁹

1- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan *Vilâyetnâme-i Hacı Bektaş-ı Velî* isimli nüsha, OE-Yz-000124 numara ile kayıtlıdır. Mehmed Nuri b. Ali b. İbrahim tarafından istinsah edilmiştir. H.1312-M.1894 tarihinde çoğaltılan nüsha,

⁴⁶ Ocak, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, s. 55.

⁴⁷ Ocak, *a.g.e.*, s. 55-56; Geniş bilgi için bkz., Filiz Kılıç-Mustafa Arslan-Tuncay Bülbül, *Otman Baba Velayetnamesi*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2007.

⁴⁸ Ocak, aynı yer.

⁴⁹ Diğer nüshalar için bkz. Hamiye Duran-Dursun Gümüsoğlu, *Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi*, s. 26-35

sırtı kırmızı meşin kaplı mukavva ciltlidir. Her sayfasında 2 sütun 23 satır olacak şekilde yazılmıştır. Nüshanın ölçüleri, 225x170, 180x115 mm. ebatlarındadır. Manzum şekilde ve nesih yazı tipinde yazılmıştır.

2- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan *Velâyetname-i Hacı Bektaş-ı Horasânî* adlı nüshanın varak 25b numaralı sayfadaki derkenarda “Sahibi Dervîş Ali” kaydı vardır. Eser kütüphanede 200 numara ile kayıtlıdır ve tarihsizdir. Sırtı kahverengi mukavva ciltli olan eserde her sayfa 13 satırdan oluşur. Yazı tipi nesih kırması, yazım türü manzumdur. Elimizde bu nüshanın dijital kopyası bulunmaktadır ve çalışmada bu nüshadan mukayeseli olarak istifade edilmiştir.

3- Milli Kütüphane'de bulunan *Velâyetnâme-i Hacı Bektâş-ı Velî* adlı eserin müstensih kaydı yoktur. Kütüphane kayıt numarası A7544'tür. Eser H.1302-M.1884 tarihinde çoğaltılmıştır. Konu başlıkları kısmen Farsça ve nesih yazı ile yazılmış olup, 230x176-188x122 ebatındadır. Eserin sırtı bez kaplı, karton cilt içindedir. Her sayfa 19 satırdan oluşur. Yazım türü manzumdur.

4- Milli Kütüphane'de bulunan *Velâyetnâme-i Hacı Bektâş-ı Velî* adlı eserin de bir önceki bahsedilen eser gibi müstensih kaydı bulunmamaktadır. Kütüphane kayıt numarası A5300'dür ve eser tarihsizdir. Kahverengi bir meşin cilt içinde bulunmaktadır. 230x147-190x110 mm. ebatındaki eserin her sayfasında 21 satır vardır. Tâlik yazı tipinde ve manzum yazım türünde yazılmıştır.

5- Milli Kütüphane'de bulunan üçüncü manzum eser *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi* adlı eserdir. Bunun da müstensih kaydı yoktur. Kütüphanede A3315 numarada kayıtlıdır. H.1268-M.1800'de çoğaltılmıştır. Yazı tipi rik'a kırması olan eser, manzum yazım türünde yazılmıştır.

6- Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan *Velâyetnâme* adlı eserin de müstensih kaydı yoktur. Kütüphanede 1509 sıra numarası ile Nâfiz Paşa bölümünde kayıtlıdır. Eser tarihsizdir, sırtı siyah meşin mukavva cilttir. Her sayfası 19 satırdan oluşan eser, nesih yazı tipinde ve manzum yazım türünde yazılmıştır.

7- *Velâyetnâme-i Hacı Bektaş* adlı eser Yapı Kredi Bankası arşivinde 62 numara ile kayıtlı olup, Seyyid Ali Sultan tarafından istinsah edilmiştir. Çoğaltılma tarihi H.1303-M.1885'tir. Eserin sırtı siyah meşin, kapakları ebru kaplı mukavva cilttir. Her sayfa 19 satırdan oluşmaktadır. Eser 200x144 ebatında, rik'a yazı tipinde ve manzum yazım türündedir.

8- Abdülbaki Gölpınarlı'nın ve Hamiye Duran'ın eserlerinde kaynak olarak kullandıkları *Velâyetnâme-i Hümkâr Hacı Bektâş Velî* eseri Ali Çelebi tarafından H.1034-M.1624, 1625 tarihinde eski bir nüshadan kopya edilmiş ve kopya eden kişi tarafından da Hacı Bektâş tekkesine vakfedilmiştir.

28x20 ebatındaki nüshanın yazı kısmı 19x14 ebatındadır. Eser, miklâplı adi, düz meşin ciltle ciltlenmiştir. Eserin her sayfasında 11 satır vardır ve tamamı 217 yapraktır. Başlıklar kırmızı olarak, şiirler harekeli ve okunaklı bir nesih yazı tipi ile yazılmıştır. Yazım ve bütünlük konusunda düşüklükler ve bozukluklar bulunsa da en doğru ve tam nüsha olarak bu nüsha tesbit edilmiştir.⁵⁰ 215^b'den itibaren⁵¹ 217^a'da müstensih Ali Çelebi'nin sözleri, 217^b'de ise vakfiye kaydı ile ilgili bilgiler mevcuttur.⁵²

9- Bedri Noyan'ın eserini hazırlarken üzerinde çalıştığı yazma nüsha, metin bölümü 360 sayfadan oluşan toplam 184 yapraktır. Kapaklarla birlikte 186 yapraktan müteşekkildir. Kapağın dış yüzünde 1083 rakamı yazılıdır. Metnin aslı, her sayfada iki sütun bulunmak suretiyle on beş satırdan oluşur. Eser, otuz beş bölüm başlığından oluşmaktadır ve başlıklar Farsçadır. Eserin sonunda “1044 yılının Şevval ayında Perşembe günü öğle vakti Muharrem bin Ali eliyle tamamlandı. Tanrı ona ve ana-babasına mağfiret etsin. Sahib ve mâliki Yatağan Baba Bahçevanı Balım Kuli Dede Tanrı sırrını takdis etsin Bektaşilerdendir” kaydı bulunmaktadır.⁵³

10- Bizim üzerinde çalıştığımız nüsha, Atatürk Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Ferağ kaydına göre eser, Muallim Cevdet Koleksiyonu MC-Yz-K.000005 numara ile kayıtlıdır. Çoğaltılma tarihi H.1285-M.1868 olan eser, kahverengi karton kapaklı ve ciltlidir. Ebatı 245x165, 175x105 olan eserin son sayfasındaki bilgilerden, Hafız Hüseyin Şemsi er-Rifâî tarafından ve 1285/1868 tarihinde istinsah edildiği anlaşılmaktadır.

Eserde yirmi dokuz adet yazılı konu başlığı, on bir adet yazılmamış başlık boşluğu vardır. Konu başlıkları Farsçadır. Üzerinde çalıştığımız nüshada yazılmayan başlıklar için B.Noyan neşrinden faydalandık. On bir adet bulunan bu başlık boşluklarından iki tanesini Bedri Noyan'da bulamadık ve biz de olduğu gibi boş

⁵⁰ Abdülbaki Gölpınarlı, *Vilâyet-nâme Manâkıb-ı Hümkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, Önsöz, XXX.

⁵¹ Duran-Gümüšoğlu, *Hacı Bektâş Velî Velâyetnamesi*, s. 24.

⁵² Gölpınarlı, *Vilâyet-nâme Manâkıb-ı Hümkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, Önsöz, XXXI.

⁵³ Bedri Noyan, *Hacı Bektâş-ı Velî Manzum Vilâyetnamesi*, s. 31.

bıraktık. Eser, toplam 217 varaktan oluşur. Her sayfa 2 sütun şeklinde ve 13 satırdan oluşmaktadır.

2. Velâyetnâmenin Muhtevâsı

İncelediğimiz nüsha kırk başlık altında toplanmakla birlikte, aslında bir başlık altında birden fazla menâkıbın anlatıldığı bölümler vardır. Fakat, çalışmada faydalandığımız Gölpınarlı'nın eseri altmış başlığı geçmekte, Duran'ın eseri ise altmış başlıkta bitmektedir. Manzum nüshalarda başlık sayısının 40'ta sabitlenmesi, muhtemelen Bektâşîliğin temel öğretilerinden sayılan “4 kapı 40 makam”a telmihten kaynaklanmaktadır.

Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi'nde ele alınan konular; Hacı Bektâş-ı Velî'nin ailesi, çocukluğu, yetişmesi ve şeyhliği dönemindeki olayları içerir. Eser, Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifeleri hakkındaki menkıbelerle tamamlanır. Hacı Bektâş-ı Velî'nin olgunluk dönemindeki menâkıblar, diğer nüshalarda olduğu gibi eseri yazanın ve müstensihlerin tercihinine bağlı olarak rastgele sıralanmıştır. Dolayısıyla bu kısımda konu bütünlüğü bulunmamaktadır.

Elimizdeki nüsha metni dijital kopya şeklindedir. Metnin çevirisini hazırlarken ikinci maddede bilgileri verilen ve yine elimizde dijital kopya şeklinde bulunan *Velâyetname-i Hacı Bektaş-ı Horasânî* adlı nüsha da kullanılmış ve bu iki nüshadan mukayeseli olarak istifade edilmiştir. Metin;

*“Bahru'l-Ensâb-ı Kebîr”de böyledir
Hacı Bektâş-ı Velî'den ol habîr*

*Atası Seyyîd Muhammed'dir yakîn
Dahî İbrâhîm derlerdi beyyin*

şeklinde başlar ve son sayfada yazılan;

*Bu vilâyetnâme dahî oldu tamâm
Hû deyip er müzdüine ver kıl selâm*

*Okuyanı dinleyeni yazanı
Rahmetinle yarlığa kıl Yâ Ganî*

diye tamamlanır. Daha sonra müstensih ferağ kaydını verir. Bu sayfanın arkasında aynı yazı siliyle aşağıdaki kıt'a yer alır:

Tasaddur eylemek sanmayın ki neseptendir

*Saff-ı nailde oturmak haya ve hem edeptendir
El-Fakr-u Fahri demedi mi Fahr-i Kâinât
Fakr ile tefahhur okumak ol sebeptendir*

Çalıştığımız nüshanın başlıklar altında kısaca özetleri şöyledir:

1.Başlık : Der Beyân-ı Neseb Hazret-i Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî Kaddese Sırrahû (1^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin soyundan, ailesinden, doğumu ile ilgili bir kerametten, eğitiminden, "Hünkâr" adının nasıl verildiğinden ve Lokman Pârende ile aralarında geçen ilişkilerden bahsedilmektedir.

2.Başlık : Der Beyân-ı Vilâyet-i Hoca Ahmed Yesevî Senk Şoden Münkîr O (15^b)

Bu bölümde; Hoca Ahmed Yesevî'den ve soyundan, çok sayıda halifesi olduğundan, mesleğinden, misafirperverliğinden, öküzü ile kaşıklarını satma şekliyle ilgili bir kerametten bahsedilmektedir.

3.Başlık : Der Beyân-ı Gazâ Kerden Haydar Bin Şeyh Ahmed Yesevî (17^b)

Bu bölümde; Ahmed Yesevî'nin nefes oğlu olan Kutbeddîn Haydar adlı gencin kafir Bedehşan halkı ile olan mücadelesinden, yenilerek esir düşmesinden ve bundan dolayı halkın Bedehşan zulmünden kurtarması için Ahmed Yesevî'den dua istemesinden bahsedilmektedir.

4.Başlık : Der Beyân-ı Şeyh Ahmed-i Münâcât Kerden Âmeden Hacı Bektâş-ı Velî (20^a)

Bu bölümde; Ahmed Yesevî'nin, halkın Bedehşan zulmünden kurtulması için dua edip bunun Hacı Bektâş ı Velî'ye malum olması ile Hacı Bektâş-ı Velî'nin Bedehşan kâfirleri ile savaşmak ve nefes oğlu Kutbeddîn'i kurtarmak için görevlendirilmesi ve farklı suretlere girerek Kutbeddîn'i kurtarması anlatılmaktadır.

5.Başlık : Der Beyân-ı Gazâvat-ı Hacı Bektâş Feth Şoden Bedehşan Bedest O (25^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî, kâfir Bedehşan halkının durumu için Hakk'a dua eder ve Bedehşan halkı kırk gün karanlıkta kalır. Halk bunun için Tekfûr'a giderek

bunu gidermesini söyler. Tekfûr da bütün papazları çağırır ve bunun nedenini bulmalarını ister. Papazlar gizli bir din erinin, duasıyla ortalığın karardığını söylerler. Bunun devamında Tekfûr'un ve halkının birkaç defa din değiştirmelerinden, Hacı Bektâş-ı Velî'yi sınav etmelerinden ve kerametlerini görünce Müslüman olmalarından bahsedilmektedir.

6. Başlık : Der Beyân-ı Mücâz Şoden Hacı Bektâş Ez Ahmed Yesevî Âmeden Be Diyâr-ı Rum (33^b)

Bu bölümde; Horasan erenlerinin daveti ile Ahmed Yesevî ve Hacı Bektâş-ı Velî'nin turna şekline girip uçarak Amu suyu üzerinde buluşmalarından, Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye, Hz. Ali'nin de Ahmed Yesevî'ye bıraktığı, tarikat emanetlerini Hacı Bektâş-ı Velî'ye il vermesi, Hacı Bektâş-ı Velî'nin irşat için Anadolu'ya görevlendirilmesi ve kutsal toprakları ziyaret ettikten sonra Anadolu'ya ulaşmasından bahsedilmektedir.

7. Başlık : Der Beyân-ı Âmeden Hacı Bektâş-ı Velî Be Vilâyet-i Rum Mülzem Şoden Evliyâ-i Rum (41^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin güvercin suretine girip Rum ülkesine gelişinden, Rum halkının onun davetine uymamasından dolayı başlarına gelen zorluklardan, Hacı Bektâş-ı Velî'nin neslini öğrendikten sonra ona tabi olmalarından bahsedilmektedir.

8. Başlık : Der Beyân-ı Teslîm-i Şoden Tapduk Emre Be Hazret-i Hünkâr (46^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî tarafından "Tapduk Emre" adının nasıl verildiği ve onun Hacı Bektâş-ı Velî tarafından kabul edilişi anlatılmaktadır.

9. Başlık : Der Beyân-ı Hazret-i Hünkâr Bâ Zîçe Kerden Bâ Şubân (47^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî ve İbrâhîm adındaki bir çoban ile aralarındaki olaydan, Hacı Bektâş-ı Velî'nin çobana giydirdiği taca Karkınoğullarının zorla sahip olmasından bahsedilmektedir.

10. Başlık : Der Beyân-ı Vilâyet Hacı Bektâş-ı Velî Kerâmet Nemûden Bâ Bostan (49^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin, Kayseri'de Hızır Peygamber ile buluşması ve bir bostanda gösterdikleri keramet anlatılır. Yine bu bölüm içerisinde; Pîr Ubeyd adlı bir erenle Hacı Bektâş-ı Velî arasında kimin eren olduğuna dair gösterilen kerametlerden, Sineson köyünde yaptığı bir dua sonucunda o köye gelen bereketten ve Üçasar köyü ile Açıksaray köyünde gösterdiği kerametlerden bahsedilmektedir.

11. Başlık : Der Beyân-ı Hacı Bektâş-ı Velî Mülâkât Şoden Bâ İdrîs ve Fâtıma Bacı (53^b)

Bu bölümde; Rum ülkesinin fethedilme sürecinden bahsedilir. Ayrıca Yûnus Mukrî'nin İdrîs, Saru, İbrâhîm ve Süleymân adlı dört oğluna Sultân Alâeddîn tarafından Karaöyük'ün yurt olarak verilmesinden bahsedilir. Devamında; Yûnus Mukrî'nin büyük oğlu İdrîs'in hanımı Fâtıma Bacı'dan, Hacı Bektâş-ı Velî'nin ekmek istemesi üzerine evinde boş olan küpün dolu hale gelmesi ve İdrîs'in kardeşi Saru'nun, İdrîs'in evinde uzun süre kalan Hacı Bektâş-ı Velî'yi eleştirmesi anlatılmaktadır.

12. Başlık : Der Beyân-ı Hazret-i Hünkâr Vilâyet Nemûden Be Hâce Nûreddîn (62^a)

Bu bölümde; Saru, İdrîs'in yanından ayrılıp o zamanın büyük şehri olan Kırşehir'de Hoca Nûreddîn olarak bilinen bir Bey'in yanına giderek ve olanları ona anlatarak olaya taraf olmasını ve Bektâş'ı İdrîs'in evine göndermesini ister. Hoca Nûreddîn Hacı Bektâş-ı Velî'ye gidip onun gitmesini söylese de kabul etmez. Bu olay Pâdişâh'a kadar iletilir. Sonucunda Hoca Nûreddîn hapse atılsa da yine Hacı Bektâş-ı Velî'nin işaretiyle kurtulur.

Bu bölümde ayrıca; Hacı Bektâş-ı Velî ile Fâtıma Ana'nın sürülerini güden çobanla arasında yaşanan kuzuların emişip emişmemesi olayı anlatılmaktadır.

13. Başlık : Der Beyân-ı Ânist Ki Be Zeyân-ı Âmeden Senkhâ ve Şuhûd Şoden Hacı Bektâş (67^a)

Bu bölümde Saru'yla ilgili bazı olaylar bağlamında Hacı Bektâş-ı Velî'nin gösterdiği kerametler anlatılır.

14. Başlık : Der Beyân-ı Ânest ki Hacı Bektâş-ı Velî Senk Kerden Kendüm Münkirân (74^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî ile çiftçiler arasında geçen olay anlatılır. Buna göre Hacı Bektâş-ı Velî harmanda tahilla uğraşan çiftçilerden ürün ister. Çiftçiler vermeyince Hacı Bektâş-ı Velî beddua eder ve mahsülleri taş olur. Evlerindeki altına güvenirler fakat onlar da taş olur. Bundan sonra Bektâş, onlardan bazı isteklerde bulunur ve yerine getirilirse kazançlı çıkacaklarını söyler. Fakat buna da inanmayan bir adamın başına halkın da şahit olduğu bir musibet gelir.

15. Başlık : Der Beyân-ı Ânest ki Mürîdân-ı Hünkâr Şikâyet Kerden Ez-Şitâ vü Hırka Râ Sûznîden Hemrâ Peydâ Şoden (76^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinin, soğuk nedeniyle sıcak bir yurt bulup taşınma istekleri ve bunun sonucunda Hacı Bektâş-ı Velî'nin gösterdiği bir keramet anlatılmaktadır.

16. Başlık : Der Beyân-ı Hulefâ-i Hacı Bektâş-ı Velî Kaddesallâhu Sırrahû (79^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinden Cemâl Seyyid'in, Hacım Sultân'ın, Resul Baba'nın sonra da sırayla Recep Seyyid'in, Kadioğlu Kenan'ın, Mucur Seyyid'in, Saru Saltuk Baba'nın ve Ali Baba'nın isimleri zikredilir. Detayında ise; bir muhip tarafından Kızılca Halvet'te bir halvet yaptırılmak istenmesi ama sabahleyin halvetin yapılmış olmasından bahsedilmekte, ayrıca Hacı Bektâş-ı Velî'nin Akçakoca ile münasebetleri anlatılmaktadır.

17. Başlık : Der Beyân-ı Ânest ki Âmeden Kulu Han Be Vilâyet-i Rum ve Vilâyet-i Nemûden Can Baba Be Havâlet Hünkâr Bâlim Heverâ Mü'min Şoden (83^b)

Bu bölümde; Bağdat'ta halife olan Muktefi ile Şeyh Necmeddîn Kübrâ arasında geçen bir olay anlatılır. Buna göre Muktefi bir gün alışkanlık haline getirdiği gibi Şeyh Necmeddîn Kübrâ'nın astronomiye ait kitabını suya atar. Necmeddîn Kübrâ bundan dolayı ona kin besler ve Tatar hükümdarı Kulu Han'a onu şikayet eder. Sonucunda Kulu Han onu yener ve Necmeddîn Kübrâ öcünü almış olur.

Devamında; Karadonlu Can Baba adlı erenin, Hacı Bektâş-ı Velî tarafından Tatar hükümdarı Kulu Han'ı Müslüman etmesi için gönderilmesi ve onun gösterdiği kerametler ile Tatar halkının Müslüman olduktan sonra Sultân Alâeddîn tarafından verilen yazlık ve kışlık yurtlarda yaşayıp zaman zaman Hacı Bektâş-ı Velî'yi ziyaret

ettikleri anlatılır. Yine Tatar halkının eski dinlerinden kalan bazı inançlarının Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifesi olan Hoy Ata tarafından giderildiğinden bahsedilmektedir.

18. Başlık : Der Beyân-ı Ânest ki Reften Saltuk Baba Kâfiran Râ ve Goşten Ejderhâ Râ (97^b)

Bu bölümde; Saru Saltuk'un Hacı Bektâş-ı Velî tarafından Rum mülkünde irşat için görevlendirilmesinden, yolculuk boyunca gösterdiği kerametlerden (denizde seccade ile seyahat etmesi, ejderhayı öldürmesi gibi...), Hacı Bektâş-ı Velî'nin bir öküz ile konuşması gibi olaylardan ve Saru'nun Çivril'e gelip yerleşmesinden geniş bir şekilde bahsedilmektedir.

19. Başlık : Der Beyân-ı Ânest ki Hazret-i Hünkâr Nasîb Dâden Yûnus İcre Râ (104^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî ile Yûnus Emre arasında geçen ve Yûnus Emre'nin hikmetini daha sonra anladığı bir olaydan bahsedilir. Devamında ise; Yûnus Emre'nin Hacı Bektâş-ı Velî tarafından, nasibini alması için Tapduk Emre'ye gönderilmesi, onun Tapduk Emre'nin yanında kırk yıl çalıştıktan sonra nasibine ulaştığı anlatılmaktadır.

20. Başlık : Âmeden Seyyid Mahmûd Hayrân Ber-Şîr Sûvâr Şoden Hazret-i Hünkâr Ber Senk-i Sûvâr Şoden Mukâbil Bû Deş (106^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin Akşehir'de bulunan Seyyid Mahmûd Hayrân'a nasip vermesinden bahsedilmektedir. Daha sonra; Hacı Bektâş-ı Velî ile Âhi Evren'in Kalecik kadısı ile aralarında geçen bir teftiş olayı anlatılır. Ayrıca, Hacı Bektâş-ı Velî ile Çırak arasında geçen bir olay ile Hacı Bektâş-ı Velî'nin kurbağalarla konuşması dile getirilmektedir.

21. Başlık : Âmeden Kuttâtu't-Tarîk Bâ Nezdi Hacı Bektâş Nazar Kerden O Râ (112^b)

Bu bölümde; Germiyan Denizlisi'nde insanları huzursuz eden bir harâmînin, pişman olup harâmîliği bırakmasından sonra bir mürşid-i kâmil aramaya başlaması ve insanların yönlendirmesi ile Hacı Bektâş-ı Velî'yi bulup bazı tecrübelerden geçtikten sonra ona bağlanması anlatılmaktadır.

22. Başlık : Hacı Bektâş-ı Velî Endâhter Bâ Dest-i Vilâyet Şuben Râ Der Mulûk-i Ferenc (114^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'yi; Karaöyük'te Kızağılı köyünde inkâr eden ve onunla alay eden çobanı bir adaya atması ile ilgili kerameti ve sonra onu affetmesi anlatılır. Devamında; Hacı Bektâş-ı Velî'nin, kıtlıktan dolayı aç kalan bir gizli din erine bir adam ile buğday yollamasından, adamın buğdayı satmasından ve bazı olağanüstü durumlar sonucunda pişman olup gerçeği anlatmasından bahsedilmektedir.

23. Başlık : Der Beyân-ı Hacı Bektâş-ı Velî Kerâmet Nemûden Saîd Emre Râ ve Mürîd Şoden Be Hazret-i Hünkâr (119^a)

Bu bölümde; Aksaray şehrinde ilmi ve faziletiyle meşhur bir kişi olan Molla Saâdeddîn ile Hacı Bektâş-ı Velî arasında yaşanan olaylar ile Hacı Bektâş-ı Velî'nin Tuz Köyü'nde, Tekkekaya'da ve Susadı'da ona karşı gösterdiği kerametler sonucunda Molla Saâdeddîn'in ona tabi olması ve uzun yıllar onun hizmetinde bulunduktan sonra İçel'i yurt edinip oraya yerleşmesinden bahsedilmektedir.

24. Başlık : Hacı Bektâş-ı Velî Velâyet Nemûden Saru İsmâîl (137^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî ile Saru'nun uzun bir mesafeyi kısa sürede gidip orada üç gün kaldıktan sonra gelmelerini ve halkın buna şaşırmasını anlatan bir olaydan söz edilmektedir.

25. Başlık : Der Beyân-ı Mevlûd Hızır Lâle Bâ Nefs Hacı Bektâş-ı Velî (138^a)

Bu bölümde; Fâtıma Ana'nın Hacı Bektâş-ı Velî'nin kanını içmek suretiyle insan zihnini zorlayan böyle bir olay sonucunda hamile kalarak Hacı Bektâş-ı Velî tarafından üç oğul ile müjdelenmesinden ve oğullarından bahsedilmektedir.

26. Başlık : Der Beyân-ı Hacı Bektâş-ı Velî Mürderâ Zinde Kerden Bâ Çeşm-i Velâyet (142^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin Samsam öyüğünde kavga eden iki çocuktan ölen çocuğu diriltmesi ve Malya'da bulunan iki zengin kişinin oğullarının kavga edip birinin diğerini öldürmesinden sonra Hacı Bektâş-ı Velî ile Padişah arasında

gerçekleşen ama Hacı Bektâş-ı Velî'nin kazanımı ile sonuçlanan bir mücadele anlatılmaktadır.

27. Başlık : Rehâ Kerden Hazret-i Hünkâr Keşt-i Bân Ez-Garîk-i Bahr (147^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin berberde tıraş olurken kendisine malum olan bir haber nedeniyle Karadeniz'de bir taciri kurtarmaya gitmesi ve tacirin kendisini kurtaran erenin Konya'da bulunan Molla Celâleddîn olduğunu düşünüp ona gitmesi ama Molla Celâleddîn'in de onu Hacı Bektâş-ı Velî'ye göndermesi anlatılmaktadır.

28. Başlık : Rehâ Kerden Hazret-i Hünkâr Keştibân u Reften Enderûn Deryâ ve Bâz Âmeden (150^a)

Bu bölümde; Kara Reîs'in gemisinin batmak üzereyken yardım istemesi ve bunun sonucunda Hacı Bektâş-ı Velî ile Hızır Peygamber'in onu kurtarması anlatılmaktadır.

Buradan itibaren, çalıştığımız nüshada başlık boşluğu bırakılmakla birlikte bazı konu başlıkları yoktur. Yukarıda bahsedildiği gibi, çalıştığımız nüshada bulunmayan konu başlıkları B. Noyan'dan alınarak dipnotlarda verilmiştir. Burada sıralama aynı şekilde devam ettirilmiştir.

29. Başlık : Der Beyân-ı Hacı Bektâş-ı Velî Besten Miyân-ı Osman Tâc Pûsiden Es Dest-i û... (153^a)

Bu bölümde; Selçuklu padişahlarının tahta geçiş sıraları, fetih hareketleri, Sultân Alâeddîn'i Kayıoğulları'ndan Kulu Han ve oğulları ile olan ilişkileri ve Ertuğrul Alp'in oğlu Otman'ın Hacı Bektâş-ı Velî'ye muhip olmaya doğru devam eden süreci anlatılmaktadır.

30. Başlık : Der-beyân-ı Tavaf Kerden Hacı Bektâş-ı Veli Mezâr-ı Seyyid Gazi ve Bedendân-ı Ber-Seng Nişân (164^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin Seyyid Gazi'nin mezarını ziyarete gitmesi, Sultân Alâeddîn'in rüyasında Seyyid Gazi'yi görmesi ve Seyyid Gazi'nin mezarının ortaya çıkarılmasını istemesi ve mezarın yerinin Hacı Bektâş-ı Velî tarafından bir

keramet ile kesin olarak belirlenmesi anlatılmaktadır. Devamında ise; Hızır Peygamber'in elinde yeşil bir kamçı ile gelip Hacı Bektâş-ı Velî ile görüşmesi anlatılmaktadır.

31. Başlık : Başlık boşluğu bulunmaktadır fakat konunun akışı devam etmektedir. (170^b)

Bir önceki bölümle bağlantılı olarak bu bölümde; Süleyman adlı eren ile Hacı Bektâş-ı Velî arasında geçen bir olay anlatılır. Buna göre; Süleyman, Hacı Bektâş-ı Velî'yi her ziyarete gidişinde annesinin yaptığı çörekten ikram için götürür. Bir ara çörek getiremediği için ziyareti uzatır. Bundan dolayı Hacı Bektâş-ı Velî ona biraz sitemde bulunarak muhabbetlerinin bir çöreğe bağlı olmadığını söyler. Sonucunda Süleyman miskinliğin inceliğine ermiş olur. Bölümün devamında; Hacı Bektâş-ı Velî ile Emir Cem arasında yaşanan muhabbete değinilmektedir.

32. Başlık : Endâhten Hacı Bektâş Velî be-Dest-i Vilâyet Şehr-i dili Genç Abdal (172^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin hizmetinde karşılıksız çalışan Güvenç adında bir dervîşin ona; şeyhin, muhibbin ve aşğın kim olduğunu sormasına karşılık, Hacı Bektâş-ı Velî'nin onu bunun hikmetini öğrenmesi için bir seyahate göndermesi ve sonucu anlatılır. Devamında da; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinden ve ölümünden sonra Habîb Emirci'nin yerine geçmesinden bahsedilmektedir.

33. Başlık : Velâyet Nemûden Saru İsmâîl Der Şehr-i Tavas (180^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifesi Saru İsmâîl'den ve Tavas'a doğan suretinde giderek oraya yerleşip hizmet ettiğinden bahsedilmektedir.

34. Başlık : Başlık boşluğu bulunmaktadır fakat konunun akışı devam etmektedir. (181^b)

Bu bölümde, bir önceki bölümün devamı olarak Saru'nun doğan suretinde Tavas'a gelmesi ve orada gösterdiği bazı kerametler anlatılmaktadır. Devamında gelen başka bir menkabe de ise; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinden Koluaçık Hacı'dan,

adının neden “Koluacı” olduğu hakkındaki olaydan ve bir kerametinden bahsedilmektedir.

35. Başlık : Reften Baba Resûlder Kişver-i Be-Karış ve Vilâyet Nümûden Ey (195^b)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifesi olan Baba Resûl'den, Beşkarış'a yerleşerek yürüttüğü hizmetlerden ve Cemâl Seyyîd ile aralarındaki muhabbetten bahsedilmektedir.

36. Başlık : Güften Pir Âb Sultan Bi-Şehr-i Konya Vilâyet Der-ân Câ (198^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinden Pîrâb Sultân'dan bahsedilmektedir. Pîrâb Sultân, Hacı Bektâş-ı Velî tarafından Şeyh Sadreddîn Konevî'nin isteği üzerine onun yaşadığı yerde hizmet etmesi için görevlendirilir. Anlatılan bir menkabeye göre Pîrâb Sultân'ın üç oğlu vardır ve üçü de belli aralıklarla ölür. Hanımının buna üzülmesinden dolayı üçüncü oğlunun cenazesini yıkarken Hakk'a dua eder ve çocuk canlanır.

37. Başlık : Der Zikr-i Zafâ Hazret-i Hünkâr Çe Gûned Âmed-ü Reft (200^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin halifelerinden olan Recep Seydi'den, Sarı Kâdı'dan ve oğullarından, Mentеше Baba'dan, Akşehir'deki Ali Baba'dan ve bir kerametinden, Mucur Seydisi'nden, Barak Baba'dan, Tebrize yerleşen Hızır Samet'ten, Bahâeddîn Atlas-pûş'tan, yine Tebriz'deki Dost Hüdâ'dan bahsedilmektedir.

38. Başlık : Der Beyân-ı Vasiyyet Kerden Hazret-i Hünkâr Saru İsmâîl Reft (205^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin ölmeden önceki halleri ve ölüme hazırlığı, öldükten sonra yapılmasını istediği vasiyeti anlatılmaktadır.

39. Başlık : Der Beyân-ı Nakil Kerden Hacı Bektâş-ı Velî Ez-Be-Dâru'l Bekas Rahmet-en Vesiaten (208^a)

Bu bölümde; Hacı Bektâş-ı Velî'nin son nefeste sıdk ile imân ve şehâdet getirip ölmesi, öldükten sonra halkın ve halifelerinin toplanıp Yâsin okumaları ve dua etmeleri

anlatılmaktadır. Hacı Bektâş-ı Velî ölmeden önce Saru'ya, defin işlemleri için Çile Dağı tarafından boz atlı birisinin geleceğini söyler. Öldükten sonra Saru bu olaya aynen şahit olur ve defin işlerini yapan kişinin Hacı Bektâş-ı Velî'nin kendisi olduğuna şahit olur. Bölümün devamında; Hacı Bektâş-ı Velî'nin mezarının dönemin Pâdişâhı Gazi Murad tarafından kâfir ama üstat olan Kaplıca mimarı Yanko Madyan'a yaptırıldığından ve Yanko Madyan'ın türbeyi yaparken başından geçen bazı akıl ötesi olaylardan bahsedilmektedir.

40. Başlık : Der Beyân-ı İn'âm-ı Sultan-ı Ebed Devlet ve Surb Pûşiden Kubbe-i Hacı Bektâş Veliyye'l-Horasânî Kaddesallâhu Sırrahu'l-Azîz ve Neverrehû Merkadehû (216^a)

Bu bölüm ise; Sultân Bayezid'in padişahlığı döneminde altı tane tekke, köprü, kervansaray yaptırdığından, Hacı Bektâş-ı Velî'nin türbesinin kubbesini kurşunla örttüğüünden, Hacı Bektâş-ı Velî'nin türbesini ziyaret edip altın vererek hayırda bulunduğundan ve cediti Osman'ın Hacı Bektâş-ı Velî'nin kisvesini giydiği için ona muhabbet duyduğundan bahisle Sultân Bayezid'e yapılan rahmet ve hayır temennileriyle son bulur.

III. Metnin Günümüz Türkçesine Aktarılmasında Takip Edilen Yöntem

Üzerinde çalıştığımız *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi* ilk yazım tarihi dikkate alındığında XV. yüzyıl dil özelliklerine sahiptir. Bu nedenle Arapça, Farsça ve Orta zaman Türkçesine ait pek çok kelime ve terkipler geçmektedir. Metin hazırlanırken manzum bir nüsha olduğu için öncelikle B. Noyan'ın neşrinden yer yer de A. Gölpmarlı ve H.Duran-D. Gümüšoğlu neşirlerinden istifade edilmiştir. Metni günümüz Türkçesine aktarma hedeflendiği için periyodik olarak yayını sürdürülen *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*⁵⁴, nin benzer metinleri yayımlarken uyguladığı ilkeleri önemli ölçüde esas alınmıştır. Bununla birlikte metnin manzum oluşu dikkate alınarak kafiye gerekliliği olduğu yerlerde akıcılığı sağlayacak okumaları tercih edildi. Yine, yazım hatalarından veya farklılıklarından dolayı okunamayan Farsça kelimeler için *Ferheng-i*

⁵⁴ *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, ISSN 1302-3543 numarayla Mustafa Aşkarın editörlüğünde Ağustos 1999'da Ankara'da yayın hayatına başlayan dergi yılda iki defa yayınlanmaktadır. Dergi 2009 24. Sayıdan itibaren H.Kamil Yılmaz'ın editörlüğünde İstanbul'da yayınlanmaya devam etmektedir. Geniş bilgi için bkz. <http://www.tasavvufdergisi.net/>, 15.02.2012.

Ziya⁵⁵, Arapça kelimeler için *Arapça-Türkçe Sözlük*⁵⁶, Osmanlıca kelimeler için *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*⁵⁷ ve Türkçe kelimeler için Türk Dil Kurumu'nun web adresinde bulunan *Büyük Türkçe Sözlük*, *Tarama Sözlüğü* ve *Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü*⁵⁸ kullanılmıştır.

Metnin çevirisi yapılırken başlıca şu yöntemler takip edilmiştir;

- 1- Farsça yazılan başlıkların okunmasında, eserin yazımından kaynaklandığı düşünülen eksik ve hatalı kelimelerin tamamlanmasında ve çalıştığımız nüshada başlık boşluğu bırakılan fakat yazılmayan başlıklar için B. Noyan'dan faydalanılmıştır. Bunlarla ilgili bilgiler dipnotlarda belirtilmiştir.
- 2- Metin okunaklı ve sade olduğu için genel olarak okunabilmiştir fakat okunamayan ve B. Noyan'ın nüshasındaki küçük farklılıklardan dolayı bulunmayan kelimelerin okunamadığı dipnotlarda belirtilmiştir.
- 3- Arapça ve Farsça kelimelerdeki hurûf-i med yani uzatma harfleri için “^” işareti kullanılmıştır. Örnek: intizâr, şâdümân...v.b. gibi.
- 4- Yazılışları ve anlamları aynı olan bazı kelimeler cümle içindeki yerine ve kafiye durumuna göre düz veya uzatma “^” işareti kullanılarak yazılmıştır. Örnek: zaman-zamân, namaz-namâz ... v.b. gibi..
- 5- Kafiye benzerliğini korumak amacıyla beyitlerin sonlarındaki aynı anlama gelen kelimeler bazen metne bağlı kalınarak bazen de günümüz diline uyarlanmak suretiyle birkaç şekilde kullanılmıştır. Örnek: tîz-tez, ânın-onun, hemân-hemen... v.b. gibi.
- 6- Müstensih tarafından “dahi” kelimesi bazen “elif”le bazen de “elif”siz yazılan kelime, tek bir imla ile “dahî” şeklinde kaydedilmiştir.
- 7- Beyitlerin sonlarında sessiz harfle biten kelimelerin sonları, Türkçe ve Arapça olarak farklı geldiği için kafiye benzerliğini korumak amacıyla değiştirilmiştir. Örnek: hep-heb, talep-taleb ...v.b. gibi.
- 8- Metinde geçen sâkin hemze düz apostrof (') ile, sâkin ayn harfi de ters apostrof (‘) ile gösterilmiştir. Örnek: ra’y, te’sîr / da‘vet, ta‘lîm... v.b. gibi.

⁵⁵ Ziya Şükun, *Farsça-Türkçe Lügat: Gencine-i Güftar: Ferheng-i Ziya*, Maarif Yayınları, İstanbul 1944.

⁵⁶ Serdar Mutçalı, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul 1995.

⁵⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 2010.

⁵⁸ Bu sözlükler için bkz. , <http://www.tdk.gov.tr>

- 9- Metinde geçen kâf ve ğayn harflerinden sonra gelen med harflerinden elif ve vav (uzun a ve u sesleri) ā ve ū şeklinde kullanılmıştır. Örnek: gār, meşgūl, mergūb...v.b. gibi.
- 10- Tef'îl ve tefa'ul (تفعل) gibi vezinlerdeki kelimelerin başındaki (te), bugünkü teleffuz ve ses uyumu dikkate alınarak (te) veya (ta) olarak yazılmıştır. Örnek: ta'lîm, taharruk, tedrîs ... v.b. gibi.
- 11- Türkçe fiiller, isimler, takılar ve ekler bugünkü telaffuza göre yazılmıştır. Örnek: itdiler-ettiler, gelür-gelir, niydeler-ne edeler, geluben-gelerek, gidubeni-giderek, geliser-gelirse ... v.b. gibi.
- 12- Farsça ve Arapça tamlamalar örneklerde gösterildiği gibi yazılmıştır. Örnek: dil-rîş, Hazret-i Hünkâr, bî-had, Bahru'l-Ensâb, sâhib-i kerem, sâhib-u neseb, Mûsâ es-Sânî ... v.b. gibi.
- 13- İsim tamlamalarının çevirisinde metne bağlı kalınmıştır. Örnek : ta'lîm-i kemâl, azîz-u mu'teber ... v.b. gibi.
- 14- Metin içerisinde geçen tamlamalar, ince ve kalın harf uyumuna göre yazılmıştır. Örnek: pîr-i azîz / riyâz-ı cennet ... v.b. gibi.
- 15- Metinde “ve” bağlacı “vü” ve “u” şeklinde kullanılmış olup, bu noktada vezinden dolayı metne bağlı kalınmıştır. Örnek : hâfız u zühhâd u ubbâd, leğen vü tepsi ... v.b. gibi.
- 16- Mısra sonlarındaki bazı kelimelerin sonunda bulunan sesli harfler kafiye benzerliğini korumak amacıyla yazılmamıştır. Örnek: günün (gününü)-emîn kisvesin (kisvesini)-hemîn ... v.b. gibi.

SONUÇ

Anadolu kültür mirasının önemli kaynaklarından kabul edilen *Menâkıbnâmeler* ve *Velâyetnâmeler*, sözlü geleneğin edebi ürünlerinden olan destan, masal ve hikaye gibi kaynakların devamı niteliğinde ortaya çıkmış yazılı metinlerdir. Bu eserler, kahramanlık olaylarının yanında genellikle sûfîlerin olağanüstü hallerini ihtiva etmektedir.

Menâkıbnâmeler ve *Velâyetnâmeler* tasavvuf düşüncesinin ve tarikatlerin şekillenmesiyle birlikte tasavvufî metinlere dönüşmüş, belli bir tarikati ve tarikat şeyhinin kerametlerini konu edinmiştir. Bu açıdan bakıldığı zaman bunların gerçek tarihî belgeler olup olmadıkları hakkında farklı görüşler serdedilse de, tarihî, sosyal ve iktisâdî bilgileri içermesi yönünden kayda değer eserler olarak düşünülmüştür.

Menâkıbnâmeler ve *Velâyetnâmeler* denilince ilk aklımıza gelen eserlerden birisi Alevî-Bektâşî geleneğinin en önemli kaynağı olarak kabul gören *Hacı Bektâş-ı Velî Velâyetnâmesi*'dir. Anadolu'nun edebî ve tarihî vesikalarından sayılan eserin XV. yüzyılın son çeyreğinde Firdevsi Rûmî yani Uzun Firdevsî olarak bilinen İlyas bin Hızır tarafından yazıldığı savunulmuştur. Eserin ilk haliyle manzum mu yoksa mensur mu yazıldığı kesin olarak bilinmemektedir ve eserin iki şekilde de nüshaları bulunmaktadır. Aşağıda metni verilen ve teze esas olmak üzere çalışılan nüsha Hafız Hüseyin Şemsi er-Rifâî tarafından ve 1285/1868 tarihinde istinsah edilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kütüphanesi'nde bulunan nüsha ferağ kaydına göre, Muallim Cevdet Koleksiyonu MC-Yz-K.000005 numara ile kayıtlıdır. Nüsha kahverengi karton kapaklı, ciltli ve 245x165, 175x105 ebatlarındadır. Eserde genel olarak Hacı Bektâş-ı Velî'nin hayatından ve menkıbelerinden bahsedilmektedir.

Alevî-Bektâşî geleneğine ışık tutması yönüyle bu eserin dışında *Hacım Sultan Velâyetnâmesi*, *Seyyîd Ali Sultan Velâyetnâmesi*, *Otman Baba Velâyetnâmesi*, *Sultan Şucâuddîn Velâyetnâmesi* ve *Abdal Mûsâ Velâyetnâmesi* gibi eserler de mevcuttur. Bütün bu eserlerin Alevîlik-Bektâşîlik kültürüyle ilgili olduğu düşünülse de aslında eserlerde geçen kişiler de dahil olmak üzere hiç birisi Bektâşî değildir. Çünkü bu geleneğin oluşumu ve şekillenmesi daha sonraki asırlardadır.

KAYNAKÇA

ATALAY (VAKTİDOLU), Adil Ali, *Abdal Musa Sultan ve Velayetnamesi*, Can Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 1996.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 2010.

Dini Kavramlar Sözlüğü, Komisyon, DİB Yayınları, Ankara, 2006.

DURAN, H.-GÜMÜŞOĞLU, D., *Hünkar Hacı Bektâş Velî Velayetnamesi*, GÜ Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi, Ankara, 2010.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Vilâyet-nâme Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî*, İnkılâp Kitabevi, Ankara, 1990.

GÜNGÖR, Erol, *İslâm Tasavvufunun Meseleleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1982.

GÜZEL, Abdurrahman, *Kaygusuz Abdal (Alâeddin Gaybî) Menâkıbnâmesi*, TTK Yayınları, Ankara, 1999.

<http://www.tasavvufdergisi.net/>

<http://www.tdk.gov.tr/>, *Büyük Türkçe Sözlük, Tarama Sözlüğü ,Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü*.

Jacob, G.-Tschudi, R., *Das Vilâjet-nâme des Hâdschim Sultan*, Berlin, 1914, Osmanlıca Neşir.

KILIÇ, F.-ARSLAN, M.-BÜLBÜL, T., *Otman Baba Velayetnamesi*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2007.

KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad, *Anadolu Selçuklu Tarihinin Yerli Kaynakları-I*, Belleten, c. VII, Ankara, Temmuz 1943.

KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, DİB Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 1981.

MUTÇALI, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1995.

NOYAN, Bedri, *Seyit Ali Sultan Velayetnamesi*, Ayyıldız Yayınları, Ankara, Trz.

NOYAN, Bedri, *Hacı Bektâş-ı Velî Manzum Vilâyetnamesi*, Can Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1996.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1983.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, TTK Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2010.

SAMİ, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 1996.

SARIKAYA, Mehmet Saffet, *İslâm Düşünce Tarihinde Mezhepler*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2009.

ŞAHİN, Haşim, “*Menâkıbnâme*” Md., DİA, TDV Yayınları, c. 29, s.112, İstanbul, 1988-.

ŞÜKUN, Ziya, *Farsça-Türkçe Lugat: Gencine-i Güftar: Ferheng-i Ziya*, Maarif Yayınları, İstanbul, 1944.

UŞAKLI, Ali İbni Mustafa, *Velayetname-i “Kolu Açık” Hacım Sultan*, Çev. Mustafa Erbay, Ayyıldız Yayınları, Ankara, 1993.

YILDIRIM, Rıza, *Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) ve Velâyetnâmesi*, TTK Yayınları, Ankara, 2007.

METİN

1^b

**Hâzâ Velâyetnâme-i Hazret-i Hünkâr
el-Hacı Bektâş-ı Velî Kaddese Sırrahu'l
Azîz**

**Der Beyân-ı Neseb Hazret-i Hünkâr
Hacı Bektâş-ı Velî Kaddese Sırrahû**

2^a

Bahru'l-Ensâb-ı Kebîr'de böyledir
Hacı Bektâş-ı Velî'den ol habîr

Atası Seyyîd Muhammed'dir yakîn
Dahî İbrâhîm derlerdi beyyin

Ceddine benzediği için ey azîz
Derlerdi öyle ad ehl-i temyîz

Mûsâ-i Sâni atasıdır onun
Öyle bil tâ şâd ola cân-u tenun

Hem onun atası İbrâhîm'dir
İsmine denmek Mucâb-u ta'zîmdir

Mûsâ-i Kâzımın oğludur ol er
Ceddi Bektâş-ı Velî'nin mu'teber

Ol imâm-ı Heştimîn kardeşidir
Bir anadan bir atadan eşidir

Hamza vü Abbâs vü Kâsım dahî hem
Bunların kardeşidir ey muhterem

Anaları adı Necme'dir ayân
Bahru'l-Ensâb'da demiş böyle beyân

Mûsâ-i Kâzım imâm-ı Heftemîn
Ca'fer-i Sâdık'ın oğludur yakîn

Ca'fer-i Sâdık Muhammed Bâkır'ın
Oğludur şeksiz o nûr-ı envârın

Pes Muhammed Bâkır'ın atasını
Ol imâm-ı Zeyne'l-Âbâ'dır bil ânı

Onun atası Hüseyin ibn-i Alî
Böyledir şeksiz bilesin ey Velî

2^b

Pes bu vech ile muhakkak bî-gümân
Hazret-i Hünkâr ol kutb-ı cihân

Şeksiz seyyîddir Âl-i Resûl
Ol Velî'ler kutbu ol aslı'l-usûl

Der beyân-ı mevlûd Hazret-i Hünkâr
Hacı Bektâş-ı Velî kaddese rûhahû

Yine açtım bir gülistândan nikâb
Yine ettim keşfi bir fenden hicâb

Yine ye gel şeker-u kandan nebât
Yine akıt luccce-i âb-ı hayât

Cûş ile hurûşa gel can bülbülü
Hiç tevekkuf etmeyip depret dili

Nakildir bu söze gel tut kıl kulak
Böyle olmuştur muhakkak ittifâk

Mûsâ-i Kâzım'ı Hârûnu'r-Reşîd
Çün şehîd ettirdi kûş et

Sindi İbn-i Şâh'ın Hink idi katleden
Zulüm idi sen sanma onu adleden

Ber Yezîd tohum-u Mervân her zamân
Okumak vâcibtir la'neti inân

Nice katlettiklerini dersem tamâm
Uzanır bu vakit dirâz olur kelâm

Çün şehîd oldu imâm-ı Heftemîn
Oldu evlâdı perâkende hemîn

Dağılıp her biri gitti bir yana
Ol imâm-ı heştimîn Alî Mûsâ Rızâ

3^a

Vardı Beytullâh'ı eyledi karâr
Hakk'ın emrine olup intizâr

Varıp İbrâhîm Horasan'a yiter
Şehr-i Nişabur'da ol mesken tutar

Kaldı ol ilde karâr edip ey cân
Dinle dahî nice oldu dâsitân

Şehr-i Tûs'ta İbn-i Hârûnu'r-Reşîd
Ya'nî Me'mûn halifeden işit

Atası emir ile kılmıştı karâr
Olmuştu ol diyâra şehr-i yâr

Çün işitti atası fevt olduğunu
Kardeşinin zehir içip öldüğünü

Kalktı Tûs'tan geldi Bağdad mülküne
Tahta geçip oldu halife yine

Çün Horasan hâlî kaldı halkı hep
Özlerine Pâdişâh kıldı talep

İttifâk ile böyle tedbîr ettiler
Cem' olup bir yere el bîr ettiler

Kıldılar İbrâhîm'i ol mülke Şâh
Emrine oldu mutî' mîr-u sipâh

Oldu adl ile müzeyyen ol diyâr
Kıldı hoş şehr-i Nişabur'da karâr

Saltanatla ömür sürdü bir zamân
İzzet u hürmetle kıldı şâdümân

Geldi kendinden on oğul muhterem
Sen kulak tut tâ ki adlarını diyem

3^b

Mûsây-ı Sâni ve İshâk var idi
Hârûn u Yahyâ u İbrâhîm idi

Tayyâr u Alî u Ca'fer u hem Hasan
Adları bunlardır fehmeyle sen

Öte Türkistan ilinden nâgehân
Oldu bir düşman o cânibden ayân

Devşirip leşkerini azmeyledi
Ol adüv kastına pes rezmeyledi

Varıp götürdü düşmandan tamer
Aldı onu eyledi zeyr-u zeber

Nâgehân erişti emr-i zü'l-Celâl
Kıldı İbrâhîm onda intikâl

Şehr-i Tûfan'da onu defnettiler
Leşkeri ondan dönüp gittiler

Çün Nişabur'a geri eriştiler
Ulular cem' olup danıştılar

Elini alıp tahta Mûsâ-i Sâni
Geçirip Şâh eylediler bil ânı

Çünkü geçti tahta ol sâhib-i kerem
Kıldı fazl ehlini cemî' muhterem

Bezedi kendini bu ahlâk ile
Zulüm elinden çekmedi kimse böyle

Ol diyâr ulularından ey azîz
Bir kız adı Zeynep key temîz

Bir zaman bile olup dem sürdüler
Gelmedi hiç oğlu kızı gördüler

4^a

Çektiler ol emir için hayli melâl
Bulmadılar hiç bu emre çün mecâl

Bir gün oturmuştu hâtun-u cihân
Kasr içre hüznüyle ol pâk-i cân

Pencereden taşraya etti nazar
Gördü bir görgülü yiğit nûr-ı tamer

İndi atından revâna bağlar atın
Tâatin etmekle kıldı niyetin

Alıp abdest namaza başladı
Gördü hâtun onu gör ne işledi

Saldı bir hâdim ki ol yiğide var
Sor ona kandan gelir kande gider

Hâdim inip vardı onun katına

Etti takrîr-i suâl Hazreti'ne

Gelişin kanden gidişin kancerû
Kimin oğlusun de gel ey mâh-ı rû

Adınız nedir bize verin haber
İşitir sözlerini ol serteser

Der Medfne'den gelirim iş bu dem
Bil seyahat kastı azmim dahî hem

Dahî Cevâd oğluyum ey müttakî
Atamın adıdır Muhammed et-Takî

Hem Alî en-Nâkî adımdır ayân
Âl-i evlâd-ı resûlden ey cüvân

Hâdim onu işitir döner gelir
Cümlesini hâtuna hep i'lâm kılar

4^b

Çünkü hâtun işitir onu tamâm
Bildi gelendir imâm ibn-i imâm

Saldı hâdim yine Mûsâ-i Sâni'ye
Geldi amm-i zâdeniz zûd terbiye

İşitip hâtuna geldi padişah
Gösterip hâtun da der şol yüze mâh

Oturan yiğittir evlâd-ı Resûl
Amm-i zâdenizdir ol sâhib-i kabûl

Kalkıp Sultân ona erişir
Kûca kûca birbiriyle görüşür

Soruşup bildiler birin birin
Mûsâ es-Sâni'dir ona pâk-i din

Bendehâne kadem rencide kıl
İzzet eyle kalmışken biz zelil

Sözünü kılar kabûl durur gelir
Oturuşup biraz sohbet kılar

Çekti Mûsâ es-Sâni türlü türlü cevâb
Ağsârı her taâmdan günâ gün

Mûsâ es-Sâni dediğim yâ İmâm
Sizin için kaydolup bu taâm

Buyrun bu bende tâ mesrûr ola
Hemm-ugamdan sohbetinle dûr ola

Der Alî en-Nâkî bugün sâyimim
Bozamam niyetimi özre kâyimim

Mûsâ es-Sâni der ona şâd kıl
Bendeniz virânesin âbâd kıl

5^a

Hatırımızı riâyet kıl bu dem
Ekledin şâd ola dil def'-ugam

İşitip ondan imâm ekleyledi
Hatır için ol taâmlardan yedi

Süker-i şerbet ezip Zeynep hâtun
Gönderir ol meclise erişti çün

Pes taâm ardınca Mûsâ şerbeti
Sunup der bir görün ne lezzeti

Şerbeti görüp imâm çün ağladı
Yaş inip yüzü üzere çağladı

Dedi ceddimiz Hüseyin ibn-i Alî
Kerbelâ yerinde susuz ol Velf

Zulüm ile onu şehîd eylediler
Ehl-i beytine dahî neylediler

Bunu deyip beni ol kân-ı kerem
O şerbetten ağzına koydu o dem

Yutamayıp ağzından içine döker
İçmedi yere koydu ol tâc-ı ser

Onu görüp Mûsâ es-Sâni dahî
Ağladı gözden döküp yaş ey ahî

Der imâm siz dahî ağlarsınız yine
Bu bukânun ma'nâsını bize diye

Mûsâ es-Sânî'dir ona yâ İmâm
Pîrlik erdi ömrümüz oldu tamâm

Biz dahî evlâd yüzün görmedik
Vermedi el ol murâda ermedik

5^b

İşitip onu götürdü el hemîn
Yüz urup Hakk'a duâ kıldı yakîn

El yüz silip ol sâhib-u neseb
Destûr ister gitmeye ondan taleb

Atına binip ondan gider
Sen işit ki Mûsâ-i Sâni ne eder

Şerbeti götürüp evine varır
Hiç içilmemiş onu Zeynep görür

Sordu şerbetten niçin içmediniz
Vech-i hikmet nedir bundan deyiniz

Mûsâ-i Sâni de ahvâli tamâm
Zikredip der içmedi çünkü imâm

İçmeyip pür onu getirdim size
İç umarım el vere maksûd bize

İşitip hâtun onu nûş eder
Bu idi maksûd deyip dil hoş eder

Ol gece hâtuna çün oldu yakîn
Oğlana kıldı o geceden hemîn

Müddetle hamli oldu âşikâr
Şâd olup vaz'ına oldu intizâr

Müddeti erdi geçip ây u gün
Geldi bir oğlan vücûda yüzü gün

Mûsâ-i Sâni görüp kılar nişât
Şâd olup salvetle bulur inbisât

Ulu toy kıldı velîme eyledi
Olsun uzun yaş diye halk söyledi

6^a

Oğluna Mûsâ Muhammed verdi ad
Böyledir *Bahr* içre ad ey hoş nihân

Ceddi İbrâhîm Mucâbe sûreti
Benzediği için endâmı kat'î

İbrâhîm es-Sâni ad ettiler
İsmi ol adıyla zikrettiler

Bahru'l-Ensâb'da Muhammed'dir adın
Böyledir târihte sohbet bünyâdın

Dâyeler beslediler i'zâz ile
İhtişâm u ihtirâm u nâz ile

Bu idi ta'lîme çün kâbil olur
Bir kemâl ehline Şâh buyruk kılar

Oğluma der eyle ta'lîm-i kemâl
Ki kemâldir erde ziyetle cemâl

Bir zaman ilm-u kemâl tahsîlini
Hâsıl etti bir kemâl etti ânı

Mûsâ-i Sâni pes ondan ba'dezân
Yanına aldı pes onu bir zamân

Bir zamandan son erdi emr-i Hakk
Mûsâ-i Sâni ölür hikmete bak

Defnedip dahî âzâsını tuttular
Cümle a'yân cem' olup gör ne ettiler

Bir saâdetli gün içre elini
Tutup tahta geçirdiler ânı

Şâh olup gösterir türlü kerem
Adledip giderdi zulm ile sitem

6^b

Seyrederdi eyledi sayd-u şikâr
Saydederken nâgehân ol gülizâr

Teşneyken gördü ki bir çeşme sâr
Hoş kenarı sebze zâr-u murgizâr

Bir nice hâtun kişi yurlardı don
Çün nazar kıldı görür ol zû funûn

İçlerinde gördü bir mahbûbe kız
Hüsn ilinde müntehâ mahbûbe kız

Sûreti bedr-i ay gibi vechi kamer
Lebleri şirîn-u şehdândan tamer

Servi kadd-i sâyesinden can yağar
Kim görüptür serverin üstünde kamer

Çünkü gördü oldu bî-hoş bî-karâr
Sevdi bin can ile tutmayıp karâr

Terkedip seyrânını şehre döner
Çün saraya erdi atından iner

Girip fakra çün anasını görür
Akıtır yaşını gözlerinden yer mürûr

Gördü hâtun oğlunun ağladığını
Gözü yaşu akıp çağladığını

Der oğul ağlatmasın Allâh seni
Niye ağlarsın haberdâr et beni

Dedi seyrân ederken nâgehân
Gönlüm aldı bir peri rû ol zamân

Bunu deyip gözlerinden kan akar
Görüp anası canını yakar

7^a

Sordu ahvâli tamâm takrîr eder
Bildi hâtun âşık olmuş gör ne eder

Saldı hâdim ver bir ol erâya
Varıp sonra bile erâya

Kimdir kimin kızıldır bile
Gele ondan hâtuna i'lâm kıla

Varıp hâdim kimdiğini bilir
Dönüp sür'atle hâtuna gelir

Dedi kimdir sorup bildim ayân

Şeyh Ahmed kızı Bânûn-i cihân

Ki Hatem'dir adı ol duhterin
İşte bildin neylemen gerek görün

Şeyh Ahmed derlerdi bir azîz
Vardı bir müttakî ehl-i temyîz

Ol kız onun kızıymış çün bilir
Himmeti tarhedip mesrûr olur

Çünkü hâtun bildi onu gör ne eder
Bir nice uluları tez cem' eder

Gönderir kız dilemeye gittiler
Çünkü Şeyh Ahmed katına yittiler

Kızını dilediler İbrâhîm'e
Şeyh Ahmed bildi dilerler kime

Verdi kızını aldılar ikrârını
Hâtuna bildirdiler gelip ânı

Bildi hâtun şâd olup kıldı ferâh
Tarholdu gussa u kayg-u terah

7^b

Ver birini bî-had mâl u cîz u cihaz
Pes düğün yerağın etti az az

Hoş velîme kıldı eyledi düğün
Pişti türlü türlü ni'met gün u gün

Yiyip içip şâdlıklar kıldılar
Mecma'-ı halk oynadılar güldüler

Akdedip gelini sad i'zâz ile
Getirirler gerdeğine nâz ile

El ele verdiler oldu inbisât
Kıldılar şâd-ı sürûr ile nişât

Birbirinden aldılar çünkü murâd
Halk-ı âlem oldu ol şâdiye şâd

Geçti bir müddet çû bunun üstüne
Fevt olur hâtun kavuştu dostuna

Sultân İbrâhîm anası çün kat'î
Ağlayıp eyledi key dikkati

Çün erişti âhire emr-i azâ
Müstemi' ol bâkîsin diyeyim size

Geçti üstüne çû bist-u çârsâl
Hiç Hatem'den gelmedi herkes ayâl

Görmediler hiç oğul kız yüzünü
Key perişân dil kılar kendisini

Sultân İbrâhîm gör ki neyledi
Ulularını bir yere cem' eyledi

Der duyar mısınız benim ahvâlîmi
Zikredeyim kûş eyleyiniz ef'âlîmi

8^a

Üş yirmi dört yıl geçti tamâm
Olmadı oğlum kızım der ol hümâm

Cümleniz çün birine cem' oldunuz
Zikr u fikrim nedir çün bildiniz

Eyleyiniz bu emre bir ra'y-i sevâb
Olasınız tâ Hakk katında siz mesâb

Söylediler ol ulular her biri
Eylediler türlü türlü tedbîri

Ol ululardan biri der işitin
İş bu tedbîrimle benim iş edin

Bu vilayette ne var ise fakîr
Dervîş u miskîn u üftâde hakîr

Dahî ne var ise ilim ehli tamâm
Hâfız u zühhâd u ubbâd u imâm

Cümle zühhâd ile ubbâd ne edeler
Durup Hakk'a ibâdet edeler

Ne varsa cümle dervîş-u fakîr
Hakk'a yalvarıp duâ eyleye der

Ola ki ola duâları kabûl
Padişah Hakk vere görklü oğul

Ol ulular çün sözünü işittiler
Cümlesi hep ona tahsîn ettiler

Dediler hoş re'y-u tedbîr eyledik
Hoş sevâb ma'kûl sözler söyledik

Saldılar âdem kamu şehre eyle
Zikrolan kavmi varıp da'vet kıla

8^b

Da'vet olup zikrolan kavim geldiler
Bir makâm-ı âliye cem' oldular

Kimi gülbenk çekti kimisi duâ
Kıldı hak lütfuyla onu revâ

Çün bu nev'a buldu ol emr-i ihtitâm
Kıldılar bir hefte ol emir tamâm

Sultân İbrâhîm bunlara bî-şümâr
Sîmuzerden verdi onlara ey yâr

Her biri buldu gınâ dağıldılar
Bu yana kûş et dahî ne kıldılar

Ba'dezân girdi şebistânına Şâh
Ehliyle bir olur ol yüzü mâh

Oğluna kıldı hemen ol nigâr
Müddetle hamli oldu âşikâr

Sultân İbrâhîm bil şâd olur
Gussa gidip kaygıdan âzâd olur

Çünkü vaz'ın müddeti erdi yakîn
Bir gece yatarken ol nâzenîn

Gördü rüyâsında bir şîr ziyân
Koynuna girdi de görmedi ziyân

Heybetinden ol düşün uyandı tîz
Lerze dîydi ya'nî ki gördünüz sitîz

Gördü bir oğlan doğurmuştur özü

Şevk verir gün gibi zîbâ yüzü

Müşg-u anber sanki micmerden gelir
Şöyle hoş zîbâ-u ter koku gelir

9^a

Hiç özünden gelmemiş hûn-u nifâs
Nitekim meşhûr bilirlen cümle nâs

Zahmete ağırı elem hiç görmedi
Gitti hem gussa u gam ermedi

Muştularlar Pâdişâh'a çün bilir
Görmeye oğlu yüzünü sürer gelir

Şâd ile mesrûr olup kılar nişât
Cân-u dil şâdıyla kılar inbisât

Görünce Sultân yüzünü oğlunun
Adını Bektâş verdi Şâh onun

Bildiler çünkü emr-i hâss-u âm
Şehir halkı hep olurlar şâd-u kâm

Pâdişâh kıldı velîme döktü hân
Eyledi oğlu için ulu düğün

Tehniye kılıp alkış ettiler
Yiyip içip dağılıp gittiler

Emciğini ağzına verdi emmedi
Emmeye hem meyil dahî kılma

Dâyeler geldi onu emzireler
Hem gıdâ için ona süt vereler

Emmedi hiç birisinin sütün
Tatmadı hiçbir taâmın tadın

Pes şehâdet parmağını ağzına
Alıp emerdi bak remzine

Altı aya dek bu işi işledi
Nutuk açıp bir gün bu kavle başladı

9^b

Depretip dil aldı bu lafzı dile
Bu idi gelen kelâm-ı evvele

Eşhedü en lâ ilâhe illallâh
Ve eşhedü enne Muhammeden abduhü
ve Rasûluh

Çün bu nutkunu onun işittiler
Halk-ı Nişabur taaccüb ettiler

Dediler tehî değildir bu veled
Bunda esrâr görünür bî-aded

Sâir oğlanlar gibi kılmaz revîş
Olur peydâ bu oğlandan çok iş

Bu alâmetler velîlerden gelir
Böyle iş ancak ehlullâhtan gelir

Sultân İbrâhîm görüp şâd olur
Kalbinin virânesi âbâd olur

Ki bunun gibi ayâl verdi İlâh
Fiili olmuşur üzerine küvâh

Çünkü Bektâş-ı Velî'nin nâm
Oldu dört yaşında dört aylık tamâm

Atası mektebe vermek diledi
Tâ ki ta'lim-i ulûmdan kıldı

Sordu a'yâna ki tenbih eyleyiniz
Kande var bir ilim ehli söyleyiniz

Her kemâl içinde ol kâmil ola
Tâ ki Bektâş'a ulûm-i ta'lim kıla

Dediler ki bunda vardır bir azîz
Müttakîdir hem dahî ehl-i temyîz

10^a

Hoca Ahmed Yesevî'nin ki var
Halifesidir azîz-u mu'teber

Adı Şeyh Lokman Pârende'dir
Meskeni hem iş bu yakındadır

Bektâş'ı onlara verseniz revâ
Eyleye ta'lim-i ilim ol hûb likâ

Yaptılar ta'lim için bir hoş makâm
Tâ ki yapıldı hem oldu tamâm

Emreder şeyh okudular gelir
Uruturdu izzet-u ikrâm kılar

Dedi Sultân ona yâ şeyh-i kebîr
Oğluma ta'lim-i ulûmdan eyle der

Pâdişâh emri için şeyh kûş eyledi
Râzî olup emre dil hoş eyledi

Şeyh Bektâş'a kılar ta'lim-i ilim
Ne var erkân-u edeb ile cûd-u hikem

Bir gün ol şeyh-u azîz-u muhterem
Taşradan mektebe urmuştu kadem

Gördü karşıdan iki pîr-i azîz
Bektâş'la otururlar diz be diz

Biri sağında vusûlünde biri
Alıp ortaya onu ey dîn eri

Ta'lim-i Kur'ân ederlerdi
Okutup yanlışını ederlerdi

Çünkü girdi içeri kayboldular
Bilmedi şeyh bu eri ne oldular

10^b

Çünkü geçip yerine oturur
Başını ondan yukarı götürür

Dedi sorarım bana ver kıl haber
Kimdi yanında oturan iki er

Yüzleri nûru kamaştırır gözü
Her birinin aya benzerdi yüzü

Sana Kur'ân ta'lim ederlerdi
Okurdun yanlışını derlerdi

Girdiğim sâat hemen kayboldular

Kimlerdi kanca vardı ne oldular

Dedi Bektâş diyeyim kimlerdi
Bana Kur'ân ta'lim ederlerdi

Oturan sağımdakiydi Mustafâ
Hem solumda oturan şîr-i Hüdâ

Sen gidince dâimâ bunlar gelir
Bana ta'lim-i kelânullâh kılar

Sen gelince kaybolurlar dâimâ
Key sakın sözümü inkâr eyleme

Çün işitti Şeyh Bektâş'ın sözünü
Sürdü Bektâş ayağına yüzünü

Şâd olup durur atasına varır
Nice olduğunu ona haber verir

İşitip atası onu şâd olur
Kalbinin virânesi âbâd olur

Şeyh Lokman Pârende'den haber
Tut kulak diyeyim ey sâhib-i nazar

11^a

Der menâkıbında kümmel hoş beyân
Zikredeyim bu sözü ola ayân

Ca'fer-i Sâdık o kutbu'l-ârifin
Hırkasını ona giydirdi yakîn

Verdi Bayezid'e der ilet bunu
Arkasına sal mesrûr kıl onu

Cezb ile evvel ol meczûb idi
Dağlarda gezer meslûb idi

Budalâyı var gezerdi dağları
Tutamazdı kayd-u bend-u bağları

Bayezid hırkayı alıp azmeder
Horasan mülküne erdi gör ne eder

Arayarak dağları nâgâh bulur
Hal nice idiğini i'lâm kılar

Hırkasını gönderdi der size imâm
İşitip Lokman olur şâd kâm

Nice emrolduysa edin öyle siz
Sözünü işitip nedir gör ol azîz

Şeyh Tayfûr hırkayı aldı ele
Tekbîr u tehlil alıp dile

Saldı Şeyh Lokman üstüne ânı
Şevk-u zevkle kılar mesrûr cânı

Kalktı ol şevkle kılmaya namâz
Yönelir kibleye eyler niyâz

Niyet-u tekbîr ile kıldı şürû‘
İki rek‘at namaza döke dümû‘

11^b

On dört yılda bir rek‘at namâz
Eyledi onu tamâmet döndü bâz

Bir rek‘atte dahî kıldı şürû‘
Gördü Tayfûr böyle emroldu vukû‘

Geldi dönüp Ca‘fer-i Sâdık’a ol
Bildirir ahvâli ol sâhib-i kabûl

Şeyh Lokman Pârende der eğer
Ol iki rek‘at namazı serteser

Hep kalıncaya değin sabreylesen
Sen de tâatte olup şükreylesen

Küllî nasîbini alırdın der imâm
Şöyledir nakl-i kemâliyle tamâm

Çünkü geldi dâire-i akla ol
Geldi Türkistan’a ol sâhib-i kabûl

Hoca Ahmed Yesevî’den mücâz
Alıp onu döndü Horasan’a bâz

Geldi Nişabur’a eyledi karâr
Eyledi irşâd-u tarîkini âşikâr

Şeyh Lokman’ın vilâyetini tamâm
Zikreder söz olur tatvîl-u kelâm

Otururken bir gün ol sâhib-i kerem
Bektâş’a der ey azîz-i muhterem

Bardakla taşra çık ey serfirâz
Su getir kıl kılalım biz dest namâz

Bektâş eydür şeyhe ki ey muktedâ
İş bu mektephâneye nazar ede

12^a

Su çıkıp tâ aka mektebhânededen
İhtiyaç olmaya taşrağı sudan

Şeyh işitti çünkü Bektâş sözünü
Böyle der döndürüp ona yüzünü

Der gücümüz yetmez ol emre bizim
Bu sözümü rast söylerim işit gözüm

Ol sâat Bektâş getirdi el-Hakk’a
Dedi ey Kayyûm ey Hayy u Bekâ

Maksûdum ma‘lûm sana eyle revâ
Hâcetini arzeyledi kıldı duâ

El yüze silip secde eder
Secdedeyken gör ki emr-i Hakk ne eder

Mektebin çak ortasında bir pınar
Çıkıp oldu hemen dem âşikâr

Gördü Şeyh Lokman’ı onu mesrûr olur
İçi dışı şâd ile pürnûr olur

Der sevinçle Hünkâr ona ol er
Böyledir o Bektâş’a ey hûb-ı nazar

Çünkü Bektâş secdeden getirdi baş
Şeyh der “ahsente Yâ Hünkâr sâbâş”

Gördü Bektâş onda çıkmış bir pınar
Kapıya doğru revân olup akar

Hem dibinde bitmiş iki dip susam

Çiçeği derhal açılmıştı hem
Şükredip sâniyen kıldı sücûd
Kıldı makbûl hâcetini ya'nî Vedûd

12^b

Bektâş'a Hünkâr deyip ad ettiler
Onu ol ismiyle hem zikrettiler

Şeyh İbrâhîm'e i'lâm eder
Pâdişâh bundan sürûr-u tâm eder

Geçti bunun üstüne çün bir zamân
Girdi yedi yaşına ol pâk-i cân

Bir gün ol şeyh-i azîz-i muhterem
Niyet etti hac ede ebu'l-kerem

Eksiğini görüp gider sûy-i Hicâz
Erişir Ka'be'ye kılar niyâz

Hac erkânı ne varsa eder
Arafata tâ ki huccâc ile gider

Vakfeye dururken hem râhine
Şeyh der ona ki arafa dur yine

Şimdi dedi bizde pişiler pişer
Dervîş u miskîn yemekliğe üşer

Arafat'ta şeyh bunu söylediğin
Bildi Nişabur'da onu Bektâş yakîn

Tez der ev halkına ne derim görün
Tepsiye birkaç pişi koyup verin

Tepsiye pişiyi koyup sundular
Gör onu Bektâş alıp ne etmek diler

Arafat'ta şeyhe sundu onu tîz
Aldı elinden hemen ol azîz

Ekleder yârenleriyle ol ulu
Tepsiyi sakladılar ey bahtlu

13^a

Şeyh hac erkânını etti çün tamâm
Kâfileye uyup eder azm-u makâm

Erdi müddetle Horasan'a yakîn
Muştucu gönderdi şehre ol Emîn

Halk-ı Nişabur bilip karşılar
Öptü şeyhin elini gelip bunlar

Bektâş'ı şeyh sordu evdedirler
Şehre girip tâ ki eve erdiler

Şeyh Bektâş-ı Hünkâr'ın öptü elini
Hatırını aldı ele sordu hâlini

Hacı sensin ey vilâyet ma'deni
Ravza-i kudsün riyâz-ı gülşeni

Hacı Bektâş-ı Hünkâr ondan dediler
İsm-i zikrinde şekerler yediler

Geçti bunun üstüne çün bir zamân
Nice oldu diyeyim dinle beyân

Pes Horasan ikliminin erleri
Cem' olur her ne ki vardır pîrleri

Şeyhe hac kutlulamağa geldiler
Mektebin içine girip doldular

Gördüler mektepte çıkmış bir pınar
Çevresi yeşil çimen hoş murğ-i zâr

Dediler yâ şeyh dâim bunda biz
Sizi görmeye gelirdik ey azîz

Bunda pınar vardığını görmedik
İş bu sırrın gavrine biz ermedik

13^b

Şeyh eydür ey vilâyet pîrleri
Ey kerâmet ehlinin serverleri

Bu vilâyetten zuhûr olmuştur
Hacı Bektâş âşikâr kılmıştır

Hacı Bektâş kimdir de gel ânı

Bilelim gösterdiler ol cânı

Hâk-i pâyine onun yüz sürelim
Kimdir tek göster onu görelim

Gösterip der Hacı Bektâş şoldur
Zikrelediğimiz can oldur

Dediler bu hod henüz bir tıfil genç
Kande buldu demeden sa‘yinde reñç

Ağız açıp dedi Bektâş-ı Velî
Şek etme ki benim sırr-ı Alî

Murtazâ’nın kim ki ol sırrı ola
Hiç acep değil eğer böyle kıla

Dediler ki sensin sırr-ı Alî
Öyledir benim bilin der ol Velî

Dediler Şâh’ın nişânı vardır
Ol nişân her kimseye kim vardır

Biliriz ol Murtazâ’nın sırrıdır
Ol zevâhir bahrının hem kânıdır

Bir nişân destinde vardır Haydar’ın
Ayası içinde ol gerçek erin

Bir yeşil beni dediler var idi
Ol Velî ki Haydar-ı Kerrâr idi

14^a

Avucunu açtı gördüler hep hâss-u âm
Bir yeşil ben ayası içre enâm

Dediler elinde Şâh’ın bir dahî
Vardı yıldız dediler ey ahî

Elini açtı onu dahî gördüler
Cümle gelip pâyine yüz sürdüler

Dediler kim meşrebin kandan de kıl
Ya nasîbin kimden onu zikir kıl

Der Muhammed Alî’dir meşrebim
Yolum onun yoludur hem mezhebim

Hakk Teâlâ’dan nasîbim dahî hem
Böyle zikreledi ol ehl-i kerem

Çün Horasan’ın erenleri ânı
İşitip dediler ey canlar cânı

Sana irşâd etmeye bir şeyh gerek
Hem hakkında şeyh tutmak gerek

Dedi Bektâş onlara ey ulular
Ey kerâmet ıssıları bahtlular

Kim ki sizden ala seccâdesini
Şol susen yaprağı üstüne ânı

Salıp üstünde hoş kıla namaz
Kılmaya yaprak taharruk çok ve az

Şeyhliğe onu kabûl eyleriz
Kendimizi ona kul eyleriz

Dediler yok bizde kuvvet ol işe
Eyle etmeklik ey görklü başa

14^b

Dedi Bektâş ker edersem ben ânı
Bana uyup şeyh tutar mısınız beni

Dediler ker sen edesin eyle kâr
Uyarız sana kamu ey gülizâr

İşitip sözlerini durdu uru
Alıp seccâde geldi ileri

Saldı seccâdeyi susen üstüne
Yalvarır ede niyâzı dostuna

Durdu seccâde muallak ber varak
Çıktı Bektâş üstüne bâ-emr-i Hakk

Kıldı üstünde iki rek‘at namâz
Tesbîh u tehlîl etti niyâz

Geri indi gördüler çünkü ânı
Dediler saddak yâ canlar cânı

Öptüler elini ayağını gelip
Hep tevazzu‘lar niyâzlar kılıp

Cümlesi kisve koydular önüne
Başlarına urdu tekbîrle yine

Şeyh Lokman dahî kisve indirir
Tekbîr eder dahî başına urur

Pes Horasan iklimine bu haber
Yayılp şâ‘ oldu halka serteser

Halk-ı Nişabur cemî‘ erdiler
Bektâş’ın pâyine yüzler sürdüler

Ba‘dezân Sultân Muhammed gör sana
İbrâhîm-i Sâni derlerdi ona

15^a

Etti rihlet kıldı fânîden güzer
Tuttular onun âzâsını avrat er

Ettiler Bektâş’a sultânlığı arz
Dedi yok sultânlığa bunda garaz

Râzı hiç olmadı kim Sultân ola
Tahta geçip ulu han ola

Kıldı mesken bir makâm-ı halveti
Çekti halktan kendini etti uzleti

Kırk yıl bu resme geçirdi günün
Mülk-ü Horasan’da ol Şâh-ı emîn

Savm ile geçirdi dâim günü
İhyâ kıldardı ibâdetle dünü

Şöyledir nakil ey azîz-i muktedâ
Hacı Bektâş-ı Velî merd-i Hüdâ

Şol hâle erişti ol merd-i azîz
Ol mükemmel muktedâ ehl-i temyîz

Kıldığınca ol namaz içre rükû‘
Beyni kılar taharruk ez-huşû‘

Kalkınca geri varırdı yerine

Gör bu emrin seyri nedir sırrı ne

Künç-i halvette kılarken ol namâz
Zevk u şevk ile ederken niyâz

Sem‘ine hâtiften erdi bir sadâ
Ki ey Bektâş-ı Velî merd-i Hüdâ

Tâatın oldu kabûl kıl şükürünü
Dahî artır şükürle Hakk zikrini

15^b

İşitip dahî ziyâde eyledi
Şükür-u zikrini İlâh’ın söyledi

**Der Beyân-ı Vilâyet-i Hoca Ahmed
Yesevî Senk Şoden Münkir O**

Nakildir kümmel haber verdi bize
Sem‘ini tut tâ haber verem size

Arz-ı Türkistan’da var idi bir ulu
Bir vilâyet ıssı bir er bahtlu

Hoca Ahmed Yesevî idi adı
Ki Muhammed Hanefî nesliydi

Vardı doksan dokuz bin mu‘teber
Ol erin halifesini gûş et haber

Hep kerâmet ıssı ashâb-ı vilâ
Gelmezdi onların vasfi dile

Şâh Alî Mûsâ Rızâ’dan bil yakîn
Olmuştu hem mucâz ol pâk-i dîn

Vardı Türkistan’da bir şehr-i acîb
Şehr-i Yesi derlerdi ey lebîb

Onda mesken tutmuştu ol azîz
Ol kerâmet menba‘ı ehl-i temyîz

İlm-i zâhir ilm-i bâtın ne ki var
Cümlesinde ber kemâliydi ey yâr

Nice kez şehr-i Semerkand’dan ey yâr
Cem‘ olur âlimleri her ne ki var

Hoca ile geldiler bahsetmeye
Onu mülzem kılıp gitmeye

16^a

Bahis kılamadı onunla hiçbiri
Mülzem olup cümle olur çâkeri

Âbid idi kıldardı tâati
Gece gündüz tâat idi âdeti

Zâhid idi şöyle ki terk ehli ol
Etmemişti dünyâlıktan hiç kabûl

San'atı vardı ez ked-i yemîn
Yemezdi gayrıdan illâ ez-în

Tâ ki gelirse hasenâttan tamâm
Matbahında ol pişerdi ey hümâm

Onu âyende râvende yerdi
Onu ol masrafta harcederdi

Yunardı kepçe ve keşkül kaşık
Şöyle hûb yonardı gâyet yaraşık

Hoca'nın vardı meğer bir öküzü
Yonttuğu her niceyse kendisi

Heybeye koyup ol öküze vurur
Ol öküz de doğru pazara varır

Keşkül kepçe kaşık her ne ki var
Kıymeti olmuştu neyse âşikâr

Halk bilirdi neyse kıymetini
Almaya ondan kim etse niyeti

Ondan alırdı bahâsını neyse tîz
Heybeye koyardı onu ey azîz

Kim ki alıp bahâsını neyse
Heybenin içine onu koymasa

16^b

Hiç kesilmezdi ardından öküz

Halk bilirdi ol kimse henüz

Aldığının kıymetini her neyse ol
Koymamıştır heybe içre ol fuzûl

Halk onu ondan alırlar idi
Çün öküzün remzini bilirdi

Heybeye koyunca döner gider
Âdeti bu idi müdâm öyle eder

Bitince işi dönerdi revân
Hoca'nın katına geldi hemân

Görünce huddâm gelirler idi
Heybeyi üstünden alırlar idi

Çıkarırlar heybeden ol ma'nâyı
Hoca ne ki dese ederler ânı

Yerdi ondan ol azîz-i muhterem
Gayrıdan yemezdi hiç ol bu kerem

Hoca'dan zikredeyim bir menkabât
Bir beyân dilkuşâ ey hoş nihâd

Yesi şehrinde münâfıklar meğer
Hoca'ya kastettiler tâ bir zarar

Er görüp bühtân edelerdi kat'î
Halk katında eksileydi izzeti

İttifâkla bir öküzü buldular
Gece içre şehir ucuna geldiler

Zebhedip yüzüp et eylediler
Götürüp işit onu neylediler

17^a

Hoca'nın matbahı bacasında tîz
Asa koydular ol eti ey azîz

Yerlerinden tanlıca çün durdular
Çevre yana yılıp yügürdüler

Gelmedi öküzümüz derler bu şeb
Bilmeyiz ne oldu ki ey ona acîb

Böyle deyip şehir ucuna çıktılar
Yazı üzere ol yakaya baktılar

Dediler bunda boğazlanmış öküz
Uğurudur bunu eden göze göz

Etini almış derisiyle ânı
Burada koyup onu gitmiş başını

Yesi şehrinde bu alan
Bize iş bu resm ile işi kılan

Şimdi Yesi şehrini biz ararız
Derbeder hâne be-hâne gezeriz

Biliriz biz onu kim etmiştir
Etini alıp kancaru gitmiştir

Böyle deyip aradılar derbeder
Hâne be-hâne ararken meğer

Hânedânına ererler Hoca'nın
Ararız derler evin dahî senin

Hoca destûr verdi eydur ki varın
Maksûdunuz niceyse der görün

Hoca'nın evlerini aradılar
Tâ ki matbahında âhir erdiler

17^b

Asılıdır onda gördüler eti
Görünce gösterdi Hoca hikmeti

Her birisi bunların it oldular
Ol etin çevreyânına geldiler

Yiyip ol eti tükettiler
Birbirine dönüp kastettiler

Yırtıp birbirini mürdettiler
Paralayıp birbirini hurdettiler

Kalmadı biri diri çün erdiler
Onları bu hâl içinde gördüler

Bildiler kendileri etmiş bu işi
Hoca'ya tâ ki vereler teşvîşi

Hoca'nın kılıcına uğradılar
Kendileri kendilerini doğradılar

İhtirâz etti halâyık ba'dezân
Korktular er görmeye ona ziyân

Halk içinde arttı onun izzeti
Bî-kıyâs oldu begâyet hürmeti

**Der Beyân-ı Gazâ Kerden Haydar Bin
Şeyh Ahmed Yesevî**

Ey suhandân-ı suhan kûy pür hüner
Bir vilâyetnâme din-i mu'teber

Kûş-u hoş bana tut ki söyleyeyim
Bir vilâyetnâme takrîr eyleyeyim

Ey muhib olup kılan ere sevî
Dinle ne etti Hoca Ahmed Yesevî

18^a

Ol Horasan mülküne vâli idi
Hazreti şeyh u şüyûh ulu idi

Vardı doksan dokuz bin halife-i çâkeri
Cümlenin ser çeşmesi ve serveri

Mü'minânın seyyîdiydi Hazreti
Ol vilâyetle tutup milketi

Hep Müslümanlık ona uyardı
Yüz bin erce kuvveti onun vardı

Hem bedehşân mülkü kâfirdi kamu
Hûni-u cabbârdı hep ey amu

Ol Horasan mülküne kılıp akın
Cebr ile alırdı mü'minler hakkın

Bir gün Ahmed Yesevî'ye geldi halk
Cem' olup derler ki Hakk'a bak

Bu bedehşân mülküdür kâfir kamu

Leşker kâfirdir câbir kamu

Dirliğimiz kalmadı urur ilimiz
Gitti rızkı şaştı akl-u bilimiz

Kâfire verme emân eyle gazâ
Ki gazâ etmektir emr-i Hüdâ

Gel çeriye der oğlunu baş eyle kıl
Kâfiri kır bağrını baş eyle kıl

Çün Müslümanlık şikâyet ettiler
Kâfirin zulmünü hikâyet ettiler

Kutb-u Haydar adlı vardı oğlanı
Ki nefes oğuldu vermiş ol Ganî

18^b

On iki yaşındaydı henüz civân
Lîyki kuvvetliydi key pehlivân

Başına giyip vilâyet tâcını
Kâfiri almak dileyip bâcını

Hoca Ahmed kuşatır ona kılıç
Dedi var küffâra karşı durma hiç

Verdi Ahmed Yesevî tuğ alem
Dedi oğul düşmana var çekme gam

Altı bin yiğit gelip katına
Bindi Haydar sıçrayıp atına

Çünkü Kutbeddîn Haydar ol emîr
Kerre nây çaldırıp öttürdü nefir

Leşkerini çekti Haydar gitti çün
Ol bedehşân mülküne erişti ün

Kâfire câsus edip verdi haber
Altı bin er geldi der eder zarar

Kutb-i Haydar bilesince key hakîn
Gâfil olmak kâfire kılar akın

Çün bedehşân Şâh'ı olur ondan âgâh
Cem' edip küffârı verir çok sipâh

On bin artık hazırды leşkeri
Karşılar yolda gelirken Haydar'ı

Kös harbi çaldırıp cenk ettiler
Birbirini karşılayıp henk ettiler

Birbirine karışıp katıştılar
Tîğ çekip okları atıştılar

19^a

Eyle bî-had ettiler cenk-i kıran
Yeri leş baş tuttu gökleri kan

Kutb-i Haydar gerçi eder cenk-i cihân
Döktü düşman kanlarını aldı cân

Lîyki yâri kılmağı devlet ona
Hakk Teâlâ vermedi nusret ona

Tîğ Haydar çekip ki etti cenk
Kandan oldu yeryüzü hep lâle renk

Murtazâ veş saldıgınca hasma tîğ
Kan buharı bağlardı gökte mîğ

Ol kadar kanlar döker yerde sipâh
Mâhî gibi kande yüzdü gökte mâh

Er yiğitler kâfiri gerçi kırar
Vardıgınca kâfir oldu bî-şumâr

Altı bin gâzî yiğitler verdi cân
Kırdı kâfir bunları vermez emân

Çünkü mü'min leşkerini dağıttılar
Haydar'ı kemend atıp tuttular

Gördü tedbîr âsî etmedi ona
Bildi takdîr emrolur onda sana

Gözetip Haydar onda emr-i Hüdâ
Verdi ondan ol gazâyâ pes rızâ

Bende çekip Kutbeddîn Haydar'ı
Sürdüler yayan önce ol eri

Altı bin yiğit başını da kestiler
Ol bedehşân kalesinde astılar

19^b

Haydar'ı alıp Tekfûr'a iletiler
Soyup uryân kılıp bendettiler

Bir mağara vardı onda abes
Haydar'ı kâfir eder ol yerde hapis

Gece soğuk kar ederdi key kat'î
Gündüz gün ıssısının âfeti

Haydar'ın canına kâr etmişti
Başıysa kel oldu sabah olmuştu

Yedi yıl hapsoldü onda ol hüâm
Ağlardı zâr-u zâr onda müdâm

Haydar'ı kâfir edince onda hapis
Çekti leşker cem' olup hâr-u has

Mü'mine kâfir kılıp onda akın
Eylediler günlerini komaz hakkın

Etti Türkistan'ı kâfir pes harâb
Er bulunmaz kâfire vere cevâb

Haydar'ın tutulduğunu işitti şeyh
Nevha kılıp âh u feryâd etti şeyh

Rabbine tâat edip ihlâs ile
Tâ-Hâ Yâsîn okuyup ihlâs ile

Çok münâcât etti övüp Peygamberi
Hasm elinden kurtara Hakk Haydar'ı

Hasret od'una yakıp canı çeker
Yedi yıl olunca gözü yaş döker

Ol yedi yıl içre Ahmed Yesevî
Hakk'ı koyup etmedi oğluna sevî

20^a

Zîrâ oğul kız düşmanındır dedi Hakk
Pes muhabbet etmez ona ehl-i Hakk

Hem dahî olmuştu Şeyh Hazreti pîr
Pîr olmaz nevcuvânla çû bir

Ol cihetten Horasan mülkü tamâm
Baş söz ayağa dönüp hâss-u âm

Ne kadar varsa Müslümanlık tamâm
Geldi Ahmed Yesevî'ye hâss-u âm

Dediler ki ey bizim Sultânımız
Aldı kâfir hân-u mân cânımız

Gâlip oldu kâfir ûş el-Hakk bize
Kaşınacak koymadı tırnak bize

Dinimiz seyyîdisin eyle meded
Kıl duâ ki yâri kıla ol ehad

Gel çeri çek cem' olup varalım
Kılıç urup kâfiri hep kıralım

Yedi yıldır mülkümüz oldu harâb
Mü'mine kâfir eder kahr-u azâb

Halk-ı Türkistan'a olsun himmetin
Ki muhibbindir giyerler kisvesin

Kâfire leşker çekip çare kıl
Demeyiz ki mü'mini bî-çare kıl

Böyle deyip halk-ı Türkistan tamâm
Döktüler gözler yaşını hem çün tamâm

**Der Beyân Şeyh Ahmed-i Münâcât
Kerden Âmeden Hacı Bektâş-ı Velî**

20^b

Çün Horasan halkı onda kaldı pes
Şeyhe nâliş etti ola feryâd-ı res

Yüz sürüp ayağına ağlaştılar
Kâfir oduna yürek dağlaştılar

Hep Müslümanlık şikâyet ettiler
Dâd-u feryâd isteyip gittiler

Çünkü halkın sözünü şeyh dinledi
Gayretinden zârî kılıp inledi

Bir yakadan kâfir içre oğul habs
Bir taraftan halk eder kendini tebs

Bir yakadan arttı kâfir leşkери
Yıktı mü'min ilini aldı tâveri

Bir yakadan kendi fertût oldu pîr
Ata binip edemezdi dâr-u gîr

Bir dâhi yok oğul ki çünkü vere
Kılıç urup kâfirin halkını kıra

Kimse yok ki leşkerine kıla baş
Hakk'a nâliş eyleyip açtı baş

Evvel Âdem âhir Ahmed hürmeti
Cümle mürsel enbiyânın izzeti

Murtazâ'nın hakkı oldur lâ fetâ
Hem dedi hakkında Sübhân "hel etâ"

Hânedânın hürmeti için yâ İlâh
Kâfire ettirme kıl mülk-i tebâh

Kutb-u âlem hürmeti için Yâ Ehad
Bir kulunu gönder ola mülke sened

21^a

Sıdk ile Allâh'a kim etti niyâz
Hâcetini makbûl eder ol bî-niyâz

Hızır İlyâs'a eder ilhâm pes
Hacı Bektâş'ı iletir ona ol nefes

Hacı Bektâş'a Hızır irşâd eder
Tekkenin kapısına ol Şâh yeter

Varıp Ahmed Yesevî'ye ol hümâm
Eşiğine yüz sürüp verdi selâm

Kavuşturup elini durur peymançeye
Etti dervîşâne izzet Hoca'ya

Görünce Şeyh Hoca Ahmed Yesevî

Hacı Bektâş'a kılar gâyet sevî

Mülkün ıssı geldi diye görüşür
İzzet edip hâl u hatır soruşur

Geçti erenler üstüne oturdu çün
Matbahçıya emreder getirdi hân

Bir nice dervîşle hân yediler
Eyleyip tekbîr-i şükürünü dediler

Çünkü saftan sofrâ kalktı ol zamân
Hoca Ahmed kaldırıp başını hemân

Dedi ki Yâ Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Mülke Velî kıldı seni Girdigâr

Var bedehşân illerini açasın
Kâfirin kanını hâke saçasın

Bir nefesim oğul vardı şîr-u ner
Adı Kutbeddîn Haydar nâmı var

21^b

Altı bin yoldaş koşup hayl-u haşem
Kuşatıp kılıç verip tuğ alem

Ol bedehşân kâfirine vardı çün
Cenk edip kâfiri kıldı zebûn

Sonra kâfir onlara gâlib olur
Kırılır yoldaşları âciz kalır

Tuttu kâfir Kutbeddîn-i Haydar'ı
Yedi yıldır hapsederler ol eri

Hakk katında Hazretindir çünkü hâs
Lütfedip var oğlumu eyle halâs

Var bedehşân iline eyle akın
Al Horasan halkının ondan hakkın

Tut sözümü düşür özünü aç kıl gözün
Hakk'a tapşır gerçek ersin kendi özün

Böyle dese Hoca Ahmed Yesevî
Hacı Bektâş etti ol ere sevî

Eşiğinde yer öpüp kıldı sücûd
Sözünü reddetmedi ol pâk-i cûd

Dedi ekmek yemem su içmem
Tâ bedehşân mülküne ben geçmem

Hapisten âzâd etmeyince Haydar'ı
Orucumu sımayam ey yol eri

Hakk bana yâri kılar sa bu zamân
Ol bedehşân mülküne varıp hemân

Kâfirini cümle müslümân eyleyem
Ol tekfûrunu ehl-i imân eyleyem

22^a

Böyle deyip durdu yerinden hemân
Aldı icâzet öptü elini kıldı kirâm

Çıktı ondan kapıdan taşra revân
Oldu halkın gözlerinden ol nihân

Yer açıp oldu bedehşâna revân
Silkinip oldu bir şâhin hemân

Tekke halkı gözleyip görmez eri
Kande gitti ola der ol dîn eri

Bunca vakittir ederiz er hizmetini
Görmedik etmedi bize himmetini

Geldi bir çıplak abdal hûr-u zâr
Mülkün ıssı budur dedi Hünkâr

Elli altmış yıl ola her birimiz
Hizmet ederiz civân-u pîrimiz

Etmeyip birimize i'tibâr
Şimdi gelen çıplağa der Hünkâr

Bunamıştır Hoca Ahmed Yesevî
Kim eder çıplağa böyle sevî

Terkedelim hizmetini gelmez kerem
Hacı Bektâş ona yeter pîş-kadem

Böyle deyip incinir dervîşleri
Hizmet etmez kaldı böyle tekke işleri

Bu hased müşkildir ey nîk ra'y
Vay hasûdun canına hayf u vây

Cümle dervîşler olup onda melûl
Şeyhe bakmaz oldular olup fuzûl

22^b

Şeyh Ahmed görüp onları pes
Oldu sâkin etmedi kimseye ses

Gönlü içre dedi ammâ ol hümâm
Değme göz görmez günü olsa gümâm

Değme gözler görüp bilmez eri
Er gerek bile eri ola âri

Adamın taşını koy içine bak
Pâk tâhir olana gönlünü yak

Yine biz söz evveline gelelim
Hacı Bektâş'ın erliğini söyleyelim

Ol zaman ki Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Girdi şâhin şekline var

Dedi Bismillâh'ı açıp bâl-u per
Ol bedehşân mülküne varıp geçer

Çünkü kâfir ilini Bektâş görür
Kalkıp pervâza çevre göz urur

Bildi çünkü Kutbeddîn kandedir
Ol mağara içre haps efkândadır

Çağırıp Hacı Bektâş dostuna
Süzülüp iner mağara üstüne

Ol mağara deliğinden geçti er
Kutbeddîn Haydar'a dek uçtu er

Çünkü Hünkâr erdi Haydar katına
Baktı onun er nazarla zâtına

Gördü güneş ıssısından Haydar'ın

Gece esen yel soğuşundan ol erin

23^a

Başı kel kel olup akar kanı
Kendinin de az kalmış çıka canı

Silkinip girdi adam şekline
Haydar'ın vardı yapıştı eline

Ağzı yârinden başına sürer
Başının keli gidip saçı biter

Sundu elinden bendini aldı ol hüâm
Uyarıp Haydar'a verdi selâm

Hasta olup Haydar unutmuş özünü
Haps içinde bilmezdi kendi özünü

Çün gözünü açtı görür bir nevcivân
Karşıda durur ayağın ol zamân

Elden ayaktan götürmüş bendini ol
Başının kelleri gitmiş sağ sol

Bildi bu gelen kişiyi erdir
Hem vilâyet ıssı bir serverdir

Hacı Bektâş verince ona selâm
Etti Haydar izzet eyledi kirâm

Verdi kırk hurma gaybden ol Velî
Yedi Haydar karnı doydu der belî

Çün selâmını alıp yedi taâm
Lâzım oldu söyleşe bir kaç kelâm

Dedi İlyâs mıdır özün Yâ Hızır
Ki katıma gelip oldun hazır

Bunda kâfir korkusundan her zamân
Kuş uçup kulan yürümez ey civân

23^b

Söyleyince geldin aldın bendimi
Diye Billâh sımâ kimsin andımı

Çün adını bilmek diler ol nâmudâr
Dedi adım Hacı Bektâş-ı Hünkâr

Hoca Ahmed Yesevî baban senin
Gönderdi beni sana inanın

Hakk inâyet etti bunda gelmişim
Hem vilâyet birle bendini almışım

Çünkü benden Hazretin halâs
Dur atana var kavuş Hakk'a olma âs

Böyle dese Hacı Bektâş Hazreti
Durdu Haydar Şâh'a etti izzeti

Her ne dersen tutarım baş üstüne
Tâkatim gideyim ben durup taş üstüne

Tâkatim yok yürüyüp gideyim beyân
Ne atım var binip olayım revân

Yügrek ata binip kaçsam eğer
Kuş olup gökyüzünde uçsam eğer

Gözcü kâfir leşkeri yerde tutar
Gökte uçan kuşları yırtar atar

Böyle deyip etti efgân âh u zâr
Dinle ne eyler Hacı Bektâş-ı Hünkâr

Dedi Bismillâh durdu ol öri
Kucak aldı hemen dem Haydar'ı

Kıbleye karşı tutup yüzünü er
Dedi Haydar yum gözünü etme nazar

24^a

Çünkü yumdu Kutbeddîn Haydar gözünü
Tekke içinde gördü durur kendi özünü

Karşı oturur Ahmed Yesevî
Durduğu baba yanı vardığı evi

Hoca Ahmed Yesevî eren eri
Gördü tâ ki Kutbeddîn Haydar'ı

Görüşüp oğlunun öper gözünü

Hâlini sorup sürer yüze yüzünü

Öptü Haydar dahî babasının elini
Sürdü ayağına başıyla elini

Öptü eşiği durup peymançeye
Özrünü ister yalvarıp ol Hoca'ya

Dedi baba etmişim bî-had günâh
Hasretimi çektin bilirim sâl-u mâh

Gerçi etti bir gazâ tedbîrini
Kim basar ammâ ki Hakk takdîrini

Yedi yıldır çekmişim bend-i kıran
Başımız kel kel olup akardı kan

Bir mağara içine kâfir etti haps
Yatıp ağır demir içre her nefes

Gözyaşı döküp ağlardım
Rahat olmayıp demirde ağnardım

Yedi yıl tutsak olunca bu zamân
Geldi tâ ki bir Hızır yüzlü civân

Bendimi alıp etti bana himmeti
Ol zamanda buldu cismim sıhhati

24^b

Verdi gayb lokmasını yedim bana
Kimsin eyit ismini dedim hem ona

Yolda kâfirden nice geçtin dedim
Sen meğer kuş olup uçtun dedim

Dedi şeyhim Hoca Ahmed Yesevî
Hacı Bektâş adım er etti sevî

Ol erin himmetiyle oldum doğan
Uçup oldum halk gözünden nihân

Çünkü erdim Hazreti'nin katına
Girdim ondan âdemî sûretine

Almışım zencirini ağır kat'î
Urdum el teninde buldu sıhhati

Dur yukarı babana iletayim seni
Ben bahâne yardım eden ol Ganî

Nice gideyim dedim uzak yolum
Yolda kâfir çok şaşar aklım bilim

Dedi gözünü yum ki onda varasın
Gözünü açıp baba yüzünü göresin

Durdu beni kucağına aldı er
Gözümü yumup edince ben nazar

Gözümü açtım tekkede gördüm üzüm
Bunda nice geldi bilemem kendi özüm

Çok şükürler ol Hüdâ'ya bî-şümâr
Kurtarıp Hacı Bektâş-ı Hünkâr

Tahkîk oldu kutb-u âlem evliyâ
Tâ olunca ederim hayır duâ

25^a

Böyle dese Kutbeddîn-i Haydar tamâm
Hoca Ahmed müzdine verdi selâm

Münkîri dervîşlerin ikrâr eder
Hacı Bektâş medhini tekrâr eder

Bildiler ki evliyâdır ol hümâm
Sultân İbrâhîm'in oğlu cedd-i imâm

Hep muhib oldular abdal ne ki var
Bildi odur Hacı Bektâş-ı Hünkâr

Kutbeddîn-i Haydar'ı ki gördüler
Müzdine onun salavât verdiler

Bu vilâyetnâmede oldu beyân
Ver salavât Ahmed'e zâhir-i nihân

**Der Beyân Gazâvat-ı Hacı Bektâş
Feth Şoden Bedehşan Bedest O**

Bu vilâyetnâme ta'bir eden
Şâh vilâyet hâlini takrîr eden

Bir gazâvetnâme etti bize şerh
Şek getirme cümlesidir çünkü sahh

Ol zamân ki Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Gönderince Haydar'ı şeyhine ey yâr

Ol mağara içre kendisi durur
Tâat eder secdeye yüzünü urur

Gece gündüz yemeyip kırk gün taâm
Çile çıkardı tutup savm-ı sıyâm

Sahh rivâyet budur ammâ ki belî
Başlayınca namaza ol Velî

25^b

El getirip Rabbine etti duâ
Dedi Yâ Rab! Hazretin'dir Hakk Hüdâ

Ol demi çün halk edipsin âlemi
Ol gün için ki yarattın âlemi

Ol Muhammed Mustafâ envârı için
Şâh Aliyye'l Murtazâ Kerrâr'ı için

Hâcetim senden budur ki yâ İlâh
Kâfirin rûşen gününü eyle siyâh

Çünkü küffâr mü'mine etti özünü
Görmesin kırk güne dek güneş yüzünü

Bunların üstüne düşer zulmeti
Dünü günden seçmesin ne sâati

Tâkati tak olsun iş işleymesin
Gün yüzünü görüp işe başlamasın

Gün görüp işlemeyince işi
Umarım mü'min ola erkek dişi

Hacı Bektâş etti çün böyle niyâz
Hâcetini makbûl kıldı kâr sâz

Evliyâ ki sıdkile ede duâ
Şek değil makbûl eder onu Hüdâ

Tuttu kâfir illerini zulümât

Vermedi güneş yüzünü ona onat

Geceyle gündüzü seçmediler
Çektiler gussa yiyip içmediler

Ne ekin ekti biçer ne hod ekin
Kılmadılar mü'mine dahî akın

26^a

Çünkü kâfir görmedi güneş yüzün
Âciz oldu cümlesi azın azın

Çün bedehşân kâfiri âciz kalır
Halleri varıp Tekfûr'a arz kılar

Âciz olup beyleriyle hep Tekfûr
Danışıp böyle kılar onda fikir

Da'vet etti tâ ki var ruhbânları
Hışmedip azarladı hep onları

Da'vâ edersiniz dininizde kamu
Da'vâya ma'nî gerektir yâ amu

Çünkü dinin ulususunuz bu zamân
Hem vazifem yer kamu pîr-u civân

Gün görünmez ki ederiz Türke akın
Kırk gün oldu ağlaşırsız ûş yakın

Dinimizin ulususunuz çünkü siz
Çare kılın gün yüzünü göstere tîz

Ya bana siz gösterin güneş yüzün
Ya çıkarayım cümlesinin hep gözün

Böyle deyip hışmedince ol Tekfûr
Cümle papaz ağlaşıp oldu hor

Ağlamanın aslı yok dedi Tekfûr
Gün yüzünü gösteriniz oldu fikir

Gördüler ruhbânla papaz kenes
Cümlesini kırar Tekfûr vermez nefes

Üç bin ola onda râhip var idi
Lîyki biri mü'min-u muhtâr idi

26^b

Sûra tâ gerci kenes ruhbân idi
Lîfyki gizli din tutar pak cân idi

Hem ulusu idi ol ruhbânların
Hocasıdır hem Tekfûr'la bunların

Pes Tekfûr'un katına geldi yakın
Der emân ver söyleyeyim sözün hakkın

Sen ki tuttun Kutbeddîn-i Haydar'ı
Yedi yıl hapseyledin ol serveri

Yedi yıl haps olmuşken ol civân
Geldi Türk'ten bir Velî olup doğan

Kurtarıp Kutbeddîn-i Haydar'ı
Sağ selâmet eyleyip ol eri

Yum gözünü der yumup gözünü açar
Bu bedehşân Horasan'a geçer

Çün gözünü açıp bakıp görür
Tekkede babası önünde durur

Babasıyla koşuşup görüşür
Birbirinden hâl u hatır soruşur

Gitti Haydar kaldı gâr içre Velî
Kıldı tâat Hakk'a deyip ol belî

El getirip Hakk'a eyledi duâ
Dedi eyle kâfirin gününü kara

Hakk kabûl eyledi onun sözün
Kâfire göstermedi gün yüzün

Bu karanlık aslı ol ki söyledim
Hazreti'ne küllisini şerh eyledim

27^a

Çünkü ruhbân sözünü işitti Tekfûr
Dedi var tut cümleliz onu getir

Yâhut sâhir sihrini siz bozunuz

Kendinizden ya ümîdi uzunuz

Sihrini bâtlı kılın doğa güneş
Zulmeti götür görelim gözü baş

Yâhû şimdi küllünüzü kırarım
Şerrinizi halk üzerinden ırarım

Böyle deyip hışmedince ol Tekfûr
Cümle ruhbân korkup kıldı fikir

Cem' olup bekler kamu durdu uru
Yüz sürüp cümle Tekfûr'a sürdü rû

Dediler pehlivanız tîğ zen
Cümlemiz kale kuşât-u saf şiken

Ol mağara üstüne dur varalım
Papazın dediği kimdir görelim

Bir kişi nedir ki ol sâhir ola
Sihri bozula onun tezce öle

Bunların sözünü işitti çün Tekfûr
Dedi yahşî ettiniz gâyet fikir

Elli bin kâfir getirip katına
Hac takınıp bindi Tekfûr atına

Üç bin ola papaz önce gittiler
Ol mağara katına âhir yittiler

Kâfir alay bağlayıp gelmede
Hacı Bektâş Hakk'a tâat kılmada

27^b

Kâfirin avazını işitti er
Hakk yüzünü sürüp hâcet diler

Dedi sana sığınırım yâ İlâh
Zîrâ halka Hazretin olur penâh

Ol Muhammed hürmeti için yâ İlâh
Sakla kâfirden beni ol kıl penâh

Bu gelen kâfirleri sen çâker et
Bekçi hem yedi başlı ejder et

Böyle dese Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Hâcetini makbûl eder Perverdigâr

Hakk'a nâliş kılıp eden i'tikâd
Bulur Hakk'tan neyse ol murâd

Yedi başlı ejdere fermân olur
Ol mağara katına uçup gelir

Kuşatıp gârı yatır anda bütün
Ağzı odlar saçar burnu tütün

Geldi kâfir gördü evreni kamu
Yedi başlı ejderhâ ağzı tamu

Korktu kâfir ejderhâdan kaçtı hep
Haçlarını ele alıp and içti hep

Dediler ki tahkîk anla yâ Tekfûr
Gerçek erdir bu kişi sen olma kör

Ya buna imân getir gönder bâc
Yâhû çâker olup ver kıl harâc

Yoksa buna karşı durmaz kâfirân
Ne hod böyle sihreder sâhirân

28^a

Kat'î gürbüz erdir iş bu kişi
Buna indirmek gerektir biz başı

Cümle bekler acze varınca hemân
Hep bedehşân kâfiri edince figân

Kakıdı ruhbânlara gâyet Tekfûr
Dedi ey dinsiz olanlar gözü kör

Yâhû varıp ol eri tutun bu dem
Ya ederim külli gözü ben adem

Çün Tekfûr ruhbânlara etti gazap
Çağırıp ağlaştılar cümlesi hep

Dediler ki ey Tekfûr-u bânımız
Âciziz bu işte dökme kanımız

Key kat'î gürbüzdür ol er kişi
Cümle erenler indirir ona başı

Biz ona bulamayız hergiz zafer
Kutb-i âlemdir ona ki kâr eder

Böyle deyip bana nâliş ettiler
Gözlerinden kanlı yaşlar döktüler

Görünce ruhbânların aczini Tekfûr
Der ulunuz yüzüne varıp Tekfûr

Bunca vakittir din ulusu oldunuz
Gerçek eriz diye da'vâ kıldınız

Çaldınız nâkus çelipa kilisede
Dediniz ki böyle kavî-i İsâ'da

Şimdi Türk'ün geldiye revîş pes
Âciz oldu ne ki var cümle papaz

28^b

Gerçek erdir diye ikrâr ettiniz
Haçı koyup yine inkâr ettiniz

Şimdi kâfir denmiş bâtıl kamu
Kâfirin yeriymiş onda tamu

Din Muhammed diniymiş bildim yakın
Etmeyeyim mü'minlere dahî akın

Çünkü Türk'e bulamaz kâfir zafer
Gerçek erdir ma'lûm oldu pes ol er

Durun ondan isteyelim biz emân
Ona imân getirelim bu zamân

Tâ ki bize eyleye er himmeti
Üstümüzden def' ede bu zulmeti

Bildin erdir Hacı Bektâş Hazreti'ni
Şek değil ker görürsek mürüvvetini

Ere yavuzluk edene ihsân eder
İyiliğe iyiliği hûd hayvân eder

Er gerek yavuzluğa iyilik kıla

Erlîğe göre işi lâıyk ola

Böyle deyip çün Tekfûr attan iner
Oldu yaban ne ki varsa cümle er

Ejderhâdan bir mil ırak durdular
Yüzlerini cümle yere sürdüler

Etiler feryâd ile zâr-ı figân
Nâliş edip istedi onlar emân

Dediler Yâ Hacı Bektâş kıl kerem
Affedersen suçumuzu iş bu dem

29^a

Sana imân getirelim bu zamân
Cümle mü'min olalım pîr-i civân

Lütfedip eyle bize himmeti
Üstümüzden tek götür bu zulmeti

Küfrü şirki ortadan götürelim
Sıdk ile sana imân getirelim

Böyle deyip cümle kâfirler tamâm
Ağlaşıp nâliş etti hâss-u âm

Çünkü gördü Hacı Bektâş- ı Hünkâr
Geldi kâfir kendinden emân umar

Pes yüzünü gösterip onlara er
Dedi ma'lûmdur işiniz serteser

Dininiz ulusunu edin ihtiyâr
Her ne dersem ona uyun âşikâr

Böyle dese Hacı Bektâş- ı Hünkâr
Dini tutan ruhbânı ederler ihtiyâr

Aldı icâzet geldi gârın üstüne
Verdi evvel ol selâmı dostuna

Dedi Allâh bir Muhammed hak resûl
Elli yıldır dininizi ettim kabûl

Gece halvet Hakk'a tâat ederim

Gündüz putları ziyâret ederim

Yağı kâfir korkusundan her zamân
Dinimi gizli tutarım ben nihân

Himmet et ki bunlar imân getire
Küfrü şirki aradan hep götür

29^b

Kutb-u âlem Hazretin kıl himmeti
Üstlerinden gel götür bu zulmeti

Hacı Bektâş işitip ruhbân sözünü
Bildi mü'mindir hakîk onun özünü

Dedi varıp ol Tekfûr'a söyle kıl
Cümlesini imâna telkîn eyle kıl

Yoksa ederim bunlara bir bedduâ
Yürür üstünüze yatan ejderhâ

Kalmaz adam tâ varınız hep yutar
Bu bedehşân mülkünü virân eder

Çünkü ruhbân aldı sah cevâb
Geldi söyledi Tekfûr'a söz cevâb

Hacı Bektâş sözünü takrîr eder
Hayr u şerden ne dedi ta'bîr eder

Cem' olup bir yere bekler dediler
Sözünü tutamazsanız onun eğer

Üstümüze salar iş bu ejderi
Yuta halkı koymaya hiçbir diri

Çaresi budur ki fermân oluruz
Küfrü koyup hep müslümân oluruz

Küfrü şirki aradan göturdüler
Ere karşı hep îman getirdiler

Dediler ki birdir Allâh Hüdâ
Hem resûlüdür Muhammed Mustafâ

Şâhımız'dır Hacı Bektâş- ı Hünkâr
Hükümüne elden mutî' her ne ki var

30^a

Böyle deyip hep Müslüman oldular
Şâh'a karşı cümle tapu kıldılar

Hacı Bektâş görüp şâdân olur
El getirip Hazret'e duâ kılar

Hakk duâsını kılıp onun müstecâb
Gitti zulmet verdi şu'le âfîtab

Görünce vilâyet erden halka Tekfûr
Mu'tekit oldu tamâmet bî-kusur

Şol ki âkildi Müslüman oldular
Kim vilâyet görüp eri bildiler

Şol ki bî-dîn câhil u münkîre olur
Döndü dininden yine kâfir olur

Dedi bu sâhirdir Türk'ün eri
Sihir ile gösterdi bize ejderi

Böyle deyip oldu kâfir nicesi
Kakıyıp beceremedi Hoca'sı

Hacı Bektâş'a Tekfûr gönderdi mâl
Dedi var git cümlesi olsun helâl

Yine halkın çoğu münkîr oldular
Dinini terketti kâfir oldular

Hacı Bektâş etmedi malı kabûl
Durdu gârda gönderip ona resûl

Elçiyle gönderir ona haber
Dedi Hakk yağdırmaya gökten matar

Yağmaya yağmur ekin bitmeye
Kızlığ ola tane buğday bitmeye

30^b

Böyle deyip kaldı gârda evliyâ
Rabbine etti münâcât bî-riyâ

Yağmadı yağmur bitmedi ekin

Kahtlık oldu vermedi hakkını yeğîn

Çünkü âciz kaldılar münkîr kamu
Ol Tekfûr'a geldiler kâfir kamu

Dediler ki kızlık aldı canımız
Aç olup kızımız oğlanımız

Gel bize erden yine dilek dile
Ekmeğimizi kesmeye mürüvvet kıla

Çünkü münkîr etti onda bir fikir
Gönderir ol râhibi Şâh Tekfûr

İsmi Kâsım'dı ol dindâr-ı pîr
Gönderir Bektâş'a onu ol emîr

Kırk gün âhir olmuştu pes tamâm
Yağmadı yağmur olmadı gamâm

Geldi Kâsım Hünkâr'a verdi selâm
Söyledi ondan neyse pes kelâm

Hacı Bektâş dedi rızık isteyen er
İsteyin ucuzluk bârân matar

Münkîr olan tâze imân getire
Yağa yağmur ekinini göstere

Böyle deyip Şâh-ı vilâyet Hazreti
Gönderir ruhbânı gider key kat'î

Geldi erdi Tekfûr'a verdi haber
Dedi ne ki söylediyse ol er

31^a

Râzî oldu ne ki var kâfir kamu
Ettiler ikrâr ere münkîr kamu

Cem' olup hep cümle kavil ettiler
Din ulusunu uydurup gittiler

Çün mağara karşısına vardılar
Ejderhâdan ırak onlar durdular

Yalvarıp emân diler erden kamu
Tevbe edip dediler ki yâ amu

Münkîr olup gerçi ettin çok günâh
Lîyki lütfeyle af ey Pâdişâh

Böyle deyip parmağını götürdüler
İkileyin Hakk'a imân getirdiler

Suçunu bağışladı onun hemân
Yağdı yağmur gökyüzünü tuttu gamâm

Aktı sildi garka vardı şey cihet
Dindi yağmur bitti yerden çok nebât

Az zamanda ba'zı münkîr oldular
Cazı deyip çok teattî kıldılar

Kâsım etti çün ere yine haber
Münkîr oldu dedi ya'nî avrat er

Şâh-ı vilâyet işitip kıldı sücûd
Aldı kâfir ocağından cümle od

Gizledi çün odunu kâfirlerin
Pişmez oldu cîkleri münkîrlerin

Kırk gün oldu çıkmadı çakmaktan od
Pişmedi cîk yanmaz od çıkmadı dûd

31^b

Gecelerde yanmadı sem'-u delîl
Karanlıkta kaldı beyler key zelîl

Yine münkîrler beşimân oldular
Mürtedken ehl-i imân oldular

Tevbe kılıp vardılar ol Hazret'e
Yüz sürüp cümle durdu Hazrete

Nâliş edip kıldılar ere sücûd
Cîkimiz pişsin dediler ver gel uru

Hacı Bektâş gördü mü'min oldular
Tevbe istiğfâr cümle kıldılar

Secde-i şükür eyleyip der Yâ Vedûd
Kullarına yâ İlâh ver kıl od

Hakk Teâlâ hâceti kıldı revâ
Yıldırım inip tutuşur dağ ova

Od alıp odunu devşirdiler
Yakıp ateş cîklerini pişirdiler

Hep edehşân halkı mü'min oldular
Bir zaman Allâh'a tâat kıldılar

Bir zamandan yine inkâr ettiler
Münkîr olan ba'zı tekrâr ettiler

Hacı Bektâş bildi kâfir huyunu
Gizledi kâfirlerin hep suyunu

Kuruydu çaylar suyu akmadı hiç
Kazdılar kuyu suyu çıkmadı hiç

Susuz halk kırılır çün gördüler
Kâfir olan yine Şâh'a vardılar

32^a

Dediler kibri ortadan götürelim
Tevbe kılıp imân getirelim

Gerçi ettik biz nice kez çok günâh
Lîyki affet yine lütfet pâdişâh

Böyle deyip parmağını götürdü hep
Hazretine cümle mü'min oldu hep

Çünkü nâliş ettiler münkîrler ere
Geri bağışladı suçunu kâfire

Dedi münkîr bulmaya devlet felâh
Ki haram olur katında onun mübâh

Taşınız ak kara ammâ içiniz
Suçunuzu bağışladım var su içiniz

Böyle deyip Hacı Bektâş- ı Hünkâr
Su dileyip kıldı tâat bî-şumâr

Doldu kuyu aktı çeşme oldu sel
Taştı çaylar garka vardı nice il

Hep bedehşân halkı mü'min oldular

Hazreti Şâh'ın er idiğini bildiler

Hacı Bektâş gârdan ammâ çıkmadı
Kimsenin rızkına kat'â yakmadı

Hakk'a bir yıl çünkü tâat eyledi
Mü'min olanlar ziyâret eyledi

Ol bedehşân halkının hep ekseri
Mü'min olup şeyh edindi ol eri

Ba'zıları oldu münâfık yine pes
Sâhirmiş ol deyip eyledi ses

32^b

Hacı Bektâş gâr içindeydi dahî
İncinir münkîrlere er ey ahî

Dedi Yâ Rab! Kıl musallat ejderhâ
Bulmaya mülhid kaçıp râh-ı rehâ

Mustafâ'nın nûr-i hakkı yâ İlâh
Murtazânın izzeti çün pâdişâh

On iki ma'sûm imâm'ın hürmeti
Gayb erenleri hümâmın hürmeti

Şeyh Ahmed Yesevî'nin hürmeti
Bu zayıfa kıl inâyet şefkati

Eylesin münkîrleri cümle helâk
Küfrü şirkten eyle yeryüzünü pâk

Çün duâyı böyle kıldı kâmiyâb
Hakk duâsını kıldı ol dem müstecâb

Hakk'tan oldu ejdere ol dem emir
Kalktı açtı çayları kaldı çemir

Kande kâfir ili varsa gitti ol
Kande münkîr halk varsa yuttu ol

Halk münkîr kovmadı etti helâk
Yeryüzünü kâfirden etti cümle pâk

Bâkî kalan cümle imân getirir
Mü'min olup Hakk'a tâat artırır

Boğazına begleri takıp kefen
Geldi erin katına tümen tümen

Suçlarını dileyip tevbe kıldılar
Cân-u dilden ehl-i imân oldular

33^a

Hacı Bektâş eyledi Hakk'a niyâz
Ejderhâyı def' eder ol bî-niyâz

Er işâret edip elini açar
Gökyüzüne kalkıp evran uçar

Ejderin uçtuğunu çün gördü halk
Düştü Hazret ayağına çok çok

Cümle gelip ol eri kıldı tavâf
Suçluların er dahî etti meâf

Çün bedehşân halkı mü'min oldular
Kendileri onu Sultân kıldılar

Hacı Bektâş kılmadı mansıb-ı kabûl
Beyliğini sonra Tekfûr'a verdi ol

Bir nice gün onda durup serfirâz
Bunlara öğretti Kur'ân hem namâz

Kendi icâzet alıp gitti pes
Dedi beni isteyenler her nefes

Hoca Ahmed tekkesinde bula der
Her ne hâcet dese hâsıl ola der

Böyle deyip silkinip onda er
Bir güvercin olup açtı per

Halka karşı ol kanadını açar
Şol Horasan mülküne karşı uçar

Hep bedehşân halkı görüp tanıladı
Bilmeyen de bildi erdir anladı

Bu vilâyetnâme de oldu tamâm
Hacı Bektâş rûhuna olsun selâm

33^b

**Der Beyân-ı Mücâz Şoden Hacı
Bektâş Ez Ahmed Yesevî Âmeden Be
Diyâr-ı Rum**

Yine bir hoş menkabâtından beyân
Hoca'yı zikredeyim dinle ey cân

Cem' olup bir vakit Horasan erleri
Ol vilâyet ol kerâmet pîrleri

Niyet ettiler ki mahyâ kılalar
Ol erenler bir yere cem' olalar

Hoca'yı da da'vet edeler gele
Gelip meclislerini rûşen kıla

Yedi er turna donuna girdiler
Azm-u Türkistan edip sürdüler

Hoca'ya bu iş tamâm ma'lûm olur
Sanma nesne onlara mektûm olur

Ne ki hulefâsı var cem' eyledi
Zikredip hâli bunlara söyledi

Gelmedin onlar bize biz gidelim
Tez Horasan mülküne azmedelim

Böyle deyip ettiler tezce yerâk
Kûş tut gör nice düştü ittifâk

Turna donuna girip uçtular
Mülk-ı Türkistân'ı tâ ki geçtiler

Çünkü ser hadd-ı Horasan'a yakîn
Amu suyu üzere erdiler hemîn

Bir ulu ırmaktır nehr-i amu
Suyu Kâbil'den gelip akar o

34^a

Çün Amu üstüne erişti bunlar
Gelip onda yiter ol yedi er

Rast suyun üstüne çün erdiler

Ol erenler birbirini gördüler

Hoca'nın ayağına baş koydular
Ey şeyh-i cûd-i hayr-ı makdem dediler

Da'vet etmeye giderdik biz sizi
Ere ne ma'lûm değil ûş siz bizi

Şâdedip yolumuzu ettiniz yakîn
Ey vilâyet ma'deni vey pâk-i din

Ol erenler görüşürken şevkle
Birbiriyle kemâh-ı zevkle

Hoca Amu suyuna kıldı nazar
Gördü bir maldar Hoca mu'teber

Hoş Semerkand cânibinden erdiler
Geçmeye ırmağa suya girdiler

Suyun ortasına erince hemân
Su götürdü bunları atlu yayan

Hoca da suda atından ayrılır
Yüz urup Allâh'a zârîlik kılar

Nezrim olsun malımın nısfı benim
Kurtulursa iş bu mehlekten canım

Hoca uzatır hemen dem destini
Onu kurtarmaya kılar kastını

Def'a-i vâhidde onu çıkarır
Horasan korusuna tez onu koyar

34^b

Çıkarır sudan kılar garktan halâs
At ve katır ne ki var emvâl-i hâs

Çünkü bezirgân onu görür
Hoca'nın ayağına yüzünü urur

Verdi ol dem malının nısfını hemân
Alıp hayır duâ oldu revân

Hoca emretti o malı aldılar
Oradan azm-i Horasan kıldılar

Erdi pîrân-ı Horasan'a haber
Geldi Hocay-ı azîz-u mu'teber

Hoca'nın çün bildiler geldiğini
Ettiler ol demde istikbâl onu

Buluşup pâyine yüzler sürdüler
Ondan alıp şehre erdiler

Kondurdular bir müşerref menzil
Tâ ki halk cem'iyeti onda ola

Hoca emriyle o malı ne ettiler
Cümle ol cem'iyete harcettiler

Tâ ki ol mahyânın emri de tamâm
Erişip âhire buldu ihtitâm

Yine kalkar azm-ı Türkistân eder
Şehr-i Yesi'ye varıp mesken eder

Hoca'da çoktur acâyip menkabât
Vasfî çün şehd-u şeker kand-ı nebât

Başlarında Hoca'nın tâcı tamâm
Bir zirâ' idi tûlu kûş et hümâm

35^a

Sakalıyla yüzünün tûlu hem
Bir zirâ' idi o dahî muhterem

Sakalıyla yüzleri arzı dahî
Bir zirâ' idi muhakkak ey ahî

Şöyledir mezkûr diyeyim bil ey cân
Tâ ki ola sana bu sırlar ayân

Elf-i tâc u hırka vü sofrâ çırak
Alem-u seccâde idi beri bak

Cebrâil'i Muhtâr'a göndermişti
Hakk Teâlâ izin ona vermişti

Verdi Muhtâr Murtazâ'ya onları
Hep kadîr-i hamde zikrolanları

Verdi Hasan Alî bu cümlesin
Nakleder ondan Hüseyin'e bilesin

Pes Hüseyin'den kalmıştı bil bunlar
Ol İmâm Zeyne'l Âbâd'a hem ey yâr

Ondan erdi bil Muhammed Bâkır'a
Ondan erişti pes İmâm Ca'fer'e

Ondan erdi Mûsây-ı Kâzım'a bil
Şöyledir nakli tamâm tasdîk kıl

Ol imâm heştim Alî Mûsâ Rızâ
Erdi ondan ona ey sâhib-i likâ

Onları dahî imâm heştim tamâm
Cümlesini Hoca'ya vermişti imâm

Hem imâm heştimden olmuştu mücâz
Bu şerefle bulmuştu imtiyâz

35^b

Zikrolan vaslaları Hoca kamu
Saklı tuttu katında ey amu

İstediklerince derdi ıssı var
Olur bir gün onun ıssı var

Nakildir bir tâlib erse katına
Yüz urup Hoca'nın Hazreti'ne

Ortada hazır ne olsa onu tîz
Başına urdu ol merd-i azîz

Hattâ bir tâlib getirse kurbânı
Öldürürler postu pişince ânı

Tekbîrle urur yedi başına
Kisve edip giderdi işine

Bir gün ol doksan dokuz bin halife
Dernişip birine geldi ey safâ

Dediler sabah oluncaya kez duralım
Cem' olup Hoca katına varalım

Cümle ol vaslaları isteyelim

Lütuf kıl birimize ver diyelim

Çün bu resme eylediler ittifâk
Öyle kıldılar nitâ oldu vifâk

Sabah vaktinde kamu cem‘ oldular
Hoca’nın hep menziline geldiler

Kıldılar sabah namazını şeyh ile
Okudular zikr-i evrâdı bile

Çün duâ oldu ve çekildi salavât
Yerli yerine oturdular o kât

36^a

Şeyh baktı bunların yüzlerine
Bildi bunların fikri ne sözleri ne

Dedi gönlünüzdekini zikreleyiniz
Her ne ki vardır zamîrde söyleyiniz

Dedi bunlar Hoca’ya ki ey ulu
Ey saâdet âfitâbı bahtlu

Ol cihâz-ı fakrı senden isteriz
Birimize birimize veriniz

Der Hoca onlara şol kimse alır
Remzi var ol remzi her kim ki kılar

Hakkıdır ol vaslalar olur onun
Kûş et bu remzi şâd ola cânun

Dediler ol nedir eyleyin ayân
Dedi Hoca işitin benden beyân

Bir muhib vermişti biraz darı
Onu huddâm dökmüştü içeri

Çeç olup dururdu meydân içre ol
Der dönüp onlara ol sâhib-i kabûl

Her ki şol Çeç darı üstüne gele
Seccâdesini onun üstüne sala

Çıkıp onun üstüne kıla namâz
Okuya tesbih eyleye niyâz

Bir darı ondan taharruk kılmaya
Hiç birinden birisi ayrılmaya

Dek dururken tâc ondan başına
Gelip onunla ola âşinâ

36^b

Dahî hırka durduğu yerden gele
Kendisini ol şahsın üstüne sala

Hem Çırak durduğu yerinden revân
Rûşen olup gele önüne hemân

Sofra gelip açıla önüne
Hem alem başı üzere dikile yine

Seccâde altında kendisi gele
Bu rumuzlar kimde ki ta’yîn ola

Issı ol bu cihazın biliniz
Ona göre fikr-u tedbîr kılınız

İşi vardır işte şimdi gelir
Bu dediğim remzi cümle kılar

Cümle ol doksan dokuz bin er tamâm
Ağız açıp kılmadı biri kelâm

Ben ederim deyip ikdâm etmedi
Bu nefes üzere biri söz etmedi

Baş aşağı salıp oturdular
Bir kişi nâgâh kapıdan gördüler

Girdi der selâm sabâhu’l-aşk tez
Pezveri aralayıp oturdu tez

Meğer ol gelen azîz-i muhterem
Hacı Bektâş idi ol sâhib-u kerem

İş bu iş kendilerine ma‘lûm olur
Azmedip bir demde ol onda gelir

Hoca onu görüp durdu uru
Der beri gel ey azîz-u mâh-ı ru

37^a

Elin alıp geçirdi yanına
Sordu cem'iyet neden oldu yine

Hoca takrîr etti hâli serteser
Der senindir bu nasîb ey bahtiyâr

Durdu Bektâş-ı Velî ol dem uru
Alıp seccâde vardı ileri

Saldı seccâdeyi Bismillâh diye
Ol darı üstüne yâ Allâh diye

Durdu seccâde muallâk bî-sütûn
Çıktı üstüne hemen ol yûz-i gûn

Kıldı üstünde iki rek'at namâz
Eyledi Hakk'a tazarru' ile niyâz

Bir darı hergiz taharruk etmedi
Hiç yerinden dağılıp gitmedi

İnip yerinde eyledi karâr
Görünce oldu kerâmeti âşikâr

Durdu yerinden hemen tâc-ı resûl
Geldi Bektâş başı üzere pür usûl

Hırka da durduğu yerden kalktı tîz
Hacı Bektâş üstüne geldi azîz

Uyarıldı durduğu yerden Çırac
Geldi Bektâş'ın önünde yandı bak

Sofra dahî durduğu yerden gelir
Hacı Bektâş'ın önüne yayılır

Gelip başı üzere dikildi âlem
Ki onunla oldu ümmet müftenem

37^b

Geldi seccâde döşendi altına
Fikre vardılar oturanlar yine

Ki bunun gibi Veliyy-u mu'teber
Ker bu yerde ederse ol makarr

Hiç demimiz bunda herkes oynamaz
Şevk u zevk ile demimiz kaynamaz

Nice fikrettiyse bunlar tamâm
Hoca'ya ma'lûm olur ey nîk-u nâm

Durdu yerinden o dem Bektâş hemân
İndirir ol vaslaları ol zamân

Koydu Hoca nazarında onları
Peymançe yerine vardı geri

Hoca etti emr-i erkân ettiler
Rütbetini sâdıncâ çendân ettiler

Eylediler evvelâ onu tıraş
Ehl-i fakra kılmak için onu baş

Sâniyen verdiler ona bîati
Tâ ki yücele makâm-ı rıf'ati

Dahî ol kubbe elif tâc-ı güzîn
Urdu Bektâş başına onu hemîn

Giydirir hırkayı dahî pür usûl
Kıldılar tazarru' ola ehl-i kabûl

Sofrayı çırağı dahî ba'dezân
Onları da verdi tazarru' ey cân

Âlemi dahî verir erkân ile
Ki iştihâd buldu şüyûh erkân ile

38^a

Ondan icâzet inâbet tapşırır
Halifelik hükmünü küllî verir

Ba'dezân geçirdiler tazarru'
Bu fedâilnâmeden ki ne diye

Pes Horasan'ın o gerçek erleri
Çok çok geldi cemî'leri

Hep tazarru' mübârek dediler
Yarıcık ol hak tebârek dediler

Yine geçti kapıya ol pâk-i bâz
Safâ nazarla duâ etti niyâz

Hoca kıldı hakkına hayır duâ
Ol duâ oldu hemen ol dem revâ

Döndü Hoca dedi yâ Bektâş işit
Her ne dersem sana sen onu iş et

Rum erenlerine baş kıldık seni
Var eriş tâlibleri eyle ganî

Dahî Bektâş kûş eyle sözüm
Kutbu bendim şüphesiz bil kıl özüm

İşte ol rütbeti biz verdik sana
Gitmeye ukbâya vakit erdi bana

Kırk yıl olunca senin devrin tamâm
Ba‘de kırk yıl olunca emrin tamâm

Sulucakaraöyük‘ü var mesken et
Yurt verdik durma varıp onda git

Demini yomunu oynat onda sen
Fakr erkânını eyle zinde sen

38^b

Hacı Bektâş çünkü işitti sözünü
Yere sürdü Hoca önünde yüzünü

Alıp onda havâlet durdu tîz
Azmedip gider yoluna ey azîz

İRte yeri ağarıp doğunca gün
Aldı tazarru‘ döner ol yûz-i gün

Meğer ol meydânın ortasında hûb
Tara bul odu yanardı durup

Yürüyüp ondan bir dut eğsisin
Tutup Rum‘dan yana etti yeğîn

Rum erenlerine ma‘lûm ola der
Olalar cümlesi bu işten haber

Nakildir Hoca fakîh-i sultân ayân

Tutup ol eğsi dikti hemân

Şimdi bir ulu ağaç bitmiştir ol
Gör inanmazsan var ey sâhib-i kabûl

Yanığı ucunda besbellidir
İsteyenler Konya‘da varır görür

Çün havâlet aldı Bektâş ez Hoca
Azm kıldı doğrulup hacca

Doğru Beytullâh‘a yöneldi revân
Yolda tenhâ giderken nâgehân

Bir ıssızlık yazıya uğrar yolu
Ol yolu tutmuştu arslan ey Velî

Hazret-i Hünkâr ol kutb-i cihân
Çünkü geçti oradan olup revân

39^a

İki arslan kendine etti hücum
Yemedi kayd çekmedi ondan hücum

İkisini dahî eliyle sığadı
İkisine dahî taş olun dedi

İkisi dahî hemen taş oldular
Kalan arslanlar çün onu gördüler

Yüzlerini sürüp tazarru‘ ettiler
Dağılıp katından gittiler

Mülk-i Türkistân kurbunda azîz
Oldu onda dediler ehl-i temyîz

Geçip ondan erdi Luristân‘a ol
Ol Veliyyullâh‘a ol sâhib-i kabûl

Etti bir müddet o yerlerde karâr
Eyledi nice vilâyet âşikâr

Bir cemâatle giderken bir yere
Bir ulu ırmağa uğrarlar yâre

Ol suda olan her cins canavar
Cümlesi sudan çıkarlar serteser

Hazret-i Hünkâr'a karşı geldiler
Nutka gelip tazarru' kıldılar

Merhabâ Bey! Ey Veliyyu'l-evliyâ
Vey ser efrâz-ı cemî-i atkiyâ

Şükrullâh'a gösterdik cemâl
Görmeye sizi giderdik melâl

Onları esenledi ol lütfu bol
Sağ esen olun varın olmayın melûl

39^b

Yüz urup döndüler yerlerine
Sen nazar kıl evliyâ esrârına

Onda hem bir hâtuna kıldı nazar
Oğluna der oğlum olsun beşer

Niceleri kıldı hem onda mürîd
Hizmetinde yürüdü çün abîd

Onlara Hünkârîler derler bu dem
Vardır ol kavim dahî onda hem

Gidip ondan dahî oldu revân
Kerbelâ'ya erişir ol pâk-i cân

Kıldı Hüseyin'i ziyâret hem tavâf
Dahî kıldı onda kırk gün i'tikâf

Murtazâ meşhedine ondan erer
Eşiğine gelip yüzünü sürer

Onda dahî kırk gün oldu mu'tekif
Oldu ahlâk-ı hasenle muttasıf

Kalkıp ondan da gider sû-i hicâz
Bir gün erer Ka'be'ye ol serfirâz

Bâkır'ın seccâdesi kurbunu mekân
Eyleyip onda karâr etti ey cân

Üç yıl onda hoş mücâvir oldu er
Pes ibâdet u tâat ile kaldılar

Ka'be'den çün çıkıp tuttu yol
Geldi İbrâhîm-u Halîlullâh'a ol

Onda da bir çile çıkardı hemân
Geçip savm-u ibâdetle ey cân

40^a

Geldi Beytu'l-Makdis'e ondan dahî
Onda da çile çıkardı ey ahî

Kalktı ondan Şam'a geldi ol azîz
Câmi-i Ümeyye'ye erişti tîz

Zekeriyyâ kabri yanında karâr
Eyleyip kıldı niyâz leyl u nehâr

Çile çıkardı ve kıldı i'tikâf
Zekeriyyâ'nın yanında bî-hilâf

Kalktı ondan Halep'e geldi yakîn
Onda da çile çıkardı ol emîn

Câmisinde Halep'in var bir direk
Mesken etti onda da ol cân-ı pâk

Ol direk üstüne bir tava koydu
İndiririz yine biz bunu dedi

Ol direk üstünde durur dahî tas
Şimdiye dek varıp görür nâs

Her yerinde ol şirin mevzi'lerin
Nice vilâyetleri var ol erin

Zikredersem kamusunu serteser
Uzanır bî-lezzet olur bu haber

Pes Halep'ten kalkıp oldu revân
Ravza-i Dâvûd'a erişti ey cân

Gördü ehlullâhtan onda nice kez
Otururlar Ravza-i Dâvûd'da pes

Hacı Bektâş'ı görüp şâd oldular
Bir nice gün bile sohbet kıldılar

40^b

Bir gün ondaki azîzler durdular
Kademinde Bektâş'ın yüz sürdüler

Dediler ey kân-ı eltâf-ı kerem
Bu Nebînin üstünde sizinle hem

Çile çekip eyleseniz i'tikâf
Canımız ondan bula tâ ki kifâf

İşitir sözlerini ol kutb-i cihân
Çile-i merdân mı dersiniz yâ zenân

Hangi çile çekersiniz söyleyiniz
Kastınız ne bize ma'lûm eyleyiniz

Ol erenler çün bunu işittiler
Vâlih olup kendilerinden gittiler

Dediler çile-i merdân yâ zenân
Nedir bildirip eyleyiniz ayân

Hacı Bektâş çün işitti sözlerin
Dedi onlara dönüp yüzlerin

Dedi kırk gün eyleyesiniz i'tikâf
İçmeyip yemeyesiniz hiç kifâf

Çile-i merdân oldu bî-hilâf
Çeke kırk gün bir makâmda i'tikâf

Günde yiye bir öküz yahnisini
Kursağında sindire küllî onu

İçmeye suyu tebevvül etmeye
Hem kazây-ı hâceti çün gitmeye

Ol erenler çün bunu işittiler
Vâlih olup kendilerinden gittiler

41^a

Dediler ki çile-i merdâna biz
Çekmeye yok tâkatimiz ey azîz

Lîyki bî-ekl bî-şurb-i i'tikâf
Ancak onu ederiz bî-hilâf

Döndü Bektâş-ı Velî gör neyledi
Yönelip onlara gör ne söyledi

Ker makâm ıssı bize suna boyun
Bir öküz günde bize kıla oyun

Çekelim ol çile-i merdân biz
Çile çekin dileğiniz üzere siz

Râzı oldu ol makâm ıssı gele
Günde bir öküzün etini yahni kıla

Çekti onda çile-i merdânı ol
Öyle ki zikretti ol sâhib-i kabûl

Ol makâm ıssı azîz-i muhterem
Günde eder bir öküz kurbân hem

Pişirip yahni edip götürür
Hacı Bektâş'ın önüne getirir

Ol öküz yahnisini her gün tamâm
Yerdi küllisini onun ol hümâm

İçmeyip su varmazdı hâcete
Kimse bilmezdi onun sırrı nite

Çünkü kırk gün i'tikâf olur tamâm
Cem' olur onda ne varsa enâm

Çıktı çilehânedan onlar dahî
Cem' olup geldiler bunlar dahî

41^b

Çıkarıp Bektâş'ı dahî aldılar
Ol ulu cilâse onu geldiler

Aldılar hayr-u duâsını himmetini
Gitmeye doğrulttu Bektâş niyetini

Destûr alıp olur ondan revân
Geldi Antep'e bilesin sen ey cân

Doğrulur Ashâb-ı Kehf'ten gelir
Nice gün onda dahî ârâm kılar

Onda da çile çıkardı ol Velî

Ol vilâyet ma‘deni sırr-ı Alî

Durup ondan dahî azm-i Rum eder
Kayseri şehrine doğrulup gider

**Der Beyân-ı Âmeden Hacı Bektâş-ı Velî
Be Vilâyet-i Rum Mülzem Şoden
Evliyâ-i Rum**

Nakildir çünkü o sertâcî’r-ricâl
Hazret-i Hünkâr-ı Veliyy-u zü’l Celâl

Rum kurbuna gelince ol hümâm
Rum erenlerine verdi hoş selâm

Nakildir ol vakit o Rum’un pîrleri
Elli yedi bin tamâmı Rum erenleri

Bir yere cümlesi cem‘ olmuştu
Ol ulu cilâse hep gelmişti

Oturup sohbet ederdi serteser
Ol selâmı duymadı ondan bir er

İllâ Fâtıma bacıya ma‘lûm olur
Ayaküstüne hemen durur gelir

42^a

El göğüse koyup aldı selâm
Dedi üç kere aleykümü’s-selâm

Fâtıma Bacı’dan çün bunu gördüler
Aslı bu emrin ne diye sordular

Fâtıma Bacı der ey Rum’un pîrleri
Ey vilâyet ehlinin serverleri

Rum mülküne geliyor bir er
Key kat‘î kuvvetli erdir mu‘teber

Siz erenlere selâm verdi bu dem
Onun alırız selâmını dedi hem

Ol erenler çün bunu işittiler
Nice etmesin tedbîr ettiler

Dediler Rum’a gelince ol azîz

Oynamaz herkes demimiz ey azîz bilesiniz

Şimdi girmemeye dermân gerek
Edebilirsenez odur yekrek

Dediler ba‘zısı bu resme kelâm
Reyimiz bu işte hep olsun tamâm

Hep vilâyet kanadını açalım
Arştan yollarını bağlayalım

Girmesin Rum’a bulmasın tarîk
İtitfâkı böyle ettiler hakîk

Pes vilâyet kanadını açtılar
Melekût’tan arşa değin geçtiler

Ya‘nî Rum mülküne hiç girmeye
Ol murâd edindiğine ermeye

42^b

Gör ki Hünkâr ululuğu bir ne eder
Âlem-i ma‘nâya yer hoş nazar eder

Bağlamışlar gördü kendi yolunu
Cem‘ etti kendi özünü kendine

Şöyle kuvvetle sıçradı ol er
Erdi arşullâha eyledi makarr

Kıldı istikbâl-i melâik ol eri
Merhaba Bey! Dediler ey din eri

Ey Resûl zürriyeti nesl-i Alî
Şâd geldin ey Velî ibn-i Velî

Gökçe güvercin donunu donattılar
Süzülüp yeryüzüne in dediler

Sulucakaraöyük’ün üstüne tîz
Kondu bir taş üzerine ol azîz

Şol hamîre gömülür gibi hemân
Ayağı taş üzere gömüldü ayân

Ol erenler üstüne ey muktedâ
Bir azîm heybet oturdu ey dede

Dediler bir gâlib iş bitirmedik
Yolunu tutup biz onu ermedik

Karaca Ahmed'e dediler ey azîz
Gözcüsüsün Rum'un onu gör ki tîz

Rum mülküne onu girmiş midir
Ya gelip Rum mülküne ermiş midir

Çün Karaca Ahmed işitti bunu
Çekilir murâkabeye gör onu

43^a

Mülk-i Rum için temâşâ eyledi
Kaldırıp başını bunlara söyledi

Der nazar saldım tamam Rum mülküne
Dağa taş a berrine ve bahrine

Her ne cinsten varsa vahş-u tuyûr
Yuvasında çifti bile oturur

Sulucakaraöyük'ün üstündedir
Bir güvercincik otururdu dilir

Görünce onu o vech ile muhîb
Kalbime heybet oturdu key acîb

Varsa odur dediğiniz kişi
Çün işitti ol erenler bu işi

Dediler ona bir er olaydı
Doğan olup onu sayd kılardı

Vardı bir er orada ittifâk
Gelmişti Rum'a ez sû-i irâk

Bayezid-i Bestâmî ol gerçek er
Halifesiydi gâyet mu'teber

Hacı Tuğrul idi adı ol erin
Ol vilâyet ehli gürbüz-u serverin

Uru durup dedi erenler bilin
Sayde getirem dedi himmet kılın

Kuvvetin olsun dediler cümlesi
Sayde getir gel çıkarmadan sesi

Hacı Tuğrul oldu şol sâat doğan
Pervâz urup kalktı havâyâ heman

43^b

Sulucakaraöyük üstünde görür
Bir yalnızca güvercin oturur

Süzülüp rast indi onun üstüne
Pençe urup getireydi destine

Çarpacak mahalle erecek hemîn
Âdem oldu şol sâat Hünkâr yakîn

Dizi altına alıp kuvvet eder
Aklı başından şol sâat gider

Bırakır elinden yere yattı biraz
Çünkü geldi aklı başına az az

Kalktı durdu gördü bir er oturur
Yüzünün nûru sanki güneştir berk urur

Öptü elini ayağına sürdü yüz
Kisvesini nazarda koydu gör rumuz

Peymançeye geçip durdu uru
Dedi böyle tercümân ol dem geri

Dedi ki bizden erenlerden kerem
Ki erenler işitir dâim kerem

Hazret-i Hünkâr o kutb-u evliyâ
Serfirâz-ı atkiyâ u asfiyâ

Eylüğüm er ere böyle mi gelir
Donanıp zâlim donunu böyle kılar

Ker güvercinden dahî mazlûm donu
Bulsaydık hem donanırdık onu

Dahî ondan kisvesine doğrulun
Tekbîr edip başına koydu onun

44^a

Hacı Tuğrul dedi ey kân-ı kerem
Ne kadar bizden gelirse dişi hem

Nezrimiz olsun size şimdiden geri
Dedi Tuğrul'a dönüp ol mâh-ı rû

Dön geri ol geldiğin meclise var
Kıl ol ere olan işi âşikâr

Onlara bizden selâmımızı de gör
Hem peyâmımızı bizim onlara ver

Onlara de kıl kamu cem' olalar
Ne kadar zahmetse bunda geleler

Hacı Tuğrul kalkıp oldu revân
Geldi ol cilâse şol dem ey cân

Sordular halden kamu takrîr eder
İşitip bunları dahî gör ki ne eder

Dediler câiz değil biz dururuz
Onun ayağına şimdi varırız

Böyle deyip gör ki ne ettiler
Dağılıp ulu evine gittiler

Bunlar işi Hünkâr'a ma'lûm olur
Tutamayıp sözünü bunlar dağılır

Bir gün üfürdü ol kutb-u cihân
Cerbolur çırakları ol dem hemân

Derler üç gün ya yedi gün ya çihil
Cümlesinin cerbolur çırağı bil

Ne kadar cehdettillerse yanmadı
Od ile ne ile hiç uyanmadı

44^b

İş bu rumuzdan gayri ey yâr-ı azîz
Parmağıyla bir işâret kıldı tîz

Oldu seccâdeleri ser cümle gayb
Altlarında otururken kılma reyb

Gördüler olmaz geri cem' oldular
Bu iş için re'y-i tedbîr kıldılar

Dediler nedir bize bu olan iş
Bu acâyib vâkıa turfa revîş

Ol erin oyunudur iş bu olan
Yine ol erdir bu işleri kılan

Varmayınca olmayız varmak gerek
Hizmetine var mıdır yekrek

İttifâk edip ondan sürdürdüler
Hacı Bektâş nazarına erdiler

Gördüler seccâdeleri her ne var
Çevre yânında döşenmiştir ey yâr

Ol tarîk üzere ki oturacağız
Öyle oturlardı nice kez

Gelip dest-i pûs eylediler
Pes lisân-ı tercümân söylediler

Dediler eksiklik ettik ey azîz
Nefsinizi etmedik tez zinde biz

Kem bizlerden kerem sizden şehâ
Kul günah işler kılar Sultân rehâ

Bunu deyip geçip oturdular
Kıl u kâli ortadan götürdüler

45^a

Her biri seccâdesine geçtiler
Lücce-i nutkun pınarına eriştiler

Dediler ey kân-ı eltâf-ı kerem
Ey vilâyet ma'deni fahra'l-ümem

Siz ne yerdensiniz ya kimin aslısınız
Atanız kimdir ya kimin neslisiniz

Bildirin hem bize nedir adınız
Dahî kimdendir de gel irşâdınız

Hem nasîbiniz bize kimden deyiniz

Nutuk açıp şirîn-u ter şekeri yiyiniz

Meşrebiniz dahî kimden söyle kıl
Ol beyânda bize takrîr eyle kıl

Hacı Bektâş-ı Velî kutb-u cihân
Der ol ere açıp gufl-i zübân

Dedi ben Âl-i Resûl'ün aslıyım
Hem Aliyye'l Mur tazâ'nın nesliyim

Hem atam mülk-i Horasan'ın yakîn
Pâdişâhdır bil ki ol pâk-i din

Adı Muhammed Velî derler lakap
İbrâhîmi's-Sânî halk derlerdi hep

Mûsâi's-Sânî'nin oğludur ol er
Horasan mülkünde meşhûr mu'teber

Ol da İbrâhîm Mucâb'ın oğludur
Müştehir dir halk içinde bellidir

Ol dahî Mûsâ Kâzım'ın azîz
Oğludur şöyle bilesiniz dedi siz

45^b

Hacı Bektâş Hünkâr'dır hem adım
Böyle kılmışlar erenler bünyâdım

Hem Muhammed Alî'dir meşrebim
Mustafâ şer'iyidir hem mezhebim

Mürşidim hem pîr-i Türkistan'dır
Ki vilâyet ehline Sultân'dır

Hoca Ahmed Yesevî adıdır
Hem vilâyet işinin bünyâdıdır

Hem Hüdâ'dandır nasîbim bî-gümân
Şöyledir bî-şübhedir ol pâk-i cân

Ol erenler çün bunu işittiler
Geri dönüp gör ne zikrettiler

Dediler bu kavle burhân u delîl
İsteriz senden dediler şöyle bil

Hazret-i Hünkâr kastetti yâre
Hoca verdikleri hükmü göstere

Gördüler gaybden belirdi bir tomar
Gelip Hünkâr'ın önüne ey yâr

Ki yeşil fermân denilir adına
Açtılar tâ gördüler bünyâdı ne

Yeşil evrak üstüne ak hat ile
Tâ ki maksûd ise içinde bile

Ne suâl ettilerse hep cevâb
Yazılıydı içinde pür sevâb

Bilince bu hâli cümle durdular
Yüzlerini ayağına sürdüler

46^a

Kamusu indirdiler kisvelerini
Peymançeye geçip biri birini

Aldılar sonra duâ ve hem nazar
Ol nazarda çok nasîb var çok eser

Verdiler aktâr mec o Hünkâr'a
Ol hidâyet yoluna olan rehber

Nakildir ol Şâh-ı sultân-ı tekâ
Böyle buyurdu nefis ol hûb likâ

Bu şânın derler tevellâlarda ol azîz
Gele bizim tevellâmızda dura tîz

Kim ki bizim tevellâmızdan boşana
Bulmaya yer geze kendi taşına

Kaşınacak tâ ki tırnak bulmaya
Hizmetimizi ihtiyâr kim kılmaya

Pes bu esnâda kamu ol cem' olan
Ol ulu cem'iyete cümle gelen

Kalkıp destûr dilerler gitmeye
Varıp geri dem yom etmeye

Verdi destûr cümlesine ol ulu
Ol saâdet ıssı Hakk'tan bahtlu

Her birine verdi bir türlü nasip
Erlığın üstüne erlik ey edip

Karaca Ahmed'e dedi çünkü biz
Hoca katından gidince ey azîz

Bize bir dev verdi tâ hizmet ede
Kande emrederseniz onda gide

46^b

Sana bizden ol dev olsun yâdigâr
Hizmetini eylesin leyl u nehâr

Karaca Ahmed zâviyesinde şehâ
Şol uçukluk ki bulur cinden rehâ

Ol rumuz ki onda olur bilesiniz
Aslı o'dur ondan olur ey azîz

**Der Beyân Teslîm-i Şoden
Tapduk Emre Be Hazret-i Hünkâr**

Nakildir Rum içre vardı bir er
Kat'î kuvvetli er idi mu'teber

Emre derlerdi adına ol erin
Ol vilâyet ehl-i gürbüz serverin

Çünkü kasteyleydi Rum erenleri
Varalar Hünkâr nazarına geri

Gel bile Emre'ye derler sen dahî
Hacı Bektâş'a varalım ey ahî

Emre işitti çün onların sözünü
Böyle der onlara döndürüp yüzünü

Dost divânında Bektâş adlı kes
Görmedin dedi kat' etti nefes

Gelmedi menziline dönüp gider
Sen işit kıl Rum erenleri ne eder

Çünkü geldiler erenler katına

Bu sözü naklettiler Hazreti'ne

Saru İsmâîl'i ona gönderir
Buyruğunu erin varıp haber verir

47^a

Sürüp Hünkâr'a geldi ol azîz
Buluşup Hünkâr ile görüştü tîz

Dedi Hünkâr ona ki ey gerçek er
Şöyle nakleylediler sizden haber

Dost divânında Bektâş nâm-ı ehad
Görmedik onda demişsiniz hiç ebed

Ol ulu dîvanda cümle evliyâ
Bir yere cem' olacağız bî riyâ

Nasîb ulaştırın elden hiç nişân
Bilirsen eyle kıl onu ayân

Emre eydür dost divânında biz
Cem' olacağız erenler ey azîz

Bir yeşil perdenin ardından hemîn
Çıktı bir el görmüşüz onu yakîn

Ol elin ucunda bir ben vardı
Şevk verir çün lü'lü-i şehvârdı

Şimdi dahî göreceğiz ol eli
Biliriz dedi muhakkak ol Velî

Hazret-i Hünkâr ol kutb-i cihân
Emre'den işitti çün böyle beyân

Uzatıp elini gösterdi ona
Görünce Emre elini kıldı tana

Gördü avucunda yeşil ben vardı
Şevk verir sana lü'lü-i şehvârdı

Emre Tapduk Hünkârım der üç kezim
Hâk-i pâkine hemân sürdü yüzün

47^b

Adı Tapduk Emre kaldı ol erin
Ol Veliyyullâh kân-ı güherin güherlerin

**Der Beyân Hazret-i Hünkâr
Bâ Zîçe Kerden Bâ Şubân**

Nakildir ey kân-ı eltâf-ı kerem
Ol Veliyy-i muktedâ-u muhterem

Hazret-i Hünkâr Veliyy-u muktedâ
Rum'a azmetti çün ol merd-i hüda

Dulkadirli'den Bozok'tan girer
Nâgehân yol üzere bir çoban görür

Güderdi bir bölük koyunları
Otururdu suvarırdı onları

Bu koyuncuklar düşerler ardına
Gördü çobandır bu erin derdine

Ne ede ardına düşer giden erin
Bilmem ne sırrı var bu serverin

Geçti koyun ardına tâ döndüre
Otlamaya bir yakaya göndere

Nite ki cehdetti döndüremedi
Dönüp kendi kendisine dedi

Bu koyunun böyle eylediği iş
Hiç tehîy değildir iş bu revîş

Varsa iş bu gidendir evliyâ
Bu koyuncuklar kılar böyle niyâ

Bir koyunca yoktur aklım benim
Hele gâyet sevdi bu eri cânım

48^a

Elin öpüp ayağına düşeyim
Tez seğirdip ona erişeyim

O ki himmet edip kıla nazar
Evliyâdır şüphesiz o gerçek er

Böyle deyip seğirdip varır

Elini öpüp ayağına yüz sürer

Der bize eyle nazar lütfeyle kıl
Erliğin hûnuyla bizi doyor kıl

Hazret-i Hünkâr işitti sözün
Dedi ona döndürüp yüzün

Nedir adın bize i'lâm kıl
Dedi İbrâhîm'dir adım şöyle bil

Orada oturdu Hünkâr Hazreti
Görendir ol lütf-i kân-ı mürüvveti

Dedi başındakini indir önüme
Ba'dezân safâ nazar himmet uma

Nakildir çoban başında o dem
Vardı geyik derisi tâc hem

Tekbîr edip giyedurdu başına
Hoş nazar kıldı içine taşına

Arkasını yapıp sığadı gözünü
Böyle der ona dönüp yüzünü

Bizden aldın ûş nasîbini dedi var
Ekmeğin olsun senin iş bu diyâr

Bozok Üçok hep sana olsun mürîd
Nasîbin günden güne olsun mezîd

48^b

Cümle maksûduna erişti ol
Hakk katında oldu min ehli'l kabûl

Kalktı Hünkâr yoluna oldu revân
İbrâhîm nâm zikrolan ol çoban

Döndü geri ol koyuncuklar tamâm
Ardına düştü kamusu ey hümâm

Ol vilâyette nice türlü acîb
Gösterir keşf-i kerâmet ey lebîb

Adını çağırttı İbrâhîm Hacı
Nûr oldu şevkle taşı içi

Hazret-i Hünkâr âhu postuna
Çün nazar kıldı o dahî üstüne

Giymezdi gayri illâ onu giyer
Sıdk ile her kim ki kendine o yâr

Ahu postundan ona ururdu tâc
Giyerdi etmezdi kes lücâc

Rihlet ettin de fenâdan ol azîz
Öyle tâc giydi oğulları da tîz

Dede Garkın'ın oğulları kamu
Ahu post için dediler işte bu

Dede Garkın tâcıdır cildi'l gazâl
Niye giyersiniz diye etti suâl

İbrâhîm Hacı'nın evlâdı dahî
Böyle verdiler cevâbı ey ahî

Atamız ki Sultân İbrâhîm Hacı
Hacı Bektâş'tan giyer bu tâcı

49^a

Pes bizim ser deştimiz Bektâşîdir
Bahr-u berde Hızır'ın ol yoldaşdır

Dediler Bektâşîler tâc-ı şerîf
Elifiyle hem hüseynîdir latîf

Postu âhu tâcı Dede Garkın'ın
Sizden isbâtını dileriz biz onun

Yoksa verin tâcımızı giymeniz
Çün işittiler ol erden böyle söz

Giydiğinden ötürü İbrâhîm Hacı
Post-ı âhudan bu resm ile tâcı

Çıkaramayıp harûru alıp
Onlar da tapşırıldı cümle gelip

Tâc için Garkını sonra oldular
Bi'd-daruru iş bu resme kıldılar

Der Beyân Vilâyet Hacı Bektâş Velî Kerâmet Nemûden Bâ Bostan

Nakildir ol şâh- ı aktâb-ı cihân
Ayrılıp çobandan oldu çün revân

Kayseri şehrine ondan erişir
Hızır Peygamber'e onda buluşur

Bile biraz etti bunlar seyrânını
Saykalandan yana tuttu yönlerini

Ondaki bostanlığa dek erdiler
Bir kişi bostan dikerdi gördüler

Ol kişi bostanlığının kurbuna
Oturur ikisi bir taş dibine

49^b

Başını kaldırdı Bektâş-ı Velî
Çağırıp bostancıya açtı dili

İşitip bostancı da lebbeyk eder
Geri Hünkâr gör ki onunla ne eder

Çağırıp bostancıya der ey azîz
Bir kavun getir yiyelim şimdi biz

Dedi bostancı gelesin bitecek
Erip bostan kemâle yitecek

Verecek bu resme bostancı cevâb
Hızır bostancıya eydur ey şebâb

Sözünü döndürme kıl erenlerin
Kıl kabûl dördürme sözünü onların

Hızır sözü eyledi te'sîr ona
Bostanı çizgindi döndü dört yana

Gördü bir ucundan bitmiş bir köken
Uzanıp dal salmıştı iken

Üç büyük mahbûb kavun bitmişti
Hem kemâline tamâm yetmişti

Burcu burcu kokardı ol kavun

Şâd olur görünce bostancı çün

Kökeninden ikisini uzdu revân
Götürüp katlarına geldi ey cân

Birisini Hızır'ın önünde koydu tîz
Hem birini Hünkâr önüne koyar azîz

Ol birini biz de görelim ehli ile
Dedi onlar da iyi varın ne ola

50^a

Kalkıp şehre doğru gittiler
Tut kulak bir gör ki dahî ne ettiler

Bir zaman bostancı işini işledi
Sonra durup parmak dişledi

Dikilirken bostan kavun bite
Kim diye keyfiyyetin bunun nite

Bu kerâmetler vilâyetten gelir
Evliyâullâh olan böyle kılar

Kimdir bunlar hayf bilemedim
Hoş duâ himmetlerini alamadım

Böyle deyip seğırtti dört yana
Bulmadı kaldı bu işlere taka

Uzdu kökünden varıp ol kavunu
Koltuğuna götürüp gitti onu

Doğru evine olur ondan revân
Çün kapıdan içre girdi ey cân

Gördü ki Hızır'la Bektâş-ı Velî
Oturlar ev içinde ey Velî

Şükredip Hakk'a senâlar eyledi
Hoş niyâz edip bunlara söyledi

Hayra magdem hoş kadem getirdiniz
Cân-u dilden hemmimiz götürdünüz

Biz fakîre eyleyiniz himmet u nazar
Himmet edip veriniz bâl-u per

Geçip peymançe yerine hemân
Etti miskinlik ol demde revân

50^b

Ol erenler dediler yâr-ı azîz
İleri gel kes bu kavunları tîz

Kes yiyelim ki budur kuvvet-i cân
Bunu yiyen görmez âfet-i zamân

Kesti kavunları bostancı tîz
Yiyip şükretti ol iki azîz

Ehline gönderdi ondan birazını
Durdu teslîm etti onlara özünü

Kalktı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî
Etti erkân-ı tamâmet ol Velî

Eyledi bey'at tıraş erkânını
Hem icâzetle tamâm etti ânı

Arkasını yapıp gözünü sığadı
İşte bizden nasîbini aldın dedi

Kimyâdır er nazarı bilesiniz
Kime dokunsa kılar onu azîz

Ere kulluk eyle alasın nasîb
Er duâsını kabûl etti Mucîb

Kalktı çün Hünkâr ile Hızır Nebî
Çıktı evden gitti bunlar ey ebî

Ayrıılır Hünkâr gider çün bir yana
Hızır Nebî de gider hem bir yana

Pîr Ubeyd derlerdi bir er vardı
Nâgehân Hünkâr'a yolu uğradı

Erdirdi bildi görünce birbirin
Birbiriyle hoş görüştüler hemîn

51^a

Pîr Ubeyd helvayı der Şâh-ı kerem

Odamız ûşde yakîn bas kıl kadem

Bulalım teşrîf dîdârınla biz
Görelim bir lahza sizi ey azîz

Pes icâbet etti Bektâş-ı Velî
Onların süknâsı oldu menzili

Oturup bir lahza sohbet ettiler
Sır ahbârını deyip işittiler

Nâgehân Pîr Ubeyd ol gürbüz er
Murâkabe cebinde harketti sır

Çıkarıp getirdi koynundan hemân
Bir nefis salkım yaş üzüm ey cân

Nazarına koydu Hünkâr'ın onu
Ya'nî neye kâdirim gör kıl nebî

Dedi Hünkâr ona ey merd-i azîz
Şekimiz yok ki vilâyet ehliniz

Böyle iş etmek olur mu hiç revâ
Şek derdine gerek böyle devâ

Çün biraz sohbet edip dem sürdüler
Gitmeye Hünkâr ondan durdular

Eteğinden düştü bir sebze hind-i goz
Görüp ol erâda böyle göze göz

Verdiniz etmek cünîn câiz değil
Nite siz eylediniz nedir delil

Dedi Hünkâr ona bu resme cevâb
Evliyânın her cevâbı pür sevâb

51^b

Hakk'a giden hak uğurum hakkıdır
Ki uğurum haktır ol kıl haber

Vardı balım çün öyle ettiniz
Eyledik izhâr o yola gittiniz

Gayret edip Horasan erleri
Getirip bunda koymuşlar geri

Gitti ondan çünkü ol Şâh-ı cihân
Sineson nâm köye uğrar ol zamân

Zımmî idi ehli hep ol karyenin
Key işit bu sohbeti varsa cânın

Çavdar ekmeğini götürüp bir gelin
Uğratar Bektâş'a nâgâh ol yolun

Tekneyi indirip önünde koydu
İş bu nândan lütfedin sunun dedi

Yerimizde buğday ekilse eğer
Bir yılın içinde çavdara döner

Bunda buğday nânı olmaz illâ bu
Çavdar ekmeğidir ey nîk hû

Hazret-i Hünkâr işitti çün sözün
Olup hoş dil döndürdü yüzün

Çavdar ekin götürün buğday müdâm
Ona hem ekininiz dâim tamâm

Küçük olsa zavalanız gam değil
Somununuz büyük ola muttasıl

Çavdar eker ol köyün zımmîleri
Çavdar eker götürür buğday geri

52^a

Ne kadar küçük zavala tutalar
Hoş büyük büyük somunları çıkar

Bu hod meşhûrdur cihân halkı bilir
Er nefesi çavdarı buğday kılar

Kaçıp ondan ol kân-ı kerem
Ürgüp iline varır ol muhterem

Üçasar nâm erişir bir karyeye
Diledi ki konaydı ol köye

Kavga onu geldi sem'ine hemân
Bir kişiye dedi ki ey yâr-ı cân

Konuk alacak var mı burada kimseyi
Der o er işitmez misin bu sesi

Gelip bunda avân oğlanları
Kavga eder işitirsin bunları

Halka ne konuk kayısı vardır
İşleri efgân ile hem zârdır

Çıktı tez er nefesinden bir kelâm
Olmasınlar hâli kavgadan müdâm

Müştehirdir ol diyarda iş bu iş
Kavgadan bulmaz halâs hiç yaz kıs

Dâimâ kavga çeker ol karyeli
Öyle nutuk ettiği için ol Velî

Geçip Açıksaray'a ondan erer
Bir gelinciğe yolu uğrar meğer

Der ona ki karnımız açtır bizim
Yiyeceğin varsa getir kızım

52^b

Ol gelin der durun varayım
Olanından varıp getireyim

Durdu Hünkâr o arada eğlenir
Hem biraz yol zahmetinden dinlenir

Ol aradan ol gelin oldu revân
Sür'atle evine geldi hemân

Kaynanasına dedi ki bir fakîr
Yemeye bir nesne diledi der

Küpçeğizde yağ kalmıştır az
Koyayım ekmeğe o yağdan biraz

Der kaynanası yağ azdır kat'î
Yağa dokunma dedi söyler kat'î

Gelin eydur ne ola iletayım biraz
Küpçükte kaldıysa ne ola yağ az

Koydu biraz yağ ekmek içine

İletip hoş sundu Hünkâr'a yine

Alıp Hünkâr gör ki neyledi
Gör ne resme ona alkış eyledi

Artıp eksilmesin dedi ona
Taşıp dökülmesin der hem ona

Çün gelin dönüp evine gelir
Küpçüğü dolu yağ ile bulur

Küpçüğün yağ ile dolduğunu
Kaynanasına gelip der onu

Yağ verince nicesi kıldı duâ
Deyiverdi bildi çünkü kaynana

53^a

Bilemedik der evliyâymış ol er
Hoş duâdandır olan iş bu eser

Yürü köyün taşrasını görelim
Gitmediyse irak biz ona erelim

Alalım hayır duâ ve himmetini
Çünkü gördük böyle onun mürüvvetini

Gelinle kaynana çıktılar
Ol köyün çevreyânına baktılar

Gördüler giderdi ırmaktan yana
Onu görüp kaldılar bunlar tana

Çün Kızılırmak'a eriştiğin
Saldı seccâdeyi su üzerine hemîn

Oldu seccâde su yüzünden revân
Geçti sudan öteye şol dem ey cân

Çün sudan çıktı o Şâh-ı evliyâ
Aldı seccâdeyi silkti bî-riyâ

Omuzuna urup ondan gider
Doğrulup Hırka Dağı'na azmeder

İlkbahar eyyâmı su taşmıştı
Taşkıını hadden kat'î aşmıştı

Elleri ermez çok gitti kendiler
Ol aradan geri köye döndüler

Köy halkına olan hâli kamu
Zikrederler cümlesi mû-be mu

Köy halkı çün onu işittiler
Bir yere gelip kamusu ettiler

53^b

Durunuz ardınca onun varalım
Kutlu yüzünü ol erin görelim

Himmetini hayır duâsını alalım
Dönüp ondan evimize gelelim

Böyle deyip kamusu durdular
Kızılırmak'ın katına erdiler

Gemi bulup geçtiler ötesine
Bu yana Hünkâr'a geldik biz yine

Çün Kızılırmak'ı geçip gider
Doğrulup Hırka Dağı'na azmeder

Hırka Dağı üstüne değin sürer
Doğru bir ardıç dibine dek erer

Der ey ardıç pürünle ört beni
Şâfi' olup kurtarayım yârın seni

Pes ol ardıç kıbleye karşı döner
Hünkâr üzerine pürü budağı iner

Kıldı ol ardıç dibinde i'tikâf
Erbaîn çıkardı ondan bî-hilâf

Köylü halkından gelenler arayı
Araya araya yoruldu kamu

Bulamadılar dönüp gittiler
Geri varıp evlerine yettiler

**Der Beyân Hacı Bektâş-ı Velî Mülâkât
Şoden Bâ İdrîs ve Fâtıma Bacı**

Yine bir söz diyeyim zîbâ makâl
Kûş edende koymaya zerre melâl

54^a

Rûşinâlık vere mahzûn dillere
Şevk vere gülşendeki bülbüllere

Nakildir ey kân-ı eltâf-ı kerem
Tut kulak zikredeyim ey muhterem

Çepni bunun için oğuzdan ayrılır
Dağılıp Rum mülküne gelir

Her biri bir yerde eyledi karâr
Bir dahî emroldu bundan âşikâr

Lâzım oldu pes tevârîhten beyân
Zikre gele bilene ola ayân

Rum fethi üç kez oldu ey azîz
Böyle zikreyledi ashâbı't-temyîz

Zikredeyim şimdi sen tut kıl kulak
Nakildir bu nev'a oldu ittifâk

Feth-i evvel çün Benî Abbâsîler
Oldu Bağdad'a halife çün onlar

Cins-i Kayser Rum'dayken Pâdişâh
Hazreti Battal Gâzi yüzü mâh

Gâzilerle evvel onlar açtılar
Bu fenâdan çünkü onlar geçtiler

Geri küffâra gâlib oldu geldiler
Rum'u onların elinden aldılar

Kaldı küffârın elinde bir zamân
Çünkü şarktan çıktı Oğuz oldu ayân

Tuttular mülk-ü Horasan'ı tamâm
Hem Irâkayn'i dahî ey nîk-i nâm

54^b

Fâris mülkünü bi-küllî tuttular
Çekip leşker Çorum'a yittiler

Rum'u dahî bunlar aldı serteser
Pes ikinci fethi budur bil haber

Çünkü tebdîl oldu oğuz şevketi
Sürdü devrân geçti bunlar müddeti

Yine küffâr gâlib oldu geldiler
Rum mülkünü bunlardan aldılar

Kaldı bir müddet bu Rum ol vech ile
Bir tevârîhten beyân geldi dile

Âl-i Selçuk'undur üçüncü feth
Âl-i Selçuk'tan diyeyim bir görgülü medh

Âl-i Selçuk bil ki Abbâsîler'in
Sağ taraf vezirindir onların

Bermekîlerini hem sol taraf
Çoktu Selçuk'ta Bermek'ten şeref

Bir taraf oldu çün Oğuz şevketi
Sürdü geçti bunların da müddeti

Âl-i Selçuk'tan Selim Şâh nâm-ı şâh
Alıp cem' eyledi bî-had sipâh

Mâverâünnehri Horasan'ı tamâm
Hem Irâkayn'i alır hep ey hümâm

Cem' edip yediyüz bin er alır
Doğrulup Kayseri üstüne gelir

İşitip Kayser dahî leşkerdir er
Üstüne Kayseri'de gelip erer

55^a

Uğraşırlar key ulu kırgın olur
Pes Selim Şâh Kayseri onda alır

Kayseri çün sıyıp gadheyledi
Kayseri şehrini dahî fetheyledi

Pes Selim Şâh Kayseri'yi yaptırır
Şimdilik ondan hemen bir buruç durur

Aksaray üstünde bil ey hoş nihâd
Bir dere var Selme derler ona ad

Vardı onda otuz altı hisâr
Key kat'î beylik kayadır bil ey yâr

Birine Selme hisarı denilir
Birine yaprak demekle anılır

Çün Selim Şâh bildi onlarda haber
Leşkerini alıp o yere gider

Otuzaltı yıl kılar onu hisâr
Onu dahî fetheder âhir ey yâr

Kıssa çok âhir pes onları alır
Oğlu Kılıçarslan'ı gör ne kılar

Aksaray üstünde derler kara taş
Onda ejderhâ bile kıldı savaş

Âhir ejderhâyı eyledi helâk
Kılıçarslan bin Selim Şâh camı pâk

Aksaray suyuna hoş set bağladı
Yaptırıp şehrin işini sağladı

Ol kaleyi alınca Şâh-ı Selîm
Fevt olup kalır onda ol halîm

55^b

Kubbe yaptılar mezarı ondadır
Mürde sanma bil ki onu zindedir

Kılıçarslan oldu onda pâdişâh
Gâziler Sultân'ı ol zerrin külâh

Tuttu Yunan mülkünü hep serteser
Çünkü kıldı dünyâdan o da güzer

Oğlu ki Sultân Alâeddîn'dir
Adl-u dâd ıssı sâhib-u dindir

Hep muhibbu'l-ulemâdır ol azîz
Hep muhibbu'l-fukarâ ehl-i temyîz

Atası yerine oldu Pâdişâh

Geçti tahta giydi hoş zerrin-i külâh

Yedi pâre şehri yaptı ol hümâm
Konya'yı hep yaptırıp kıldı tamâm

Lakâbı Keyhüsrev adı Alî
Pâdişâh'tı hem gerçek Velî

Ol zamanda geldi Hünkâr Hazreti
Rum'a girdi tuttu gâyet şöhreti

İsteyenler âl-i Selçuk'tan haber
Hoş tevârîhlere eylesin nazar

Yine sözüme kılalım şurû'
Zikredeyim sana ne olduysa vukû'

Çünkü Çepni boyu Oğuzdan ayrılır
Doğrulup Rum mülküne gelir

Çepni boyundan meğerki bir azîz
Ehl-i takvâ u vâri' u ehl-i temyîz

56^a

Yûnus Mukrî idi hem onun adı
Çepni'nin olaydı şeyhi mürşidi

Karaöyük kurbunda Kayı nâm bir yere
Gelip onda karâr etti göre

Dört oğlu vardı ki her biri
Kande varsa belli olmuştu biri

Ulu oğlunun adı İdrîs'ti
Kâr-i ilme iştigâl tadrîsti

Sarı İbrâhîm Süleymân üçü de
Onun oğlu idi bunlar ey dede

Şâh Sultân Alâeddîn'in ol
Yûnd-bendiydi ey sâhib-i kabûl

Karaöyük'te evvel ol kıldı karâr
Pâdişâh yundunu güderdi ey yâr

Çepni boyundan üç ev dahî gelir
Yûnd-bend ile Karaöyük'te kalır

Ol üç evin bir ulusu vardı
Ki Güherdeş'ti o kişinin adı

Çünkü iki kişi onda geldiler
Karaöyük'ü mesken edip kaldılar

Rihlet etti dünyâdan Yûnd-bend denir
Karaöyük'te kabre evvel o konur

Karaöyük'ün çevreyânında tamâm
Bil ki Yûnus Mukrî'den gayri hümâm

Yoktu bir ehl-i ilim tâ ki gele
Olunca ölülerini temiz kıla

56^b

Karaöyük'te ol Güherdeş'in meğer
Bir gün ölür birisi ey pür hüner

Hânedânında Yûnus Mukrî dahî
İstetirler bulamazlar ey ahî

İster varan kişi gitmiş bulur
Evlerinde üç gün ol ölü kalır

Ba'dezân çünkü erişir evine
İşitir ol meyyitin hâlini yine

Gelip erkence onu götürür
Lâzım olan hizmetini bitirir

Der Güherdeş ey kân-ı kerem
Olmayız biz sızsız ey muhterem

Çünkü Yûnus Mukrî işitti sözün
Azm kıldı Konya'ya ey pâk-i din

Geldi ol Sultân Alâeddîn katına
Arzeder maksûdunu Hazreti'ne

Pâdişâh çün kıldı hâline nazar
Hâcetini bitirdi onun serteser

Karaöyük'ü yurt verip verdi berât
Gelirken düşmedi yolda ukât

Kayı'ya geri gelince fevt olur
Ecel erip Yûnus Mukrî ölür

Kayıda çünkü onu defnettiler
Kalkıp oğulları ondan gittiler

Şöyle göçmekle Karaöyük'e geldiler
Yerlenip yurtlanıp onda kaldılar

57^a

Bir Güherdeş iki dahî komşusu
Yedi ev oldu bunların cümlesi

Çün bunun üstüne geçti bir zamân
Zikredeyim dinle sana bir hoş beyân

Pes Yûnus Mukrî'nin oğullarının
Ulu oğlu ki demiştik biz onun

Molla İdrîs'in meğer ki ey azîz
Vardı bir hâtunu gâyet temîz

Key ulu zâdeydi aslı şerîf
Pak misk idi gâyet de afif

Adı hem Fâtıma idi müştahir
Bazı yerde Fâtıma Bacı denir

Bir gece yatarken beledi
Doğru geldi oturup inledi

Dedi İdrîs Fâtıma'ya ne oldunuz
Kıldığım yoktu böyle kıldınız

Fâtıma dedi düş görüp key muhîb
Gördü ki düştür begâyet de acîb

Zikredeyim düşümü hoş dinle kıl
İlim ehlinin sözümü key anla kıl

Gördüğüm düş bu ki bir bedr-i münîr
Eteğimden koynumun içine girer

Geri yakamdan diledi kim aka
Yakamı tuttum koymadım ki çıka

Pes yakamdan geri çıkmak diledi

Koymadım çıkmaya onda da dedi

57^b

Eteğimden diledi çıka hemîn
Oturuştum hemen dem bir zemîn

Gördüğüm düş budur ki söyledim
Zikredip külli takrîr eyledim

Çün işitti sözünü İdrîs ânın
Diyeyim ta'birini şâd et cânın

Enbiyâ-i güneştir ey evliyâ
Bildiğim budur diyeyim bî-riyâ

Gele senden bir veled ki ola ol
Evliyâlardan ola sâhib-i kabûl

Fâtıma Ana'dan o vakitten veled
Gelmemişti herkese ondan bil ebed

Evliyâlardan ya bir kimse gele
Sana ondan hoş nazar himmet ola

Çün bunun üstüne geçti bir zamân
Nice oldu diyeyim kûş et beyân

Durdu Fâtıma havâtinleriyle
Don yumaya gider bunlar ile

Suya çünkü varır ol nâzenîn
Hazret-i Hünkâr gelir onda hemîn

Geldiği gün onda Hünkâr Hazreti
Ne giyerdi gör ol sâhib-i devleti

Başına kızıl zümeytiden giyer
Bir gereği dahî eğeninde ey yâr

Der havâtinlere karnım aç bu dem
Olanından getirin verin yiyem

58^a

Der havâtinlerine burada nicesi
Vardır sana veririz yiyesi

Fâtıma Ana işitir Hünkâr sözün
Duradurun burada der ol güzîn

Olanından varayım getireyim
Bi'l-fakîri olanından göreyim

Bu görümüyle eve geldi ey yâr
Ekmek içine biraz yağdan koyar

Getirip sunar Hünkâr'a tîz
Alıp gör ki ne dedi ol azîz

Artıp eksilmesin der her güzîn
Taşıp dökülmesin der ol güzîn

Öyle deyip olur ondan revân
Mescid içine varır girer ey cân

Bu yana bir söz dahî zikredeyim
Hoş beyândır onu dahî diyeyim

İdrîs'in anası karı var idi
Fâtıma gidince ev beklerdi

Akşamın yemekliği için aş urur
Yağ almaya küpçüğe varır

Yağla küpçüğü dolmuş görür
Ağzına dek sile sil olmuştur

Bu yana Fâtıma işini çün görür
Akşama yakın sürüp eve gelir

Der kaynanası Fâtıma'ya de kıl
Böyle çokluk yağ kandan söyle kıl

58^b

Der kaynanasına yağ almadık
Bu küpçüğün içine salmadık

Suda gelmişti bir pîr-i fakîr
Ekl için nesne taleb eyledi der

Gelip evden iletiverdim nân u yağ
Alıp elimden dedi ki yüzün ağ

Artıp eksilmesin dedi ol er

Taşıp dökülmesin hem der haber

Varsa onun duâsındandır
Bu vilâyetler nefesindedir

Bu yana Sultân Bektâş-ı Velî
Mescid içre kalmıştı ol Velî

Akşam olunca cemâat geldiler
Akşamın onda namazı kıldılar

Birisi demez dervîş hâlin nedir
Ne kişisin yâhut ahvâlin nedir

Yatsıyı dahî kılıp dağıldılar
Hazret-i Hünkâr tenhâ kaldılar

Molla İdrîs çünkü gelir evine
Karşı gelir Fâtıma der sevine

İş bu gün gördüm suda bir fakîr
Yemeğe nesne taleb eyledi der

Geldim eve ilettim ekmek ile yağ
Sunuverecek dedi ki yüzün ağ

Artıp eksilmesin dedi ol er
Taşıp dökülmesin der hoş haber

59^a

Nefesinden oldu küp yağla pür
Sen dahî gör küpçüğü iş budur

Gördü İdrîs onu kat'î tanıladı
Dahî bundan çok hayaller anladı

Dedi salık verdiğiniz gibi er
Oturan mesciddeki gibi meğer

Ol ola onda koyduk gittik onu
Gel demedim eve gör gel bu beni

Hele geçip oturdu yerine
Vardı kendi âleminin seyrine

İşleri neyse görüp yattılar
Tut kulağımı diyeyim ki ne ettiler

Yatarken dünle İdrîs düş görür
Ol düşün heybetiyle uyanır

Abdest aldı ki mescide vara
İrteye değin namaz emrini göre

Mescide çünkü erer İdrîs yakîn
Pencereden gördü aydınlık hemîn

İdrîs eydür koymadık biz hod çerağ
Kandan oldu iş bu aydınlığa bak

Geldi kapı yarığından içeri
Pes nazar saldık da varıp ileri

Gördü mescidde oturan serverin
Alnı nûridir o nûr-i enverin

Tez yine dönüp seğırtim eyledi
Gelip Fâtıma'ya hâlini söyledi

59^b

Dedi ki ol dediğin erdir tamâm
Düş görüp eyledim ta'bîr-i tâm

Seni de görsün diye geldim sana
Tez durup sen dahî gelip sana

Çün gelip İdrîs verir öyle haber
Şevk odu hoş verdi kendine eser

Durdu yerden bile oldu revân
Erince mescid ile yine hemân

Mescid içinden çıkardı şevk-i nûr
Ol nûru bunlar çû bu resme görür

Oturan erin cebinden şinâ
Çıkıp mescidi kılar rû sinâ

İdrîs eydür Fâtıma'ya dur uru
Kapıyı aç ilk sen gir içeri

Düşte evvel sen görüp yürü gel
Gir içeri ol ere yüz sür gel

Fâtıma'dır yol senindir ilk yürü
Zîrâ er gelsin yürü gel ileri

Kapıyı açıp İdrîs girer
Fâtıma da onun ardınca yürür

Ona dek Hünkâr namazı bitirir
Pes tahiyyâta hemen oturur

Tez selâm verip bunlara tuttu yüz
Der bu vaktin buraya niye geldiniz

Girip bunlar dahî verdi selâm
Aldı bunların selâmını ol imâm

60^a

İdrîs ile Fâtıma pes geldiler
Hünkârın ayağına yüz sürdüler

Dediler ey kân-ı eltâf-ı kerem
Bendeniz menziline bassak kadem

Dedi ki bunda huzurum var bu dem
Kimsenin evine urmam kadem

Fâtıma tez döndü geri evine
Hânçe düze dönüp gelir yine

Önüne sofraya yayıp der buyurun
Hatırımız ecli için bundan görür

Der onlara Şâh-ı kutb-i cihân
Var kanaatim bu dem bozmam ayân

Ne kadar yalvardılar hiç dinmedi
Çekilir kendine bir söz demedi

Çile çıkardı orada erbaîn
Çün tamâm oldu durur ondan hemîn

Mescidin önünde bir yerde dahî
Oturup çile çıkardı ey ahî

Ne kadar ki hânçe ile geldiler
Ne kadar Hünkârı da'vet kıldılar

Kalkıp hiç evlerine varmadı

Sofralarından sunup yemedi

Kalkıp ondan geldi çilehâneye
Gördüğü bir hoş mağara bî-ziyâ

Ol mağaraya yakın yerde durup
Parmasını batırır yere urur

60^b

Def'aten bir su çıkıp oldu revân
Adına zezem suyu derler ey cân

Çilehâne olduğu dağ adına
Arafat Dağı denir bil yâdına

Geri dönüp ol mağaraya varır
Kapisından sürtüp içeri girer

Onda da çile çıkardı erbaîn
Erbaîn olmaya çün oldu yakîn

Fâtıma'ya İdrîs dedi ki Hâtun
İrte işte erbaîn olur bütün

Çekecek çileyi şâyet ki gide
Sohbetinden ol bizi mahrûm ede

İrte akşama yakın biz duralım
Yüz sürüp onun katına varalım

Edelim da'vet biz ola ki gele
Bizi dîdâr ile müşerref kıla

Ertesi akşama yakın durdular
Çilede Hünkâr katına erdiler

Dediler ey kân-ı eltâf-ı kerem
Ey Veliyyullâh azîz-u muhterem

Elini öpüp düşerler pâyine
Yüz sürerler işte biz geldik yine

Koyma kıl nîk-u nâmımız bednâm ola
Bende hâneye kadem bassan ne ola

Er işi olur murâd necişliğin müdâm
Lütfeyle eksigimiz kıl tamâm

61^a

Sözlerini işitti Hünkâr Hazreti
Der ne ibrâm ettiniz böyle kat'î

Rum'da bizi seviciler çoktur
Sevicinin haddi hasrı yoktur

Azmederler bunda bizi görmeye
Her biri maksûdlarına ermeye

Ol sebepten sizlere zahmet olur
Rahatınız gidip mihnet olur

İdrîs ile Fâtıma çün bu sözü
İşitip yere urdular yüzü

Dediler ey Şâh-ı sertâc-ı er-ricâl
Ol cihetten gelmesin size melâl

Dediler dünyâlıktan var biraz
Harcedelim onu tükeninceğiz

Bizi dervîş eyle ve sun zenbili
Sadaka devşirelim gezip ili

Seni seven erenlere harcedelim
Lütuf kıl eyle müşerref gidelim

İşitip bunu iki bir demedi
Kalktı uru dahî bir söz demedi

Başmağımı öyle yine koydular
Önüne düşüp buyurun dediler

Önce İdrîs dahî Hünkâr yürüdü
Ertelerince yürüyen Fâtıma idi

Eve gelip ettiler onda karâr
Kıldı tenhâ bir mekâmı ihtiyâr

61^b

Gece gündüz tâat ederdî müdâm
Pes müşerref oldu onunla makâm

Kâh çilehânede olur idi

Kâh İdrîs evine gelir idi

Bir gün ol Sultân Şâh-ı evliyâ
Hazret-i Hünkâr o nûr-u atkiyâ

İdrîs evinde kılarken namaz
Ol duvar yıkılmaya geldi biraz

Çün namazı kıldı Hünkâr Hazreti
Fâtıma ona dedi bu duvar kat'î

Eğilip yıkıla gibi tamâm
Gitseniz siz oradan ey nîk-i nâm

Sunup elini duvara dur dedi
Elini çekip ondan gör dedi

Fâtıma'ya der bu duvar yıkılmaya
Hem yıkılmak dahî bundan kalmaya

Bu demeden ol duvar ol hâliyle
Dahî yıkılmadı kaldı ki bile

Dahî ne vakte değin ol duruser
Hakk bilir ki zamâna eriser

Ol evin kalan duvarı nice kez
Yıkılıp yapıldı kaç kere bu kez

Bu demden şöylece eğri durur
İsteyenler görmeye varır görür

Hâne-i İdrîs'te Hünkâr Hazreti
Çün karâr etti çekip halveti

62^a

İdrîs'in bir kardeşi var Saru nâm
Çünkü Hünkâr etti o re'yi makâm

Köylüden bir nice bed ef'âliyle
Böyle sû-i zan ederler bile

İş bu dervîş niceye dek oturur
Oturup bunda ne iş bitirir

Varsa Fâtıma'yı sevmiş durur
Varıp yoluna gitmez bunu gör

Der Saru İdrîs'e bir gün ey kişi
Yoluna koy sekene gide o kişi

Besleyip durursun evinde niye
Yok mudur ârun bu ilden biz diye

Dedi İdrîs var bu sözden fârîğ ol
Ol ululardandır sâhib-i kabûl

Gördüğün er bil vilâyet ehlidir
Hem Velî keşf-i kerâmet ehlidir

Siz ne bilirsiniz ki kadri nice
İzzeti Allâh katında yücedir

Saru gitti sonra nûr-ak yerine
Hatmolup vardı bu söz de yerine

**Der Beyân Hazret-i Hünkâr Vilâyet
Nemûden Be Hâce Nûreddîn**

Saru bir gün eyledi bir fikr-i bed
Ya'nî Hünkâra ede bir megr-i bed

Kardeşimdir el sözünden gam yemez
Yoluna var git o dervîşe demez

62^b

İlin ıssına durup varayım
İş bu hâli ona haber vereyim

Gönderip adam gidersin buradan
Nüktesini çekmek bu halkın biz neden

Böyle fikir eyleyip oldu revân
Sürüp Kırşehir'e eyledi hemân

Ol zaman Kırşehir ulu şehir idi
Orta yerinden geçen hem nehir di

On sekiz bin derler evi var idi
Burc u bâr u çevresi hisar idi

Bey adıydı Nûreddîn Hoca
Diyeyim ahvâlini onun nice

Sancağı Bey idi Kırşehir'in
Pâdişâhtan sancağı idi onun

Saru gelip girdi katına
Hâlini arzyledi Hazreti'ne

Nâibinden birisine emreyledi
Var ne derse bunu eyle dedi

Gitti nâib Karaöyük'e çün erer
Üçpınar yanına kıldı çün nazar

Ol pınara şimdi derler Üçpınar
Suyu hamamın bil ondandır ey yâr

Gördü bir dervîş onda oturur
Çün onat deneyip onu görür

Bildi Saru dediği dervîş budur
Saru'ya "O mu?" dedi. Dedi budur

63^a

Dedi Hünkâr'a ki ey dervîş-i azîz
Dedi Nûreddîn Hoca Bey bilesiniz

Burada ayrı oturmasın dedi
Nereye giderse gitsin dedi

Çün işitti bunu Hünkâr Hazreti
Ne ulu saldın dedi gâyet kat'î

Mülkün ıssı gibi söylersin sözünü
Öyle misin doğrusun bildir özünü

Bu sözü nâib işitip döner
Geri Kırşehir'e gelip iner

Girdi Nûreddîn Hoca'ya söyledi
Sergüdeştin külli ma'lûm eyledi

İşitip bunu Nûreddîn Hoca
Kakıyıp hele yattı ol gece

Tanlacak durup ata atlanır
Öğle vaktinde köye erişti gör

Üçpınara ol dahî çün erişir

Gördü bir dervîş varıp görüşür

Gördü ki bıyıklarını uramış
Kesseniz bunu der bu nice iş

Der çeleksiz şâhin olmaz bilesiniz
Dedi ki remzin fikrini kılasınız

Tırnağına baktı gördü ki uzun
Uzatırsın bunu dedi niçin

Der şâhin turnaksız olmaz her gözün
Anla bunu ne demektir yüzün

63^b

Dur bile dervîş der abdest alalım
Vaktidir öğle namazını kılalım

Su getirin dedi Hünkâr Hazreti
Almaya abdest kılalım niyeti

Nûreddîn bir kuluna emreyledi
Su getir şol çeşmeden var kıl dedi

Maşraba alıp o hizmetkâr ele
Su getirip önüne koyar hele

Çünkü Hünkâr suyu koydu avucuna
Avucu içinde hemen döndü kana

Nûreddîn Hoca'ya kanı gösterir
Der dürüst olur mu abdest bunu gör

Der dürüst değildir illâ meğer
Maşrabaya kan geldikten tamer

Gelirken etmiştin bugün yolda şikâr
Kaba ondan damlamıştı kan âşikâr

Eline maşrabayı kendi alır
Tez yunurup çeşmeye gelir

Yıkayıp maşrabayı kendi alır
Getirip Hünkâr önünde koydu pür

Koyunca avucuna ol sudan hemân
Gök kızıl oldu suyun rengi ey cân

Sihre hamledip dedi dervîş işit
Kulağın kandeyse var onda git

İRte öğlen görürsem seni
Ocağa yaktırım bil gel onu

64^a

İşitip Hünkâr sözünü döner ona
Nice remzeder pes onu gör sana

İRte öğleyin çıkarsan sen eğer
Bildiğin gibi edesin dedi kâr

İRte öğleyin seni gelip tutalar
Kuru göne koyup esir ileteler

Koymayalar ehlini görmek ile
Söz alıp onlara söz vermek ile

İleteler bir yere seni koyalar
Ya'nî ki kaydını senin yayalar

Canına ere gire bir torba hâk
Bir avuç çû kılmaya seni helâk

Dahî ondan erişesin bir yere
Kuşlar uçtuğun gözün çünkü göre

İş bu kuşlar ey aceb bizim yere
Uğradılar mı diyesin ey yere

Çünkü Nûreddîn bu remzi kûş eder
Hayret el verir özünü medhûş eder

Ol gece onda yatıp kıldı karâr
Sabah olmasına kılar intizâr

Kırşehir'de beri bir çay var
İnip attan biraz eder karâr

Nâgehân yedi mülebbes atlılar
Yatlı yerağlı güzin heybetliler

Gelip onu çevre aldılar
Nûreddîn Hoca idiğini bildiler

64^b

Dediler şehrin Bey'i sizler misiniz
Nûreddîn Hoca dedi Bey'i biziz

Dediler mutî' misiniz Şâh emrine
Dedi mutî'im deyiniz Şâh emrine

Pâdişâh emri budur bilesin
Başa aklın cümlesin cem' kılâsın

Seni kande bulursak tutarız
Kuru göne koyup esir iletiriz

Dedi mühlet veriniz ki varayım
Ehl-i iyâlim yüzünü göreyim

Dediler olmaz bu iş sen edesin
Koyarız seni evine gidesin

Böyle deyip onu berk tuttular
Kuru göne koyup esir ettiler

Tâ vara varıp onu sürdüler
Pâdişâh katına bir gün erdiler

Pâdişâh'ın vardı bir zindanı
Sıvatıp dururdu kireçle ânı

Kılsa bir kişi ya gâyet de gazab
Onda koydururdu onu gör aceb

Üç yıla değin çıkarmazdı onu
Ak kirece baka baka ol donu

Gözleri bozarıp olurdu kör
Çıkarıp salıverirler buğur

Nûreddîn Hoca'yı böyle ettiler
Ol derin zindana koyup gittiler

65^a

Çünkü Nûreddîn Hoca bu işleri
Gördü başına gelen teşvîşleri

Bildi er hışmına uğrayıp durur
Olacağın er ona deyip durur

Dedi ey hayıf bilmedim ben ol eri
Ol vilâyet ehli gürbüz serveri

Nefesine uğradım bilemedim
İzzet u ikrâm ona kılamadım

İşte geldi bana ettiği nefes
Yetişir erin nefesi pîş-u pes

Bir avuç arpa ve bir torba turâb
Canına ere gire dedi cevâb

Şimdi buna çare oldu cân-ı pâk
Deriz getireler bir torba hâk

Hem bir avuç arpa bile alalar
Alıp hâk ile bile geleler

Yayıp hâki saçarız arpadan
Su verince sebze renk olur biten

Dâimâ sebze bakmak yeğ olur
Bu ağa bakmak gözümüz cenk kılar

Dedi zindancıya ver beni zâr
Bize bir torba turâb getir ey yâr

Bir avuç arpa dahî getir bile
Hâk gelince o dahî gelsin bile

İşitip zindancı tez durdu uru
Ne dediye se getirdi ileri

65^b

Yayıp toprağını arpa saçtı gör
Dönüp su ile onu sular

Arpa bitip yeşil renk bağladı
Nûreddîn Hoca işini çağladı

Gece gündüz ona bakardı müdâm
Ermeyip gözlerini her subh u şâm

Er nefes ile Nûreddîn Hoca
Uğramadı göz ucundan hiç koca

Cevher-i çeşmine ermedi zarar
Ne kadar zindanda ettiyse makarr

Pâdişâh Sultân Alâeddîn meğer
Bir gün otururken nâgâh eğer

Dedi Nûreddîn Hoca'nın hâline
Zindan içre ol erin ahvâline

Gözü onun da gayrlar gibi
Ağarıp gâliba ey ebî

Nice yatır çıkarın salıverin
Gözleri kör oldu mu dahî görün

Sağ ise gözleri bana getirin
Tez bu sâat dediğimi bitirin

Durup bir kimse zindana varır
Nûreddîn'in gözlerini sağ görür

Pâdişâh katına getirdi ânı
Pâdişâh eydür görün Nûreddîn'i

Nicesi erden nazarlı canı imiş
Gözüne zarar ziyan hiç olmamış

66^a

Der verin buna bir uç yerde tımâr
Gelmeye Rum'a onda ede karâr

Verdiler tımâr bir uç yerde ona
Gelmedi Rum'a olunca gör sana

Her bölük kuş uçtuğunu görünceğez
Evliyânın remzini eğerdi bu kez

Derdi bunlar ki uçup çeker ta'ab
Bizim il'e uğradılar mı aceb

Öyle deyip ağlardı zâr-u zâr
Basmadı Rum'a dahî ayrık ey yâr

O gece tabutunu getirdiler
Kırşehir'de menziline yatırdılar

Kabri medresesi yanında durur

Defni öz kendi binâsında durur

Nakildir bir gün yine Hünkâr Bâlî
Karacaöyük'ten yana gitti ol Velî

Sulucakaraöyük'ün öte yanı
Ol zamanda nice idi bil ânı

Otlu sulu hoş müşerref yer idi
İşi Hünkâr'ın orayı seyir idi

Karacaöyük'e bir gün ol ağmış idi
Sanki şevkinden güneş doğmuş idi

Gördü Fâtıma Ana'nın câriyesi
Buzağılar sürüp geldi sesi

Çık sabah inek ki salmışlar idi
Buzağı yanına gelmişler idi

66^b

Câriye dahî eve varmalı
Bir mühim iş düşmüştü görmeli

Gördü Hünkâr oturur bir tepede
Der kerem kıl lütuf işle ey dede

Gözle buzağıları emişmesin
Hacı Bektâş da dedi emişmesin

Varıp çün câriye gördü işini
Bitirip döndü tezce yumuşunu

Çün öyüğe çıktı gördü buzağı
İnek ile bile otlar bayağı

Sandı ki emiştî buzağı dedi
Ne olaydı buzağı emişmeye dedi

Dedi Hünkâr buzağılar emmedi
İşte gör varıp ineği emdi mi

Gördü câriye inekler belini
Sütle dopdolu olmuştu eni

Tanlayıp akşam sürdü gider
Eve gelince onu gör ki ne eder

Çünkü sağdılar inekleri heme
Saldı buzağıları vara eme

Emmedi buzağılar üç güne dek
Fâtıma Ana der değildir iş bu tek

Câriyeye sordu ki buzağılar
Emmedi yine sebep nedir bunlar

Câriye de küllî takrîr eyledi
Hacı Bektâş'a dediğini söyledi

67^a

Fâtıma Ana Hünkâr'a haber verir
Buzağılar emmediği ki hâlidir

Der emişsinler hemen dem ol Velî
Ol şehy-i aktâb milk-i server-i Alî

Buzağılar ba'dezân emiştiler
İçip doyunca süttten içtiler

**Der Beyân-ı Ânist Ki Be Zeyân-ı Âmeden
Senkhâ ve Şuhûd Şoden Hacı Bektâş**

Nakildir ey ma'den-i cûd-u sehâ
Hazret-i Hünkâr nesli Murtazâ

Karacaöyük'te eğlenince karâr
O seheldi Karacaöyük'te ey yâr

Sehel onduğu için köylüleri
Keşik gütmekti dâim huyları

Nöbet İdrîs'e erer bir gün meğer
Fâtıma'ya der işit halden haber

İRte sığır nöbeti gelir bana
Ben dahî gitmeli oldum bir yana

Varmasam olmaz mühim iştir kat'î
Sığırın da bana geldi nöbeti

Yerime adam bulunmaz akçala
Bilmem irte benim hâlim ne ola

Hazret-i Hünkâr işitir çün sözünü
İdrîs'e söyledi döndürüp yüzünü

Terk olunmaz çünkü vardır işin
Nöbet ucundan hem arttı teşvîşin

67^b

Şimdi durma irte var işine git
Onda maksûdun ne ise varıp et

İrte neyse hizmetini ben edeyim
Nöbetin yerine varıp güdeyim

İdrîs eydür zahmet olur sizlere
Hem revâli iş midir bu iş göre

Dedi Hünkâr gam değil bir günlüğe
Bitir ol işini var ondan yana

Böyle söyleşip yatırlar ol gece
Çün sabah oldu ederler gör nice

Çıkıp taşraya Hünkâr oturur
Deşirir İdrîs sığırı getirir

Sığırı koyar gider İdrîs işine
Gör ki Hünkârın yine cümbüşüne

Otlaya sulaya sığır çekilir
Yap yap arkalarınca Hünkâr da gelir

Tâ ki Bektâş'ın katına erdiler
Saru gelirdi iraktan gördüler

Sürüp öküzünü onda gelir
Gör ona Hünkâr ne resme kılar

Der Saru öküzünü ben gütmem
Gözlemek kastını dahî etmem

Öküzünü gözlemeyince ben eğer
Kurt yerse ya ona gelse bir zarar

Tutma benden ûş sana huccet koydum
Doğru söz budur ki ûş sana derim

68^a

Alıp öküzü ki var git bir yana
İşte doğrusun dedim sözüm sana

Saru eydür söylediğin nice söz
Hiç bu sözden zerre çıkmaz yağ u öz

Pes sığır bunda keşiğe görülür
Sığırın cümlesi bir yere gelir

Keşik iş bu günde İdrîsindi
Güderim dediydin sen işte koydu

Köylünün işte birisi dahî ben
Niye söylersin bu sözü dedi sen

Dedi Hünkâr sözü gerçek söylerim
Olacağı sana ma'lûm eylerim

Var öküzünü yabanda gütmeye git
Öküzün gerekse sana söz işit

Saru eydür köylü sığırlar ile
Bile güdülmek gerek elbet bile

Dedi Hünkâr ûş sana huccet koydum
Huccet için sana üç kere dedim

Döndü o Beştaş'a der ey Beştaş
Çün bu emre oldu göz bu dem dü taş

İşitin işte bunu derim size
Tanık olun siz bizim üstümüze

Vakt-i hâcette şehâdet edesiniz
İhtiyaç vaktine çünkü eresiniz

Saru getirdi öküzlerini bana
Der öküzlerimi benim güttü sana

68^b

Kurt yeyip ya bir zarar gelse dedim
Ya düşüp yardan eğer ölse dedim

Sanma benden ûş sana huccet koydum
Siz bilin tekrar ona bunu dedim

Beşinizi de buna tanık tutarım
İhtiyaç vaktinde sizden isterim

Saru işitip bu sözü tınmadı
Bu kadar güftâre herkes kanmadı

Koydu öküzleri gitti işine
Gör bu yana Hacı Bektâş işine

Tâ sığır dönünceye dek gözledi
Çün sığır çekildi evi özledi

Köylünün sığırı hep geldi eve
Saru'nun gelmedi gör ol bî-nevâ

Gezdi sahrâyı öküzünü görmeye
Koymayıp yabanda eve süzmeye

Gördü bir derede ikisini dahî
Kurt pâreleyip yemiştir ey ahî

Ol gece evinde âram eyledi
Çün sabah oldu görün ki neyledi

Geldi mescide cemaat katına
Söyledi Hünkârım'ın Hazreti'ne

Dedi dervîş dön keşik güttün idi
Hiç bilir misin bana ne ettin idi

Öküzümü kurda yedirdin o değil
Sözüme cevap ne verirsin de gel

69^a

Dedi Hünkâr'dan sana verdim cevâb
Öküzünü gütmem dedim hitâb

Öküzünü ben gütmeyince eğer
Kurt yese ya gelse ona bir zarar

Bilesin benden değildir ol iş
Sana huccet koyup dedim revîş

Dedi Saru işte yalan söyledin
Her gelene nice huccet eyledin

Dedi Hünkâr ey cemâat işitin

İşitip sözüm ile hoş iş edin

Buna huccet koyduğuma baş bile
Tanığım var görünüz siz de hele

Der Saru hergele kim var idi
Görünüz söylediği sözü dedi

Dedi Hünkâr ey cemâat duralım
Ol tanıkların katına varalım

Siz de işitin tanıklarımı der
Suç kimindir siz de olunuz haber

Ol cemâat kalkıp çekildiler
Tâ ki baş taşın katına geldiler

Dediler bunda yoktur hiç kes
Ya şehâdet kim verirse bunda pes

Onlara Beştaş'ı gösterdi hemân
Der bunlardır şâhidim bilin ayân

Dediler bunlar birer câmid hâcer
Nice nutka gelip söyler haber

69^b

İleri geldi o Beştaş yanına
Nutka gelin dedi ey Beştaş yine

Hak Teâlâ izniyle verin cevâb
Hak tanıklığın verin olsun sevâb

Hak Teâlâ izniyle ey azîz
Ol taşın beşi de nutka geldi hemen

Dediler ey Hacı Bektâş-ı Velî
Şâhidiz Allah için açtın dili

Bizi şâhid tutup ısmarladın
Deriz ondan niyete ki sen söyledin

Ol o Saru erince katına
Öküzümü güt deyince Hazreti'ne

Sen dedin öküzlerini gözlemem
Sözünü asla kabûl eylemem

Gözlemeyince gelirse zarar
Yâhut kurt yerse dedin ona haber

Tutma benden deyip huccet koydun
Şâhidiz ona kim bu resme dedin

Çün bu resm ile şehâdet verdiler
Taş söylediğin onlara gördüler

Elini öpüp ayağına düştüler
Evliyâdır bu kişi deyiştiler

Saru'ya la'net edip koydular
Kör müsün görmezsin eri dediler

Saru söylenerek varıp gitti geri
İşitesin sonra ne etti ol geri

70^a

Saru bir gün şöyle bed endiş ile
Bir çürük fikr-u yavuz teşvîş ile

İdrîs evine girip Hünkâr'a ol
Yüzüne bakınca ol sâhib kabûl

Saru'yu bed fikriyle geldiğini
Bildi külliye tamâmet hep ânı

Özü kalkıp Saru'ya der dur uru
Bahçeyi seyredelim yürü ileri

Kış günü ve yer dahî hem kar idi
Gör bu remzi ne beliğ esrâr idi

Ol erâya bahçe olurdu yakîn
Bir dıraht-ı sîbe erdiler hemîn

Saru'ya Hünkâr dur kıl dedi Sarı
Şol ağaç üstüne çık dur yukarı

Gönlümüz elma diler yedir yemiş
Saru eydür yaz değil eyyâm kış

Yeryüzü kar yok ağaçta bir varak
Nice elma indiririm bu söze bak

Dedi Hünkâr der Saru yerinde dur
Ben ne ederim aşağıdan onu gör

Öyle deyip o Şâh-ı evliyâ
Hazret-i Hünkâr o nûr-ı asfiyâ

Besmele yâd eyleyip ol Velî
İleri geldi hemen dem ol Velî

Bastı ol ağacın üstüne kadem
Ol kademden oldu ağaç muğtenem

70^b

Yeşerip yapraklanıp çiçek verir
Aşağı bakıp Saru görür

Çiçeği dökülüp elma biter
Şol sâat içre kemâle ol yeter

Hoş ye gel elmaları biter aceb
Der Saru bak gör ki nice bitti sîb

Hangisi indi diye bak yukarı
Yukarıya baktı ondan çün Saru

Gördü Hünkârın hayâsında yakîn
İki ak gül biri kızıl güldü hemîn

Dahî hayâsı yerinde nesne gayrı
Yoktu nesne görün ol ehl-i hayrî

Bildi ki Hünkâr erdir evliyâ
Hep kerâmet dürur işi bî-riyâ

Silkti Hünkâr Hazreti yukarıdan
Derer idi Saru da aşağıdan

Çün ağaçtan indi ol kutb-i cihân
Saru Hünkâr pâyine düştü hemân

Dedi katında eyledim eksikliği
Geç suçumdan şânına oldur yeni

Sû-i zan ile günâh işlemişim
Zenbime ûş i'tirâf eylemişim

Af kıl geç gel günâhımdan benim

Umarım lütuf ere Şâhım'dan benim

Çün sözünü işitti Hünkâr Hazreti
Verdi düşnâm ona bu resme kat'î

71^a

Dedi ey koltuklarında çıkacak
Kabarıp sarı suyu akacak

Görmeyince sen bana inanmadın
Görüp Beştaş remzin kanmadın

Saru tekrar düştü Hünkâr pâyine
Ben kuluna öyle deme der yine

Dedi bu sırra ezel eremedin
Aklını ileriden deremedin

Ok atıldı ona çare yok durur
Evliyâ da korkacak yer çok durur

Aklın er ileriden dermek gerek
Arkasına ba'dezân varmak gerek

Kılınca uğra dur eksizde özün
Yolu uğradur kişiye gel sözün

Ba'dezân Saru ere oldu muhîb
Hizmetinde oldu dîn u gün ey lebîb

Saru olmalı olunca ey azîz
Yumrucuk çıkardı koltuğunda tîz

Gövdesi kabar kabar olur şişer
Yarılp sarı suyu çıkıp akar

Ölümü âhir bu nev' ile olur
Soyu da böyle olup ölür

Bir dahî yok ola hemen biri kalır
Kalanı gider biri diri kalır

Kork kıl erden izzetini bekle erin
Menzili ulyâ ola tâ ki yerin

71^b

Götürüp elmayı Saru gittiler
Sorup İdrîs evine yittiler

Saru Fâtıma'ya çün hâli bildirir
Ol olan hâl-i makâli bildirir

Fâtıma Ana sakladı elmaları
Nitekim dünyâda oldukça dedi

Fâtıma ondan verirdi Saru'ya
Yese Saru sağ olurdu bî-riyâ

Yese ondan ya zayıf ya sakîm
Ya belâyâ müptelâ ola azîm

Yiyecek ondan sağalur idi
Yediği sâatte sağ olur idi

Er nazarı kimyâdır yâ tabîb
Vardır onda kerâmetler acîb

Er nazarın eli gör er olasın
İki cihanda saâdet bulasın

Cümlesi cem' olup geldiler
Pâyine Hünkârım'ın yüz sürdüler

Aldılar hayr-u duâ u himmetin
Ba'dezân hayra kırlarlar niyetin

Nakildir ol ma'den-i cûd-u sehâ
Hazret-i Hünkâr nesl-i Murtazâ

Sulucakaraöyük'ü mesken kılar
Nice haller kendinden zâhir olur

Edince türlü kerâmetler acîb
Vey nice türlü vilâyetler garîb

72^a

Gösterir türlü garâyib işleri
Denk olur kim görse bu cümbüşleri

Menkabâtı cümle o sâfî tamâm
Söylenildi her vilâyet her makâm

Evliyâ âşıkları dîdârını

Görmeye terk ettiler hep varını

Dulp dulp gürûh gürûh gelmekliğe
Himmetiyle hem nazar almaklığa

Çün haber şâ' oldu ehibbâ gelir
Himmetini hayır duâsını alır

Çün işitti Fâtıma olan işi
İdrîs'e eydür işit kıl ey kişi

Bir misâfirhâne bünyâd et kalan
Onda ola hem yine hizmet kılan

Vardı İdrîs yaptı bir hoş cây-gâh
Evliyâyı göre gelenler zirâh

Olduğunca onda olurlar idi
Hizmetini onda kırlar idi

Perver sofrâ âdetini ibtidâ
Asel u mâsttan getirmek ey dede

Fâtıma Ana'dan gelip dur ey azîz
Âdet oldu kaldı ondan bile siz

Bir ulu dulp geldi bir gün ehl-i fakîr
Kim o fakîr ile eder muhtâr fahr

Karşı varıp onları indirdiler
Ol misâfirhâneye gönderdiler

72^b

Pes durup Hünkâr katına geldiler
Ne ki erkân var ise hep kıldılar

Geldiler geri dönüp menziline
Oldu iclâsın cümlesi ol mahf ile

Dedi Fâtıma'ya ol kutb-i cihân
Bunlara sofrâ ilet mâst ile nân

Dedi Hünkâr'a ki Fâtıma ey azîz
Evde hiç un kalmayıp bilesiniz

Âsiyâbe gönderilmiştir tahıl
Öğünüp gelmedi henüz şöyle bil

Asel u mâst vardır illâ nân yok
Ne edelim hiç bilmezem ey gönlü tok

Çünkü kûş etti sözlerin ol hûb-i likâ
Ne dedi Fâtıma'ya şimdi bekâ

Eyitti ki hem un çuvalların
Silkip cem' eyleyiniz unu varın

Yoğurup varın katıma getirin
Dediğim gibi edip iş bitirin

İşitince Fâtıma Ana durdu tîz
Evine vardı ne eder gör ey azîz

Silkti un çuvallarının varını
Eteğinden ne buldu ise ânı

Yoğurup eylediler onu hamîr
Tekne ile aldı Hünkâr'a gelir

Dedi Bimillâhirrahmânirrahîm
Elini üstüne koydu ol selîm

73^a

Hakk berekât vere iletin bunu
Pişirin cehd eyleyin dîn u günü

Üstünü örtüp alıp gittiler
Köyde olan avradı cem' ettiler

Düpdürüst kırk gün tamâmet ol unu
Yufka yaptılar tamâm dîn u günü

Koldan ve buttan düşüp yoruldu
Âhiri Hünkâr'a sorup geldiler

Hâli i'lâm eyleyip eyittiler
Nice oldu ise takrîr ettiler

Dedi Hünkâr ol hamîrin varını
Üçe bölüp sac üzerine koy her birini

Tâ ki tükene tamâmet ol hamîr
Etiler ol resme Hünkâr nice der

Ba‘dezân ondan tükendi ol hamîr
Bir avuç unun hamîri ol habîr

Bir gün ol serhayl-i abdalân-ı Rum
Hacı Bektâş-ı Velî kenze’l ulûm

Bir köye vardı ki adı Ilıca
Cem‘ olur halk ol onda gelince

Oturup sohbet ederlerken hemîn
Akşamleyin vakti erer ey pâk-i din

Kara Fakı nâm imâmı var idi
Akşamleyin durup ezâmı okudu

Lâ tekellif çekti imâmet yerine
Yerini bilmez kişiler yerine

73^b

Kalkıp derhal imâmet eyledi
Niyet edip tekbîr söyledi

Halk ona eylediler iktidâ
Hazret-i Hünkâr da bile ey dede

Çün şurû‘ edip namaza durdular
Ol imâm hasroldu bu halk gördüler

Hatırına geldi bir harf kelâm
Pes cemâat gördü hasroldu imâm

El salıverip namazı bozdular
Ol imâmdan pes ümîdi uzdular

Bir celâl renc ile Hünkâr Hazreti
Dedi bu nev‘ ile kakıyıp kat’î

Hakk’a giden hak uğurum hakkıdır
Kim uğurum hakkıdır bilir Kadîr

Mülke gelmedim görmedim bir er gele
Er önüne geçip imâmet kıla

Her yanı kararıp ölsün dedi
Ol kişiye çünkü ecel ersin dedi

Yanı kararıp dahî öldü hemân

Soyu dahî yine hem çün bu zamân

Yanı kararıp dahî ondan ölür
Ol soyun ölümü hep ondan olur

Yine ol kutb-i Veliyy-u girdigâr
Çıkmıştı seyrede der kenâr

Gördü kim balçık karardı bir kişi
Balçık ayıklamak idi hem işi

74^a

Yine Hünkâr balçığa girdi yayak
Balçığı karar gibi urdu ayak

Ol kişi Hünkâr’a eder ey kişi
Bende işlerini görürsün bu işi

Meğer onda vardı bir yerli kaya
Hazret-i Hünkâr’a ol er ne diye

Er isen der bu kaya üstüne çık
Ayağımla dizinle onu sık

Ayağın dizin ona iz eylesin
Halk dilinde tâ kıyâmet söyleyin

Çünkü Hünkâr işitir durdu uru
Ol taşın katına vardı ileri

Besmele yâd ede çıktı üstüne
Ol taşı ayaklamaklık kastına

Ayağıyla diziyle gör işi
Dizledi ayakladı hem ol taşı

Şol hamîre gömülür tek etti iz
Ayağıyla dizledi hem ey azîz

Adına derler Hamîrkaya onun
Göresin şevkin eğer varsa senin

Şimdi dahî ol kaya meşhûrdur
Zikri iş bu nev‘ ile mezkûrdur

Ol kişi çün bunu gördü yürür
Köylüye gelip haber verir

Köylü dahî işitip geldiler
Ol vilâyet remzini seyrettiler

74^b

Hizmetinde sürdüler yüzlerini
Evliyâyâ kul yazar özlerini

Yine bir gün ol şâhinşâh-ı evliyâ
Âlemi ma'nîde mâh-ı evliyâ

Otururdu bir taş üzerine ol azîz
Var idi bir sivri taş yanında tîz

Bıçağıyla bir hıyar soyar idi
Ol hıyarı kesip yerdî

Köylüden bir kimsedir merd-i Hüdâ
Sen bu işten gayri bir dahî ede

Bu bizim bıçaklarımız da hıyar
Bilesin ki şüphesiz onu soyar

Er isen kessin bıçağın bu taşı
Kılalım ikrâr görecek bu işi

Çün sözün kûş etti ol yenbû'-u cûd
Bıçağı urdu ol taş üzerine zûd

Bir yanını kesti tamâm baştan başa
Hayret kaldı o kişi bu işe

Bir nice yerlerde dahî dürttü bak
Hamîre girer gibi girdi bıçak

Ol kişi çünkü bu resm ile görür
Erişip pâyine yüzünü sürer

Ol iki taş kubbe önünde dahî
Şimdi durur var göresin ey ahî

**Der Beyân-ı Ânest ki Hacı Bektâş-ı Vefî
Senk Kerden Kendüm Münkîrân**

75^a

Bir gün ol ser defteri cûd-i sehâ

Hazret-i Hünkâr kutb-i evliyâ

Çıkmıştı taşra köyden seyreder
Hizmetine uğrar yolu nâgâh gider

Âdeti böyleydi ol karyenin
Hâsılı ne denli olur cümlemin

Arpa buğday çavdar mercimek
Cem' ederler bir yere çekip emek

Çeç ederlerdi döküp savurup
Kırşehir'de şahne gelirdi erip

Ölçerdi âdet olmuştu o kâr
Yine ol âdet üzere köylü ey yâr

Tahılın vakti dahî ermişti
Hâsılın hep bir yere dermişti

Savrulup çeç olmuştu cümlesi
Bir çesengli olup idi hamlesi

Samanyla üstünü örtmüşlerdi
Her biri bir yana gitmişlerdi

Çünkü Hünkâr ol yere vardı görür
Çeç olup harmanlar ârasta durur

Çünkü Hünkâr yetişecek harmana
Geldi bunlar dahî harman yanına

Eteğini açıp ol kân-ı cûd
Nesne bunlardan tevkî' kıldı zûd

Dediler dervîş bulur nesne değil
Olmayınca nesne ne istersin de kıl

75^b

Çün işitti sözlerini ol gerçek er
Dedi onlara bu nev' ile haber

Nesne değil ise nesne olmasın
Kimse bunlardan ifâde bulmasın

Böyle deyip geri döndü gider
Gör ki bu çeç ıssıları dahî ne eder

Çeçlerini açıp ettiler nazar
Küllü ol çeçler taş olmuş serteser

Sihre hamledip dediler kim ne var
Taş olduysa bu çeçler âşikâr

Altınımız akçamız vâfir durur
İş bu dervîş var ise sâhir durur

Sözlerini işitti Hünkâr Hazreti
Der bunlara gör o kân-ı mürüvveti

İ'timâd ettiğiniz ol sîmuzer
Öyle olsun cümlesi der serteser

İşitip evlerine seğirttiler
Varınca evlerine gör ne ettiler

Sîmuzer hemyânın açıp gördüler
Taş olmuş cümlesi âh urdular

Getirip döktüler yabanlara
Güç geldi karşı bu iş onlara

Çeçlerin üstünü dahî hep açtılar
Taş olmuştur yabana saçtılar

Gördüler bazı ehibbâ bu işi
Bu garâyib remzi turfe cümbüşü

76^a

Varıp Hünkâr'a derler ey azîz
Ne acâyip eylemişsiniz böyle siz

Âdeme rızık olacak olmuş hacer
Nicesi faydaya ayrık yarar

Dedi Hünkâr pes niçin yaramaz
Yaramaz oldur ki var durur yemez

Hangi avradın ki ehli olmaya
Hergiz ondan oğlan kız gelmeye

Üç gün oruç tuta ola sıyâm
Olacak ol üç günün savmı tamâm

Bir tane buğday o buğdaydan ala
Alıp diliyle cevfine sala

Çifti ile ol gece ola yakîn
Oğlana kala ola oğlu hemîn

Mercimeğinden yiyenin dişi ola
Ol dahî şol dediğim gibi kıla

Ol taş olan akçeyi hem altını
Kesesinde kim ki getirse ânı

Kesesinde sîmuzer olmaya kem
Fayda değil mi bunlar dedi hem

Münteşir oldu bu söz hep ol ile
Söylediler bu sözü alıp dile

Bir teîs kûş etti bu sözleri ol
Der bunu kılmaz benim aklım kabûl

Bu taşı yutmayla ne olur
Taş olandan ne kerâmet gelir

76^b

Yuttu ol buğdaydan iki tanesin
Bunu yutmaktan ne olur inanasın

Yuttu iki tanesini çün lâğ ile
Göreyim der iş bu bana ne kıla

Kudretullâh görünce iş işledi
Geçti çün bir nice gün sağıçladı

Hamli belirdi ol erin çün zenân
Gün be gün karnı kaba oldu inan

Çün vilâdet hînine erdi ol er
Ağrısı vurdu çeker zahmet neler

Evliyâyâ hâli i'lâm ettiler
Hâlini onun kamu eyittiler

Dedi Hünkâr çare yoktur ölür ol
Ettiği inkâr cezasını bulur ol

Öldükten sonra karnını yarın

İki oğlumuz çıkar ondan görün
 Hem dediği gibi ol kimse ölür
 Öldüğünden sonra bir gör ki ne olur
 Yardılar karnını iki oğlan çıkar
 Beslediler ölmedi kûş et haber
 Buğday oğulları derler ad ile
 Müştehirdir iş bu söz isnâd ile

**Der Beyân-ı Ânest ki Mürîdân-ı
 Hünkâr Şikâyet Kerden
 Ez-Şitâ vü Hırka Râ Sûznîden Hemrâ
 Peydâ Şoden**

Yine gel bir hoş haberden aç zebân
 Kûş eden süre safâ şâd ede cân

77^a

Söyle bir hoş sözü takrîr eyle kıl
 Bir meânî suhfin açıp söyle kıl

Hacı Bektâş-ı Velî esrârını
 Menkabâtından diyeyim varını

Nakildir ol şâhibâz-ı evliyâ
 Nûr-i çeşmi atkiyâ ve asfiyâ

Karaöyük'ü çünkü ol mesken kılar
 Ol güzîn gence onu mahzen kılar

Key aceb türlü kerâmetler zuhûr
 Olur oldu kendisinden çok umûr

Âleme şâ' oldu buldu iştihâr
 Bildiler ki eyledi onda karâr

Evliyâ âşıkları er gülleri
 Medhini zikrederdi zilleri

Almaya safâ nazarla himmetini
 Sıdk ile pâk edip niyetini

Gelip yüz sürerdi pâyine
 Onmaz idi kim bu yoldan tâ yine

Himmet u hayr-u duâ alırdı
 Kimi gider kimisi kalırdı

Pes ulu cem'iyet oldu üstüne
 Himmet u hayr-u duâsı kastına

Haylice abdal ve ebrâr cem' olur
 Er nazarında Karaöyük'te kalır

Hulefâdan fukarâdan her ne kim
 Karaöyük'te olmuştu ol mukîm

77^b

Soğugundan hem yelinden ol yerin
 Bî-huzûr olmuştu bunlar görün

İttifâkla geldiler er katına
 Hallerini arzettiler Hazreti'ne

Ya'nî maksûdları oldur ol Velî
 Karaöyük'ten kalka gide ol ulu

Bir sehil yerde vara tuta karâr
 Sıcak sâhil yer ola ol diyâr

İttifâk edip cem' oldular
 Hazret-i Hünkâr katına geldiler

Nutuk esnâsında dediler ere
 Ya'nî Bektâş-ı Velî ol servere

Bu soğuk yerdir soğuk yeller eser
 Dokunacak dervîş ilkin keser

Ya'nî ki yelden ve soğuktan kat'î
 Bunda gâyet de çekerler zahmeti

İşitip sözlerini ol kutb-i cihân
 Yellerin estiğidir bunda hemân

Bizi gelip ziyâret kılmaya
 Onunla fazl-u teşrîf bulmaya

Onun için gelip bunda eser
 İşitip tınmadılar bunlar haber

Cem' olup yine bir gün geldiler

Hünkâra durup şikâyet kıldılar

Dediler bu yüce yerdir key fuzûl
Yağmuru karı soğuşu kat'î bol

78^a

Mürüvvetinden ne ola ker er lütfede
Bir sıcak yere varıp gide

Tâ ki er şevkine cem' olan fakîr
Bazısı çıplaktır onların hakîr

Ya odun olaydı bâri bunlara
Çıplak dervîş fakîr olanlara

Rahat olaydı dediler bunlar
Sözlerini kûş et ol gerçek er

Hakk'a giden hak uğurum hakkıdır
Kim uğurum hakkıdır olun haber

Ker bu yerler dahî yüksek bir fuzûl
Bulsaydım dedi ol fi'l-i usûl

Varıp onda ederdim karâr
Mesken etmeye kılardım ihtiyâr

Hem dedi onlara dönüp ol Velî
Görelim size o din kaydın Velî

Nakildir bir gün o Şâh-ı evliyâ
Seyre çıktı Hırka Dağı'ndan yana

Bileydi bir nice abdal hem
Hırka Dağı'na varıp çıktığı dem

Dedi abdallara bu dem durunuz
Bir tarabıl ateşini urunuz

Kalktılar abdallar eyvallâh diye
Her biri bir yana odun araya

Çalı çırpı bulup getirdiler
Bir yere cem' eyleyip od urdular

78^b

Yanıp ateş kızdığı demde hemân
Kalktı ayaküstüne kutb-i cihân

Cûş edip kıldı semâ' ol zaman
Girdi abdallar da bu söze inan

Ateşi kırk kez dolanıp durdu hem
Çıkarıp hırkasını ol kân-ı kerem

Ateşi bıraktı fâriğ oldu er
Yandı ateş kalmadı odundan eser

Oturuşup oldu kül çün ol Velî
Kalktı tekrar hep savurdu ol külü

Dedi bu kül düştüğü yerden odun
Bitsin alıp yakın ondan dîn ü gün

Bu nefesi etti ondan dönüp
Geldi menzilgâhına oturdu hûb

Ba'dezân Hırka Dağı'nın odunu
Gün be gün bitip çoğaldı bil bunu

Getirirlerdi kesip dem be dem
Oldu dervîşler onunla muğtenem

Şimdi dahî ol odundur ki yanar
Tâ kıyâmet yanısardır yanısar

Er nazarı kimyâdır ey azîz
Er nazarını alıp ol ehl-i temyîz

Er nazarında kılan hizmet müdâm
Bî-nasîb olmadı bil ey nîk-u nâm

Etme sakın bu hususta dahî söz
Çok gelir erden bu vech ile rumuz

79^a

**Der Beyân-ı Hulefâ-i Hacı Bektâş
Velî Kaddesallâhu Sırrahû**

Gel halifeler beyânını dinle kıl
Bu beyânda sen de hisse anla kıl

İlk gelen Sultân Cemâl Seyyîd adı

Arkasını sağayıp Cemâl'im dur dedi

Kamusundan otururdu yukarı
Geline cümlesi durdu uru

Koluaçık Hacı idi biri dahî
Ki ulu halifeydi ey ahî

Er ona sunmuştu bâtin kılıcın
Er bilir erin ne kadardır gücün

Saru İsmâîl Sultân'dır biri
Olaydı Hünkârımın ibrikdârı

Hünkârın sırrına ol sırdar idi
Evliyânın râzına râzdar idi

Hem Resûl Baba birisiydi azîz
Ululardan idi ashâbi't-temyîz

Hem Recep Seyyîd idi biri de gör
Ehl-i hâl idi ve hem ehl-i huzûr

Gönlüm Recep deyip durur ona er
Ki tarîkat içindeydi üstü var

Saru Kadı oğlu Kenân dahî hem
Dahî Mucur Seyyîdi ey muhterem

Saru Saltuk Baba dahî menteşe
Alî Baba'dır biri de hem pîşe

79^b

Sî sad-u şast tâ halife cem' idi
Ara yerlerinde Hünkâr şem' idi

Cümle erkân-ı fakr onda tamâm
Sürülür içre olurdu ey hümâm

Nakildir ol hâdi sübli'r-reşâd
Hacı Bektâş-ı Velî ol hoş nihâd

Şimdiki Kızılca halvet yerin
Mesken ederdi otururdu ânın

Günde bir kez iki kez gelirdi
Bir dem onda eğlenir kalırdı

Savucular gördüler Hünkâr için
Onda gelir otururlar yazın kışın

Bunu halvethâne mi kılmak diler
Ne ki erin murâdı dediler

Evliyânın bir muhibbi var idi
Hacı Bektâş'ı kat'î severdi

Savuculardan bu sözü işitir
Şâd olup gelip dîş işitir

Saru İsmâîl durdu ol gelir
Hâlini külli ona i'lâm kılar

Dedi destûr iste var erden bize
Doğrulup ol ecl için geldim size

Burayı yaptırayım bir cây-gâh
Kıla halvethâne der onu o Şâh

Saru İsmâîl yerinden cüst durur
Hazret-i Hünkâr nazarına varır

80^a

Kavşurup el denmeyip durdu hemîn
Dedi ona dönüp ol pâk-i din

Dile kul gönlündekini söyle kıl
Maksûdun ne ise takrîr eyle kıl

Ol muhib sözünü zikretti tamâm
İşitir çünkü sözünü ol nîk-u nâm

Dedi Saru ol muhibbe de ki var
Çünkü hayır etmeyi kıldı ihtiyâr

Yetecek bir eve taşıtsın taşı
Yontup binâyâ işlesin taşı

Nice ben dersem öyle işleye
Yapmaya ben deyince başlaya

Ol muhibbe Saru İsmâîl varır
Er ne dediye hep haber verir

Görün ol muhib işitip ne eder
 Bir nice yapıcıları cem' eder

Yontturup ol onu kıldı tamâm
 Çünkü yapmak emri bulur ihtitâm

Önce yatıp sabahleyin durdular
 Yapılıptır taş tamâmet gördüler

Sandı ol muhib ki gayri kimsene
 Yaptırıp çektirdi taşı binâya

Dedi ne kimesnedir ol ki gele
 Hayrım üstüne bu resm ile kıla

Saru İsmâîl'e der böyle haber
 O da Hünkâr'a varıp i'lâm eder

80^b

Dedi Hünkâr o muhibbe söyle kıl
 Bu gece gelmesi kimesne değil

Bir gecede bu evi tâ yaptıra
 Bu gece bunu tamâmet ettire

Olmadı ol iş velâkin bir nefes
 Bitirir o işi söyle dedi pes

Maksûd bulmak ise onun sevâb
 Hâsıl oldu bilsin ona ol meâb

Saru İsmâîl varıp söyledi
 Nite ki Hünkâr ona zikreyledi

İşitip ol kişi mesrûr olur
 Şâd ile içi taşı nûr olur

Bildiler ol iş vilâyet işidir
 Hacı Bektâş-ı Velî er kişidir

Nakildir ol Şâh-ı aktâb-ı cihân
 Hacı Bektâş-ı Velî kâmurân

Develi yerinde birkaç cân ile
 Seyrede var idi tamâm erkân ile

Develi yerinde vardı bir azîz

Bir kerâmet işi bir sâhib-i temyîz

Akçakoca derlerdi adına
 Er adıyla zikrolurdu yâdına

Seyrederken nâgehân ol kân-ı cûd
 Uğradı Akçakoca evine zûd

Gönderir Pişrev vere i'lâm ede
 Kişilemekliği için ikdâm ede

81^a

Geldi Pişrev gördü ki Akçakoca
 Evde değil avradına der nice

Hazret-i Hünkâr geliyordur size
 Beni Pişrev gönderip durur size

Var de kıl bu gece mihmân olalım
 Er dizdârıyla teşrîf bulalım

Akçakoca'nın meğer ki avradı
 Gâyetle bî-hayâ idi kat'î

Ağzını açıp ol habîse söyledi
 Gâyet ile bî-hayâlık eyledi

Dedi siz tâifeden gel bizi gör
 İncinip kat'î ve oldu bî-huzûr

Rahatımız gitti tışlık bulmayız
 Ne edeceğimizi dahî bilmeyiz

Akçakoca ise murâd görmeye
 Görüp sohbetine ermeye

Yolunuz üstündedir burçak yolar
 Görünüz varıp çün gönlümüz diler

Evliyânın pişrevine gör zeni
 Etmedi i'zâz-u ikrâm bil ânı

Kalîce salıp döşemedi döşek
 Etmedi ikrâr ere getirdi şek

Pes döner Pişrev varır gerçek ere
 Hâli i'lâm eyledi ol servere

Der yürüyün Akçakoca'ya gidelim
Çün kabûl etmedi avrat ne edelim

81^b

Pes sürüp Akçakoca'ya erdiler
Çün erenler birbirini gördüler

Yürüyüp Akçakoca ileri
Hacı Bektâş kademine yüz sürü

Gördü Hünkâr ol eri burçak yolar
Ona rahmedip onu rahat diler

Dedi Hünkâr Akçakoca'ya azîz
Bu ne zahmettir çekersiniz böyle siz

İki bükülüp çekersiniz çok belâ
Böyle edince buna bir iş kıla

Akçakoca der nice iş kılalım
Lütfedin buyurun onu kılalım

Dedi Hünkâr niye çekersiniz ta'ab
Gel deril de burçağa derile hep

Dedi Akçakoca ey kân-ı kerem
Lütfunuzdur ki edersiniz böyle hem

Yine sizindir bu söz siz söyleyiniz
Hoş mürüvettir ki der siz eyleyiniz

Dedi Hünkâr burçacıklar derin
Çıkıp yerli yerinizden gelin

Söyledi Hünkâr kaçan bu resme söz
Nice olur kûş et kıl bu rumuz

Kalkıp ol burçak yerinden derilir
Tarlanın burçağı bir yere gelir

Akçakoca dedi Hünkâr'a azîz
Lütfedin eylediniz böyle siz

82^a

Lîyki bilesiniz maksûd budur

Gitti yemeyenden yemek bize durur

Harcetmek dileriz buna emek
El emeğinden ola lokma yemek

İşitip Hünkâr gör ki neyledi
Döndü ol burçağa geri söyledi

Dedi ki ey çamuklar varınız
Varıp yerli yerinize giriniz

Kalkıp ol burçak kamu dağıldılar
Her biri bittiği yere geldiler

Ba'dezân Akçakoca neyledi
Hünkâr'ı evine da'vet eyledi

Çün sözünü işitti Hünkâr Hazreti
Kıldı işâret derler olan hâleti

Nicesi Pişrev'i eve gönderdiler
Ehl-i beyti Pişrev'i döndürdüler

Cümlesi zikrederler serteser
Çün işitti sözlerini ol nâm ver

Der o kancığın ki kırk yıldır tamâm
Çekeriz cevriyi ey nîk-i nâm

Bir gecelik çevre katlanmadınız
Varıp ol menzile ermediniz

Hatırımız için bizim lütfedesiniz
Pes kadem rencide kılıp gidesiniz

Böyle deyip önce ol oldu revân
Çekilir ardınca ol kutb-i cihân

82^b

Hep cemâatle çekilip gittiler
Akçakoca menziline yettiler

Akçakoca önce hod gitmişti
İşini cümle tamâm etmişti

Kıldı istikbâl cemâatle eri
Alıp geldi menziline geri

Hazret-i Hünkâr Bektâş-ı Velî
Geçti oturdu sedirde ol Velî

Geldi perver sofrâ dahî yendi hem
Sofra duâsı dahî olundu hem

Ba‘dezân Akçakoca Sultân’ı gör
Otururken yerinden tez durur

Köyünün halkını cemî‘ cem‘ eder
Aldı menziline geldi gör ne eder

Girdi evinden biraz bez çıkarır
Bırakır ortaya halk onu görür

Bu ne bezdir dediler ey kâmiyâb
Verdi Akçakoca bu resme cevâb

Ki evin bekçisi gör ki neylemiş
İş bu resme bî-hayâlîk eylemiş

Çün bu resme yetti emrin gâyeti
Va‘desi yetti ve geldi nöbeti

Bu bezi kesin ona olsun kefen
Rastı söz iş budur ki goft men

Aslına geri onu kavuşturun
Techîz u tekfîn erkânını görün

83^a

Geri dönüp ev içine girdiler
Avrat ölmüş kaçan ise gördüler

Yuyup techîz u tekfîn ettiler
Defnedip onu dahî gör ne ettiler

Ol gece eylediler sohbet-i hâs
Şevk u zevk ile olundu ihtisâs

Kıldı Hünkâr ol gece onda karâr
Nite su akarken gîr-u karâr

Tanlacak çün sabah oldu durdular
Destûr alıp revâne oldular

Gelip Karaöyük’e ârâm eder
Ma‘nîyi tâliblere in‘âm eder

Zikredeyim yine bir hoş sohbeti
Kûş eden bula nişât-u salveti

Nakildir bir vakit ol kân-ı kerem
Hacı Bektâş-ı Velî ol muhterem

Arafat Dağı’ndaki gâr içre ol
Çile çekerdi meğer ol pür usûl

Bir nice gürbüz vilâyet erleri
Rum mülkünün muayyen pîrleri

Hazret-i Hünkâr’ı görmeye geldiler
Çilehâneye erip yüz sürdüler

Oturup hayli sohbet ettiler
Sohbet esnâsında gör ki ne ettiler

Dediler Hünkâra ki ey nîk-i nâm
Ne kat‘î karanlık olur bu makâm

83^b

Ker olaydı buna bir revzene
Geceden fark olurdu revzene

Key kat‘î mahbûb olurdu garîb
Hoş mağara hoş makâm-ı dil garîb

Hazret-i Hünkâr kutbu’l-evliyâ
Yumruk ile vurdu ol dem kayaya

Sığacak bir adam miktârı yer
Açılır taştan hemen ol kıl haber

Hoş ziyâ ile pür oldu ol mekân
Görüp onlar dediler “ahsenet” ey cân

Pâyine yüz sürüp aldılar duâ
Dediler tahsîn ayâ merd-i Hüdâ

Destûr alıp revâne oldular
Kendileri pes onda tenhâ kaldılar

**Der Beyân-ı Ânest ki Âmeden Kulu
Han Be Vilâyet-i Rum ve Vilâyet-i
Nemûden Can Baba Be Havâlet
Hünkâr Bâlim Heverâ Mü'min Şoden**

Aç yine bir hoş meânî defterin
İllâ hoş ma'nî ola gâyet güzîn

Ol haberdendi açıp koy gel zübân
Bukağı ref' et ola sır ayân

Ol aceb işlerden şimdi nutka gel
Tâ ola her müşkilimiz onda hal

Nakildir ey ma'den-i cûd-u sehâ
Zikrederim bir haberden zikrihâ

Ol zamanda şehr-i Bağdad'da azîz
Muktefî nâm bir halife vardı tîz

84^a

Bağdad olur ili Kürdistan ne var
Hem Cezâyir mülkü Musul o diyâr

Hep onun hükmündeydi bilesiniz
Âl-i Abbâs'tandı onlar ey azîz

Bil Diyarbakır Azerbaycan hem acem
Rum'dan hükmolunurdu onlara hem

Âl-i Selçuk'tan hem ol vakt-i pâdişâh
Bil ki Keyhüsrev idi ol yüzü mâh

Ki Alâeddîn derler adına
Dahî Keyhüsrev demde mezkûr yâdına

Konya'dan aceme hükmederdi hep
Âlim-u dâne hem âl-i neseb

Mülk-ü Bağdad Muktefî'nin idi kamu
Taht hükmündeydi onun ey amu

İllâ aklında biraz naks var idi
Sanma ki akli özüne yâr idi

Şat ırmağı kenârında yüce
Köşk yaptırıp durdu gör nice

Revzenesi vardı Şat Suyu'na
Tahtı revzene yanındaydı yine

Ne tutarsa elde görsen hikmeti
Suya bırakmaktı dâim âdeti

“A'cebenî” der turubu'l-mâi ol
İşitip sözünü olurlardı melûl

Ol zamanda vardı bir hoş azîz
Gâyet ehl-i ilim hem ehl-i temyîz

84^b

Her fûnûnda mütefennî idi kat'î
Âleme dolmuştu nâm şöreti

Şeyh Necmeddîn Kübrâ'dır adı
Ululardan gâyet ehl-i ilm idi

Rasat ilminden kitap te'lif eder
Hoş maânî dercedip tasnîf eder

Rüzgâr geçirirdi yeyip çok emek
Şöyle ki mümkün değildir demek

Ol kitabı getirip Bağdad'a
Halifeye çekti gör ol muktedâ

Ya'nî ki kendi kemâlini etti arz
Er göre maksûduna budur gazez

Tutarken ol kitabı nâgehân
Pencereden suya bıraktı hemân

Oturan beyler onu öyle görüp
Dediler zî-hayf el ele urup

Eyledin onun emeklerini abes
Yavuz ettin geldi senden bu hades

Der turubu'l-mâe kat a'cebenî
Şeyh Necmeddîn çün görür ânı

Saht olup gâyet perişan dil olur
Otururken hemen duru gelir

Taşra çıktı bile ba‘zı ulular
Devlet ıssı her biri bahtlılar

Dedi Necmeddîn ne iştir etti bu
Deli midir ne yavuz var bunda hû

85^a

Rüzgâr ile hüner harceyledim
Var kemâlim içine derceyledim

Bunca emeğimi eyledi abes
Dediler ne edelim etti bir hades

Bilmeyiz deli midir ya sar‘ı var
İş işler ki ne aslı fer‘i var

Şeyh Necmeddîn Kübrâ nâm azîz
İşitip bu resme sözlerini tîz

Kin edip halifeye durur gider
Tut kulak tâ zikredeyim dahî ne eder

Deşt-i Kıpçak iline azmeyledi
Ol diyâr seyrânına rezmeyledi

Tataristandır tamâmet ol diyâr
Ol diyârda vardı bir şehr-i yâr

Ki ona Cengiz Han derlerdi
On kemâle yetmiş oğul var idi

Birisi Kulu Han’dı onların
Yüzü suyuydu ol oğlanların

Çünkü Cengiz şehrine erişti Şeyh
Buluşup Hân ile görüştü Şeyh

Oturup Hân ile sohbet ettiler
Söz mecrine dalıp seyrettiler

Sohbet esnâsında Şeyh bir söz dedi
İlim ehliyim bilesiniz biz dedi

Tâli‘in necmin tamâm oğlanların
Arayıp ilim ile bildim onların

85^b

Gör Kulu Han nâm leşkerkeş ola
Mülk-i Bağdad’ı halifeden ala

Dedi Cengiz Han bu söze ne i‘tibâr
Cenk edip dururuz onlarla hezâr

Başa çıkmayıp alınıp dururuz
Sanma bu sözü ki dürüst görürüz

Dedi Şeyh Hân’a ki ey devletli han
Gerçeğim sözümde sen bana inan

Ker inanmazsan diyeyim bir kelâm
Bilesin bundan sözün sıdkın tamâm

Doğacak ayda falan gecededir
Ay tutulur şeksizin ol kıl habîr

Dedi Han ker dediğin vâki‘ ola
Re’yine sanma kişi mâni‘ ola

Her ne dersen onu öyle ederiz
Tutmayıp sözünü dahî ne ederiz

Durdu ondan konduğu yere varır
Ol geceye muntazır olur durur

Ol gece geldi görün ki hal ne olur
İttifâk ol gecede ay tutulur

Dinle Sultân ışığına azmeder
Varıp Han kapısında gör ne eder

Dedi kapıcılara ki tez durun
Ay tutulduğunu Han’a haber verin

Dediler Han’a bu dem varamayız
Dünle saray içine giremeyiz

86^a

Dönüp şar kavmine izzet bilin
Leğen ve tepsi ve siniler çalın

Tâ ki bu ayın tutulması gide
İşitip bu halk bir gör kıl ne ede

Tepsi vü leğence sini çaldılar
Hâyu hûyu ve zemzemeler çaldılar

Şeyh murâdı buydu ki ey azîz
Ay tutulduğunu Han'a bildire tîz

Zemzeme şehir içre çün oldu ziyâd
Uyanır köşkünde Han hoş nihâd

Kapıcıları kığırıp sorar
Bu ne kavgadır şar içre ver haber

Dediler ol şeyh sözü gerçek olur
Ay dediği gibi gör ki tutulur

Ay tutulduğunu Han gördü özü
Gerçek oldu dedi ol şeyhin sözü

Oğlu Kulu Han'a Cengiz Han ey cân
Sad hezar göçmen Tatar evini hemân

Verip Şeyh'e koşup gönderir
Râvisi bu nev' ile haber verir

Ki Tatar Îsevî idi putperest
Eyledi ne varsa der zîrdeşt

Oğlu Kulu Han'a Han Keşiş koşar
Dizleri emrin bunlarındır beşer

Pes Kulu Han suy-i Bağdad azmeder
Leşkerini alıp o yere cezmeder

86^b

İşitir leşker halife geldiğin
Ol dahî leşker derip sorar yeğîn

Buluşup kırgun ederler bî karâr
Halife sınıp olurlar târumâr

Pes Kulu Han azm-u Bağdad eyledi
Aldı Bağdad'ı ulu ad eyledi

Ol diyârı küllî kendinin eder
Ba'dezân sen dinle kıl dahî ne eder

Kasteder ki sürüp Rum'a gele

Rum mülkünü dahî cebr ile ala

Kalkıp ondan dahî Rum'a azmeder
Bu haber Rum mülküne dahî gider

Ki Kulu Han Rum'a ûş geliyordur
Birbirine halk bunu haber verir

Meğer ol vakit serveri erbâb-ı fakr
Hazret-i Hünkâr Karaöyük'e makr

Eyleyip bulmuştur Rum'da iştiâr
Kıldı çok türlü kerâmet âşikâr

Bir gün otururken ol bedr i münîr
Ol vilâyet kânı şems-i müstenir

Bir garîb kimse erişir katına
Yüz sürer çünkü erer hizmetine

Karataç üstüne hoş mizr-i siyâh
Başına sarıp gelmişti zirâh

Hem kara kaftan giyerdi üstüne
Gelmişti hoş ziyâret kastına

87^a

Dest pûs eyledi düştü pâyine
Gör ne âlî hisse geldi payına

Der kerem kân-ı mürüvvet ma'deni
Himmet eyle kıl nazar eyle ganî

Dedi Hünkâr ona ki cîst nâm to
Can Baba'dır dedi bil ey mâh-ı rû

Gözlerini sığayıp arkasını yıpar
Himmet edip eyledi sana nazar

Çün gözünü açtı gördü Can Baba
Bildi nereye erişti mertebe

Dedi Hünkâr Can Baba işit sözüm
Mertebeni bildin nasîb aldın gözüm

Şol Tatar Şâh'ı Kulu Han'a seni
Gönderirim bilesin fehmet ânı

Ne dilerse vilâyetten ona
Korkma göster ki gören kala tana

Ben seninle birlikteyim gam yeme
Er verir cömerttir erden uma

De ona ki cümle abdalân-ı Rum
Rum içinde evliyâdandır amûm

Dilese gelmeye Rum mülküne ol
Sünnet olmayınca etmeyiz kabûl

Rum mülküne isterse yol bula
Gelip can ile Müslüman ola

Sözümüzü tutmazsa gide geri
Yoksa kazâmız dokunur bile o

87^b

Dediğim sözü Kulu Han'a de kıl
Her ne dilerse korkma eyle kıl

Bileyim seninle bile giderim
Gözlerim ben seni yardım eylerim

Can Baba kalkıp eder dest pûs
Çıkıp taşraya olmayıp abûs

Gide gide tâ erer Erzincan'a
Onda uğrar Can Baba Kulu Han'a

Göç önüne varıp dedi durun
Ne derim ben hep işitip görün

Rum erenleri haberini size
Söyleyeyim siz kulak tutun bize

Sünnet olmayınca bundan böyleye
Yoktur geçmek bile siz eyleye

Dediler gel Pâdişâh'a varalım
Söyle sözünü Han ne der biz görelim

Dediler Kulu Han'a varıp bunu
Çünkü işitti tamâmet Han onu

Emreder tez ol göçü döndürdüler
Ol arada orduyu kondurdular

Gördüler çetr-i hümayun otak
Cem' olur bekler gelip ittifâk

Bir Keşiş koşmuştu ona atası
Her ne ederse onunla edesi

Onu dahî okutur ol da gelir
Ol dernekte ol da bile olur

88^a

Can Baba'yı okutur geldi ileri
Dedi dervîş söyle sözünü gel beri

Uruturup Can Baba söz söyledi
Bunlara gör neyi takrîr eyledi

Hazret-i Hünkâr kutbu'l ârifin
Hacı Bektâş-ı Velî ol pâk-i din

Beni gönderdi ki dine gelesiniz
Sünnet olup hep Müslüman olasınız

Rum'a girmek dilersen eyle kıl
Yoksa girme dön geriye belli bil

Sözümüzü tutmazsan erer belâ
Sana dedik kamuna dahî böyle

Pes Kulu Han döndürür Keşiş'e yüz
Der işittin mi ne der dervîş söz

Dinimiz ulususun fikir eyle kıl
Ne cevap vermek gerekir söyle kıl

Der bu erin sözüne vermek cevâb
Hem kat'î âsân müşkil nâsevâb

Der Kulu Han müşkîl âsânı ne
Bize bildir bilelim onu yine

Dedi âsânı budur ol dem Keşiş
İmtihân etmeye buluruz bir iş

Müşkül budur edince imtihan

Ederse dediğimizi hemân
 Dinine girmek gerek din terk edip
 Dediğini etmek gerek dil berk edip

88^b

Der Kulu Han Keşiş'e bunu imtihân
 Nicesi etmek gerek de gel hemân

Keşiş eder imtihân böyle gerek
 Hem bu nev'a etmesidir yegrek

Koyalım bunu şölen kazanına
 Dolduralım suyla onu yine

Altına od yakalım kaynatalım
 Üç gün üç dün iş bu nev'a edelim

Gerçekse gelmeye hergiz zarâr
 Biz de ederiz sözüne i'tibâr

Yoksa hod ola helâk kurtuluruz
 Söz yalan olduğunu ondan biliriz

Geldi Kulu Han'a hoş bu söz acep
 Söylediğin rast sözdür der hep

Can Baba'ya der Kulu Han fakîr
 Kûş ettin mi Keşiş'imiz ne der

Bu söze râzı dahî olur musun de gel
 Kavledeyim seninle belli bil

Can Baba der ne dediniz bilirim
 Dediğiniz kavle râzı olurum

Ben helak ker olmadın çıkarsam
 Sözümü tutar mısınız ne dersem

Der Kulu Han ne dersen kılalım
 Küfrü terk edip imâna gelelim

Bir ulu şölen kazanını buldular
 Doldurup içine girdiler

89^a

Can Baba hergiz iki bir demedi
 Hal ne ola diye bân-i gam yemedi

Girerek kazana hoş kıldı kuûd
 Kapayıp ağzını dahî sıvattı zûd

Nakildir bu yana ol kutb-i cihân
 Hazret-i Hünkâr Velîyy-u müsteân

Ol olan târihte ol gün ol azîz
 Otururken İdrîs'in evinde tîz

Saru'ya der sarı mûyum uzadı
 Çıkalım bir yere başımı kazıdı

Senk u tığ alıp revâne oldular
 Tâ ki köyün alt yanına geldiler

Öyük'ün karşısına bir hoş yere
 Oturup Saru'ya eder tez düre

Tığa sav verip traş başımız
 Görecek var dedi dahî işimiz

Başa keş verip tığı aldı ele
 Baş traş etmeye başladı hele

Çün traş yarısına dek eğledi
 Pes diye Hünkâr Saru'ya söyledi

Pes Saru dahî traştan çekti el
 Hazret-i Hünkâr ol tâcu'r-ricâl

Bir yeri eliyle kazdı revân
 Ak pınarım dedi üç kere hemân

Kudretullâh bâ vilây-ı evliyâ
 Bir pınar su çıktı aktı bî-riyâ

89^b

Dedi Hünkâr ak pınarım de bana
 Üç kere niçin çağırttın de sana

Geldi sudan bir garip avâz-ı hazin
 Ey erenler Şâh'ı vey zuhr-i zemîn

Evvel nidânızda Nişabur'dan hemân

Yürüyüp Erciyes'e eriştim inân

Pes ikincisinde Erciyes'i tamâm
Yedi kez ettim tavâf ey nîk-i nâm

Pes üçüncüsü budur ki ermişem
Hamdu lillâh ki dîdârını görmüşem

Dönerek Saru'ya der ol kân-ı cûd
Bu su ki geldi ve aktı bunda zûd

Şehr-i Nişabur'da bizimle bile
Olduğumuz yerde olurdu hele

Her nereye gel desem gelirdi
Her ne resme kıl desem kılar idi

Şimdi dahî ûş çağırdım geldi tîz
Zinde kıldı nefesi tuttu azîz

Her ki bundan yıkanıp iyice suyun
Terk ede ne varsa yatlı huyun

Dahî eliyle ol Şâh-ı kerem
Çevre su saçardı ol muhterem

Buğu çıkıp ağdı bâ evc-i semâ
Der Saru Hünkâr'a ki ey Şâh-ı mâ

Adına Hünkâr'ın ey Şâh-ı cihân
İce derlerdi adını ol zamân

90^a

Evliyâ demektir İce demek
İzzet adı ere öyle söz demek

Dedi Hünkâr'a Saru ki ey İce
Su soğuk taştan çıkar buğular nice

Taşa saçtıkça sudan buğular çıkar
Suyu dahî sanma yabana akar

Yine ol taşâ misk-i şub mahvolur
Bilmeyiz bu saçtığın suyu ne olur

Hazret-i Hünkâr Veliyy-u zü'l-celâl
Dedi Saru duy nicesi oldu hâl

Can Baba'yı gör Kulu Han neyledi
Çün dedi ki sözü varıp söyledi

Kazana koyarak onu kaynatır
Nisbeti henüz dahî dini nedir

Ûş suyunu ılıştırırız biz dedi
Saru'ya Hünkâr bu resme söz dedi

Bu yana geldik Kulu Han eline
Yâhû mezkûr Can Baba ahvâline

Üç dîn ü gün od yakıp kaynattılar
Ya'nî kat'î meşakkat ettiler

Ol Tatar uluları cem' oldular
Cümle Kulu Han katına geldiler

Dediler Kulu Han'a ey pâdişâh
Şol kazana koyduğundan ol âgâh

Demir ise dahî üç günden beri
Halloldu kalmadı et deri

90^b

Açıp bir gör ki onun hâli ne
Ölü mü ya sağ mıdır ahvâli ne

Kazanın çevreyânına durdular
Emreder Han kapağını kaldırdılar

Can Baba bağdaş kurup oturur
Kızarıp terleyip olmuş çunur

Hayret el verip kamu denk oldular
Can Baba'ya dahî buyruk kıldılar

Çıktı kazandan oturdu bir yere
Gör Kulu Han'ı Keşiş'e ne diye

Sen ne dersin ey dinimiz ulusu
Sence değildir birimizin bilgisi

Sen cevâb bu kâne verirsin de kıl
Yine bu müşkil sen hal eyle kıl

Râhip eydür biz bu kadar nesneye
Dinimizden der döneriz biz niye

Emret yazıda yaksınlar odun
Ulu ateş olarak yansın bütün

Girsin ol evde eğer ki yanmaya
Girince hiç ol evde görünmeye

Döneriz biz i'tikâd-u sıdk ile
Her nice derlerse bu öyle ola

Der Kulu Han Can Baba'ya ey fakîr
Râzı mısın iş bu kavle dahî der

Can Baba der râzıyım lâkin Velî
Ettiniz bir imtihân siz evveli

91^a

Bir dahî etmek dilersiniz imtihân
Edecek ol imtihânı siz kaçan

Çıkarsam ker muzarrat görmedin
Od yakıp bana zarar er görmedin

Kavlimiz budur Müslüman olasınız
Ehl-i tevhîd ehl-i imân olasınız

Pes Kulu Han dahî dedi Bey'leri
Sözünü ettin kabûl ey din eri

Emreder ol leşker odun cem' eder
Can Baba emrini ya'nî gam' eder

Ol odun çünkü yanarak kor olur
Can Baba ol demde hurûşa gelir

Pes sema' urdu semâ'ı urarak
Dolayacağız nûrun dolanarak

Keşiş'in yanına vardı gör ne eder
Yapışıp eline muhkem cezbeder

Sen bunların ki ulususun gele
Benimle iş bugün ol kıl bile

Bilelim hangimizin dini kavî

Hiç kaykırma kıl geri kılma ravî

Ulu Bey'ler utandı yok diye
Ki olur od ile kendine kıya

Can Baba'ya giderken der Keşiş
Ben bilirim nice olursa bu iş

İllâ oğlancıklarım unutma kıl
Kendinizden onları yâd etme kıl

91^b

Can Baba râhip el ele aldılar
Ol deniz gibi od içre daldılar

Üç dün ü gün kaldılar od içre çün
Evliyânındır bu cümbüş bu oyun

Çünkü ondan oldu rûz-i çâdumîn
Pes Kulu Han Bey'leri aldı hemîn

Ol odun çevreyânına geldiler
Çerge kurup dolayı aldılar

Gördüler Can Baba'yı oddan çıkar
Cismini yakmamış od bunlar bakar

Kulu Han Can Baba avucunda görür
Ki Keşiş parmağı avucunda durur

Der Kulu Han ne oldu râhip söyle kıl
Parmağı kalmış bunu bize de kıl

Can Baba der bize parmaklar verir
Kaldı avucumda ûş tapun görür

Verse gönlün ol odda yanmaz idi
Kul olup odda görünmezdi

Pes Kulu Han sorar evine gelir
Hâtununa hâli hep i'lâm kılar

Dedi bir dervîş geldi katıma
Girerek yol bularak ser vaktime

Dedi Rum'da ne varsa evliyâ
Bir başı var onların der bî-riyâ

Hacı Bektâş-ı Hünkâr derler ona
Beni o gönderdi dedi bil sana

92^a

Rum'a girmek dilerse bileler
Cümlesi gelip Müslüman olalar

Girmesin olmazsa Rum mülküne ol er
Yoksa bizden ona dokunur zarar

Kazana koyup onu gör neyledim
İmtihân onunla onu eyledim

Bir dahî dedim ulu od yaktılar
Halk temâşâ etmek için çıktılar

Üç dîn ü gün kıldı od içre hemîn
Olunca dördüncü gün vardık yakîn

Gördük idi çıkageldi sağ esen
Der bize şimdi Müslüman ol sen

Gel bize öğret de kıl ki ne edelim
Varalım biz dahî öyle edelim

Der Hâtun var bana gönder o eri
Ben dahî sınavasın ol serveri

Pes Kulu Han durur otağa varır
Can Baba'ya emrederek buyurur

Dur uru Hâtun katına gide gör
Ol ne derse onu sen ede gör

Bir hâdim Can Baba'yı aldı gider
Vardı Hâtun katına işit ne eder

Dedi Hâtun Can Baba'ya ey fakîr
Niye getirdim seni bildin mi der

Bir şişe kattal zehrim var durur
Nûş eden onu bilir zâr durur

92^b

Gel vereyim sana onu eyle nûş

Ker ziyân gelmeye bileyim onu hûş

Şek etmeden Müslüman oluruz
Her ne ki sen dersen onu kılarız

Karadonlu Can Baba merd-i azîz
Demedi bir söz dahî nûş etti tîz

Gelmedi bil ona hergiz bir zarar
Pes ne gam ona ki yardım ede er

Çünkü Kulu Han bekler onu gördüler
Can Baba'nın pâyine yüz sürdüler

Bir uğurdan hep Müslüman oldular
Ordusuyla ehl-i imân oldular

Pes Kulu Han beklerim cem' eyledi
Meşveret edip bunlara söyledi

Der nasâradan idik evvelde biz
Dilerdik kılarız Rum'da sitiz

Şimdi hod mü'min muvahhid olmuşuz
Dini imânı şerîfat bilmişiz

Vecih değil Rum'a varıp cenk ederiz
Geri dahî dönmek olmaz ne ederiz

Rum Sultânı'na elçi salalım
Hâlimizi ona i'lâm kılalım

Emreder bir yazıcı geldi ileri
Yazdı her ne ki dediyse mû be mû?

Yazdı evvel ki benâ mı girdigâr
Ol İlâhe'l-âlemîn'dir bîr-u bâr

93^a

Dahî yazdı ol Muhammed Mustafâ
Ki onu muhtâr eyledi hudâ

Ben ki Cengiz Han oğluyum yakîn
Ki Kulu Han'dır adım ey pâk-i din

Din nasrânı tutardım ben ezel
İncil'in hükmüyle ederdim amel

Leşker alıp deşt elinden çıkmışam
Uğradığım mülkü yakıp yıkmışam

Çünkü Erzincan'a erdim bâsipâh
Erdi bir dervîş gelip zirâh

Kara donlu Can Baba derlermiş
Hoş vilâyet ehl-i gürbüz er imiş

Bana dedi nutuk açıp ol serfirâz
Rûm mülkünde olur şâhbâz

Hacı Bektâş Velî'dir adı
Horasan'dandır aslı bünyâdı

Dedi ol er beni gönderdi sana
Var Kulu Han'a de ki dedi bana

Der Müslüman olmayınca ol kişi
Girmesin Rum'a bilsin bu işi

Vermeyiz yol girmeye Rum mülküne
İşitip dedim ne sözdür bu yine

Kazana koyup suyu pür eyledim
Kapağını kapayarak gör neyledim

Üç gün od vurup o kazan kaynadı
Ben dedim canı bedenden oynadı

93^b

Açarak dördüncü gün gördüm esen
Onu görüp kalmışım hayrette ben

Sâniyen bir ulu ateş yaktılar
Bey'lerim hep çevresine çöktüler

Girerek dervîş od'a urdu semâ'
Ol od'un ki kılaydı bir zirâ'

Gelerek dördüncü gün oddan çıkar
Itr-ı anber müşk ezferd kokar

Bu kadar işiyle dahî kanmadık
Ol fakîrin sözüne inanmadık

Bir şişe kattal zehir verdik içer
Biz dedik ki içi uşağı geçer

Hiç ziyân kendisine aslâ ermedi
Ol ağı hergiz muzarrât vermedi

Biz de bildik din-i İslâm hak imiş
Bize vâcip olan ona sıdk imiş

Şimdiki halde Müslüman olmuşuz
Leşkerimle ehl-i imân olmuşuz

Din-i İslâm içre seninle tamâm
Kardeş olmuşuz muhakkak ey hümâm

Şevkimiz İslâm içinde olmaya
Mesken edip hizmetinde kalmaya

Sana hem il hem iklim olalım
Emrine tâyi-u teslîm olalım

Tatar'ız göçkücü kavimiz bizi bil
Tedbîrimiz dediğimiz gibi kıl

94^a

Yüz bin evdir yoktur bir eksiği
Ben Kulu Han'ım cemîinin Bey'i

Din-i İslâm içinde birlik edelim
Çünkü geçer bu dünyâ dirlik edelim

Biz raiyyet olalım sen şâhımız
Emrine kılmak itaat râhımız

Bize hem kışla hem yayla gerek
Ba'dezân yayla hem kuzla gerek

Tâ ki kavmim bula ol yerde huzûr
Devletinde kılarız şâd-ı sürûr

Kılıçarslan oğlu Keyhüsrev kaçan
Elçi vararak erer ey cân-ı men

Pâdişâh Sultân Alâeddîn çün
Kûş etti serteser ey zû fûnûn

Hacı Bektâş muhib oldu kat'î

Kalbine doldu erin muhabbeti

Ba‘dezân bir tanecik olsa işi
Hacı Bektâş tanırdı ol kişi

Her ne remzetse erenler öyle eder
Remz alıp erin işâretini güder

Çünkü Alâeddîn Sultân ey yere
Beylerimi cem‘ eyledi hep bir yere

Der ne dersiniz nedir ey sevâb
Nice edelim ne verelim cevâb

Bu kişinin dileği dostluktur
Sanma yavuzluğuyla costluktur

94^b

Bunlara vermek gerektir hayli yer
Varıp dirliklerini eyleye der

Yaylada vermek gerek yaylayalar
Hem kışın kışla gerek kışlayalar

Yazlamaya kuzlamak yer gerek
Ona göre şimdi hoş tedbîr gerek

Tâ kılalar varıp onda huzur
Pâdişâh çünkü bu nev‘a buyurur

Aksaray’dan Ankara’dan tâ Sivas
Ona erinceye dek tûl-u dirâz

Verdiler Kulu Han’a ol yeri hep
Kışla ve yazla tutundu zâr-ı sebeb

Mesken edip onda kaldılar
Sen işitesin dahî ne kıldılar

Kışlalar yapıp köyler kıldılar
Yerlenip yurtlanıp onda kaldılar

Nakildir Tatar cemâati kamu
Azmedecek yaylamaya ey amu

Bir dahî hem yayladan ineceğiz
Kuzla yurduna gelip konacağız

Pes Tatar tüşmülleri uluları
Hem Tatar’ın ne varsa illeri

Nezr ile kurbân ile çerağ ile
Boy boy güruh güruh çok ile

Hazret-i Hünkâr’a gelirlerdi
Hoş ziyâret eri kırlar idi

95^a

Çık Kızılca Halvet önünden tamâm
Tekkekaya’ya varınca ey hümâm

Çok çok güruh güruh alay alay
Gelip oturlardı güz yay

Lût-u ni‘met ve şölenler çekilir
Türlü türlü renk hûnlar dökülür

Yeyip içip kırlarlar sohbeti
Alıp erden duâ ve himmeti

Dahî giderlerdi ondan yaylaya
Yayladan geri etmek kuzlaya

Er katına geri gelirlerdi
Dediğimiz gibi kırlar idi

Nakildir bu iki vakitte ey azîz
İkişer boynuzlu koçtan gayri tîz

Boynuzu dörder dört yüz koç tamâm
Gelirdi gün be gün ey nîk-i nâm

Himmet u hayr-u duâ alıp ey cân
Kuzlalarına olurlardı revân

Pes bu nev‘a oldu cem‘iyyet kat‘î
Kaldı hoş vahdetle Hünkâr Hazreti

Şöyledir nakli bu ahbârın ayân
Çünkü Müslüman oldu Kulu Han ey cân

Cümlesini içre kırlardı Velî
Lîyki bir yerde vardı işkili

Ol ezel ki âleminden ki olur
Vardı onlar da nice yatlı huylar

95^b

Olurdu putları kürbe misâl
Gizliydi katlarında ol hayâl

Onu gizlerdi dâim birisi
Hep bilirlerdî uşağı irisi

Bir söğüş olsa veyâhut olsa toy
Fekye olmuştu âdet iş bu huy

Bir ulu şey sunardı bir ere
Şunu alıp der şuna vere

Ol ulu şeyi duranın biri alır
Kimseye vermez onu pinhân kılar

Ol o kürbenin olurdu hissesi
Birisi boynunadır her gussası

Hazret-i Hünkâr'a bu ma'lûm idi
Kim bunlar içeri bu iş mektûm idi

Bu hicâbdan diledi ki kurtara
Bunların sıdkıyla şevkini artıra

Hazret-i Hünkâr katında bir azîz
Vardı gâyet Velî sâhib-i temyîz

Ermişti rütbeti erliğe ol
Er katında olmuştu hizmeti kabûl

Hazret-i Hünkâr onu severdi
Onun için râzine râzdar idi

Hoy Ata idi adı ol serverin
Adını zikretti ki gerçek erin

Da'vet etti katına geldi ileri
Er alayında yüzünü uru uru

96^a

Hoy Ata'ya dedi ey merd-i dilîr
Gönderirim bir yere ol kıl habîr

Var Tatar içre biraz ârâm kıl
Hem onların putlarını bednâm kıl

Ol hicâbdan onları eyle halâs
Zîrâ buldun sen bu emre ihtisâs

Hoy Ata pes oradan oldu revân
Tatar'ın Sultânî'na geldi ey cân

Pes Kulu Han dünyâdan gitmişti
Yerine oğlunu şâh etmişti

Hoy Ata onunla kıldı karâr
Gözlerinden ol putu leylü nehâr

Pes Kulu Han oğlu katında nite
Kıldı çün bir yıl tamâmet Hoy Ata

Pes tefehhus eyleyip ardınca olur
Kande idiğini ol putun bilir

Hoy Ata'nın âdeti her dâimâ
Diyeyim kûş et sana ey cân-ı mâ

Arkasıyla getirirdi odun
Yığardı bir yere ol dûn ü gün

Tâ ki hayli çok odun cem' eyledi
Dahî gör ki sonucu ol neyledi

Gözledi bir gün ki Han eve çıkar
Od urur ol odunu şol dem yakar

Tutacak kuvvet yanınca pes tamâm
Ol eve vardı yürüyüp ol hümâm

96^b

Alıp ol putu taşra çıkar
Kapıcılar da yürüyüp nâçâr

Attı ol putu hemen od içine
Put yandı dönmedi Hoy kıçına

Geçti ol köz üstüne oldu revân
Kurup bağdaş oturdu hemân

Gelmedi kimse oddan ileri
Taşra oddan durdular ol halk geri

Pâdişâh'a ba'zı seğittiler
Hâli varıp külli takrîr ettiler

Pes Kulu Han oğlu işitip gelir
Ateş içre Hoy'a pes nazar kılar

Ol putu etmiş o da yanmış tamâm
Eylemiştir kendisi od içre makâm

Pes Kulu Han oğlu eydür neyledin
Niçin bu işi böyle eyledin

Hoy Ata Han oğluna dedi garîb
İşiniz vardır begâyette acîb

Da'vet eder siz Müslümanınız diye
Eylediniz ehl-i imânız diye

Çün tutarsınız gizli yerde saklayıp
Sakınırsınız siz hatırdan bekleyip

Siz taparsınız ki o sizi saklaya
Her belâ u her kazâdan bekleye

Saklayamayan özünü ey aceb
Saklaya mı gayri ey pür taab

97^a

Bunun elinden geleydi iş eğer
Odda yanmazdı ve görmezdi zarar

Hacı Bektâş'a bu sizin işiniz
Bu yaramaz fi'l-u cümbüşünüz

M a'lûm oldu gönderir beni size
Bildirin varın onlara der bize

Bu yüzüyle size bildirdim bunu
Bilesiniz Hakk dinidir İslâm dini

Din-i İslâmı kabûl çün ettiniz
Hakk budur çün Hakk yoluna gittiniz

Pes hilâfını işlemek olmaz revâ

Bir iş işleyin ki onu Allâh seve

Hoy Ata'dan çün bunu işittiler
Dönüp ondan yine tövbe ettiler

Kıldılar ol işe tövbe serteser
Her ne ki varsa cümle avrat er

Çıktı oddan Hoy Ata'yı gördüler
Gelip ayağına yüz sürdüler

Pes Kulu Han oğlu ol halka hemân
Adamlar saldı yer yer ol zamân

Hoy Ata gösterdiği işi tamâm
Bildirir ol halka bildiler enâm

Kande varsa putları giderdiler
O da yakıp terkin urdular

Ba'dezân gerçek Müslüman oldular
Ere ikrâr eyleyip kaldılar

97^b

Hoy Ata'nın kabri ey yâr-ı azîz
Balışeyh köyündedir bilesiniz

Balışeyh Denek dağı dibindedir
İstersen var bulursun ondadır

Can Baba pes ateşe azmedecek
Keşiş'i bile alıp gidecek

Keşiş ısmarlamıştı oğlunu
Hizmetinden koymadı demişti onu

Keşiş oğlunu Can Baba etti oğul
Onu oğulluğa eyledi kabûl

Balı Şeyh oğludur ol Keşiş'in
Böyle mezkûrdur aslı bu işin

**Der Beyân-ı Ânest ki Reften Saltuk
Baba Kâfiran Râ ve Goşten Ejderhâ Râ**

Yine gel yâd eyle bir hoş menkabât
Ey mükerrerem muhterem zât-ı sıfât

Evliyâ esrârının et zikrini
Eyle terk dünyâyı dünün fikrini

Tâ ki mesrûr olayım işitip
Onunla cân-u dil hoş edip

Nakildir ol ma‘deni sıdk-u safâ
Hazret-i Hünkâr nesli murtazâ

Ol Veliyyullâh bir gün bî-hilâf
Çilehânedede ederdî i‘tikâf

Çıktı zemzem suyuna erişti çün
Gördü Saltuk Baba güder koyun

98^a

Her gelen kurbân koyununu bî-riyâ
Güderdi dâimâ Saltuk Baba

Yanına gelip arkasını yıpar
Himmet edip eyledi nazar

Hazret-i Hünkâr Saru Saltuk dedi
Rûm iline biz seni saldı dedi

Gözlerini sıvayıp verdi nasîb
Ol nazar te’sîrine kıldı edîb

Ref‘ olur hicâb keşfolur makâm
Ol nazardan buldu hoş rütbet tamâm

Dedi Hünkâr nefesi zinde eyle kıl
Evliyâ emrine özünü bende eyle kıl

Dedi Saltuk emrinizi buyurun
İş sizindir emrinizi kayırın

Saru Saltuk’a dönüp Hünkâr der
Neyleyeyim ben seninle ol habîr

Görürüm hem gözlerim sen gam yeme
Nice ola hâlîm benim dahî deme

Bir ağaç kılıç kuşattı gör eri
Bir yayla yedi ok verdi geri

Verdi seccâde ve kuşattı iki er
Nereye varsa bile vara bunlar

Ulu Abdal Kiçi Abdal durur
Er yolunu varmış ehl-i hâl durur

Dedi Hünkâr Saltuk’a şimdi bu dem
Yürü durma çekme gam seninleyim

98^b

Kande varsan varlığımızı bile dur
Sen bahâne ol er işini kıl dur

Ulu Abdal Kiçi Abdal hoş refik
Alıp yol gitti birkaç gün tarîk

Tâ Sinop mülkünde Harmankaya nâm
Bir yere eriştiler ey nîk-i nâm

Bir iki gün kıldılar onda karâr
Ol yere ol mülkte muayyen âşikâr

Kış ve yaz bitmiştir nâzik çimen
Sebzezâr olmuştur mergüb semen

Kalkıp Karadeniz’e erdiler
Mevc-u talk’a gelirdi gördüler

Saldı seccâde deniz üzerine hemân
Geçip üzerine oturdu revân

Sağ yanına aldı Ulu Abdal’ı
Sol yanına aldı Kiçi’sin ol veli

Dedi ey seccâde su üzerine yürü
Durma üzerine git imden geri

Nakildir Karadeniz urmasa mevc
Hem çû asker yürümese fevc fevc

Su yüzünde Saltuk’un seccâdesi
Yürüdüğü yer muayyen çaresi

Şöyle ayak pür ziyâ bir yoldur
Söylenir efvâhda bu menkûldur

Yel sürüp gör ki seccâdeyi ne eder

Sol yana Gürcü iline dek gider

99^a

Ulu Abdal Kiçi Abdal Saltuk'a
Der nereye gitti seccâde baka

Saltuk eydür gam yemeyin er işitir
Yürüten seccâdeyi cümbüşüdür

Sürüp seccâde kendi dîn ü gün
Sâhil-i deryâ kenar erişti çün

Bir beyi vardı Gürcü'nün azîz
Güreleş derlerdi adına tîz

Sayde çıkmıştı tahtından ol er
Sayd etmeye gelirdi deryâ kenar

Bir karaltı gördü deryâdan gelir
Kavmine gösterdi bir körük kılar

Dediler bir ağaç kütüğüdür gelen
Mevc içinde böyle hoş galtân olan

Çün yakın geldi görürler üç kişi
Otururlar bir bisatta gör işi

Ol bisat su üzerine kuş gibi gelir
Çün Güreleş bunu temâşâ kılar

Beylerine der tehiy değil bunlar
Evliyâdır üçü dahî gerçek er

Beyleriyle gözleyip baktılar
Tâ ki sudan kuru yere çıktılar

Saru Saltuk Ulu Abdal hem Kiçi
Çıktı sudan gördüler ki bu üçü

İndi attan Güreleş bekler kamû
Sürdüler kademlerine cümle rû

99^b

Bildi bunlar evliyâdır erdir
Her biri bir hâl eri serverdir

Güreleş Bey gör ki yine neyledi
Evine bunları da'vet eyledi

Sözlerini kabûl edip yürüdüler
Güreleş şehrine tâ ki erdiler

At çekerler bin diye binmediler
Gördü binmezler dahî tınmadılar

Önlerince yürüyüp gittiler
Tâ ki Güreleş şehrine yettiler

Kondururlar bunları a'zâz ile
Hoş ziyâfet eylediler nâz ile

Gördü Saltuk bunları kâfirdir
Din ilminden bunlar kâsırdır

Din'e da'vet etti Saltuk bunları
Güreleş oldu Müslüman din eri

Kavim ile hep Müslüman oldular
Mü'min olup ehl-i imân oldular

Pes keçe getirir Saltuk bunlara
Hoş hüseyinî dikti çünkü bunlara

Tekbîr ile başlarına giydirir
Emrine munkâd edip uydurur

Gitmeye azmeyleyip kılar vedâ'
Çektiniz zahmet der olmasın sudâ'

Güreleş gönderdi denize değin
Çün deniz katına geldiler hemîn

100^a

Saldı seccâdeyi geçer oturur
Gussa-i kaygıyı dilden götürür

Ulu Abdal ile Kiçi Abdal'ı
Yanına alır bunları ol Velî

Dedi seccâdeye git kıl ileri
Kande saldıysa er git kıl yürü

Pes ol seccâde deryâyaya revân

Rum ilinden yana azmetti ey cân

Pes Güreleş diri oldukça müdâm
Şer'î muhtâr üzre yürüdü tamâm

Sonra oğlanları gör ki ne ettiler
Din-i İslâmı geri terk ettiler

Başlarına pes hüseyinî veş nemed
Giyip terk etmediler bir ehad

Pes hüseyinî veş giyerlerdi külâh
Öyle giyerlerdi hep mîr-u sipâh

Gürcü ile giydiği ondandır
Zikrolan iş bu ma'nîdendir

Pes olur seccâde su üzre revân
Seccâde üstünde o üç can hemân

Ere Hakk'a sığınıp gittiler
Dobruca iklimine pes yettiler

Kaligre Kalesi'ne erdiler
Başı ayyûka çıkıpdur gördüler

Çünkü seccâde gelir ol araya
Gitmedi bunlar da çıktı karaya

100^b

Ulu Abdal Kiçi Abdal'a der
Siz kapıya dolanın eyleyin haber

Ben buradan çıkayım der kaleye
Hal göreyim ki neye benzer neye

Durdu seccâde çün ayrık gitmedi
Gitmeye bir yakaya azmetmedi

Ma'lûm oldu er dediği yer budur
Evliyânın ettiği tedbîr budur

Buradan kaleye doğru çıkayım
Vechi hikmet bir ne vardır bakayım

Siz kapıya dolanın bir görelim
İş bu sizin kavri nedir der erelim

Ulu Abdal Kiçi Abdal gittiler
Kapıya dolanmaya azmettiler

Kendisi yukarı tırmandı hemîn
Kaleye çıkmaklığa ol pâk-i din

Kayaya el urduğunca gör hâli
Tutmak olur kaya tutar eli

İz eder ayağı kande ki basar
İş bu nev' ile çıkar bir an hisar

Ayağı izi ve eli izi hem
Şimdi dahî belirir ey muhterem

Çıktı ol vech ile tâ ki kaleye
Dinle râvî bunda ne sözler diye

Onda bir evren türedi heftser
Korktu ol Bey ere kendine zarar

101^a

Halk ile çıkıp ondan kaçtılar
Evi barkı cümle göçmel göçtüler

Vardı bir kaleye dahî neyledi
Korkusundan onda ârâm eyledi

Saru Saltuk Pâdişâh ol pâk-i din
Kalenin üstüne çün çıktı emîn

Erdi ejderhânın üstüne görür
Çekip gülbenk kat'î nâra vurur

Nâra avazını çün evren işitir
Gışgırıp nâra urup hurûş urur

Saru Saltuk Pâdişâh yayın alır
Doldurup okunu ileri gelir

Evrenin yedi başına birer ok
Urdu ol dem evren oldu canı tok

Can acısıyla gör ki ejderhâ
Saltuk'u araya alır bulmaz rehâ

Sıkılır Saltuk görür zahmet azîm
Çağırır Hazret'i o dem ez-havf bîm

Nakildir ol kân-ı eltâf-ı kerem
Hazret-i Hünkâr Veliyy-u muhterem

Hoş Kızılca Halvet içre Hızır ile
Sohbet ederlerdi ikisi bile

Dedi Hızır'ım Saltuk'u gör ejderhâ
Kat'î bunalttı ve bulmadı rehâ

Kılıcı unuttu çağırdı sana
Vaktidir medet erişir gör ona

101^b

Ulu Abdal Kiçi Abdal'a der
Siz kapıya dolanın eyleyin haber

Ben buradan çıkayım der kaleye
Hal göreyim ki neye benzer neye

Durdu seccâde çün ayrık gitmedi
Gitmeye bir yakaya azmetmedi

Ma'lûm oldu er dediği yer budur
Evliyânın ettiği tedbîr budur

Buradan kaleye doğru çıkayım
Vechi hikmet bir ne vardır bakayım

Siz kapıya dolanın bir görelim
İş bu sizin kavri nedir erelim

Ulu Abdal Kiçi Abdal gittiler
Kapıya dolanmaya azmettiler

Kendisi yukarı tırmandı hemîn
Kaleye çıkmaklığa ol pâk-i din

Kayaya el urduğunca gör hâli
Tutmak olur kaya tutar eli

İz eder ayağı kande ki basar
İş bu nev' ile çıkar bir an hisar

Ayağı izi ve eli izi hem

Şimdi dahî belirir ey muhterem

Çıktı ol vech ile tâ ki kaleye
Dinle râvî bunda ne sözler diye

Onda bir evren türedi heftser
Korktu ol bey ere kendine zarar

102^a

Halk ile çıkıp ondan kaçtılar
Evi barkı cümle göçmel göçtüler

Vardı bir kaleye dahî neyledi
Korkusundan onda ârâm eyledi

Saru Saltuk pâdişâh ol pâk-i din
Kalenin üstüne çün çıktı emîn

Erdi ejderhânın üstüne görür
Çekip gülbenk kat'î nâra vurur

Nâra avazını çün evren işitir
Ğış ğurup nâra urup hurûş urur

Saru Saltuk Pâdişâh yayın alır
Doldurup okunu ileri gelir

Evrenin yedi başına birer ok
Urdu ol dem evren oldu canı tok

Can acısıyla gör ki ejderhâ
Saltuk'u araya alır bulmaz rehâ

Sıkılır Saltuk görür zahmet azîm
Çağırır Hazret'i o dem ez-havf bîm

Nakildir ol kân-ı eltâf-ı kerem
Hazret-i Hünkâr Veliyy-u muhterem

Hoş Kızılca Halvet içre Hızır ile
Sohbet ederlerdi ikisi bile

Dedi Hızırım Saltuk'u gör ejderhâ
Kat'î bunalttı ve bulmadı rehâ

Kılıcı unuttu çağırdı sana
Vaktidir medet erişir gör ona

102^b

Evini göçürüp getirir
Gelip kalesinde oturur

Saru Saltuk pâdişâhtan bir haber
Diyeyim kûş eyle ey ehl-i nazar

Ettiğinden sonra onda eyle iş
Hoş vilâyetle bu resmile revîş

Kıldığından sonra Hünkâr rihleti
Çelebiler ahd içinde fırsatı

Bulup tekrar geldi Hazret'e
Pes mucâz olmaklığa ol niyete

Gelesi vakit Hazret'i nice olur
Çelebiler geldiğini nice bilir

İciğim derlerdi vardı bir kişi
Çift sürmekti müdâm onun işi

Hünkâr evi çiftçilerinde ol er
Key nazar almış er idi mu'teber

Çift sürececek vardı iki öküzü
Onlara hizmet ederdi özü

Yerini şöyle temiz eylerdi
Dahî sonra gör onu neylerdi

Çıplak olup özü özü yuvalanır
Gövdesine her ne batarsa görür

Onu çıkarıp atardı yabana
Hizmet eder öküze döne döne

Çift sürerken bir dem ey merd-i azîz
Nudulu dürttü kat'î deldi tîz

103^a

Kanı çıktı ol öküz döndü revân
Söyledi İci'ye ol dem hemân

İci ben yiğit iken hizmeti

Bana edip kılardın izzeti

Şimdi kocadım gitti kuvvetim
Gitti gücüm kalmadı benim betim

Nudulu dürttün acıttın sen beni
Bilesin tahkîk sen irte bunu

Saru Saltuk kırk vücut abdal ile
İzzet u ta'zîm u azîm u ebrâr ile

Beni kurbân eyleyeler ona bil
Olacak hâli dedim der sana bil

İci'ye çün iş bu ahvâli bilir
Sürüp öküzlerini eve gelir

Çelebiler de bunu verir haber
Her ne ki öküz dediysem serteser

İşitip şâd oldu Hazret erleri
Halifesi uluları pîrleri

İrtesi ne varsa Hazreti tamâm
Çelebiler halifeler hâss-u âm

Aksaray'dan gelir ola deyip
Karşı vardılar kademler koyup

Bu yakadan Saru Saltuk Pâdişâh
Kırşehir'den tutup geldi râh

Râh-ı Çivril'den gelince bir höyük
Yığılıp durur ufak taştan büyük

103^b

Ol nişânı onda Saltuk eyledi
Bu nişânımız oladır söyledi

Gelip Hazret'e çünkü erdiler
Kimse kalmamış gitmiş gördüler

Girip tekkeye ârâm ettiler
Hazret'i erenleri dahî yettiler

Çıkıp bunlar dahî buluştular
Koşuşup görüşüp biliştiler

Eylediler ne ki erkân var ise
Hoş durur yâr yârine gam-hâr ise

Ettiler ol öküzü kurbân o dem
Oldular dîzâr be-dîzâr muğtenem

Ol dem içre Saltuk'un onda hemîn
Bağladılar belini ey pâk-i din

Sonra Çırac icâzet verdiler
Cümle erkânı ona erdirdiler

Gönderirler bir nice günden dahî
Geri gider geldiği yere ahî

Çün varır yerine hoş ârâm kılar
Türlü işler kendinden izhâr olur

Fevt olmalı ol nice ol azîz
Kıldı vasiyyet ehîbbâsına tîz

Getiriniz her biriniz bir tabut
Getirin koyup gidin kılın sükût

Hanginiziz tabutu içinde olayım
Ben bilirim onu öyle ben kılayım

104^a

Sakının cenk-u cidâl eylemeyiniz
Artık eksik nestene söylemeyiniz

Yoksa ziyânım dokunur bilesiniz
Ona göre ihtiyâtı kılasınız

Savcılarını biraz tabut alır
Kaligre kalesine hep gelir

Tabutu her biri koyup gittiler
Fevt olunca gelip yittiler

Her biri getirdiği tabutları
Alıp gittiler birin birini

Yerlerine her biri çün erdiler
Kendi tabutları içre gördüler

Sağken kale ıssı hem demişti
Seni ben neden bilem demişti

Sana tabuttan elim sunam dedi
Bu işin kaydını bu resme dedi

Âhiru'l-emr öyle oldu âşikâr
Şöyle zikrolmuştur ey nâmdâr

Der Beyân-ı Ânest ki Hazret-i Hünkâr Nasîb Dâden Yûnus İcre Râ

Nakildir kümmel dedi böyle beyân
Hazret-i Hünkâr ol kutb-i cihân

Karaöyük'e çün gelip kıldı karâr
Günde buldu gayet ile işihâr

Halk-ı âlem söylediler bir bir
Erliğinden oldular mahlûk habîr

104^b

Yûnus Emre dahî bunu işitir
Hacı Bektâş'ı bilir ne kişidir

Sarıgök nâm yerde mevlidi
Yûnus Emre diye zikrolan adı

Ki Kôte Suyu kenarında olur
Müştehir ma'lûm muayyen halk bilir

Birinin yerine ol gelmiş idi
Hoş tehhül eyleyip kalmış idi

Ehl u evlâd u ayâl ıssı idi
Sanma onu bay mâl ıssı idi

Çift ucun tutardı horatlık içi
O tarîkleydi dâim cümbüşü

Nâgehân bir yıl kat'î kıtlık olur
Ekini bitmez furûmanda kalır

Dağa çıktı öküzüyle ol azîz
Yükletip bir yük alıcı döndü tîz

Hazret-i Hünkâr eşiğine gelir

Hulefâya hâlini i'lâm kılar

Bir fakîr-i hâl kimseyim ehl-i ayâl
Bulmaya kuvvet yoktur bende mecâl

Bir kifâf-ı ehil olacak umarım
Ki kerem ehli işi olur kerem

Halifeler işitip gittiler
Bu makâli ere i'lâm ettiler

Hazret-i Hünkâr işâret eyledi
Ol işâret hoş beşâret eyledi

105^a

Alıcı hoda geçirdiler tamâm
Hakkına gülbenk çekerler hâss-u âm

Bazısı ruz ayaküstüne durur
Giderim der görün er ne buyurur

Hazret-i Hünkâr'a i'lâm ettiler
Ne derse cümlesini ettiler

Hazret-i Hünkâr kutb-i evliyâ
Pîşvây-ı atkiyâ ve asfiyâ

Der varıp söyleyin ki buğday mı gerek
Dahî ondan erde vardır yegrek

Her alıcı verelim iki nefes
Er dedi gelsin buna etsin heves

Yûnus'a varıp dediler bu sözü
Böyle dedi dediler bil ere özü

Dedi Yûnus nefesi ben neylerem
Buğdaya geldim buğday dilerem

Girip bildirdiler Hünkâr'a çün
Der öküzünü yükletin buğday ve un

Yükletirler öküzü sürer gider
Çün biraz gitti görün ne fikreder

Der ere erdim nasîb verdi bana
Er sözünü tutmadık hayf sana

Bir nice günde bu buğday tükenir
Ol nasîbten olurum mahrûm dûr

Öküzü döndürür ve tekrar gelir
Halifelere hâlini i'lâm kılar

105^b

Yükünü çözdü ve indirdi yere
Umusu bu er yine nasîb vere

Çün halifeler içeri girdiler
Yûnus'un hâlini deyiverdiler

İşitip dedi Hünkâr Hazreti
Almadı biz ettik idi himmeti

Şimdi ol guflün miftâhın hakîk
Tapduk'a verdim onu gördüm lâyıık

Varsın ondan istesin ol ondadır
Ona verdim sanmasın ki bendedir

İşitip bu sözü oldu revân
Tapduk Emre katına geldi ey cân

Hâlini külliye i'lâm eyledi
Hacı Bektâş ne dediğini söyledi

İşitip Tapduk dedi geldin safâ
Kulluk eyle görelim senden vefâ

Sıdk u ihlâsını bu yolda görelim
Erince vakti nasîbini verelim

Yûnus'u Tapduk koydu hizmet ede
Hizmetinde bin dahî izzet ede

Dağ içindeydi Tapduk tekkesi
Koydu odun hizmetine Yûnus'u

Tekkesinde tâ ki odun taşıya
Vakti kerem olup güle yaşaya

Taşırdı arkasıyla hatab
Nasîb almaklığa hizmettir sebeb

106^a

Kesmezdi yaş ile eğriyi
 Olmuştu derdi doğruyu
 Kırk bu resme hizmet eyledi
 Ba‘dezân Tapduk gör ona neyledi

Tapduk’a bir gün hâlât el verir
 Şevk ile bulur çû hâlât-u huzur

Yûnus Emre’ye dedi ki söyle kıl
 Sohbetinle bizi mesrûr eyle kıl

Söyle kıl al kıl nasîbin eyle cûş
 Şevk ile hoş hâl olup kıl hurûş

Yûnus’un karnı ürüldü şevk ile
 Gözleri yaşı akar hoş zevk ile

Dîdesinden keşfoldu çün hicâb
 Gördüğünden söyledi ol kâmiyâb

Bilmedi çün bildi lîykin bulmadı
 Hizmet etmeyince onu almadı

**Âmeden Seyyîd Mahmûd Hayrân
 Ber-Şîr Süvâr Şoden Hazret-i
 Hünkâr Ber Senk-i Süvâr Şoden
 Mukâbil Bû Deş**

Nakildir ol kân-ı eltâf-ı kerem
 Hacı Bektâş-ı Velî zü’l-Celâl

Sulucakaraöyük’e edince makarr
 Cümle yerlerde denir ondan haber

Evliyâ âşıkları işitip
 Cân-u dil ol hûb ile cûş edip

Etmeye eri ziyâret geldiler
 Hoş duâ ve himmetini aldılar

106^b

Vardı Akşehir’de bir merd-i azîz
 Key vilâyet ehli ve ehl-i temyîz

Seyyîd Mahmûd Hayrân’dır adı
 Key ulu kuvvetli gürbüz er idi

Hazret-i Hünkâr evsâfin tamâm
 İşitip sabretmez ol hümâm

Hoş müvellâ üç yüz abdal uydurur
 Her iş olmasına vakti koydurur

Aslana binip yılan kamçı eder
 Hazret-i Hünkâr’a azmeder gider

Evliyâyı tâ ziyâret eyleye
 Bulup teşrîf beşâret eyleye

Aliler Sırtı’na çün geldi yakîn
 Gelip bir kimse bildirir hemîn

Akşehir’den Seyyîd Mahmûd nâm-ı azîz
 Varmış bir evliyâ ehl-i temyîz

Aslana binip yılandan tâ ziyân
 Üç yüz abdal ile geldi bu zamân

Aliler Sırtı’na yakın erdiler
 Bu haber aslını böyle verdiler

Hazret-i Hünkâr işitip gör ne eder
 Uru durup meyânın cust eder

Der ol er bindiyse canlıya ker
 Cansıza binip varalım der haber

Ol Kızılca halvetin kurbundadır
 Vardı bir kızıl kaya ol habîr

107^a

Büyüktü ol kaya duvar misâl
 Katına erişti Hünkâr bî-melâl

Sıçrayıp ol kayaya oldu süvâr
 Ol kayaya gör ne eder ol bahtivâr

Ol gele duran erenlerden yana
 Ol revân ûş söyledim sözüm sana

Lîyki ondan geçerek gör neyledi

Önce gidip pîşrevlik eyledi

Dahî ardınca olur taş revân
Şol kanatlı kuş gibi gider ey cân

Seyyîd Mahmûd Aliler Sırtı'na çün
Çıktı baktı ne görür ol zû funûn

Gördü bir er kayaya binmiş gelir
Kimdiğini görünce onu bilir

Etmışiz biz dedi küstahâne kâr
Attı elinden yabana düştü mâr

İndi aslandan eder miskinliğin
Bildî ki Hünkâr ulu erdir yakîn

Gördü Hünkârın ne ettiğini ol azîz
Taşa dur diye işâret etti tîz

Durdu ol taş indi üstünden revân
Yüz sürüyor erdi bunlar da ey cân

Seyyîd Mahmûd yürüdü geldi ileri
Ayağına Hünkâr'ın yüzünü sürer

Geldi arkalarınca ol üç yüz fakîr
Yüz sürerler pâyine olup hakîr

107^b

Ol kaya dibinde iclâs ettiler
Şâd ile sohbet-i hâs ettiler

İki kol olup oturdular hemîn
Düpdürüst yedi gün ol iki güzîn

Kıldılar bir hafta hoş sohbet tamâm
Oldular mesrûr visâle subh şâm

Diledi destûr geri gitmekliğe
Dönüp meskene azmetliğe

Dedi hayrânım yürüdü destûrdur
Ki için dışın senin pürnûrdur

Sana verdik Akşehir'i nân bahâ
Ekmeğin olsun senin sür kıl safâ

Dest pûs edip vedâ' eder gider
Geri Akşehir'e dönüp azmeder

Varıp eyledi onda karâr
Eyledi Hakk emrine ondan intizâr

Karaöyük'te kaldı Hünkâr sa'd ile
Âhire erdi bu söz geldi dile

Nakildir ol kân-ı eltâf-ı kerem
Hacı Bektâş Velî ol muhterem

Kırşehir'de Âhi Evren ile
Oturup sohbet ederler bile

Kırşehir'de ne ki varsa hâss-u âm
Kıldı istikbâl Hünkârı tamâm

Sohbet olur şehir halkı cem' olur
Ulu kişi cümle ol yere gelir

108^a

Bir kazıyye olmuşmuş bir zamân
Pâdişâhtan teftîş etmeye ey cân

Kalecik Kâdısı irsâl eyledi
Şehre gelip gör o kâdı neyledi

Âhi Evren'e konar ol kâdı hem
Zevk u şevk ile olurlar muğtenem

Oturur sohbetinde hem ol kân-ı cûd
Ol müfettiş kâdısı kâmil-i cûd

Hazret-i Hünkâr dedi ki ey azîz
Ne murâda geldiniz bu yere siz

Olmuş dedi bir iş ol işe
Pâdişâh emriyle geldik teftîşe

Hazret-i Hünkâr dedi ey aceb
Teftîş edebilir misiniz dedi hep

Teftîş edebilmesem der kâdı ker
Pâdişâh göndermezdi der haber

Hazret-i Hünkâr dedi ey kân-ı cûd
Edebilirsen iyidir dedi zûd

Bunca vakittir ederiz teftîş biz
Edemeyip kalmışız dil-rîş biz

Bu kelâmın şevki te'sîr eyledi
Kalbine sırrı bunun yer eyledi

Hazret-i Hünkâr hoş kıldı nazar
Ol nazar cânına eyledi eser

Bir iki gün mest oldu gitti hûş
Cezbeyle mest olup kıldı hurûş

108^b

Yine çünkü akli başına gelir
Kadılığî teftîşi hep terk-u terk kılar

Cübbe vü ferâceyi ne var kaba
Terkedip kabûl etti aba

Halifeler kalkıp erkân ettiler
Ne ki lâzım idi yeksân ettiler

Kadı da ne varsa mâl-ı davâr
Satıp mahyâ ederler hep ey yâr

Şehir halkı derilip ekl ettiler
Dağılıp yerli yerine gittiler

Kadılıktan gelip dervîş olan
Ol fakîr miskinlere dil-rîş olan

Ol dahî gitmekliğe destûr diler
Pes havâletiyle destûr verdiler

Kalecik'te evine değin gider
Varınca ol yere gör ki ne eder

Evliyâ zikrini o yerde söyledi
Bir nice kimseyi muhib eyledi

Uydurup ol yere gelirken şehâ
Bir sürü hınzır çocuklu zişt likâ

Yatırken saz içinde gördüler

Üstlerine varıp erdiler

Bir çocuğu ensesini tuttu biri
Çan takıp onu salıverdi geri

Kadılıktan dönüp dervîş olan
Dedi etme böyle işi yâ falan

109^a

Eslemeyip çocuğu salıverir
Ol domuzlar çün onu öyle görür

Çan avazından tez yıkıp kaçtılar
Nice dere nice tepe geçtiler

Durup bir zaman gülüştüler
Gidip ondan geri yola düştüler

Meğer ol vakit Hazret-i Hünkâr geri
Âhi Evren ile ol iki mâh-ı rû

Gölpınar nâm yerde olmuşlardı
Sohbet-i hâs onda kılmışlardı

Çün erenlerin salkını aldılar
Sürüp dosdoğru onda geldiler

Kalkıp bunlara Hünkâr Hazreti
Der canavarlar ne suç etti kat'î

Çan takıp çocuğa salıveresiniz
Onlara böyle belâ er göresiniz

Kaçarken ol çocuğa erişip
Cehdedip çanı alınca duruşup

Etimiz onda terledi hemân
Ol çanı üstlerine etti revân

Geçtiler peymançeye insâf için
Etiler miskinliği ey zû fûnûn

Suçumuz affedip bağışla kıl kerem
Ki Kerîm işitir dâim kerem

Böyle dediler lisân-ı tercümân
Nazara baş koydular ol dem ey cân

109^b

Suçlarından geçip ol azîz
Emredip halifelere dedi tîz

Kadılıktan dönene erkân tamâm
Çar alâmetle hilâfet bil tamâm

Eyleyip kıldılar onu mücâz
Buldu onunla ol erden imtiyâz

Kalecik yerinde vardı bir kişi
Evliyâ hûb ile hoş idi beşi

Adını derlerdi onun Çırak
Görmeye Hünkâr'ı hoş kıldı yerak

Bir yük elma yükletir tez atına
Eyledi niyet gele Hazreti'ne

Kızılırmak'ı geçip gider
Gitmeye Hünkâr'ı ondan azmeder

Gelince Armutluk'a gör neyledi
Konup onda ârâm eyledi

Ne olaydı zedelenmeden bu sîb
Geçti gönlünden bir fikr-i acîb

Ereydi der erin nazarına
Bil ki şimdi kalmayıp yârına

Edip bu fikri yattı uyudu
Gündüz uyumak çün ona huydu

Onda çün yatıp uyudu bir zamân
Uyanınca ne görür kûş et ey cân

Gördü sepetler sîb gitmiş kamu
Gussaya betti vü ne oldu ki diyu

110^a

Kimse mi aldı ki ne oldu ki aceb
Kaybolmasına ne oldu ki sebeb

Pes tehî-dest ere nice varayım

Nazarına ne yüzle ereyim

Yine dönsem mi ki diye fikreder
İş bu resme gönlü içre zikreder

Uykusunu yenemedi yattı yine
Yatayım böylece uykum der kana

Yattığı dem gördü Hünkâr Hazreti'ni
Eyledi i'lâm o remzin hikmetini

Der Çırak'ım geçti gönülden bu fikir
Fikrin içre eyledi bu resme zikir

Zedelenmedin bu sîb erse dediğin
Bundan er lütfeyleyip görse dediğin

Uykudan uyanıp dur uru
Ata tezce binip gel beru

Atına binip oldu revân
Tâ ki Kırşehir'e erişti ey cân

İşitir Hünkâr Âhi Evren ile
Gölpınar üstünde sohbetle bile

Kendi dahî bikâre azmeder
Çalı ere ermeye hûş cezmeder

Gölpınar'a çünkü erişti Çırak
Hoş erenler cem' olmuş ittifâk

Âhi Evren'le Hünkâr Hazreti
Sohbetiyle eylemişler ülfeti

110^b

Ehl-i fakr u ehl-i fütüvvet cem' idi
Ol iki er aradan çün şem' idi

Elmada sepetleriyle durur
Değmemişler hiç Çırak onu görür

Görünce Hünkâr Çırak'ım der ona
Olmasın zahmet dedikti sana

Elmayı getirdin senden ileri
İyi geldin hoş geldin gel beri

Gösterirler yer gelip oturur
Kudret için gör ki niye yitirir

Nâgâh üç dervîş geldi erişir
Yüz urup erenler ile görüşür

Dedi Hünkâr nereden gelişiniz
Horasan'dandır dediler biliniz

Dahî Pîrân-ı Horasan'dan selâm
Getiririz dediler böyle kelâm

Dedi Hünkâr ki ne vakit gittiniz
Beri bizden yakaya azmettiniz

Dediler dün tanlacak gitmiştik
Biraz eğlenmesek yetmiştik

Bu dem imiş pes nasîb erdik şükür
Görmeye müştâk idik gördük şükür

Ol sepetten yedişer elma verir
Başlı başına dönüp buyurur

Der Horasan pîrlere erecek
Onların görklü cemâlini görecek

111^a

Der götürün bizim selâmımızı revân
Yâdigârdık bunları ey cân

Pes vedâ' edip ol üçler gittiler
Dinle Hünkâr'ı ki bunda ne ettiler

Çırac'ı emretti dervîş ettiler
Şol fakîrlerle dil-rîş ettiler

Ne ki fakr erkânı varsa tamâm
İridirler dervîş olur ol hümâm

Pes havâlet alıp geri döner
Gelip menziline geri iner

Olduğu yerde Çırac'ın ey azîz
Bir sipâhi vardı key döndü tîz

Pes Çırac durup iline gelir
Gördüğünden ol ere i'lâm kılar

İşitip mashara alır onu
Ya'nî ki inanmadı gör ol tünü

Başı üzerine yıkılıp medhûş olur
Bir zaman yatıp bî-hoş olur

Aklı başına gelince der Çırac
Vasfını zikreyle onun bî-nifâk

Sûret u şeklinden et bizi habîr
Pes Çırac der vasfın ekâbir bir

Der sipâhi dediğin şekilde er
Gelip boğazımı dedi boğar

Sen misin der bizi inkâr eyleyen
Hakkımızda herze hedyân söyleyen

111^b

Şöyle sıktı boğazımı ölmüşüm
Gidip aklım bî-hûd olmuşum

Pes yarak görüp ondan durdular
Gelip tâ Karaöyük'e erdiler

Gördüler Hünkâr'ımın dîdârını
Arzeder beş leşkerinin varını

Ayağına yüz sürüp öptüler el
Hünkâr'a ma'lûm olur ne olduysa hal

Emreder onu da erkân ettiler
Dervîş vü miskine yeksân ettiler

Ba'dezân ona havâlet verdiler
Geri gelip yerlerine erdiler

Hazret-i Hünkâr'ına bir gün azîz
Kırşehir'e azmetti geri tîz

Âhi Evren ile Şeyh Selman olur
Seyyîd Sâlih dahî hem bile olur

Îsâ-yı Mücerred'i de aldılar

Hazret-i Hünkâr'a karşı geldiler
Seyyîd Sâlih dedi lütfedin bize
Varalım mürüvvet edin derim size

Sohbetimiz onda olsun cem' ile
Âfitâb olsa ne iş var şem' ile

Pes kabûl edip erenler gittiler
Seyyîd Sâlih halvetine yettiler

Şimdi ona Kaya Tekkesi denir
Müştehirdir Kırşehir'de bilinir

112^a

Kırşehir'de o hüve Bektâşhânedir
Kaya Tekkesi bir âsitânedir

Gelip ol dört azîz muhterem
Dört vilâyet ehli dört sâhib-i kerem

Muhterem olup onda hoş oturdular
Hep hicâbı aradan getirdiler

Ol mekân kurbuna bir çay vardı
Çün zülâl olup revân akardı

Lîyki vardı kurbağası bî-kıyâs
Öterdi gece gündüz bî-esâs

Sohbet edip zikrolan erenlerin
Sohbetine verdi işkil onların

Döndü Hünkâr dedi ki avâz ile
Dedi ol kurbağalara nâz ile

Yâhut siz söyleyin biz dinleyelim
Yâhut dinleyin biz de söz söyleyelim

Bir ok atımı aşağı yukarı
Kurbağası oranın mâh rû

Ötmedi ötmez dahî bu deme dek
Er nefesidir sen ona tutma şek

Ol çayın yukarısı aşağısı
Hep kamu ne varsa kurbağası

Öter illâ ötmez ol aralığın
Ötecek vakti gelince ol çağın

Kırşehir'de iş bu iş meşhûrdur
Sen dahî var göresin mezkûrdur

112^b

**Âmeden Kuttâtu't-Tarîk Bâ Nezdi
Hacı Bektâş Nazar Kerden O Râ**

Gel yine bir hûb sohbet kûş et
Hikmet içre aklını medhûş et

Evliyânın zikri pür eşvâk olur
İş bu hâl hâl ehline ilhâk olur

Zîrâ görenler verir ondan nişân
Zikre gelse ehline olur ayân

Gel söze gel söz bilir söz ehlini
Edelim kûş eyle takrîr sen ânı

Germiyan Denizlisi'nde ey azîz
Bir harâmî vardı kılar sitîz

Yollar alıp basardı kervan
Etmişti nice nice türlü kan

Bir gün insâf etti ol merd-i dilîr
Hep günâhımın affolacağını der

Bilseydim tövbe eder etmezdim
Hakk'ı koyup bâtıla gitmezdim

Lîyki buna mürşid-i kâmil gerek
Hüsn ü ahlâk zâtına şâmil gerek

Tâ ki diye tövbem olduğu kabûl
Buyruğun tutup olurum ona kul

Nâz u niyâzı geçer kâmil-i vücûd
Sordu kimdir diye halktan onu zûd

Hacı Bektâş'ı işâret ettiler
Ol işâretten beşâret ettiler

113^a

Kalkıp Denizli'den oldu revân
Tâ ki Karaöyük'e erişti ey cân

Hâlini Hünkâr'a hep i'lâm eder
Fiili kendini nice bednâm eder

Der günâhım affolasın bildim
Ettiğim işleri hep terk kıldım

Dediği dem dedi Hünkâr Hazreti
Görünce eyledi Hünkâr himmeti

Der tarîk âm kenarına eriş
Hûb bostan ekip onda duruş

Olunca yedir gelene gidene
Ver kime olursa deme ad yine

Bir kuru ağaç pâresi durur
Alır onu ol kimseye verir

Diktiğin vakit yere sok bu ağacı
Bunu gözet nice olur sok ucu

Bu kuru ağaç yeşerip çün bite
Deme hâlim ey aceb ne oldu nite

Tövbeni bil ki kabûl etti İlâh
Fiilin olsun ba'dezân ona küvâh

Şükür kılıp dirliğin eyle temîz
İşitip tuttu elinden bana tîz

Çün erip menziline kıldı karâr
Bir ulu yol üstüne durdu ey yâr

Onda yol üstüne bostan eyledi
Çün biter bostan gör ki neyledi

113^b

Gelene gidene yedirdi onu
Şâd oldu yiyenin onda cânı

Bostan diktiği vaktin ağacı
Dikmişti tâ göreydi son ucu

Ol kuru ağaç yeşerir mi yine
Ona göre tedbîr edeydi yine

Ektiği bostanı yedirdi o yıl
Hoş huzur etti geçen abde sebil

Ol ağaç yeşermedi üç yıl geçer
Ümidini kesmedi ol Hakk'tan nâçâr

Yılda bostan ekip çün biter
Olup kavunu karpuzu yeter

Kim gele yoldan geçe iletir ona
Der ki kes ye bunu getirdim sana

Alıp yiyip kırlarlardı duâ
Hakk duâlarını eyledi revâ

Gördü bir gün bir kişi yoldan geçer
Eştirir atı becid sanki kaçır

Bir nice tane kavun karpuz alır
Yürtüp bu kimseye yakın varır

Çağırıp der ona ey yâr-ı azîz
Beri gel lütfeyle iken gitme tîz

Ol dahî becid giderdi durmadan
Koymadı atını tâ yormadan

Sovucak bu yemişi hora geçir
Seferin emrini onda dedi gör

114^a

Der kişi işim becid durur kat'î
Durmam zîrâ buldum fırsata

Nice fırsattır dedi der bulduğun
Neyedir böyle becid yol aldığın

Der köyümüzde olupdur fesâd
Cenk alıp müfsideler oldu ziyâd

Beye bildirmeye onu giderim
İş becidir yemişi ne ederim

Bildi müfsidbaşdır gammâzdır
Hem fesâdıyla kat'î demsâzdır

Der bu ne ede tün be tün öldüreyim
Nicesi ölür sonunda göreyim

Tez yetip atından indirir
Sıkıp canını tenden gönderir

Geri dönüp der ağacı göreyim
Kavrine tâ iş bu sırrın ereyim

Ker kabûl olmazsa tövbem ne edeyim
Varıp geri harâmîlik edeyim

Çün bu niyetle sürüp gelir
Yeşerip bitmiş ol ağacı görür

Tövbisini etti kabûl bildi Hüdâ
Şükredip yüz yere sürdü orada

Döndü Hünkâr'a gelir ol dem hemân
Hâlini külliye eyledi beyân

Emreder Hünkâr dervîş ettiler
Ehl-i fakîre onu dil-rîş ettiler

114^b

Tâc u hırka giydirip erkân ettiler
Himmet edip öyle ihsân ettiler

Pes dönüp meskenine etti karâr
Hakk Teâlâ emrine etti intizâr

Hacı Şemsi derlerdi adına ânın
Hisse al bundan ki şâd ola cânın

Pes Denizli'ye yakın yerde azîz
Nesli dahî vardır onun bilesiniz

Ere erenler murâda erişir
Sir yüzünden mâ'nî dersin pişirir

**Hacı Bektâş Velî Endâhter Bâ Dest-i
Vilâyet Şuben Râ Der Mulûk-i Ferenc**

Nutkunu aç ey andelib-i gülistân

Oldu zeyn gülşende nesrîn-i nesterân

Her şecer bir sâyebândır sebzeden
Sebzeyle eder nisâr dürr-i aden

Karaöyük kurbunda ey yâr-ı azîz
Ki Payamlı nâm vâdi vardı temîz

Hem onun kurbunda bir köy var idi
Adına Kızağılı derlerdi

Ere münkîr onda vardı bir kişi
Koyun eri vü çobanlıktır işi

Ol Payamlı nâm vâdiye müdâm
Seyrede varırdı ol Zeyne'l-Kirâm

Ol dahî her dâim oraya gelecek
Hazret-i Hünkâr'ı onda bulacak

115^a

Alıp istihzâya incitirdi
Herze vü hedyân sözler derdi

Derdi Hünkâr etme eyle yürü dur
Yoksa şerrim dokunur sana yağur

Eslemeyip ederdî öyle iş
Hâliye gör nicesi oldu revîş

Varmıştı onda kutbu'l-ârifin
Hacı Bektâş-ı Velî pâk-i din

Kızağılı'da olan ol münkîr er
Sürüp koyununu onda yiter

Yine ağzını açtı herze söz dedi
Dürrühâttan yine ol yüzüz dedi

Gazâba geldi hemen dem ol azîz
Götürüp dest-i vilâyetle etti tîz

Pes Frengistan dur deryâ kenar
Bir adaya gelip onda iner

Aklını çün cem' etti başına
Oldu pişmân eylediği işine

Gözünü açıp gördü kendini nâgehân
Bir deniz katında dururdu ey cân

Kendinden gayri dahî hiç kimse yok
Key teessüf etti gamnâk oldu çok

Âh edip ağlayıp yaşlar döker
Hâline gâyet tahassirler çeker

Bilmedi ol evliyâ imiş ulu
Nazı makbûldü cihânda bahtlu

115^b

Bî-edeblik ettiğimi çün ona
Eyledi bu resm ile zecri bana

Bu ne iklim bu ne ildir ne diyâr
Yoktur bu gussaya hiç gamkisâr

Böyle diye ağlar oldu revân
Bir kiliseye çıkageldi hemân

Bu varınca çıkageldi bir Keşiş
Görüşür sanki onunla biliş

Der hayân yok sana eyledik işi
Başına kendin getirdin teşvîşi

Evliyâlar kutbudur ol şehr-i yâr
Ol erenler şâhı ol sadr-i kibâr

Nutuk açasın bî-hayâlık edesin
İşte böyle etti ayrık ne edesin

Çare olursa geri ondan olur
Ne edeceğini geri sana ol bilir

Çün işitti bu sözü bildi Keşiş
Bildirir remziyle ona hoş revîş

Düşüp ayağına yüzünü hâk eder
Ağlayıp dîdesini nemnâk eder

Bana himmet et vatanıma varayım
Ehli evlâdımın yüzünü hem göreyim

Dedi yılda bir gelir bunda ol er
Hazret-i Hünkâr Veliyy-u mu'teber

Ol gelince eyle hizmet bunda sen
Halktan oldun ûşde uzlet bunda sen

116^a

Er gelince dilek edeyim ben seni
Ona varıp sağ alınasın cânı

Bir sürü hınzır verir der bunu güt
Bir yıla dek hizmet eyle kıl sükût

Güttü nâçâr alıp ol hınzırı gör
Menzilinden gurbet içredir gör

Gündüz güder gece alır gelir
Yummayıp gözlerini ağlar yakılır

Sabah olunca gezeğine sürer gider
Yıl on iki ay bu resme eder

Yıl tamâm olunca ol pâdişâh
Hazret-i Hünkâr ol Kutb-i İlâh

Onda geldi kıldı istikbâl Keşiş
Şâd olur sanki bahara erdi kış

Oturup bir lahza sohbet ettiler
Hoş muvânesetle ülfet ettiler

Ba'dezân ruhbân hemen durdu uru
Söyledi Hünkâr'a ol dem yüz uru

Ol kişi dilek etti kurtula
Yerine erip geri rahat ola

Hazret-i Hünkâr sözünü etti kabûl
Şimdi der ben tutmam ol yana yol

Mekke'ye varmaklığa kast eyledim
Ka'betullâh'ın tavâfını diledim

Varınca bir kimse göndereyim gele
Onu der maksûd ne vâsıl kıla

116^b

Dedi râhip ey Şâh-ı kutb-i cihân
Ayrılıktan zâr olur bunda cân

Vakit olur ki iştiyâk gâlib olur
Buyruğumuz ıtrına can tâlib olur

Kokunuz sinmiş vaslından şehâ
Gönderin gamdan bula canım rehâ

Kokunuz ondan alıp mesrûr olayım
Hemm-u gamdan siz gelince dûr olayım

Öyle olsun deyip kalktı hemîn
Şol dem erdi Mekke'ye pâk-i din

Pes tavâf edip döndü gider
Karaöyük'e erdi bir gör ki ne eder

Hâl erinden bir kişi orada idi
Var falan yerden şunu getir dedi

Salıver Payamlı'nın deresine
Arkasından melefesini yine

Çıkarıp dedi bunu ruhbâna ilet
Yâdigârımız bizim merdâne ilet

Alıp ol hâl eri oldu revân
Giderken yolda nâgâh şâdümân

Gördü gömlek kir bunu der yuyayım
Pâk edip tertemizce koyayım

Yuyup pâk eyler kurutur
İletip râhibin önünde kor

Bildi râhip melefe Yunmuştur
Nazarına gelip konmuştur

117^a

Der erenler verdiği gibi bunu
Şöyle niçin getirmedi onu

Der yudum kirini oldu tertemiz
Evliyâ teberrüğünü tuttum azîz

Der vilâyet kokusuydu murâd
Ederdik ona şevk ez-diyâd

Yoksa bir maksûd için değildir
İş bu teklîften murâd hod oldur

Ol kişi ol eri götürdü revân
Getirip Payamlı'ya saldı hemân

Kendisini gördü Payamlı'da o
Yayılp köyünde otlar kamu

Hayretle denk olup durur
Kardeşi erişti karşıdan görür

Sür koyunu dedi akşamdır yakın
Ancak erer eve akşamdır koyun

İşitince sözünü ağladı
Yaş yanağına akıp çağladı

Der şimdi bana şimdi ne koyun kaygısı
Al koyunu gidip kes kıl sesi

Kardeşi dedi ki ne oldun söyle kıl
Ağlaman niye takrîr eyle kıl

Mâcerâsını etti külliyen beyân
Kardeşine söyleyip etti ayân

İşitip kardeşi eydur sen deli
Seni bir kimse sanırdım bilgeli

117^b

Sen bugün evden gidip sürdün koyun
Kande oldu sana bu resme oyun

Ben demin de gözlerdim der seni
Dururdun bu aradan bil ânı

Gördü bir remzoldu erden kendine
Bir yolak yolundu sirden kendine

Pes kul etti ere ondan kendisin
İzine toprak eyledi yüzün

Cân-u gönülden ere muhîb olur

Hizmetinde tâ ki ol nice kılar

Cûşa gel can bülbülü fethet zübân
Eyle bir kenz hazâyından ayân

Şöyle der kümmel bunun zikrini latîf
Tut kulağın zikrin etsin bir nahîf

Bir Keşiş vardı hubbu'l-evliyâ
Din tutardı gizliden ol bî-riyâ

Bir kiliseye dahî râhib idi
Zâhir yollarına zâhib idi

Lîyki içinde din tutar bir hâl eri
Hazret-i Hünkâr bilirdi ol eri

Bir zaman içre yeri kıtlık olur
Kılletiyile key kat'î şiddet bulur

Geçti dilden dedi ki Hünkâr aceb
Hâlimizi bilmez mi ki ne sebep

Hâlimizi hiç bizim tükenlemez
Bize gendüm gönderip lütfeylemez

118^a

Hazret-i Hünkâr'a bu ma'lûm olur
Öyle gönlünden geçirdiğini bilir

Emreder bir nice yük gendüm azîz
Yük edip yükletirler onda tîz

Birine emreyledi al git dedi
Şol falanda falan ere ilet dedi

Alıp ondan olur şol dem revân
Kıtlık idi gittiği yerler ayân

Bir diyarda hayli ibrâm ettiler
Sat bize deyip ikdâm ettiler

Akçe vâfir gösterirler çün görür
Biraz ol buğdaydan onlara verir

Ol kadar saman ile tozdan katar
Zikrolan kimseye çünkü yeter

Gördü onu der açar ruhbân imiş
Bir aceb kimse acâyip cân imiş

Değirir Hünkâr selâmını tez ona
Bunları gönderdi er dedi sana

Çekip deyre onu etti kabûl
Yetirir hizmetler eder ona yol

Der zamirinden ne hoş kişi olur
Nice ruhbânlık bunun işi olur

Ne olaydı bu Müslüman olaydı
Gelip İslâm içinde olaydı

Râhip'e ma'lûm olup söyler ona
Gör ki ne remz-u rumûz eyler ona

118^b

Der ki müştâkım Müslüman olmaya
Hoş muvahhid ehl-i imân olmaya

Lîyki korkarım senin gibi olayım
Hâin olup hıyânetlik kılayım

Der hıyânetlik neden kıldım de kıl
Gerçeksen de nişânını söyle kıl

Der falana şol falan yerde sana
Sat deyince satmadın mı sen ona

Bu kadar buğday bu denli akçaya
Alıp salmadın mı bohçaya

Çün işitti dahî söz söylemedi
Onunla hiç nizâ' eylemedi

Pes nasâra cinsi kiliseye gelir
Neyse âdetleri öyle kılar

Çünkü savdı onları durdu uru
Kapıyı begidip girdi içeri

Elini alıp kilise içine girer
Kaldırıp bir taş gör ki ne kılar

Açtı bir kepenk gördü nerdübân
Nerdübândan aşığı indi hemân

Bir kapı oldu ayân açıp girer
Hoş latîf mihrâblı mescid görür

Rahleye mushâf dahî konmuş idi
Bunu görüp şâd olup işitti

Şer‘-i İslâm’dan gelir gördü nişân
Bildi onu ne kişi durur ey cân

119^a

Değdi ruhbân donlarını çıkardı hep
Yürüdü ondan ileri bâ-edep

Hûş fakîrâne giyip hırka vü tâc
Tab‘-u nâzik hem fakîrâne mîzâc

Hoş murâd olduğu miktar namâz
Kılıp okudu vird etti niyâz

Ba‘dezân mushâf alıp okur latîf
Ki onunla şeref buldu şerîf

Hatmedip kıldı duâsını tamâm
Dönüp der ona kûş et ey hümâm

Bizde Bektâş’ın dedi dervîşiyiz
Fakr revîş ki neyse der bilmişiz

Gördü er hoş bizi iş bu hâliyle
Fi‘limizde gördüğün if‘âl ile

İş bu resme geçiririz rüzgâr
Bir geçinmedir geçer leyl u nehâr

Ehl-i İslâm umarız bunda gele
Sırrımız ol vakit âşikâr ola

İlmi yüzünden nice sözler söyledi
Ma‘nî yüzünden latîf şerh eyledi

**Der Beyân-ı Hacı Bektâş-ı Velî
Kerâmet Nemûden Saîd Emre Râ ve
Mürîd Şoden Be Hazret-i Hünkâr**

Gel yine ey tûti-i bâğ-i irem
Şol şekerriz nutkun aç eyle kerem

Kıl bize bir ma‘nî zibây-ı yâd
Gussadan kurtula canlar ola şâd

119^b

Gel ganîmet gör bu zîbâ mevsimi
Çünkü ömrün hemdemîdir mahremi

Suhf-i ma‘nîden nebât aç kandeni kıl
Aç meânî defterini ondan de kıl

Aksaray şehrinde vardı bir ulu
Ehl-i ilim ehl-i fazl u bahtlu

İlmiyle meşhûr olmuştu belîğ
Fazlıyla dillerde mezkûrdu belîğ

Fetvâsı âlemde bulmuştu nüfûd
Âlim-u fâdıl kemâli bî-hudûd

Hizmetinde çâr-sad tâ müsteîd
Her biri taşrada mânend-i muîd

Ders alıp hizmet ederlerdi
Ululayıp izzet ederlerdi

Molla Saâdeddîn idi adı onun
Hayırla mezkûrdu yâdı onun

Ol zamanda Kayseri şehrinde hem
Bir azîz vardı begâyet muhterem

Zühd u takvâ ehli çün sûfi revîş
Ona Saâdeddîn muhib olmuş imiş

Yılda bir kez görmeye gelir ânı
Bir nice gün sohbeta olur ganî

Yine dönüp evine giderdi
Âdet olmuştu müdâm ederdi

Aksaray’dan yine bir gün ol azîz
Yine kast ecli için çıktı tîz

120^a

Tâ o şeyhe buluşup sohbet kıla
Sohbetiyle nefis ülfet kıla

Aksaray'dan çıkıp oldular revân
Cümle danışmendleriyle ey cân

Tuz Köyü'ne gelip attan indiler
Âhi evine gelip kondular

Sadır çayında oturdu Sa'deddîn
Mollalar oturdu ona hep yakîn

Köylü de hep katına cem' oldular
İlm-i teşrîf ile çün cem' oldular

Sohbet oldu sohbet esnâsında söz
Nice türlü gösterir ol söze yüz

Ol cemâatten biri açıp zübân
Molla Sa'deddîn'e der bil kıl ayân

Bu yere düşmüştü der bir kişi
Gösterir türlü aceb türlü işi

Molla Sa'deddîn dedi nice iş
Şöyle onu bilelim zikreyle pîş

Nice envâ'-ı kerâmet ki eyledi
Molla Sa'deddîn'e külli söyledi

Dahî dediği bu Kızılırmak'a akar
Taşınca atlıyı atından yıkar

Adını bilen adını der yürür
Suya batmayıp geçer bu halk görür

Lîyki namaz halktan tenhâ kılar
Köylüye karışmayıp tenhâ kılar

120^b

Hakkına iş bu yerin Mollaları
Çoğu ederler begâyet serseri

Bir kemâl ehli sizin gibi azîz
Hakkı bâtıldan eder ola temyîz

Kande girer ele siz de göresiniz
Siz de dîzâr onlara eresiniz

Söyletip nutkunu alıp bilsen yakîn
Bize hâlinden haber kılsan yakîn

Molla Sa'deddîn dedi dediğin er
Kande olur der makâmı ver haber

Der Sulucakaraöyük'te ol olur
Hırka'da var bir yeri onda gelir

Kâh bu köy kurbunda bir yer vardır
Hem o yer ol kimseye mahdârdır

Molla Sa'deddîn çün kûş etti onu
Nice bunda getiririz der onu

Dedi bir bizden vü bir sizden gerek
Vara onu da'vet ede tizrek

Köylüden bir Molla'dan bir gittiler
Varıp Hünkâr'ı da'vet ettiler

Molla Sa'deddîn azîz-i müştehir
Size selâm gönderdi olun habîr

Mürüvvet edip lütfedip gele
Lütuf ile bizi müşerref kıla

Çün işitir bunların Hünkâr sözünü
Döndürüp dedi bunlara yüzünü

121^a

Hakk uğurum hak ki uğurum haktır
Yok dediğim da'vet hiç yoktur

Yürüyün ûşde biz de onda varırız
Bizi da'vetten murâdını görürüz

Da'veti Hünkâr'a çün edeyim gider
Mollalar bir gözle burada ne eder

Molla Sa'deddîn'e dediler azîz
Sözümüz var diyelim eyle temyîz

Der cüdâlık cem'den bid'at midir

Yâ cemâat cem‘i hem rahmet midir

Der cemâat cem‘i hem rahmettir
Hem cüdâlık cem‘den bid’attir

Mübtedî‘a dedi izzet var mıdır
Kılmaya muhtâr ruhsat var mıdır

Cümlesi pes ittifâk eylediler
Evliyâyâ gör nifâk eylediler

Gelince göstermeyeler ona yer
Etmeyeler ona izzet ol haber

İttifâk edip kamu oturdular
Pes zamirden böyle iş bitirdiler

Gördüler varan kişiler geldiler
Geliyor diye i‘lâm kıldılar

Arkalarınca erdi Hünkâr Hazreti
Gördü bunlar eylemezler izzeti

Perveri aralayıp oturur
Elini şol dem yukarı götürür

121^b

Uzatır elini erer Sa‘deddîn’e
Sokar elini ağzına şol dem yine

Tez çeker bedrini çıkardı çekip
Gözleri yalap yalap ona bakıp

Yitip seki katına getirir
Sa‘deddîn’in gözleri külli görür

Seki katına getirince hemîn
Sıktı yüreğini şöyle yeğîn

Tamdı yürekten yere üç damla kan
Ussu gitti düştü Sa‘deddîn

Kaybolur Hünkâr hemen onda tîz
Mollalar dahî bu yana ey azîz

Saçtılar Molla yüzüne tez külâb
Kalkıp görünce verdi cevâb

Hani dervîş diye eyledi suâl
Sen ne edersin dervîş bu ne melâl

Biraz açtın ağzını oldun revân
Tez seki katına eriştin hemân

Zîrpâ düştün hemen gördük seni
Sana çalışırken ayrık biz ânı

Görmedik hiç ne olduğunu bilmeyiz
Hâlini nedir fikir kılmayız

Molla Sa‘deddîn dedi kûş eyleyiniz
Nicesi oldu diyeyim biliniz

Elini uzattı erdi ağzıma
Soktu elini derûnî mağzıma

122^a

Çekip taşra çıkar bendim çıkar
Söyleyemez dil gözlerim bakar

Yitip seki ucuna erişir
Yüreğim sıkmaya ondan duruşur

Yüreğim sıktı damlar üç damla kan
Gitti ussum düşmüşüm onda bî-cân

Görelim var mı seki elinde hûn
Nazar ettiler seki altına çün

Gördüler üç damla kan tamşî durur
Mollalar mecmû‘ ol kanı görür

Key taaccüb eylediler bu işe
Şâd olur ki kimi düşer teşvîşe

Dedi Sa‘deddîn durun bir görün
Ola ki onu bulasınız yügürün

Mollalar dört yakaya pes gezdiler
Aradılar nereye ki sızdılar

Bulamayıp Mollalar dönüp gelir
Bulmadık deyip i‘lâm kılar

Yatıp ol gece ârâm ettiler
Ertesi durunca gör ne ettiler

Kayseri'ye azmedip sürdüler
Varıp ol şeyh katına erdiler

İllâ ki eylemeyip döndü tîz
Tuz Köyü'ne yine erdi ol azîz

Geri Hünkâr'ı sorup teftîş eder
Kendisini şevkle dil-rîş eder

122^b

Dediler bunda görünüp bugün
Şâd olur bunda yediğin bildi çün

İki kimse gönderirler da'vete
Kaldılar iştirip onu heybete

Molla Sa'deddîn muîde söyledi
Molla'ya tezce muîd yer eyledi

Molla yerinden hemen kalktı revân
Ol muîd yerine oturdu hemân

Hâlini kıldı ya'ni Hünkâr çün gele
Ol yere onu teklîf eyleye

Çün gidenler ettiler da'vet varıp
Molla Sa'deddîn selâmını verip

Gönderip bunları Hünkâr Hazreti
Durdu ol yerden o dem gör hikmeti

Tuz Köyü kavmi ne varsa tamâm
Bir yere cem' oldu mecmû' enâm

Kethüdâsı dedi ki yâ kavim bilin
Şüphesiz siz cümleniz âgâh olun

İş bu dervîş şek etmek erdir
Hakk yoluna mürşid-u rehberdir

Şol geçende geldiğinde gördü göz
Ne etti Molla'ya bu sırta erdi göz

Şimdi de Molla'na ne etti gör işi

Da' vet etmeye verip idi kişi

Geldi varan ol dahî şimdi gelir
Ol gelince key ulu iclâs olur

123^a

Tuzumuz ırakta zahmet çekeriz
Tuz içinden kat'î mihnet çekeriz

Hunca içre her ne pişirirseniz
Her nice ni'met revâ görürseniz

Cümlesi tuzsuz edin koymayın nemek
Lâzım olsun onlara bunu demek

Diyelim tuzumuz ıraktır kat'î
Getirince çekeriz çok zahmeti

Şimdi bu kere nemek bulunmamış
Bu pişen ni'mete nemek konmamış

Ere göz nesne yoktur biliriz
Bu temennâyı biz erden kılarız

Göstere lütfede bir tuz ma'deninin
Öyle idik diyelim biz de çünin

Bu yakadan erdi Hünkâr Hazreti
Molla'yı vehme bıraktı heybeti

Hazret-i Hünkâr'ı çünkü gördüler
Karşılıyıp hizmet edip vardılar

Molla yerine onu teklîf eder
Lâ teklîf oturup teşrîf eder

Tınmayıp oturdu bir zamân
Molla da Hünkâr'ı hoş gördü ayân

Uzamış tırnakları gördü onun
Hem dahî bıyıkları ol serverin

Tırnak uzatmak sübül uzatması
Etmezdi lîyki bunda etmesi

123^b

Molla'ya maksûdu erlik göstere
Öyle görmek zîrâ Molla istere

Der zamirinde bu resm ile zamir
Bir kimse olsa dese buna der

Keselim tırnakları ki söz işit
Şer' emri böyledir sen böyle et

Bu zamir Hünkâr'a hep ma'lûm olur
Molla nice zikrettiyse bilir

Elini uzattı Molla eline
Kes Saîd'im kesebilirsen yine

Mollalara Molla işâret eyledi
Getirin kalemtraş der söyledi

Bir nefis kalemtraş getirdiler
Molla önüne gelip yitirdiler

Ol kalemtraş aldı eline
Neyse diler murâdını kıla

Tuttu bir tırnağa zür etti kat'î
Kesmedi ne denli keskindir yiti

Çakmağı taşa çalar gibi tamâm
Od çıkardı tırnağından ey hümâm

Kesmedi kalemtraş çünkü görür
Getirin mikrâs deyip buyurur

Bir keser mikrâs getirdiler revân
Molla onu eline aldı hemân

Ne kadar eyledi ikdâm kesmeye
Kesmedi bir kılını kıldı tana

124^a

Acze vardı döndü Hünkâr Hazreti
Hâl-i aslımı ona tebyîn eyledi

Kesmeye er vaslasını er gerek
Kuşa uçmaklığa bâl-u per gerek

Çekme zahmet kesmedi kesmez bunlar

Beceremezsin Velî gönlün diler

Döndü der İsmâîl'im getir ânı
Sendeyse ol Çırac mikrâsını

Saîd'e getirip ver kıl berî
Ona sinmiştir erenler tekbîri

Saru İsmâîl Saîd'in önüne
Koydu mikrâsını nazar saldı yine

Şunu der demiş ki mikrâs kesmeye
Bu kesemi bilir onu bir diye

Aldı mikrâs ele Molla Sa'deddîn
Tuttu Hünkâr'ın sübülüne hemîn

Tınmadı Hünkâr itâat gösterir
Ya'nî ki ona murâdını verir

Cehd ederek bir kılını kesti hemân
Lüle tek kan çıkıp oldu revân

Çün Saîd kıldan görür kan aktığın
Görür kıldan böyle kanın çıktığın

Levni tağyîr olup medhûş olur
Vehme varır cân-u dil nâhoş olur

Der Saîd'im yerine koy kıl kılı
Ol kanın tutulması oldu belî

124^b

Pes Saîd ol kılı alıp destine
Koydu ol kestiği kılın üstüne

Akmaz oldu kan tutuldu gördüler
Hayretle vâlih olup durdular

İş bu esnâda taâm geldi ileri
Hep taâma doldu ser cümlesi ru

Çün sunup taâm ağza aldılar
Tuzsuz idiğini tadanlar bildiler

Hazret-i Hünkâr dedi ey kavm aceb
Tuzsuz olmaya taâm neydi sebab

Dediler tuzumuz ıraktan gelir
Tuz getirmek hayli key zahmet olur

İş bu def'a halkta tuz bulunmadı
Kimse tuza varıp gelmedi

Tuz ucundan çekeriz zahmet kat'î
Ere yoktur gizli kılsa mürüvveti

Bize tuz ma'deni gösterseniz
Varsa yakında salıverseniz

Çün işitti bunu ol kutb-i cihân
Hazret-i Hünkâr Veliyy-u müsteân

Hakk'a giden hak uğurum hakkıdır
Ki uğurum haktır bilir Kadîr

Ol makâmda ki beni siz buldunuz
Gelmeye buraya da'vet kıldınız

Vardır onda bilin tuz ma'deni
Ol tepe altı tuzundur medfeni

125^a

Size sizden sonra gelene dahî
Tâ kıyâmet yetsin dedi ey ahî

Bizi sevenlere ola yâdigâr
Bir garâyib tuzu çika âşikâr

Edeler ondan Çırac ola münir
Her yakası ola onun müstenir

Gölgesi olmaya hoş vere ziyâ
Olur her tarafı rû şinâ

Bir tez ayaklısı seğirdip gider
Varıp ol araya gör ki ne eder

Bir kulaç yer kazmadın ma'den bulur
Alıp biraz seğirdip gelir

Döküp ondan ete tez tuz ektiler
Yiyip sonra duâsını ettiler

Otururken Hazret-i Hünkâr hemîn
Kayboldu göremedi Sa'deddîn

Çün yatıp ol gece oldu sabâh
Aksaray'a kıldı Mollalar revâh

Aksaray'a gelip ettiler karâr
Meskeninde mesken eyledi ey yâr

Onda bir müddet temekkün etti çün
Molla Sa'deddîn fâzıl zû funûn

Yine kastetti Karaöyük'e gele
Sohbet-i ülfet erenlerle kıla

Mollalar'ı cem' etti katına
Fikrini zikretti onlar yâdına

125^b

Ol Veli'nin katına der giderim
Ol eri görmekliğe azmederim

Çün danışmendler bunu işittiler
Dinle Molla'ya ne söz ettiler

Onda olmaklık vilâyet-i mümtenî
Evliyâdır dediğin ona bedî

Der bile gidin vü gitmeyin giderim
Görmeye ben ol eri azmederim

Çün Danışmendler bilirler bu işi
Gitmeye râzı olur otuz kişi

Mu'teber nice kitap götürdüler
Yol yerağın neyse bitirdiler

Ya'nî bir baht edip olursa nizâ
Ol kitaplardan bulalar intifâ

Bindi Molla katıra oldu revân
Mollalar önünce gittiler yayân

Giderken bir kişiye erdiler
Hazret-i Hünkâr haberini sordular

Dedi Kırşehir'de bir er vardır

Ol onunla musâhib yâr durur

Onda gelmiş imiş işittim haber
Gitti yoluna edip söz muhtasar

Molla'dan uğurlayın bu Mollalar
Gör nicesi ittifâk etti onlar

Dediler ol mübtedi'ler kimdir
Söylemez Molla'ya san ebkemdir

126^a

Onların biz anarız ya adını
Dile alıp zikrederiz yâdını

Evliyâ deyip düşüp gider
Bilmeyiz varıp onda ne eder

Biri dedi adını anarsam canım
Boş olsun dedi avradım benim

Birisi hem öyle dedi biri de
Öyle dedi cümlesi hep var ede

İttifâk edip bu resme gittiler
Çün mesâ' erdi o yerde yattılar

Kudretiyle ihtilâm oldu kamu
Otuzu dahî bunların ey amu

Su yoktu dest namaz almadılar
Tan namazını tanlacak kılmadılar

Bindirip Molla'yı oldular revân
Erdiler tâ Kızılıрмаğa ey cân

Su katına çünkü bunlar erdiler
Soyunup def'i suya girdiler

Molla gördü külli olmuş ihtilâm
Yunmalı olmuş bunlar cümle tamâm

Tanlayıp indi katırdan ol dahî
Pes muvâfakat mürüvvettir ahî

Soyunup futa tutundular
Bir yere koyarlar donunu kendiler

Katırı bağladı bunlar bir dala
Gitti bunlar gusül ede suya dala

126^b

Gel bu yana ey azîz-i bahtivâr
Gör vilâyet nice eder iş âşikâr

Geri ol gün onda Hünkâr Hazreti
Âhi Evren'le kılarıdı sohbeti

Ol Dnişmendler dedi bizden yana
Yürüdüler kasd kılıp gör sana

Talak'a and içtiler adımızı
Zikre getirmeyeler yâdımızı

Ol bizim heybetli erenler donun
Giyip ol donuyla gözün çünun

Adımızı çağırmayınca verme yol
Sözünü ahî dahî etti kabûl

Tez evden donunu donandı hoş
Cûşu heybetle eyledi huruş

Guslederken Mollalar erdi hemîn
Çevre aldı giysilerini kemîn

Kuyruğu üzerine başını koyup bakar
Ğaş edip görenler bakar

Mollalar bu yana suya girdiler
Gusledip sudan murâdını gördüler

Birisi birine der ki yâ falan
Molla'nın tez gömleğini getir revân

Molla giysin biz dahî giyiniriz
İyi yunduk yine dahî yunarız

Ol sözü ile çıktı Molla der kenar
Görür iki göz sanır külhan yanar

127^a

Bir azîm ifrit bir ner-ejderhâ

Kahramanlar bulmaz elinden rehâ

Giysilerini almış ortaya
Yutar erdiğini koymaz irteye

Başını kuyruğunu üstüne alıp
Şöyle yatır ol aralığa dolup

Molla görüp onu denk olur
Kendini suya atıp sular

Rengi uçmuş gövdesi yaprak misâl
Titreder uğramıştı turfe hâl

Mollalar bunu görüp ne oldun dedi
Niye böyle korkup öldün dedi

Soluyarak aklı geldi başına
Der bana sormayın ki bu teşvîş ne

Bir azîm heybetli evren taşra var
Gözleri külhan demi gibi yanar

Sanasın kümbettir başı azîm
Bir ner-ejderhâ gören olur sakîm

Giysimizi ortaya alıp durur
Kim görürse onu kuvveti kurur

Mollalar çünkü bunu işittiler
Vâlih olup kendilerinden gittiler

Molla Sa‘deddîn fâzıldır azîz
İlmiyle eyledi bunu temyîz

Der buna evren olacak yerdir
Hele gâyet bu acâyip sırdır

127^b

Bir ıssızlıkta gerek evren ola
İl içinde buraya evren gele

Çevre yana köy il iklimdir
Bu bize bir remiz bir tefhîmdir

Ol Danişmend’e dönüp etti suâl
Katırı yutmuş mu evren de ne hâl

Katırı der yutmamış katır durur
Ettiği fikri bu da kuvvet verir

Ben dahî dedi çıkayım göreyim
İş bu sırrın kavrine der ereyim

Molla da sudan yar üstüne çıkar
Göreyim diye ol evrene bakar

Çün nazar saldı görür ol evreni
Çıktığın evrende görürdü ânı

Kaldırıp başını hurûş eyledi
Hıçkırıp avazla cûş eyledi

Gördü Molla evrenin hıçkırıldığını
Kendini attı suya götürüp hemîn

Heybetinden evrenin ürktü katır
Attı suya kendini değdi katır

Ol kitaplar heybesi suya düşer
Bunu görüp Molla’nın aklı şaşar

Geçti sudan öteye sür‘atle tîz
Dedi mollalara mollay-ı azîz

Zann-ı gâlibim budur ki iş bu iş
İş bu evren iş bu darlık bu revîş

128^a

Verelim dedi ki erden remizdir
Hâl-i i‘lâmı gibi gamizdir

Bize çağirtmak dilerler nâmını
Ba‘dezân lütfeyleye in‘âmını

Kurtuluruz bu belâdan şüphesiz
Bunlara çün böyle dedi Molla söz

Nice adın dediler zikredelim
Hep talağa and içtik ne edelim

Dedi şekküm kalmadı hergiz tamâm
Ondan ötürü etti ol zeyne’l-kirâm

Adını çağırды elbette bize
Biliniz tahkîk inanın bu söze

Çağıracaktır adını avazla
İş bu evren tılsımı şeksiz bozula

Pes sudan çıkıp saf durdular
Evrenin çak karşısına erdiler

Çağırır Hünkâr adını hep onun ile
Hünkâr adını çün getirdiler dile

Bakıp evreni görmediler
Hem nişân ondan biri vermediler

Molla dedi gördünüz mü ne oldu hâl
Bildim ol erdendir iş bu fiâl

Giyinin şimdi gidelim ol ere
Yüz sürmeye varalım ol servere

Giyinip cümlesi kuşandılar
Geçtiler suyu da öteye kendiler

128^b

Tuttular katırını Molla biner
Mollalar önce yürüdü serteser

Aliler Sırtı'na erdiler hemîn
Geldi bir şahıs gördüler onda yakîn

Saru İsmâîl'miş erişti tîz
Molla Sa'deddîn ile görüştü tîz

Dedi Hünkâr eyledi size selâm
Dahî hem gönderdiler böyle beyân

Ker bize gelmek dilerse bu zamân
Sözümüzü tutup gelsin hemân

Süratle oğlanın sür'atlana
Oğlunun gönlü gibi sıratlana

Sözümüzü tutarsa hoş geldi garîb
Tutamazsa geri dönsün dedi tîz

Onu deyip Saru İsmâîl gider

Kaldı Sa'deddîn bir gör ki ne eder

Bir futa istedi tez getirdiler
Tez soyundu her ne varsa gördüler

Futayı tutundu ol dem beline
Dediler ki Molla'ya bu hal ne

Der ol erin remzidir işlediğim
Aklım erip iş bu fikir ettiğim

Dedi oğlan dünyâya uryân gelir
Reşvede ekser onun uryân gelir

Farketmez yemesin hem giymesin
Bu denî dondur yâ fâhir demesin

129^a

Sûret-i etfâl gâlib iş budur
Oğlana iş bu umûr dâim hoddur

Gönlü oğlanın kat'î terdir latîf
Gıll-u gıştan hem biridir ey şerîf

Gıll-u gıştan kibr u kinden der arın
Ba'dezân ondan yanıma gel görün

Gâliba öyle demektir bildiğim
Kendi idrâkımda ta'yîn kıldığım

Bunu deyip olurlar revân
Erdiler Tekkekaya'ya ol zamân

Saru İsmâîl dileri yiner gelir
Karşı varırlar Mollalar ta'zîm kılar

Saru İsmâîl dedi Sa'deddîn'e
Gönderir beni erenler der ne

Molla ile remzimiz oldu tamâm
Ol umûr hoş yerine geldi tamâm

Giyinip ondan bize gelsin dedi
Remzimizle amel kılsın dedi

Giyinip Molla oradan da yürür
Halife Molla'ya karşı varır

Alıp a‘zâz ile getirdiler
Hazret-i Hünkâr’a çün yitirdiler

Yürür gelip sürer yüz pâyine
Şükreder düştü Molla katı pâyine

Neyse remzimiz oldu tamâm
Gösterirler yer oturur ol hümâm

129^b

Sohbet oldu tâ erdi vakt-i namâz
Vakit oldu kılalar Hakk’a niyâz

Hazret-i Hünkâr’a Molla söyledi
Vakit erdiğini i‘lâm eyledi

Der namaz vaktidir abdest alalım
Durup öğle namazını kılalım

Dedi Hünkâr Molla’ya merd-i dilir
Dest-i namazımız bizim sınımadı der

Lîyki sen alsan dürüsttür dest-i namâz
Vakti durur kılalar Hakk’a niyâz

Molla dedi Mollaların birine
Su getirin ibrikle der yine

Tez seğirdip birisi su getirir
Molla alıp dest-i namaza oturur

İçine koyduğu dem su gördü kan
Deneyip fikre batar durdu hemân

Avucuna nedir döküp kaldığın
Ver haber bize yine ne olduğun

Dedi Hünkâr döktüğüm avucuna su
Su değil kandır gördünüz işte bu

Bununla olmaya abdest revâ
Bilmem ne etti buna ol bî-nevâ

Birine dahî dedi ki gel beri
Tertemiz su getir kıl al beri

Ol dahî varıp sudan alır
Doldurup ibriği Molla’ya gelir

130^a

Molla gördü kan olmuş ol dahî
Birine dahî buyurdu ey ahî

O dahî getirdi ki su kan olur
Bu işe Molla kat’î hayran olur

Saru İsmâîl’e Hünkâr Hazreti
Dedi edip Saîd’e himmeti

İbriğimi getir Saîd abdest ala
Geçmeden vakti namazını kıla

Dest-i namaz alıp vuzû‘ kıldı tamâm
Lâ teklîf geçti der cây-i imâm

Etmek istersin imâmeti Saîd
İktidâ eyleyelim biz öyle et

Hakk’a giden hak uğurum hakkıdır
Uğurum haktır hakikat ol habîr

Mülke geldim görmedim kimse ebed
Er önüne geçe dedi bir ehad

Ere dedi ol imâmet eyleye
Buyruk etmedi yâhut söz söyleye

Ne ola der et ker ede bilirsek
Kıl imâmet ker kıla bilirsek

Sünneti kılıp ikâmet ettiler
Geçti Molla öne niyet ettiler

Keşfoldu Molla ayninden hicâb
Ka‘be’ye dek gördü ne var şeyh-u şâb

Gördü Hünkâr karşıda dolu durur
Rütbeti fazlı kat’î olur durur

130^b

Sağa baktı tâ be garb gördü ayân
Her ne varsa cümlesini gördü hemân

Sola baktı tâ be meşrik her ne var
Cümle mahlûkât oldu âşikâr

Yukarı baktı gördü tâ arşa dek
Aşağı baktı gördü tâ ferşe dek

Gördü Hünkâr cemîinde dopdolu
Kıldı vâlih keşf ile ol bahtlu

Üç ya yedi gün durdu der kıyâm
Çün yedi gün geçti vü oldu tamâm

Söyledi Hünkâr yedi günden beri
Nice bir bu resm ile durursun uru

Bir rüku‘da Saîd’im in dedi
Ûşde gördük hal nedir ta’yîn dedi

Yüzü koyup secdeye indi revân
Yattı kırk gün onda lâ ya‘kıl hemân

Çün ifâkat bulup uru durur
Cübbe vü ferâcenin terkini urur

Emreder Hünkâr erkân ettiler
Dervîş edip ehl-i fakra kattılar

Mollalar Molla’yı böyle görecek
İş bu sırrın kavrine der erecek

Kimisi dervîşlik etti ihtiyâr
Kimisi dahî varır gider ey yâr

Kaldı Hünkâr hizmetinde o azîz
Hizmet edip eyleye işini temîz

131^a

Ba‘dezân sen gör ki Molla Sa‘deddîn
Nice kıldı diyeyim ol merd-i din

On sekiz yıl kaldı onda ol er
Hizmetinde ol azîz-u bahtivâr

Vardı Karaöyük’ün bir mescidi
Böyledir kümmel bize böyle dedi

Zikre gelen mescidin önünde tîz
Bir büyük kara kaya vardı azîz

Ol kaya üstüne Hünkâr Hazreti
Eyleyip ârâm kılardı rahatı

Bir nehâr göğe bulut ağmıştı
Hem biraz yağmur dahî yağmıştı

Savulup yağmur güneş kılmış tulû‘
Gör nicesi emrolur onda vukû‘

Çıktı Hünkâr ol kaya üstüne zûd
Niyet etti ki kıla onda rükûd

Gördü Molla’yı ol arada durur
Emreder ona işit ne buyurur

Dedi çık kıl iş bu mescid üstüne
Yuğulakıl tamlak ya‘nî mescidi ey cân

Çıktı Molla mescid üstüne revân
Yuğulaya ya‘nî mescidi ey cân

Kalbine şeytan düştü bir hayâl
Ol hayalden ona erişti melâl

Nice türlü erliğini görmüşken
Nice türlü hâlete ermişken

131^b

Döndü der ben bir mükemmel kâmilim
Müştehir fazl ıssı ben bir fâzılıım

Bu fakîr geldi beni kul eyledi
Her ne olduysa bana ol eyledi

Kurtulup kolayıma gidemem
Dilediğim nesneyi edemem

Üstüne bırakayım bu yağuyu
Eylesin yağü onun başını kat’î

Ben koyup kolayıma gideyim
Yegrek oldu dedi öyle edeyim

Yağuyu Hünkâr üzerine bırakır

Yuğu üstüne erer Hünkâr gör

Anıp Allâh adını el uzatır
Yuğuya erişti eli gözedir

Yuğusu alıp eliyle yere koyar
Kaldırır başını yukarı bakar

Der senin sinin ziyâret olmasın
Toprağın dahî kefâret olmasın

Düpdürüst yetmiş kere der seni
Yumuşam rahmet suyuyla bil ânı

Arasından düşünüyü haber-i siyâh
Çıkaramadım dedi ol kıl âgâh

Var murâdın üzere ol git kıl dedi
Maksûdun her neyse et kıl dedi

Sordular Molla'yı tez gitti Saîd
Susadı'ya erdi gör ne etti Saîd

132^a

Key pişman oldu ettiği işe
Ol bedîhi bed-fiâl-u cümbüşe

Bir ıssız yerde bir ayak üstüne
Durdu şöyle peymançe kastına

Durdu kırk gün orada peymançeye
Kimse demez ona durursun niye

Hünkâr'a karşı koyup göğsünde el
Durdu peymançeye onda bî-cidâl

Kırk birinci gün görür nice kişi
Sürüp eşeklerini gitmek işi

Varıp erişti şol dem bunlara
Sordu gancar gidersiz onlara

Dediler biz Karaöyük'e gideriz
Yol sakımayız gidersen ne ederiz

Bunlara and verdi dedi işitin
Ben dediğim gibi dersiniz iş edin

Merkebiniz zenbine düyemi
Bağlayıp alıp gidiniz der kemi

Öyle kılıp alıp gittiler
Karaöyük'e erdi gör ki ne ettiler

Saru İsmâîl'i görenler erer
Molla'nın nice geldiğini derler haber

Saru İsmâîl işitip yügürür
Tekkekaya katına değin varır

Sakalın merkep zenbinden halâs
Eyledi lütfeyleyip ol merd-i hâs

132^b

Saru İsmâîl ayağına yüzünü
Sürdü Molla söyledi yine sözünü

Bir mürüvvet eyle lütfeyle şehâ
İş bu darlıktan bizi kıl rehâ

Saru İsmâîl işitip gör nedir
Tut sözümü ol bu işten sen habîr

Donla sen Kızılca halvet önüne
Yat yüzü yukarı olup yine

Donla Hünkâr çıka basa üstüne
Kimdir diye sorarsa sana

Seni ol vaktin ere bildirelim
Ne buyurur er hakkında görelim

Öyle kıldı Molla Sa' deddîn hemân
Eyledi ne ede işâret hem cünân

İttifâk ol donla Hünkâr Hazreti
Taşra çıkmaktı dâim âdeti

Taşra çıktığında basar yüzüne
Deyip sordu bu kimdir özüne

Saru İsmâîl dedi Saîd kulun
Bendeniz Molla Saîd'dir bilin

Şol bizim Saîd mi dedi ol Velî
Saru İsmâîl dedi odur belî

Dediler Molla'ya hoş oldun kabûl
Dedi bizim sana Hünkâr bilmiş ol

Çün sabah oldu kılındı namâz
Ettiler erkân duâ ile niyâz

133^a

Emreder Hünkâr Saîd durdu gelir
Gözle buyruk ona Hünkâr ne kılar

Der Saîd'im Susadı'da bir çile
Peymançede çıkardın der hele

Üç çilede bunda çıkarmak gerek
Kabulliyet hâneye ermek gerek

Ola afv hatâ ki senden ol günâh
Çek su içre peymançe ol âgâh

Emreder Hünkâr leğence aldılar
Meydân ortasına onu geldiler

Su koyup leğenceye erdiydiler
Şu su içre soyunup girdiydiler

Soyunup girdi Saîd leğenceye
Gör bu sırrı inceden ne inceye

Emreder Hünkâr üstünü örttüler
Kaldı kırk gün onda gör ki ne ettiler

Kırk birinci günde Hünkâr gör ne eder
Kaldırırlar örtüsünü emreder

Hiç Saîd'den görmedi bakan eser
Tâ ki kaldılar görenler serteser

Emretti Hünkâr geri örtüsün
Perdedâra dedi Hünkâr örtesin

Örtüsünü örttü geçer kırk gün tamâm
Kırk birinci gün eder emir ol hümâm

Örtüsünü kaldırıp ettiler nazar

Şöyle olmuş san tıfildir süt emer

133^b

Yine emreyledi Hünkâr örttüler
Kırk gün değin katından gittiler

Kırk birinci gün olunca gör ne eder
Açtılar örtüyü Hünkâr emreder

Bayağı gibi yine olmuş Saîd
Öyle alıp şöyle bil gayr-i baîd

Evliyâ sırrında âciz halk-ı kevn
Evliyâ'ya kimse vermez reng-i levn

Her libâsta evliyâ gizlidir
Görecek bilir şu ki gözlüdür

Bilenedir her suâl her cevâb
Bilmeyene olur itâb

Emreder Hünkâr leğenceden çıkar
Dürr-u meknûn ten dilinden nutuk akar

Ba'dezân hâlât ona hoş el verir
Keşif setrinden nice sırlar görür

Söyledi zibâ nefes dîvan olur
Zikreder nereyi ki seyrân kılar

Hazret-i Hünkâr *Makâlât*'ın tamâm
Türkiye tercüme etti ol hümâm

Bunun üstüne çok geçti bir zamân
Diyeyim nice oldu kûş eyle ey cân

Yine bir gün dahî Hünkâr Hazreti
Tekkekaya'nın katında sohbeti

Kılarken halifeler cem' olup
Er aralarında hem çün şem' olup

134^a

Er müşâhedesine olup ganî
Cümlesi hoş hâl şâd edip cânî

Zuhur vakti hem yakın gelmişti
Vaktin evveli henüz olmuştu

Geçti gönlünden Saîd'in böyle söz
Her namaz vaktinde der Hünkâr'ımız

Kaybolur hiç bilmem kanca varır
Oldu ma'lûm ere gör ne buyurur

Ayağını ayağım üstüne koy kıl
Yum iki gözünü sözümü fehim kıl

İki destini verdi Hünkâr destine
Koydu dûpâyımı ayağı üstüne

Yumdu gözlerini çünkü dedi aç
Açtı gözlerini giderip inziâç

Mekketullâh'ta görür özlerini
Şükredip sürdürü yere yüzlerini

Gördü halk öğle namazı sünnetini
Kıladurur bağlamışlar niyetini

Halk arasında durup Hünkâr ile
Kıldılar öğle namazını bile

Çün tamâm oldu namaz Hünkâr hemîn
Oldu kayıp ol arada ol pâk-i din

Kıldı onda Ka'betullâh'ta Saîd
Kaderdir ona yâhut eyyâm-ı îd

Asra dek ol yerde eyledi karâr
Gördüğünden özü Hünkâr eder

134^b

Kılıp asrı hemen gaybet eder
Kaldı Saîd Mekke'de gör ki ne eder

Fikrederdi ki geri Hünkâr gele
Yapışa eteğine gide bile

Erince kez vakt-i şâm Hünkâr gelir
Mekke'de akşam namazını kılar

Yapışayım derken Hünkâr geri

Gaybet eder oradan ol mâh rû

Ol namaz kılanlara döndü Saîd
Müşkülü var onlara tandı Saîd

Şol benim yanımda namaz kılanı
Hiç bilir misiniz deyiniz bize ânı

Dahî bunda gördüğünüz var mıdır
Saîd'e döndü bunlar haber verir

Dediler her vakit bu er bunda gelir
Vakit olunca yetişip kılar

Kılınca vakti hemen gördün gider
Bilmeyiz kandan gelir kande gider

Mâ hasal kırk gün Saîd onda kalır
Kırk birinci gün yine Hünkâr gelir

Namazı kılınca berk tuttu eri
Medet eyle bana al bile geri

Dahî senden ayrılışım yoktur
Koyma gurbette bilişim yoktur

Der elini ver verdi elini destine
Pâyini hem koydu pâyi üstüne

135^a

Yum dedi yumdu Saîd çün dîdesin
Şâdıktan hiç bilmez nîdesin

Aç dedi çünkü Saîd açtı gözünü
Gördü Tekkekaya'dadır kendi özünü

Halifeler otururlar çevre hep
Görüp bunu dedi zehî acep

Kırk gün oldu Mekke'de ben kalmışam
Ka'betullâh'ta müşerref olmuşam

Kırk günün beş vaktini dahî tamâm
Onda kıları olurdu ol hümâm

Bu dedi bayağı meclistir hemîn
Key taaccüb eyledi görüp çünîn

Der halifeden birine hâlini
Sergüzeştin neyse ahvâlini

İşitip dedi düşünde mi bu iş
Hâsıl oldu sana bu resme revîş

Elini verdin Hünkâr eline
Pâyî üstüne koydun pâyini yine

Yum dedi gözünü yumduk bir zamân
Açtı nice kez gözünü açtık hemân

Gelip ûşde oturduk yerine
Deli olmuş der ne söyler görüne

Bildi remzini ferâgat eyledi
Bildi Hünkâr kendiyle neyledi

İ'tikâdın ba' dezân etti dürüst
Olmadı hizmette ondan girüst

135^b

Yine bir gün ol azîz-u bahtivâr
Gör Saîd ne sırrı kıldı âşikâr

Bir nefes geldi sözünü gördüler
Mahlasının kavrine çün erdiler

Mahlasında böyle zikir olmuştu
Gör nicesi mahlasını kılmıştı

*Yine bir ün işittim hüdâyiler ününden
Soru hesap yokmuş âşıkların cânından*

*Tanrı hazır er hazır deyip duran âşıklar
Dalcımadın geçtiler siyâset meydânından*

*Adım Saîd değilken cümle müşkül hâl iken
Bir âyet okumuşam Hünkârımın esrârından*

Pes o vakit Hünkâr nazarında tamâm
Üçyüz altmış halife ey nîk-i nâm

Cem' olmuştu katında Hünkâr'ın
Hizmetini ihtiyâr etmiş erin

Olup iclâs otururken kamu
Kılarken şevkle tecellî rû

Saru İsmâîl çıkıp tuta varak
Urup getirdi gör ey merd-i hak

Koydu Hünkâr önüne birini hemîn
Molla Saîd önüne koydu azîzin

Peymançe yerine geçip durur
Onu Hünkâr çün bakıp öyle görür

İsmâîl'im dedi Hünkâr söyle kıl
Dile gel gönlündekini zikreyle kıl

136^a

Nutuk açıp dedi bu nev' ile kelâm
Sözüm iş budur dedi ol nîk-u nâm

Molla Saîd zikretti bir nefes
Mahlasında dedi bu nev' ile pes

Ezelindendir nasîbin bildi çün
Niye kılarıdî cidâl ol zû fûnûn

Saru İsmâîl sözünü Sa' deddîn
İşitince uru durdu hemîn

Peymançeye geçip yüzünü sürer
Nutuk açıp dedi böyle haber

Der ben öyle istemem Hünkârımın
Erliği neden bilineydi ânın

Ker benim sebebimle bunca iş
Etti izhâr gördü onu yâd biliş

Ey nice türlü kerâmetler aceb
Olmaya izhâr ben olmuşum sebeb

Tâ ki Hünkârlığı Hünkâr'ın yakîn
Bildi âlemde ne ki var ehl-i din

Söylene zikre gele ol menkabât
Halk bile onu ne zâttır ne sıfât

Çün dedi bu resme nutuk açıp beyân

Dedi Hünkâr Hazreti kutb-i cihân

Der Saîd hoş zikir takrîr eyledi
Hoş müvecceh dedi ne ki söyledi

Yüz yere koyup gitti Saîd
Postuna varıp cülus etti Saîd

136^b

Yine bir gün ol Veliyy-u girdigâr
Hacı Bektâş-ı Velî ol namdâr

Otururdu Molla Sa‘deddîn dahî
Kavşurup el dururdu ey ahî

İki merkep kovalardı birbirin
Birisi birine ardılmış yekin

Der Saîd üstündeki misin de kıl
Yâhut altındaki misin zikir kıl

Diye üstündekiyim verdi cevâb
İşitip Hünkâr sözünü kıldı itâb

Kurusun tohumun dedi Saîd senin
Da‘vin istikbârdır becid senin

İhtiyâr hiç eylemezsin meskenet
Dilemezsen olamazsın miskin sıfat

Ne var altındakiyim desen ne ola
Bâri verici de olurdu hele

Er murâd bahşidir bahîl olmaz hiç er
Kande cömert varsa onda hüner

Kim kerîm ıssı kerîmdir dâimâ
Dû cihânda muhteremdir dâimâ

Düştü pâyine işitince Saîd
Lütfet öyle deme ey günü îd

Ok atıldı dedi Hünkâr çare yok
Emre tâyi‘ ol deme bu vâre yok

Er katında aklını dermek gerek
Olmadı iş ileri görmek gerek

137^a

Son pişmanlıkta etmez kimse sûd
Nefsin oğlanlarıdır eyle cûd

Her nefis ki kala senden yâdigâr
Onu oğlun yerine bil dedi var

Bir gün otururken Molla Saîd
Dedi Hünkâr Saîd’im sözümü işit

Verdik ekmek dedi sana İçel’i
Dem yom oynat var ona der ol Velî

Kalkıp Molla Saîd oldu revân
Erişeceğiz ol il içre hemân

Eyledi süknâ tutup onda karâr
Emr-i Hakk erince kıldı intizâr

Dem yom oynatıp temkîn eyledi
Yol içinde kattini nûn eyledi

Âhiru’l-emr rihlet etti ol azîz
Meskeni kaldı nice yıllar ıssız

Kılmadı kimse ziyâretgâh ânı
Geldi nice dediyse ol şâh ânı

Karaman oğlanlarının birine
Kendini bildirdi girip seyrine

Etiler ihyâ mezarımı ba‘dezân
Şimdi meşhûrdur mezarı bu zamân

Hacı Bektâş-ı Velî Velâyet Nemûden Saru İsmâîl

Aç yine gel bir meânî suhfunu
Kûş et nice kez duyasin lütfunu

137^b

Şöyledir nakil şehâ kûş et beyân
Bir gün oturmuşken ol kutb-i cihân

Nâgehân ikindi vakti çün olur

Saru İsmâîl'e bir kimse gelir

Arafat Dağı'nda ulu ateş yanar
Çevre alıp nice kimsene çonar

Bilmedik dervîş midir ya nice kez
Çün işitti Saru İsmâîl pes

Durup Hünkâr'a ol derhal gelir
Kûş ettiği sözü i'lâm kılar

Dedi gerçeksın erenlerdir ol er
Buraya gelmekten bizi görmek diler

Ol erenler çün kadem renc kıldılar
Bizi görmekliğe buraya geldiler

Lâzım oldu biz de onda varırız
Onların görklü cemâlini görürüz

Böyle deyip hemân dem kalktı tîz
Saru İsmâîl uydurdu azîz

Yola düşüp oldular revân
Ol erenlere yetiştiler hemân

Buluşup görüştüler nefis
Birbirine oturup oldu enîs

Üç dün u gün onda sohbet ettiler
Ayrılp yerlerine gittiler

Saru İsmâîl bile Hünkâr ile
Karaöyük'e geldi ikisi bile

138^a

Saru İsmâîl dediler azîz
Varmadınız geri döndünüz mü tîz

Nicesi dönmek dedi ol hümâm
Üç gün oldu ol erenlerle tamâm

Sohbet eyledik begâyet müntehâ
Ol deme olur mu âlemde bahâ

Sohbet eyledi erenler dinledik
Şâd olup çok nesne ondan anladık

Nice üç gün siz ikindin gittiniz
İnmedin gün ûşte yine yittiniz

Saru İsmâîl işitip tanladı
İş bu işten çok maânî anladı

Bildi ki bu remiz bir sırdır nihân
Remzi bunun ehline olur ayân

Der Beyân-ı Mevlûd Hızır Lâle Bâ Nefs Hacı Bektâş-ı Velî

Gel kıl ey ferhunde-i feth-u likâ
Arzet bir hoş maânîden likâ

Aç maânî defterinden bir varak
Bize ver kıl ol maânîden sebak

Zikretti bize kümmel hoş beyân
Hazret-i Hünkâr ol kutb-i cihân

Edince Fâtıma evinde karâr
Buldu mülk içinde nâm-ı iştihâr

Evliyâ muhibleri kûş edip
Kendilerine sevgisini iş edip

138^b

Her yakadan eri görmeye geldiler
Erliğini çünkü erin bildiler

Bir cemâat çok Kalender geldiler
Evliyânın pâyine yüz sürdüler

Emreder Hünkâr Saru İsmâîl'e
Fâtıma'ya var dedi yemek dile

Tâ ki perver sofrâ ola bunlara
Tez getir taâm yesinler onlara

Fâtıma Ana ki evvel zikrolur
Oldu ma'lûm nice kez zikre gelir

Maldârdı atasından dahî
Kalmıştı mâl-u esbâb ey sahî

Gelene gidene yedirmişti
Ol cihet hep âhire ermişti

Arkasında vardı bir pîrehen
Ondan artık yoktu kûş et zemen

Erince Fâtıma'ya dedi hemîn
Hazret-i Hünkâr buyurdu çünîn

Bu gelen dervîşlere çek kıl somât
Yiyip tâ ki bulalar inbisât

Gördü tennûr içre derhal oturur
Çıkarırlar gömleğini atar götürür

İsmâîl'im sat bunu ver ni'mete
Hakk bereket vere inşâallâh ki yine

Saru İsmâîl'i gör ki neyledi
Onu ki lâzım idi hep eyledi

139^a

Çün yenir hûn çekilip onda taâm
Hamdi Hakk'a eylediler ihtitâm

Çün duâ olup sofrâ götürülür
Her ne ki erkân varsa hep olur

Bir dahî erkân vardı ol zamân
Gelse bu resmile zevvârdan kesân

Erişirdi Fâtıma Ana onlara
Hoşgeldin derdi bu gelenlere

Yine Hünkâr gönderir İsmâîl'i
De bana öyle buyurdu ol Velî

Gelip bunlara ikrâm eylesin
Hoşgeldiniz deyip söylesin

Gelip Fâtıma'ya dedi ânı
Dedi Fâtıma görürsün ûş beni

Saru İsmâîl gelir Hünkâr'a tîz
Öyle bildirdi gelip ol azîz

Dönüp Hünkâr sağına el sunar

Bir dolu bohça alıp döner

Verip İsmâîl'e dedi ilet
Bunda ne var dahî artık menzilet

Ana vü evlâdına versem gerek
Âlem içre muhterem görsem gerek

Bunu giyip kuşanıp gele
Bu gelen dervîşlere ikrâm kıla

Götürüp bohçayı İsmâîl gider
Bohçayı koyup sözünü i'lâm eder

139^b

Söyleyip işine gider hemân
Fâtıma çıktı tennûrdan ol zamân

Öne aldı bohçayı açıp görür
Misk-u anber kokusu karşı vurur

Türlü donlar hoş giysiler nefis
Kimseye olmuş değil ol don enîs

Fâtıma pes giydi ol hûb donları
Ol garîb mergûb mahbûb donları

Sürüp erdi cemâat hâneye
Kalktı onlar etti ikrâm Ana'ya

Fâtıma der onlara hoş geldiniz
Lütfedip mürüvvet kıldınız

Sürdü Hünkâr'ın hemen öptü elini
Ter nefis nutk ile pûr etti dilini

Dedi Hünkâr Fâtıma'ya gel beri
Eteğini açıp bu dem gel ileri

Serpti seccâdeyi Hünkâr çün ey yâr
Oldu altında bir genç âşikâr

Bir nice üç ol altından hemân
Eteğine koydu ol zeyn-i zamân

Fâtıma'ya der bunu harcet hele
Tüketince bunu geri gele

İş bu seccâdenin altından bu zer
Eksik olmaz bilesin dedi haber

Pes onunla bağladı tertip düzen
Her düzenden eyledi tezyîn-u zen

140^a

Olup altınoluk aktık sana
Yiyedur hergiz dirîğ etme âna

Önüne yığma ki sonuna kalan
Hisse senindir bil onu sen inan

Aldı altını vü hem pend-u nazar
Ol nazardan buldu günde bahtı fer

İllâ ki oğlu kızı olmazdı
Ona dek hiç oğul kız gelmezdi

Ola ki ere diye erden nasip
Ümîdini kesmezdi öyle deyip

Bir leğence içre Hünkâr dest-i namaz
Ederken burnu tomurdu biraz

Dedi Hünkâr bu kanı eyle tabâh
Ayakaltına dökülmektir günâh

Bir ayak değmez yere dökün bunu
Fâtıma çün işitir görür onu

Alıp leğenceyi tenhâ varır
Fikri içre ol bunu câiz görür

Kim o kanı da hemen nûş eyleye
Nûş edeyim der bunda neyleye

Nûş etti geldi Hünkâr katına
Ma'lûm oldu iş bu da Hazreti'ne

İlettiğin kanı da içtin mi dedi
O hicâbdan dahî geçtin mi dedi

Dökmeye ondan iyi yer bulmadım
Nûş ettim hiç tereddüt kılmadım

140^b

İşitince Hazret-i Hünkâr sözünü
Dedi Fâtıma'ya döndürüp yüzünü

Ol murâdı ki bizden ederdin taleb
Vakit erişti sana verdik zan sebab

Gele üç oğlanımız senden dedi
Nesli zürriyeti olan ondan dedi

İsmimizle adayalar adını
İyisini berk ede bünyâdını

Yaşayan yetmiş yaşı halkın gele
Yedi yaşarına onun ikrâm kıla

Dolsa ker âlem meşakkatle belâ
Görmeyeler hiç onlar renc vü inâ

Nice günde sonra erer ol nefes
Erdi hayzın kabulde bir nefes

Pes olur Fâtıma'nın hamli zuhûr
Müddetle vaz' etti hamli gör

Gelip Hünkâr'a i'lâm ettiler
İşitip Hünkâr gör ki ne ettiler

Kâsım'ın atasıdır der ol habîb
Adı dahî hem onun olsun habîb

Ben gidince oturacak yerime
Ol durur evlâdıyla der heme

Gelip Fâtıma'ya söylediler
Nicesi söyledi Hünkâr dediler

Fâtıma işitip şâdân olur
Kalbinin virânı âbâdân olur

141^a

Bunun üstüne geçecek bir zamân
Fâtıma'nın hamli oldu aşikâr

Vad' edince Fâtıma gördüler
Gelip Hünkâr'a deyiverdiler

Adını Mahmûd verdiler onun
Üstüne geçtiği için biraz vakit bunun

Yine gör Fâtıma oldu hâmile
Müddet erdi hefte vü eyyâm ile

Bir veled vaz' etti hûb-u nâzenîn
Dediler İsmâîl'e onu hemîn

Geldi İsmâîl elini kavşurur
Hünkâr'ın karşısına tınmaz durur

Dedi Hünkâr İsmâîl'im söyle kıl
Dildekini gel dile takrîr eyle kıl

Dedi İsmâîl hâlin ne olduğun
Fâtıma'dan yine oğlan geldiğün

Kardeşim Hızır dedi bunda idi
Bu haberi ol dahî öyle dedi

Hacı Bektâş-ı Velî ol nîk-i nâm
Kendi kendine dedi böyle kelâm

Dedi Hızır Lâlem gelmiş durur
Yurdum oğlu hem dedi olmuş durur

Dedi İsmâîl Fâtıma'ya bunu
İşitip şâd oldu Fâtıma onu

Doğdu üçüncüsü çün gördüler
Emreder adını Mahmûd verdiler

141^b

Nefesi geç gel er oldu ol azîz
Çok yaşamadı geçti geri tîz

Kaldı Hızır Lâle ile Habîb
Yurt oğlu bunlar oldu gör nasîb

Büyüyünce Habîb gör neyledi
Hazret-i Hünkâr hemen emreyledi

Bir ulu yerden bulun kız verelim
Habîbi eğlemeyip everelim

Ol diyârda müştehir bir kimsenin
Görüp beğendiler kızını onun

Ol diyâr a'yanlarından nice kes
Ver yer dünürlüğe ol emre pes

Varacak bunlar ol er karşı gelir
Birbirine izzet vü ikrâm kılar

Getirip bunları attan indirir
İzzet ile hoş evine gönderir

Yiyip içip oldu çün hamd u senâ
Söz açıp nutuk ondan ettiler yine

Niye geldiklerini i'lâm ettiler
Neysel teblîğ peygâm ettiler

Dedi ol kimesne ki hoş geldiniz
Kimdiğimizi bizim hod bildiniz

Bir adınız dahî dervîş bellidir
Kimse demez dervîşe ki mallıdır

Çok dileriz malı bilsin dedi
Râzî ise ileri gelsin dedi

142^a

Hacı Bektâş'a gelip bildirdiler
Her ne ki dediyse deyiverdiler

İşitir çün bunu Bektâş-ı Velî
Açıp doladı uzattı eli

Dolu bir hemyân ile arı zeheb
Gönderir hemyânı bile onu hep

Alınca hemyânı gör ki neyledi
Her ne dedilerse öyle eyledi

Akd-u nikâh vü düğün hep ettiler
Gelin edip alıp gittiler

Doğan oğlana Kâsım verdiler ad
Bunlar oldu şeyh nice yıllar ziyâd

İhtiyâr onda onlar hatmoldular

Nesli kalmadı muayyen bildiler

Kaldı Hızır Lâle'nin nesli bu dem
Bu muayyendir değildir muktetem

**Der Beyân-ı Hacı Bektâş Velî Mürderâ
Zinde Kerden Bâ Çeşm-i Velâyet**

Nutka gel ey tûtiy-i bâğ-i cinân
Şol şeker-i güftârın aç depret lisân

Hoş maânîden beyân eyle garîb
Dilküşâ ola begâyet ol acîb

Yine bir gün Hacı Bektâş-ı Velî
Samsam öyüğüne geldi ol Velî

Çıkıp öyükte tenhâ oturur
Kudreti gör ki ne hikmet yitirir

142^b

Bir Tatar düşmeli bir ulu kişi
Meskeni ondaydı gör kıl işi

Bunun oğluyla bir yoksul erin
Oynarken oğlu biri ne etti görün

Nâgehân ikisi çekiştiler
Yumrukla durup dövüştiler

Ol fakîr oğlu alıp bir taş ile
Attı katı kuvvet-u key unf ile

Taş dokundu oğlana düştü revân
Şol sâat içinde oğlan verdi cân

Öldüren oğlan kaçardı yukarı
Varıp Hünkâr'a urdu yere rû

Gerçek erdir çıktı elimden hatâ
Himmat et kurtar beni eyle atâ

Çöküp Hünkâr yanında oturur
Beni öldürmek dilerler dedi gör

Bu yana kan ıssıları yügürdüler
Zâr-u feryâd ederek erdiler

Dediler Hünkâr'a ey kân-ı kerem
Ey vilâyetle azîz-i muhterem

Oğlum öldürdü bunu öldürürüm
Bana ne ettiğini buna bildiririm

Dedi Hünkâr ol ölen ma'sûm kanı
Yürü varın getirin dedi ânı

Ol ölen ma'sûmu tez getirdiler
Nazarına Hünkâr'ın yitirdiler

143^a

Aldı ol ma'sûmu Hünkâr koynuna
Pes vilâyetin bak şimdi oyununa

El getirip eyledi duâ
Ol duâ oldu ol kademde revâ

El yüze sildiği gibi ey azîz
Kepeneği eteğini açtı tîz

Hoş hayat bulmuş o dem oturur
Yanına ol oğlanın sürüp varır

Görüşüp oynamaya gittiler
Bu kalan halk gördü dahî ne ettiler

Elini öpüp ayağına düştüler
Pes Tatar ol vakit hep and içtiler

Kim ki Hünkâr'ın göre cemâatin
Vere onlara seğirdip hemîn

Böyle olsun diye ettiler kasem
Yürüdüler bir zaman âdâbı hem

Yine hoş et bir dahî Hünkâr'dan
Ol vilâyet menbaı esrârdan

Malya'da iki ganî kişi vardı
İkisi dahî kat'î maldârı

Her birinin vardı bir oğlanı
Muhterem görürdü her biri ânı

İkisi bir yere geldi bî-nifâk
Av avlamaya kıldı ittifâk

Av avlarken azıştılar
Herze vü hedyâna hadden geçtiler

143^b

Çekti kılıç birbirini öldürür
Pes yolak yolundu bu da yol durur

Öldüren kaçtı gider illerine
Düştü halkın iş bu sözü dillerine

Atasına iletcek ölüsün
Ağlayıp tuttu oğlunun yasın

Tez sürüp Kayseri Beyi'ne varır
Her ne hal olduysa haber verir

Kol getirip öldüreni tutturur
Kayseri'ye getirip hapis ettirir

Kayseri Beyi'ne mahbûs atası
Varıp dedi ona bu nefesi

Ol deme on at on bin sîm u zer
Vereyim kıl suçundan der güzer

Diyetini kan ıssında vereyim
Kapı baca hizmetini göreyim

Kan ıssı der diyeti kan almam
Kanlıma malıyla râz olmam

Her ne ki ol verdi ben de vereyim
Dahî ne dersen hep onu göreyim

Gel benim kanlımı tek eyle kısâs
Boğazından gözüme karşıdır ahî

Yiyecek yerdir çün Bey onu görür
İş bu resme bunlara haber verir

Pâdişâha dedi salalım kişi
Pâdişâh ne derse edelim işi

144^a

Böyle deyip Bey giderler emreder
Yerli yerine bunlar dahî gider

Çün varır mahbûs atası yerine
Halkını derdi ki tâ tân-u tana

Ara yerden dedi ona bir azîz
Er bilir eri ey ashâbı temyîz

Dedi şunda bunda varma dur uru
Ebeceme var önünde yüz uru

Ebecem dedikleri Hünkâr idi
Ol ad ile Hünkâr'a iş'âr idi

Hâlini i'lâm edince sen ona
Vardır Kayseri'ye görsana

Şek etme oğlunu eyler halâs
Ki vilâyetle bulup ihtisâs

İşitip koyununa oldu revân
Dört yüz koç dört boynuzlu hemân

Çıkarıp sürdürür ol demde tîz
Karaöyük'e erişecek ey azîz

Geldi Hünkâr'ın elini öptü ol
Geçip karşısına kavşurdu kol

Tekkekaya'da o dem Hünkâr meğer
Oturuptu eyleyip onda karâr

Tekkekaya'da o dem gelir avaz
Keşfetti ol kaya görünce râz

Ey kişi der hâlini arzeyle kıl
Maksûdun neyse ere söyle kıl

144^b

Ol dahî hâlini dedi her ne var
Maksûdu neyse etti âşikâr

Hakk'a giden hak uğurum hakkıdır
Ki uğurum haktır bilir Kadîr

Dahî hiç kimse maksûd isteyip
Reddetmiş değilim var git deyip

Yürü şehre doğru sen git kıl dedi
Şâr katına varıp yit kıl dedi

Ben de ardından senin yetişirim
Seninle ol beye bile vereyim

Ol kişi de oldu yoluna revân
Kayseri kurbuna erişti ayân

Gördü Hünkâr oturur yol yanına
Ne kat'î eğlendiniz dedi yine

Kayseri şehrine çün erdi haber
Hacı Bektâş'a el-Horasânî erer

Şeyh Bostancı Culâbi hâss-u âm
Karşı geldi Kayseri halkı tamâm

Elini öpüp ziyâret ettiler
Kimi önce kimi ertece gittiler

Şeyh Bostancı Culâbi'nin azîz
Erdiler yâ ehl-i fazl ehl-i temyîz

Meskenine konup oturdular
Ne ki erkân varsa yitirdiler

Penç şenbi günüydü ol meğer
Zuhru kat'î hem eripti der haber

145^a

Dedi geldin bir işe bitirelim
Durup şehrin beyine varalım

Pes ehîbbâdan nice ehl-i kerem
Beye vardılar bile kılıp kerem

Hazret-i Hünkâr buluştu bey ile
Hâli takrîr edip geldi dile

Ol olan mahbûsu dilek eyledi
Ol muhibler cümle beye söyledi

Ki vilâyet ehlidir bu azîz

Ululardandır key ashâb-ı temyîz

Sözünü sımak bunun olmaz revâ
Zîrâ bunda vardır geç kıl duâ

Hazret-i Hünkâr ol günde meğer
Giyerdi bir zümâyet-i beşer

Bey dedi ker şol zümâyeti bana
Verirse bey dahî onu ona

Çıkarıp hapisten ona bağışlayam
Her ne ki dilerse onu işleyem

Hazret-i Hünkâr kutb-i evliyâ
Kûş edince sözünü bî-riyâ

Hakk'a giden hak uğurum hakkıdır
Ki uğurum haktır bilir habîr

Başı yok gövdeye der başımdakin
Vermem onu ona bilsin yakîn

Kayseri Beyi işitince bunu
Yok mudur der gövdemin başı kanı

145^b

Dedi Hünkâr yarın öğleyin geleler
Gövdenin başını senin alalar

İşitince bey bu resm ile haber
Mühlet olsun yarın öğleyin eğer

Ker zarar gelmezse dedi bana
İş edeyim sana gören kala tanâ

Kalktı Hünkâr oradan oldu revân
Erdi Bostancı makâmına hemân

Etiler ârâm ol gün ol gece
Oldu hoş sohbet ne diyeyim ki nice

Çün sabah oldu kıldı namâz
Eylediler hoş duâ ile niyâz

Cum'anın tâ ki salâsını verdiler
Dest-i namaz edip yerağın gördüler

Bu kadar muhib mürîdle tamâm
Hazret-i Hünkâr ol Zeyne'l-Kerem

Girdiler garbî kapıdan mescide
Ettiler cum'a namazını edâ

Bey dahî şark kapısından hemîn
Câmiye girdi işit ey pâk-i din

Bir yanında girdi Hünkâr Hazreti
Bile ehîbbâ ile cem'iyeti

Bir yanında bey dahî namaz kılar
Kılınca bey namazı taşra gelir

Çıktılar atına bindi ol zamân
Oldu meydandan yana ol dem revân

146^a

Bir münâdî gönderir şehir içine
Der kığır şehir içre varıp yine

Tez getirsin bir yük odun her kişi
Döküp meydâna bitirsin işini

Ol salûsu dedi oda yakalım
Kizbi belirdi hakkından çikalım

Öyleydi kavlimiz onun ile
Cum'a kılındı zuhur geçti hele

Gönderir bir kulunu Hünkâr'a er
Meydana ol salûsu tutup getir

Dönüp kul dahî cum'a'ya gelir
Dur diye Hünkâr'a key ibrâm kılar

Dedi Hünkâr beyini var gör hele
Sürüp ba'dezân ondan gele

Kul dedi şimdi katından gelirim
Beyimin buyruğunu elbet kılarım

Der ehîbbâ var nefes eyle kabûl
Yoksa uğrarsın belâya bilmiş ol

Kul dahî geri dönüp çıktı gider
Gel işit kıl Kayseri Beyi ne eder

Bey de meydan kapısına erişir
Kırk mülebbes Bey yiğit geldi görür

Beyi görüp alay bağladılar
Bu ola bey deyip çağladılar

Birisi geldi ileri dedi tîz
İş bu şehrin beyi siz misiniz

146^b

Bey dedi benim murâdını söyle kıl
Maksûdun neyse i'lâm eyle kıl

Ol soran kişi başından bir berât
Hükm ü şâhîdir nazar eyle ukât

Bey dahî alıp nazar etti ona
Lerze düştü gövdesine gör sana

Ol biti sunan dedi ey bey kişi
Okudun hükmü vü bildin der işi

Sen mutî' misin bu emre ver haber
Değilsen emre tâyi' de eğer

Bey dedi bir lafızla tâyi' venin
Sanma şâh emrine ben mâni' venin

Dedi buyruk seni çün buluruz
Başını senin o demde alırız

Öyle deyip kılıç çekti revân
Çaldı boynunu düşer başı hemân

Cidâsıyla başı aldı hemîn
Türvesi içre onu saldı hemîn

Girmeyip şehre dönüp gittiler
Konya'dan yana geri azmettiler

Erdi meydan kapısına çünkü kul
Beyine ne hâl gelmiş gördü kul

Saraya gelip i'lâm eyledi

Bey'e ne hâl uğradığını söyledi

Pes şivân efgân edip geldiler
Oradan Bey'i götürüp aldılar

147^a

Şehir halkı gördüler bu hâleti
Korkup erden eylediler dehşeti

Şehirde eder nefes er dediler
Vermezseniz onu ker dediler

Darb-ı zindanı açıp çıkardılar
Getirip Hünkâr'a onu verdiler

Himmetini almaya şehirli ûstüler
Elini öpüp ayağına düştüler

Alıp hayır duâ vü himmetini
Gördüler erin çün böyle heybetini

Atası oğlunu görüp mesrûr olur
Kalbinin virânesi ma'mûr olur

Kayseri'den dönüp gittiler
Karaöyük'e geri gelip yittiler

Kaldı Karaöyük'te ol kutb-i cihân
Hazret-i Hünkâr Veliyy-u müsteân

Alıp oğlan evine ol kez erer
Hoş huzuruyla kılar varıp karâr

**Rehâ Kerden Hazret-i Hünkâr
Keşt-i Bân Ez-Garîk-i Bahr**

Ey sehergâh bülbülü fethet zübân
Aç maânî defterini zikret beyân

Nağme-i uşşâktan hoş saz eyle kıl
Şevk u zevk ile ser ağâz eyle kıl

Rüzgâr hemminde âzâd eyle kıl
Müstemi'ler cânını şâd eyle kıl

147^b

Şöyle der kümmel beyân dilküşâ
Hazret-i Hünkâr ol ferh-u likâ

Bir gün oturmuştu ol kân-ı kerem
Ol veliyullâh azîz-i muhterem

Hulefâlar cümle cem' olmuştu
Şevk verir Hünkâr çün şem' olmuştu

Sertraşa hoş işâret eyledi
Mûyumuz indir deyip söyledi

Mûyunu ulattı ol dem sertraş
Tığa sav verdi ede tâ ki traş

Başının nısfını traş edince kez
Sertraşa dedi dönüp bu kez

Sertraş dahî traştan çekti el
Neyledi gör ol Veliyy-u hoş fiâl

Baş murâkabeye çekti ol azîz
Ol veliyullâh ol sâhib-i temyîz

Kaldırınca başını ol kân-ı kerem
Ol veliyullâh vücûd-u muhterem

Emreder başını kıldılar traş
Fârîğ oldu çün traştan sertraş

Ol halifeler ki erin yârânıdır
Evliyâlar ünsi onların cânıdır

Dediler Hünkâr'a ki ey kân-ı cûd
Ey muazzez muhterem kâmil-i vücûd

İş bu remizden bir işâret vardır
Bendelere hoş beşâret vardır

148^a

Ol ne durur eyle kıl bize beyân
Keşfedip onu bize eyle ayân

Hazret-i Hünkâr kutb-i evliyâ
Pîşuvây-ı atkiyâ u asfiyâ

Karadeniz içre dedi bir gemi
Düştü havfa halkı onun der hemi

Rum erenleri diye çağırıldılar
Ver medet bize diye kığırıldılar

Eyledik varıp o şiddetten halâs
Dedi bu resm ile ol hâsu'l-havâs

Beşyüz altın eylediler bize nezr
Geliserdur eylemezler bize kadr

Deyince bu resme Hünkâr Hazreti
Şâd ile eylediler selveti

Dediler ver kıl nişân onda bize
Kalmaya tâ şüphemiz iş bu söze

Silkti yegini hemen ol pâdişâh
Kavline olmaya çün tâ ki küvâh

Düştü üç mâhiye yakından ber-zemîn
Ol kerâmet ma'deni ol pâk-i din

Bu kaziiye aslını zikredeyim
Tut kulak aslını onun diyeyim

Bir bezirgân deştte yâr-ı azîz
Gemiye girdi sînâba geçe tîz

Deniz ortasına erince ey yâr
Key muhâlif esti ol dem rüzgâr

148^b

İş bu mehleki gözüyle görüp
Çağırır Rum erlerine yüz urup

Beşyüz altın nezrim olsun dedi hâs
Eyleyiniz bizi bu mehlekten halâs

Erişir Hünkâr gemi kurtarır
Çün bezirgân gözüyle onu görür

Nedir adın dedi ey gerçek er
Bildirin kendinizi verin haber

Der adım Hünkâr Hacı Bektâş'tır

Hızır İlyâs bil bana yoldâştır

Deyip böyle hemen dem kaybolur
İşitip ismini bezirgân bilir

Görünce ol bezirgân bu işi
Giderir cân-u gönülden teşvîşi

Çıkınca rahtın ısmarladı
Bir inandığı yere ısmarladı

Aldı bir at beşyüz altınla bile
Binip ata o dem düştü yola

Lîyki ferâmuş etti Bektâş adını
Fikir içre kıldı kıl Hünkâr yâdını

Yürüdüğü yerde kime ki erer
Kimdir Hünkâr deyip bunu sorar

Ol zamanda Molla Hünkâr Konya'da
Adanırdı Hünkâr adın ey dede

Hünkâr adını sorduğundan ol tamâm
Molla Hünkâr sandı cümle hâss-u âm

149^a

Onu salık verdi bu halk Konya'da
Varsa oldur dediler dünyâda

Sorup Konya'ya geldi gör işi
Onu salık verdi zîra her kişi

Bir yere konup çün ârâm eyledi
Yatıp ol gece gör ki neyledi

Olunca sabah gör kıl onun oyununa
Koydu beşyüz altın ol dem koynuna

Molla Hünkâr üstüne çünkü girer
İstediği kez değil onu görür

Öpmedi elinde varıp ileri
Endiyip karşısına durdu uru

Molla Hünkâr'a bu iş ma'lûm olur
Aslı ile hâlini külli bilir

İstediğin eyle ki ben değilim
Söyleyeyim yalan diyem mi ben olayım

Hacı Bektâş kardeşimdir ol kişi
Eyledi sana o resm ile işi

Sulucakaraöyük olur meskeni
Onda var kıl tâ ki göresin onu

Çün işitir ol sözü dönüp gider
Binip ata Karaöyük'e azmeder

Yetişince Karaöyük'e ol azîz
Hazret-i Hünkâr'a ma'lûm oldu tîz

Saru İsmâîl'e dedi uru dur
Geldi bir muhibbimiz var onu gör

149^b

İşitip onu Saru İsmâîl
Gözleyip dört yanına tuttu sebil

Gördü ki atıyla bir kimse gelir
Ona karşı varıp ikrâm kılar

Er ziyâretine gelen bahtlu
Siz misiniz edin bana der ol ulu

Dedi benim ol hakîr-i derd u mend
Ki erin sevgisidir boynuma bend

Saru İsmâîl önünce gittiler
Tâ ki Hünkâr nazarına yittiler

Karşıdan göreceğiz bildi hemîn
Sürdü yüzünü karşısında ber zemîn

Yügürüp gelip elini öptü tîz
Ayağına sürdü yüzünü ol azîz

Çıkarıp keseyle beşyüz altını
Nazarına koydu Hünkâr'ın ânı

Evliyâdan aldı hoş hayr-u duâ
Ol duâ oldu ol demde revâ

Sordular hâlini hep zikreyledi
Sergüzeştini cemî' söyledi

Der falan ayda falan gün içre hem
Erişip kıldı medet ol muhterem

Başının nısfı traş olmuştu
Yarı mûyu başının kalmıştı

Geldi girdaptan gemim kıldı halâs
Lütfederdi bana ol hâssa'l-havâs

150^a

İş bu sırrın kavrine çün erdiler
Pes hisâb eyleyip gördüler

Tâbıku'n-na'l geldi ol târihe rast
Erdir ol bildiler merd-i hodest

Evliyâda çoktur işler acîb
Evliyâdan iste maksûdunu edîb

Bir nice gün durup ârâm eyledi
Er murâdını ona in'âm eyledi

Alıp erin duâ u himmetini
Gitmeye eyledi ondan niyetini

Azmedip gitti ondan yoluna
Erin erliği garaz bu biline

**Rehâ Kerden Hazret-i Hünkâr
Keştibân u Reften Enderûn Deryâ ve
Bâz Âmeden**

Ey seher gûyendesi şirin haber
Çün dem'-i Îsâ verir nutkunu eser

Nutka gel kılma tahammül iş bu dem
Lâzım oldu sana dahî ehem

Derbeyân kümmel bu resme dilküşâ
Hoş beyândır tut kulak key müntehâ

Bir reîs vardı işletir gemi
Deniz idi gece gündüz hem demi

Kara Reîs derlerdi adına
Âferin derlerdi üstâdına

Yükletir bir vakit gemi buğday ile
Öte geceye giderlerdi bile

150^b

Rüzgâr verdik de el azmettiler
Karadeniz'e girip gittiler

Erince ortasına bahrın hemîn
Rüzgâr esti muhâlif hem çünîn

Gark olmaya kamu oldu garîb
Böyle fikreyledi içinde dîb

Dökeler denizde buğdayı ne var
Yeynicek yürüye gemi ey yâr

İş bu fikreylediler çünkü tîz
Onda bir abdal peydâ oldu nîz

Reîs'in yanında eyledi kuûd
Reîs'e nutuk açıp söyledi zûd

Dedi fikrin nedir zikreyle kıl
Nicesi tedbîr edersin söyle kıl

Gördü reîs böyle şiddetteyken
Çıktı bir abdal denizden nâgehân

Oturup yanında hâlinden sorar
Bildi himmet vardır yetiştî er

Öptü elini ayağını ol abdalın
Hâlimizden der bizim âgâh olun

İş bu şiddetten bizi eyle halâs
Ey velîler yâdigârı merd-i hâs

Dedi abdal reîsim gam yeme kıl
Uğrarız bir belâyâ deme kıl

Size beni evliyâ gönderdi bil
Sözümü tut her ne dersem onu kıl

151^a

Der reîs şimdi sözünü söyle kıl
Er ne buyurduysa i'lâm eyle kıl

Dedi abdal buğdayı cümle müdâm
Dökeler bunda bulunca ihtitâm

Ere iletayim ben seni buluşasın
Hem pahasın buğdayını alasın

Çün işitti abdalın sözünü reîs
Öğdü işi er olur çünkü enîs

Döktüler ol buğdayı onda kamu
Yine abdal reîs'e döndürdü rû

Der reîs'im gel beni erenlere
Hakk yoluna doğrulup varanlara

İletayim deyip elini aldı ele
Gitti deryâyâ ikisi de bile

Çünkü deryânın dibine erdiler
Bir müzeyyen yapılı köşk gördüler

Bir yüce köşktür müretteb yapısı
Hem iki kanatlı yüce kapısı

Taşrasında havlisi var ki ulu
Havli içre olmuş ol buğday dolu

Ol gemi buğdayı çeç olmuş durur
Tanladı çünkü bu resm ile görür

Reîs ile girdi abdal içeri
Suffada oturur iki mâh-ı rû

Köşk içi şöyle makâm key şerîf
Hoş füsûs kâr-i münakkaştır latîf

151^b

İki ulu suffa vardır key yüce
Vasfını onun diyemem nice

Döşenip suffada rengin bisât
Ki gören bulur nişât-u inbisât

Suffa sadrında iki er oturur
Ki gören onları aklını yitirir

Yüzleri nûr-i güneş gibi ziyâ
Olmuş onda köşk içi rûşinâ

Çünkü abdal köşk içine girer
Onlara karşı yüzünü yere urur

Dedi abdal emrinizi bitirmişem
Hem reîs'i ûş bilâ getirmişem

Çün reîs gördü bu resme âleti
Görüp dehşete vardı key kat'î

Gördü ol erenleri çünkü reîs
Ol makâm-ı zibâ şerîf u key nefîs

Hoş tahiyât eyleyip verdi selâm
Nutuk açıp ondan dedi böyle kelâm

Bir fakîre himmeti yoldaş edin
Hem hayır duâyı dahî iş edin

Ol iki erin birisi söyledi
İş bu lafızla beyânını eyledi

Himmeti erden sen o vakit aldın dedi
Yetişip buraya geldin dedi

Dahî abdala dedi tez dur uru
Buğdayının semenini al gel beri

152^a

Bir kapıdan içeri abdal girer
Çıktı eylemeyip abdalı görür

Eline almış gelir bir hemyânı
Altınla doluydu gör ânı

Ki nice buğdayı pahasınca idi
Al bilince sana desturur dedi

Kaldırıp baş dedi izzetle reîs
Ey kerâmet ıssıları kurb-ı enîs

Size kim derler adınızı bildirin

Nerede isteyelim haber verin

Ol iki erden biri nutka gelir
Sorduğundan çünkü ol vâkîf olur

Der adım Hünkâr Hacı Bektâş'tır
Ehl-i haller râzına râzdâştır

Sulucakaraöyük olur meskenim
Kırşehir mülkündedir kûş et cânım

Malya derler ol yerin bir adına
Ereriz düşmanların feryâdına

İstersek bizi onda bulasın
Hem dahî vardır nasîbin alasın

Bu azîz bil Hızır Peygamber'dir
Mu'cizât ehli ulu serverdir

Dedi destûr yürü işine git
Cümbüşün her neyse var onu et

Abdala edip işâret dedi hem
Gemisine ilet bunu dedi bu dem

152^b

Reîs'in abdal alır elini
Gemisine çıkarır derhal ânı

Kaybolur abdal gider kârine
Geldik şimdi biz reîs ahbârine

Çün gemide gördü reîs kendisin
Şükredip yere sürerdi yüzün

Dumanı Rum'dan yakaya döndürür
Yelken açıp suyu Rum'a gönderir

Çün gemi Rum'dan yana oldu revân
Kudretle Samsun'a erdi hemân

Her nesi varsa hep ısmarladı
Bir inandığı yere ısmarladı

Bir at alıp hemyânı aldı bile
Bindi ata vü mervân oldu yola

Karaöyük'e çün yakın erişti ol
Geldiğini bildi ol sâhib-i kabûl

Saru İsmâîl'e ol dem buyurur
Bir muhib erdi diye haber verir

Al nazara dedi getir varıp
Tez tut iş bu emri bitir erip

Saru İsmâîl çıktı taşraya
Gördü bir kimse gelirdi ol köye

Er nazarına gelen der siz misiniz
O da dedi belî ol bende biziz

Önüne düşüp getirdi Hünkâr'a
Ol vilâyet âfitâb-ı envâra

153^a

Görünce reîs Hünkâr'ı bilir
Tez seğirdimiyle hemân dem gelir

Elini öpüp sürdü yüzünü pâyine
Koydu hemyânında nazarda yine

Oldu teslim ettiler dervîş ânı
Etiler dervîşlere dil-rîş ânı

Kara Abdal verdiler adını ânın
Zikrederler öyle bil yâdını ânın

Gitmedi hizmette eyledi karâr
Hizmet-i merdânı kıldı ihtiyâr

Şimdi meşhûr Kara Abdal olur
Hoş vilâyet ehli sâhib-i hâldir

.....
.....⁵⁹
.....

⁵⁹ Başlık Boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Der beyân-ı Hacı Bektaş Veli Besten Miyân-ı Osman Tâc Pûûsiden Es Dest-i û..." şeklinde geçmektedir. s. 342.

Zikre gel ey bülbül-i ter dâsitân
Meclise eyle nefesten der-şân

Çâk edip girîbân-ı cûşa gel
Dal meânî bahrine hurûşa gel

Çıkarıp hûb cevâhir kıl nisâr
Pes demidir eyleme dahî karâr

Zikrini kümmel bu resme söyledi
Bu meânînin beyânını eyledi

Çün Oğuz cem'iyeti tefrîk olur
Pes Kazanhâna beyândır han olur

Âl-i Selçuk'tan Selim Şâh nâm er
Fâris iline şâh oldu serteser

153^b

Ulu leşker cem' etti ba'dezân
Rum'a kastetti Selîm Şâh-ı cihân

Kayseri'de Kayser ile hoş duruş
Eylediler bir ulu cenk-u uruş

Kıssası çok görelim maksûdumuz
Ahzedelim bu beyândan sözüümüz

Kayseri sıyıp şârı fetheyledi
Oğlu Kılıçarslan'ı gör neyledi

Pes Selîm Şâh göçünce yerine hem
Kılıçarslan geçti bil ey muhterem

Kılıçarslan göçünce ey bahtiyâr
Oldu şâh Sultân Alâeddîn ey yâr

Kılıçarslan oğlu Keyhüsrev odur
Müştehirdir iş bu sözler bellidir

Saruhan u Aydın u Hamit u Germiyân
Menteşe Karesi kocacık ey cân

Pâdişâh'ın hep bunları beklerdi
Her biri leşker başı baş eriydi

Her birine koştı Sultân çok çeri

Her biri fethetti vardığı yeri

Her biri fethettiği yerde durup
Bey olup oturdu esbâbını görüp

Bilecik Yarhisar İznik hemîn
Bursa kaldı fetholunmadı yakîn

Bir gün ol Sultân Alâeddîn Pâdişâh
Kılıçarslan oğlu Keyhüsrev Şâh

154^a

Diledi ki Bursa'yı dahî ala
Ehl-i İslâm'a onu da yurt kıla

Pes Kulu Han oğluna adam salar
Ma'lûm eder ona bu resme haber

Bursa'yı fethetmeye der giderim
Ûş gazâ emrine der kastederim

Tatar'ını zapteyle talân etmesin
Hiç kimseye ziyân değirmesin

Zîrâ ki Tatar dahî bî-had idi
Hem resm dürüsttür bî-adedi

Azıcık ederci bunlara yağılık
Kâh kâh ederci isyân dağılık

Pes Kulu Han oğluna erince haber
Pâdişâh'a verirdi ol de er

Hâşâ lillâh dedi şâhın mülküne
Yatlılık edeyim gitsin silkine

Pes gazâ niyetine ol Pâdişâh
Azmetti devrişip bunca sipâh

Erişince tâ ki Sultanönü'ne
Kış erişti onda kışladı yine

Kışlayıp vakt-i sefer olunca
Yürümeye öteye az kalınca

Erdi feryatçı Tatar ahdi sıdı
Çaptır mülkü kâret eyledi dedi

Bu haberi işitince Pâdişâh
Kılıçarslan oğlu Keyhüsrev şâh

154^b

Hep vezîrin Bey'lerin cem' eyledi
Tanışıp bunlara hâli söyledi

Dedi ma'lûmdur size ki bunda ben
Bursa'yı fethetmeye geldim hemen

Ûş Tatar ahdi sımış çapmış diyâr
Sarpkarîmdir bilirsiniz bu Tatar

Dönmezsem ben eğer dedi hemîn
Çapırmadık Tatar koymaz herkes zemîn

Kâfirin key ulu ağzıdır bu yer
Kuvvet ıssı bize gerek bir dilir

Tâ ki bu sancağı ona veririz
Kâfire ol karşı dura görürüz

Sâhip ile Karatay'dır vezîr
Pâdişâh'a râyi edici şîr

Dediler ey pâdişâh-ı kâmiyâb
Destûrunla söyleyelim bir cevâb

Pâdişâh destûr der söyleyiniz
Neyse ehl-i mahalli eyleyiniz

Kayıbey oğlanlarından üç dilir
Cenk içinde her biri bir nere şîr

Üçü dahî onların kardeşidir
Üçü de birbirine râzdaştır

Aydoğmuş olup en ulusu
Artık olur bil ulunun ulusu

Ertuğrul olup ortancası
Gündüz olup onların kîçisi

155^a

Etti Sultân bunların sözünü kabûl

Ulu etti uluların onun ol

Verdi Aydoğmuş Sultanönü'nü
Etti Sancak Beyi ol yere onu

Kendisi döner yine tahta gelir
Geçip tahtında çün ârâm kılar

Ol temerrutluk edeni serteser
Bulup cümlesini onun karâr

İki yıl Aydoğmuş alıp Bey oldu çün
Kılıcından oldu küffâr hep zebûn

Bekleyip ol ağzı beylik eder
Bir iki yıl geçecek ol da gider

Yerine Ertuğrul Alp tâlib olur
Sancağa Bey olmaya râgıp olur

Kalktı ondan Konya'ya azmeyledi
Ol murâd için kat'î cezmeyledi

Yolda giderken bir ere oldu tûş
Oldu yoldaş etti baş onunla hoş

Hazret-i Hünkâr'ın evsâfını ol er
Vasfetti bî-nihâye serteser

Çünkü Ertuğrul bu sözü işitir
Evliyâ hubbi ki onun işitir

Evliyâ şevkiyle cûş eyledi
Konya'yı hemen ferâmûş eyledi

Der varayım evvel ol gerçek ere
Yüz süreyim önünüzde servere

155^b

Gece gündüz kendi yolu alıp
Tâ ki Karaöyük'e erdi gelip

Evliyâyı sordular dediler ol er
Hırka Dağı'na kılıp dur gezer

Karaöyük'ten gidip Ertuğrul Alp
Erdi ere alıp menzili hep

Devecikardıç dibine erişir
Öpüp elini eriyle görüşür

Hacı Bektâş'a hâlini i'lâm eder
Hacı Bektâş da işitip gör ne eder

Ma'nî yüzünden dedi kûş et rumuz
Bil muhakkak gizli değildir bu söz

Nesl-i Selçuk'tan bu hükm-u saltanat
Yedi yıldır götürüleli bil bu vakit

Kaldı seccâdesiz gör ne ettiler
Her biri ra'y-u tedbîr ettiler

Her biri bir kimisine kıldı ihtiyâr
Geçe seccâdeye eyleye karâr

Ben senin evlâdının ervâhların
İhtiyâr edip kıldım güzîn

Pes vilâyet kabzasından her birini
Saklayıp gösterip yerli yerini

Olmaya seccâdeye ol câneşîn
Neslini lâyık görüp der yakîn

Şöyle kılayım ulusunun neslini
Tâb-ı Mehdi ulu kılayım ehlini

156^a

Gün doğusundan batısına tamâm
Yâne çırağın dedi ol nîk-u nâm

Gam yeme var pâdişâhın katına
Hâlini arzeyle kıl Hazreti'ne

Oturup gönülde dilekte diyeyim
Ma'nî yüzünden senin kaydını yiyeyim

Seni ona dedi yüzlü gösterem
Er murâd bahşıldır olur ehl-i kerem

Kardeşin atan yerini sana bağışlaya
Vere sancak key ulu iş eyleye

Yürüye işin kılıcın hem kese
 Düşmanın hem olsun senden kısa

Gör gele sonun önünden key kat'î
 Serteser mülkü tutacak haşmeti

Diyecek bu nefesi ol kân-ı cûd
 Ol mükerrem muhterem kâmil-i cûd

Rum'dan yana yönünü etmişti
 Zikrolan remizleri etmişti

Ulalı keykûş dedi Ertuğrul'um
 Seni eyledi kabûl ilm-u bilim

Adımıyla adana zürriyyetin
 Sıdk ile ağıyla yüce tut himmetin

Kimse senin aslının arkasını ebed
 Yere getirmeye dedi bir ehad

Arkasını yaptı belini bağladı
 Kılıcını kuşattı işini sağladı

156^b

Dahî kıldı hakkına hayır duâ
 Ol duâ oldu ol kademde revâ

Destûr alıp yoluna oldu revân
 Tâ ki Konya'ya erişti ol ey cân

Pâdişâh Sultân Alâeddîn ile
 Buluşup hâlini geldi dile

Niyet ki remzetti Hünkâr Hazreti
 Pâdişâha yüzlü gözüktü kat'î

Hüsn-u hulk-i kelâm-ı serteser
 Hoş gelir Sultân çün kıldı nazar

Kardeşinin sancağını in'âm eder
 Çünkü âmdır lütfu yine âm eder

Verdi hil'at sancağına gönderir
 İş hakkındır er çırağını yandırır

Çünkü Sultanönü'ne geldi geri

Ol yere sancak beyi oldu geri

Nereye vardıysa nusretle gelir
 Erlikle key kat'î şöhret bulur

Kılıcının korkusundan âdemi
 Urmazdı ol arada hiç demi

Geçti bir müddet çû bunun üstüne
 Kıldı Ertuğrul da rihlet dostuna

Edince Ertuğrul Alp çün rihleti
 Sancağını Sultân Alâeddîn Hazreti

Gündüzalp'e verdi ki kîçisidir
 Niyeti ona şöyle Hakk'ın ıssıdır

157^a

Olup sancak beyi etti karâr
 Bunun üzerine geçti bir müddet ey yâr

Pes bu esnâdan haberden ol habîr
 Pâdişâh Sultân Alâeddîn'dir

Bursa Tekfûru ile barıştılar
 Ahdedip arada and içtiler

Ermeni derbendini ettiler sınır
 Gâziler akına akmaz oldu gör

Bağlanıp uçlar gazâ olmadı bil
 Geçti bunun üstüne bir nice yıl

Sözün evveline geldik biz yine
 Geldi Otman Bey'e erdi söz yine

Zikrolan Ertuğrul Alp'in ey azîz
 Vardı Otman nâm bir oğlanı nîz

Göçecekti atası ölünce
 Âhret mülküne naklolunca

Vardı Ertuğrul'un çiftlikleri
 İhtiyâr edip o dahî bir yeri

Çift sürerdi onda Otman rûz-i şeb
 Atası yerini etmeyip taleb

Tâ ki Otman Bey oldu nevcivân
Kuvvet ehli key dilir vü pehlivân

Kadd-u kâmet yâl-u bâl ıssı harîf
Hüsn-u hulk-i hûb hem gâyet zarîf

Kayı'nın yiğitleri bir gün meğer
Cem' oldu katına hep serteser

157^b

Dediler Otman Bey'e nutuk açıp
Meclise dürr-i cevâhir saçıp

Hiç bilir misin bizi ki biz kimiz
Atan idi ezelden beyimiz

Sen beyimizin oğlusun sancak senin
Oğlandın atan ölünce senin

Ol sebepten etmedik ona talep
Atanın kullarıyız biz dedi hep

Kuvvet ıssı hoş yendi oldun bugün
Ne oturursun bugün böyle zebûn

Düş önümüze gazâlar edelim
Kâfire türlü cezâlar edelim

Sen doyum al bize de eyle doyum
Böyle der Otman Bey'e çün ol kerîm

Râzı oldu çünkü öyle etmeye
Akın edip gazâyâ gitmeye

Bir nice defâatle etti gazâ
Kâfirin canına eyledi cezâ

Göhlisar Köyü ile İznik mülküne
Aktı akına döne döne yine

Tâ ki doyum eyledi leşkerini
Mala garketti tamâmet varını

Bursa Tekfûru'na feryatçı varır
Ne ettiğini Otman Bey'in haber verir

Pâdişâh'a Bursa terki dahî
Elçi saldı bildirir hâli ey ahî

158^a

Etti Otman'dan şikâyet şâh'a ol
Hiç olur mu dedi ol işler kabûl

Biz seninle barıştık biliriz
Ettiğin ahid üzerine kâim oluruz

Bir eri kıldın musallat üstüme
Memleketim gârat etmek kastına

Ya hakkından gel yâhut ahdi sınıarız
Biz dahî bildiğimizi ederiz

Pâdişâha elçi çün varınca
İş bu resme haberi verince

Kakıdı Sultân Alâeddîn Pâdişâh
Çünkü bu halden tamâm oldu âgâh

Gündüzalp'e gönderir hükm-u şerîf
Erince der sana hükm-u münîf

Kardeşinin oğlunu tutup gönder bana
Yoksa yavuz iş ederim ben sana

Gündüzalp'e çün bu hüküm erince
İş bu resm ile cevâb verince

Tez bir câsusu hemen Otman Bey'e
Kandeydiğini bilip dedi Bey'e

Der falan yerde tevvâbı ile
Onda konup yatırlar cem' ile

İşitip Gündüzalp şebhûn eder
Getirir âle onu basgûn eder

Bend edip pâdişâha gönderir
Çünkü Otman Bey'i Konya'ya verir

158^b

Karatay-ı sâhib ile hem vezîr
Pâdişâh'a bunlar olmuştur müşîr

Bunlara gelip dediler bu işi
Bend ile getirdiler ûş bir kişi

Karatay-ı sâhib ile durdular
Görmeye Otman Bey'i çün vardılar

Gördüler bir hûb nevhâ nevcivân
Yâl u bâl ıssı mahbûb görgülü cân

Çehresinden bellidir erliği
Erlikle hem dahî pak dirliği

Kayı oğludur dediler bu yiğit
Pâdişâh'a kovladığı ol pelît

Bir habîs mel'ûn kâfir söz ile
Hayfidır bunun düzeni bozula

Belki atası yerini versin buna
Sancağı hem revâ görsün buna

Kâfire belki havâle eylesin
Koyma diye buna tatlı söylesin

Kande girer ele bir buga misâl
Kuvvet ehli bir civân baht pür kemâl

Pâdişâh'a varıp zikrettiler
Zikrolan sözleri cümle ettiler

Pâdişâh'a dediler ey kân-ı cûd
Yâ mürüvvet ma'deni kâmil-i vücûd

Bursa Tekfûru şikâyet ettiği
Elçi salıp vasfını ettiği

159^a

Bend ile alıp onu getirdiler
Emredin emrini yitirdiler

Onu gördük bir garâib görgülü cân
Kuvvet ıssı bir salâbetli cüvân

Hayfidır bir kâfirin sözü ile
Ki bu resme yiğide ölüm gele

Atasının sancağını gel buna ver
Kâfir üstüne bunu kıl şîr gir

Kâfire urup kılıç kılsın zebûn
Doğrayıp küffâr bağını kıla hûn

Kande girer ele bir böyle yiğit
İ'tibâr etme ki güher-i per pelît

Pâdişâh Sultân Alâeddîn çün
Kûş edecek sözlerini ol zû funûn

Kendisine sözleri te'sîr eyledi
Dönüp bunlara gör ne söyledi

Ol cüvânı tez getirin göreyim
Nutkunuzun kavrine ondan ereyim

Ona göre edeyim tedbîr-u re'y
Rastgele sarp iş ola inşâallâh kolay

Varıp bir mûcib ey azîz
Bir kişi erişti Otman Bey'e tîz

Alıp Sultân huzuruna gelir
Pâdişâh çünkü ona nazar kılar

Gördü bir nevhat mahbûb nevcivân
Heyeti vasfını beyân etmez zübân

159^b

Gurriş bebr-u pelenktendir ziyâd
Ursa el şîri kılaydı inkiyâd

Çehresinden görünür erlik ayân
Genç yiğit illâ ki ulu pehlivân

Ol nazar ki Pâdişâh kıldı nâgâh
Bildi ki mîrdir emîrân sipâh

Kalbine muhabbeti ilkâ olur
Kimdiğini firâsetle bilir

Ol ululara dedi böyle cevâb
Rast buyurmuşsunuz der reyl-u sevâb

Dediğinizden ziyâd sad ancadır

Bir nihâli tâze güldür goncadır

Şimdi şeyhimiz Veliyyu'l-evliyâ
Tâcidâr-ı asfiyâ vü atkiyâ

Hacı Bektâş-ı Veliyy-u muhterem
Gönderin varıp gide ona bu dem

Mu'teber bekler ulularla bile
Kâtib-u mahzar dahî hem râha ola

Erdireler ol ere bizden selâm
Zikredeler bu yiğit hâlini tamâm

Her ne remzi ki hakkında söyleye
Ne işâretler ki ma'lûm eyleye

Kâtib-u mahzaramı defter ede
Cümle takrîr açıp mahzar ede

Görünce ol defteri eyle edeyim
Her ne yola buyurur ona gideyim

160^a

Zîrâ çünkü Hacı Bektâş-ı Velî
Çün vilâyetle be garbi ol Velî

Hoş Kulu Han'ı Müslüman eyledi
Askeriyle ehl-i imân eyledi

Gelip kendine il oldular
Onunla ehl-i tafsil oldular

Hazret-i Hünkâr'a key oldu muhib
Kalbini kıldı münevver gör o hûb

Ba'dezân her ne olursa müşkülü
Onlara tanırdı demişti belî

Her ne remzederse Hünkâr Hazreti
Öyle eder öyleydi âdeti

Çıkacak taşra vezirler ne ettiler
Şâh ne emrettiyse öyle ettiler

Mu'teber ulu kişiler buldular
Bunları Hünkâr'a doğru saldılar

Alıp Otman Bey'i de sürdüler
Hazret-i Hünkâr'a tâ ki erdiler

Bu yana Hünkâr remzini eyle kûş
Karaöyük'te dururken şöyle hoş

Kubbe elif tâc ururdu tâlibâ
Müştehir oldu bu sözler gâlibâ

Ol yerin hallâcı benzer bir yana
Her birisi dikti bir tâc gör sana

Getirip Hünkâr'a umdular duâ
Bildiler ki ol duâ olur revâ

160^b

Birisi birin key uzun eylemiş
Bir iki ence bil efsûn eylemiş

Getirip Hünkâr'a vü umdu duâ
Hoş murâdını bulup döndü yine

Bu gidince aldı Hünkâr eline
Çün nazar eyledi onun tûline

Gördü yektâ başa almaklığa süst
Dedi olmaz böyle yektâ bu dürüst

İki kat eyledi ortadan бүker
İncecik birini ardından diker

Ol dikişi kendi Hünkâr Hazreti
Eliyle dikti ol er Hazreti

Yol bilen ol tâc alacak ele
Lâzımı ol tâca bir pûse kıla

Alıp ondan başına ede tâc
Görmeye aslâ ziyândan inziâc

Böyle mahbûb tâc edip koyar der mekân
İssı gelecek dedi onun ey cân

Bunu kıla uluser ulu nasîb
Geçti bir vakit bunun üzerine ey lebîb

Pâdişâh'tan azmedip ol ulular
Erdi Karaöyük'e ol bahtlular

Hazret-i Hünkâr'a i'lâm ettiler
Bunların geldiğini i'lâm ettiler

Emreder kondurdular bir hoş yere
İnip çün oldular rahat yere

161^a

Çekilip sofraya olur ekl-i taâm
Kalkıp eylediler ondan kıyâm

Hazret-i Hünkâr katına girdiler
Kademine hoş erin yüz sürdüler

Hazret-i Hünkâr izzet eyledi
Hoş güler yüzle tatlı söyledi

Hoşgeldiniz kadem getirdiniz
Der niçin böyle zahmet gördünüz

Dediler bunlar dahî ey yüz-i mâh
Oğlunuz Sultân Alâeddîn Şâh

Biz fakîrleri gönderdi size
Size hod ma'lûmdur geldik söze

Hem selâm etti tapuna kıl kabûl
Dediler hem hal size ma'lûmdur ol

Gösterir Otman Bey'i derler bu er
Kayı oğludur muazzez mu'teber

Hâlini külliye takrîr eyledi
Sergüzeşti bi-küllî söyledi

Oğlunuz Sultân Alâeddîn Pâdişâh
Hazret'i ki bunu irsâl etti şâh

Der bunun hakkında ne der ol azîz
Öyle edelim ne ki der onu biz

Hazret-i Hünkâr kutbu'l-ârifîn
Onların sözünü işitince yakîn

Döndü Otman yüzüne kıldı nazar

Ol nazardandır görünen bu eser

161^b

Etti kalbine nazar çün urdunuz
Gösterir Otman Bey'e ondan rumuz

Sen o'sun ki der atana ben seni
Vasfını zikretmişim bir bir ânı

Giderip dilbend mücâveze ile
İleri gel nazara dedi hele

Koydu dilbendini çıkarıp hemîn
Geldi Hünkâr'ın önüne şol dem yakîn

Der çekip dest pûs etti niye
Koydu hem ser ol mübârek pâyine

Hazret-i Hünkâr yanına el urur
El urup tâcı eline alır

Tekbîr edip urdu başına
Gör ne ulu devlet erdi başına

Kendi belinden kemerbendini ayân
Kuşatırdı hal beline hem er cân

Hem önünde yana duran چراغی
Çerağın kutusuyla dolu yağ

Telkîn ile tekbîr ile serteser
Sundu Otman Bey'e eyleyip nazar

Kendi önündeki sofrayı dahî
Sundu tekbîr ile onu ey ahî

Hem kuşattı kılıcını tekbîr ile
Ba'dezândan dahî geldi dile

Dedi Otman'ım işit gör ne derim
Gam yeme gel ben senin kaydını yerim

162^a

Seni küffâra havâle eyledik
Himmat edip gör ki neyledik

Vur kılıç küffâra eyle kıl gazâ
Kâfirin canlarına eyle cezâ

İş bu tâcı ki giydirdik bu dem
Görünce küffâr onu ey muhterem

Heybetle kendilerinden vereler
Çünkü başındaki tâcı göreler

Sen çalınca çaldığın kese hemân
Çalmaya kestikleri der bî-gümân

Feth-u nusret hem sana yoldaş ola
Kande varırsan erenler iş ola

Kande varsan nusretle gelesin
Vardığın yağıyı darbı alasın

Hem senin zürriyyetin tâ ebed
Arkasını getirmeye çıka bir ehad

Bil önünden hem soğuk gör olur
Âhir devrâna neslin kalır

Gün doğup dolunduğu arza tamâm
Yandırsalar çerağını enâm

Dahî dedi Rum erenleri ne var
Geçmeye seccâdeye bir ihtiyâr

Her biri kimisi kıldı güzîn
Tâ ola seccâdeye ol cânişîn

Ben senin evlâdının ervâhlarını
Saklayıp vilâyette yerini

162^b

Onların ola döşek oturalar
Zulm-ü dünyâdan tamâm götüreler

Bunu deyip dedi Otman Bey'e
Var otur kıl nasîbin dendi sana

Döndü ol beylere Hünkâr söyledi
Hâl-i hoş remziyle eyledi

Pâdişâha varınca edin selâm

Nakledin Şâh'a dedi böyle peyâm

Bu yiğide bir ulu mansıb vere
Etmeye ta'zîm onu lâyıık göre

Kâfire kıla havâle bu eri
Din düşmanına koymaya beri

Hoş gazâ kılsın tığ ursun kâfire
Kendi de kılsın nazar der bu ere

Yazdı kâtib olanını derceyledi
Hoş fesâhatlere söze harceyledi

İşleri çün bitti destûr aldılar
Yola çıkıp revâne oldular

Müddetle Konya'ya çün erdiler
Pâdişâh'a destûr oldu girdiler

Pâdişâh gördü ki sofrâ vü çırak
Götürüp elde girip geldi çâk

Gördü Otman Bey başında
Giyerdi bir ulu heybetli tâc

Sordu halden sundular ol defteri
Alıp kıldı nazar ol din eri

163^a

Çünkü ona kıldı külliye nazar
Vâkıf oldu ona cümle serteser

Şeyhimizdir Hacı Bektâş-ı Velî
Ne derse öyle edelim der ulu

Kılıç ursun kâfire etsin gazâ
Din düşmanlarına kılsın cezâ

Ât-u don çetr-i hümâyun gönderir
Alıp mercinde onu kondurur

Dahî emvâl-u hazâin tavla at
Gönderir Otman'a tâ bula sebât

Dahî altın başlı sancak verir
Yürüyüp muştuladı bir beşir

Geldi el öptü hil‘at giydi host
Çün işi bitti tamâm oldu dürüst

Çekti sancak geldi Sultanönü’ne
Akıp akın gazâ etti yine

Adamına vü hem kullarına
Tâcı gibi tâc urdu başına

Gücü yeten altın üsküf eyledi
Kendilerine izz-i mevsûf eyledi

Din düşmanına heybet ola
Görüp onu azîm dehşet ola

Öyle kıldı buldu gâyet iştihâr
Aktı geldi gâziler ez-her diyâr

Kendi halkından çok bilinmedi yâd
Gâziler cem‘ oldu buldu ez-diyâd

163^b

Bunu Otman Bey’e takrîr ettiler
Âhire’l-emri böyle tedbîr ettiler

Kendi kavmi tâcı ak ola tamâm
Boyayalar kızıla sâyir enâm

Fark oldu kendi kavmi yâd ile
Müştehirdir bu haber isnâd ile

Ol diyârın çevresini fetheyledi
Kâfiri kırıp kadheyledi

Gâziler baş alıp kıldı gazâ
Din düşmanlarına kıldı cezâ

Göl Göynük’le İznik Hisar’ı
Bilecik Ermeni ile Yenişarı

Fethetti ol diyârın küllisini
Tutunca öldürdü küffârın belisini

Göl Bey’i Mihâl idi ol vakit meğer
Geldi Otman Bey önünde koydu ser

Dinim üzerinedir koyarsan sen beni
Alıvereyim sana İznik şehrini

Râzı ol şimdi der önüme düş
Ol hâlinde tek benimle duruş

Pes Mihâl Otman Bey önüne düşer
Kast-ı İznik kılıp çünkü aşar

Bildi Tekfûr aldı ne var leşkerini
Karşı geldi oldu savaş yer yerini

At depip Mihâl ileriye varır
Erip Tekfûr’a bir hoş tığ urur

164^a

İndirir attan keser başını revân
Görüp Otman Bey oldu şâdumân

Sıyıp leşkerini şehri alır
Ehl-i İslâm’a onu mesken kılar

Gâziler Sultânı oldu âşikâr
Feth-u nusret dâim oldu ona yâr

Gidince Sultân Alâeddîn Pâdişâh
Yerine oldu Gıyâseddîn Şâh

Keykubâd ile adı meşhûrdu
Bil tevârîhte bu söz mestûrdu

Ölünce aldı yerini Muhlis Paşa
Kalmadı nesli bak şimdi bu işe

Aydın Saruhan Menteşe Hamit
Pâdişâh oldu yerinde ber mezîd

Hutbe okutur adına sikke kazar
Yürütür hükmünü eder zabt serteser

Gördü çün bu hâli Otman Bey hemân
Ol dahî öyle kılar onda ey cân

Altıyüz seksen dokuzunda hemîn
Saltanat tahtında oldu cânışın

Hutbe okundu kazdı sikkeyi
Düşmanın eyledi başını kayı

Nakil Otman târihi oldu tamâm
Böyle mezkûr oldu zikri ves' selâm

.....⁶⁰
.....

164^b

Ey maânî burcunun seyyâresi
Vey devâi dâi diller çaresi

Fevt etme vakti ref' eyle humûm
Ey güzîn gavvâs deryây-ı ulûm

Kemâl cifir bir hoş güzîn ma'nây-ı ter
Dilden akıt lücce-i şehd-u şeker

Hacı Bektâş-ı Velî kutb-i cihân
Eyledi bir vakit kasd-u kâmurân

Hazreti Seyyîd mezarını ol azîz
Hoş ziyâret eyle döne tîz

Ol zamanlarda mezarı onların
Zâhir olmuştu ol gerçek erin

Dahî evvel ma'lûm değildi ol mezar
Olmamıştı Rum içinde âşikâr

Mezarı Sultân Alâeddîn Pâdişâh
Gördü düşünde onu ol yüz-i mâh

Bu mezarımdır benim izhâr et
Bu mezarımdır benim ikrâr et

Yaptı kubbe hûb ma'mûr eyledi
Hoş belirtti mülkte meşhûr eyledi

Halk kimi inandı kimi inanmadı

Onunla de kimisi hem kanmadı

Hacı Bektâş varınca halk tamâm
Olmadı ona makarr ey nîk-i nâm

Çün ziyâret etti Hünkâr Hazreti
İhtirâm u izzetle rağbeti

165^a

Hem iki yerde ısırdı iki taş
Oldu bu esrâr cihân içinde fâş

Ba'dezân oldu zuhûr çün âfitâb
Kılmadı kimse suâl vü ne cevâb

Hazret-i Hünkâr çün kasteyledi
Seyyîd'i etmek ziyâret diledi

Kalecik yolunda oldular revân
Çubuk ovasına erince ey cân

Vardı bir hâtun gâyet parsa
Hoş vilâyet ehli gâyet er nisâ

Ol diyarda erliği meşhûrdu
Hayırla nâmı onun mezkûrdu

Gördü rüyâsında Hünkâr Hazreti'ni
Geldiğini erliğin kuvvetini

Halkını cem' eyledi tanla durup
Onlara gördüğünü ediyor yorup

Karşılıyıp alalım gelelim
Hoş nazar himmet duâsını alalım

Karşılıyıp yüz urdu pâyine
Menziline alıp geldi yine

Eyledi i'zâz-u ikrâm bî-kıyâs
Hem ziyâret etti ne var onda nâs

Hazret-i Hünkâr ona gör ne kılar
Makas⁶¹ alıp çırak sofrâ verir

⁶⁰ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Der-beyân-ı Tavaf Kerden Hacı Bektaş Veli Mezâr-ı Seyyid Gazi ve Bedendân-ı Ber-Seng Nişân" şeklinde geçmektedir. s. 360.

⁶¹ Eserde kelime eksiktir ve kelime, B.Noyan'dan alınarak tamamlanmıştır. s. 361.

Geri gider olunca Hünkâr hemîn
Koydu ser Hünkâr önünde ber zemîn

165^b

Dedi ki sizden teberrük isteriz
Cur'ây-i aşktan begâyet mestleriz

Bir kemer bir cimcime onda koydu
Yâdigârım sizlere olsun dedi

Bir zemâyeti sende göreler hem
Gider ondan azmeder ol muhterem

Bacı eline erince ey cân
Bir muhibbe sataşır onda hemân

Kıldı istikbâl edip izzeti
İhtirâm etti kılıp rağbeti

Hânedânına getirip indirir
İzzetle menziline gönderir

Buldu teslîm er ona erkân eder
Ol azîz çünkü bu eltâf görür

Mal davar ıssıydı hem ol kişi
Hem sahâyet etmekte cümbüşü

Bir sürü koyunu vardı ziyâd
Kuzusu hem bir sürü ey hoş nihâd

Müheyyâ eder il akar ol şevk ile
Diledi kuzuyu hep kurbân kıla

Dedi Hünkâr bir kaçî yeter bunun
Hem ne lâzım cümlesini kırmak onun

Ol muhîb der nedir kuzu davar
Veririm canım olursa sad hezar

Kılıp ol devletler böyle ittifâk
Bir sürü kuzuyu hep çaldı bıçak

166^a

Bir sürü kuzuyu hep kurbân eder
Gör sehâyı ol ne hoş erkân eder

Görüp der onu Hünkâr Hazreti
Erlik edin hoş sehâvetle kat'î

Dahî yekrek erlik oldu bil ânı
Ki ziyanlı etmeye aslâ seni

Yine dönüp dedi dinle bir beni
Kılınca kurbân kaçan ki siz ânı

Puhte kılıp koşuşun yeyin dedi
Üstühânın postuna koyun dedi

Başını ayağını koyun yerine
Dediği gibi kılın der varına

Her ne ki dediyse ol kân-ı cûd
Öyle kıldılar kamusunu öyle zûd

Kapısını kapadılar emreder
Ol vilâyet ehlini gör ki ne eder

El getirdi hoş tazarru' eyledi
Olmasın ihyâ teveggü' eyledi

Çün duâyı hatmeder gör ol azîz
Hem koyun emişmeye gelmişti nîz

Emreder açıldı çün ev kapısı
Gördüler dirilmiş onun hepsi

Akıp çıktı emişti ol koyun
Gör vilâyet nicesi oynar oyun

Cem' olan halk gördüler çün bu işi
Nice gösterdi görün bu cümbüşü

166^b

Elini öpüp pâyine sürdüler yüz
Göze göz çün gördüler böyle rumuz

Dediler ol dervîşe kuzu kıran
Ol ad ile zikrederlerdi gören

Dahî şimdi nesli onun vardır
Hacı Bektâş'a halifelerdir

Pes vedâ' eyleyip ol erenleri
Seyyîd Gâzi'ye revân oldu geri

Çün yakîn erişti Hünkâr Hazreti
Seyyîd Gâzi nice erdir gör sohbeti

Ma'nî yüzünden temâşâ eyleye
Ol erenlerdir bu sözü söyleye

Hazreti Seyyîd o yerin erleri
Evliyâyı kıldı istikbâl veri

Ma'nî yüzünden nikâb keşfettiler
Ol rumuzu seyredip vafettiler

Hazret-i Hünkâr nutuk açıp revân
Seyyîd'e verdi selâm ol pâk-i cân

Der selâm olsun sana suyum başı
Gâziler Sultânı devletli kişi

Aldı Seyyîd gördüler böyle selâm
Nutuk açıp der iş bu nev' ile kelâm

Der aleykümü's-selâm ilim şârım
Ey vilâyet menba'ı tâc-ı serim

Dahî gördüler mezarı seyyîdin
Nicesi alır rumuzu kûş edin

167^a

Bir azîm deryâ olur ol bî-girân
Hazret-i Hünkâr ol kutb-i cihân

Bir gemi misilli yüzdü yürüdü
Bir meânî sır içinde sır idi

Gördü Hünkâr oldu bir deryâ misâl
Pür olup tutar cihânı mâl-u mâl

Bir kapak misli oldu görmez er
Yüzdü yürüdü bulamayıp kenar

Bu rumuzlar olunca gör neyledi

Bir birine sır izhâr eyledi

Bayağı âlemlerine vardılar
Ehl-i ma'nî sır yüzünden gördüler

Çün bu nev' ile rumuz oldu tamâm
İki yerde taş ısırdı ol hümâm

Gitmeye bundan ötesine eri
Yüz süre bu aradan dön geri

Böyle deyip geri döndü ol azîz
Ol vilâyet kânı ol sâhib-i temyîz

Bir dahî yoldan Karaöyük'e erer
Hoş huzur ile ba'dezân kıldı karâr

Kalmadı şüphe ki o Şâh-ı gâziyân
Merkadı onda durur lâ şek ey cân

Yine bir gün ol imâm-ı Muktedâ
Otururken Hazret-i Hünkâr şehâ

Saru İsmâîl yetişip geldi tîz
Dedi bir meftûl bendi bir hoş azîz

167^b

Destûr ister Hazreti'ne gelmeye
Görüp sizi ziyâret kılmaya

Dedi destûrdur al gel görelim
Maksûdu neyse murâdını verelim

Saru İsmâîl çıkıp aldı gelir
Hazret-i Hünkâr'ı görüp izzet kılar

Neyse erkân gösterdi tamâm
İzzet edip gösterir yer ol hümâm

Sohbet esnâsında der Hünkâr'a ol
Dilerim destûr ey sâhib-i kabûl

Tâ zamîrimdekini i'lâm kılam
Neye geçeni zamîrden söyleyem

Verdi destûr ona Hünkâr Hazreti
İşitip kıldı surûr-u salveti

Maksûdu budur der ol merd-i azîz
Çekeriz çile nazarında biz

Hazret-i Hünkâr ona der söyle sen
Çile-i merdân çekersin yâhu zen

İşitip Hünkâr sözüntü ol kişi
Çile-i merdân denilen bu işi

Bizde çekmekliğe tâkat yoktur
Bizde ona hiç liyâkat yoktur

İşitip sözlerini ol kân-ı cûd
Maksûdun üzere dedi vermedi zûd

Çekecek ol çile-i merdânı biz
Çekelim der inşâallâh ol azîz

168^a

Ol azîze gördüler bir hoş makâm
Çile çeke onda çihil rûz ol müdâm

İ'tikâf edip kılar onda kuûd
Hazret-i Hünkâr dahî ol kân-ı cûd

Halvetinde etti niyet halvete
İ'tikâfa oturur hem uzlete

Günde bir öküz pişirirler dahî
Yahnisini alıp gelirlerdi

Etmekle nûş ederdi cümlesin
Koymazdı nesne ondan bilesin

İçmedi kırk gün dahî sudan tamâm
Tâ ki kırk gün geçti bulup ihtitâm

Ol azîz de etti çihil rûza i'tikâf
İçmedi sunmadı herkes kifâf

Halvet önünde kamu cem' oldular
Çıktı Hünkâr seccâdeye geldiler

Ol azîzi de varıp getirdiler
Olup iclâs cümlesi oturdular

Müheyâyâ ihyâ oldukları naim
Oldular şevkle cümle müğtenem

Yenilip içildi oldu duâ
Eylediler Hakk'a hamd ile senâ

Ba' dezân çün kalktı Hünkâr Hazreti
Ya' nî kılardı kazây-ı hâcetini

Saru İsmâîl ki ibrikdârıydı
Kimi bu hizmet ol azîzin kârıydı

168^b

Götürüp ibriği ardınca gider
Sunup ibriği görünce eder

Gelip seccâdeye kıldı kuûd
Ol azîz dahî yerinden kalktı zûd

Vardı ol dahî kazây-ı hâcete
Tâ ki erdi bir makâm-ı halvete

Gördü işini dest namaz aldı geri
Geldi oturdu yerine rû be rû

Onda birkaç halife cem' oldular
Ol nekâvet menziline geldiler

Buldular Hünkâr yerinde bir güher
Bir münîr-u müntezir-i hûb ter

Ondan ol şahsın yerine vardılar
Vardı bir güher onda buldular

Sattılar Hünkâr'dan inen güheri
İçi dışı pâk idi yavlak eri

Çün sattılar güherin birini dahî
Kılca vardı bir habâset ey ahî

Bu işe medhûş hayran kaldılar
Kimdiğini Hünkâr'ın hep bildiler

Nakildir bir gün ayâ merd-i azîz
Saru İsmâîl ol merd-i azîz

Hazret-i Hünkâr eşiğinde karâr

Eyleyip tenhâ oturmuştu ey yâr

Seher vakti dahî hem olmuştu
Ol azîz onda sürüp gelmişti

169^a

Gördü bir hoş pîr-i azîz u hoş likâ
Aksakallı yüzü görgülü muntehâ

Eleğim sağma benzer bir boz at
Üzere olmuştu süvâr ol hoş sıfat

Bir yeşil kamçı tutar destinde hem
Yetişip geldi hemen ol muhterem

Saru İsmâîl yürüdü ileri
Hoş teveddû' eyledi durdu uru

Bu varınca attan indi ol dahî
Tuttu atını varıp ey ahî

Dahî sürdü durmayıp oldu revân
Tuta kıldı Saru İsmâîl'e hemân

Tâ Kızılca halvetine Hünkâr'ın
Lâ teklîf üstüne girdi erdi

Girip Hünkâr'a eğlendi biraz
Saru İsmâîl görüp ol pâk-i bâz

Dedi bu gelen key erdir mu'teber
Görmedim ben buncaleyin ihtiyâr

Lâ teklîf girdi Hünkâr üstüne
Ki mezidi eyle kes âr üstüne

Ey aceb ne kimsedir bilsem onu
Bana lâzımdır dedi bilmek onu

Dururken iş bu fikri eyleyip
Kendi kendine bu resme söyleyip

Hulefâdan birisi erdi görür
Tuta dur diye atı ona verir

169^b

Kendisi erdi Kızılca halvete
Kûş tuttu erip bu sohbeta

Dedi Hünkâr ona Hızır'ım ne edelim
Hakk ne emrettiyse onu edelim

Sohbetine iştiyâkım var idi
Bana şevkin mûnis-u dildâr idi

Lîyki düştü iş bu resme ittifâk
Kıl nazar iş bu Karadeniz'e bak

Bir gemi girdaba düştü zâz olur
Canlarından ehil hep bî-zâr olur

Sana çağırıldılar onlara eriş
Zîrâ Hakk'tan sana hizmettir bu iş

Geri buluştura Hakk buluşuruz
Sohbetinle müşerref oluruz

Deyip kalkınca ol Hızır Nebî
Saru İsmâîl döndü ey ebî

Kendisi alıp tuttu atı
Erdi ardınca hemen Hızır Hazreti

Saru İsmâîl tuttu tîz
Geldi at üstüne ol merd-i azîz

Sıçratır atını çün ol merd-i hak
Karaöyük'ün üstüne bastı ayak

Gün ile dolandı hemen öteye
At na'linden görür ancak ziyâ

Dahî ondan görmedi herkes eser
Dönüp Hünkâr'a geldi ol ki er

170^a

Bu kişi ne kimsedir dedi acîb
Görmüşüm bundan kat'î emr-i garîb

İşitip Hünkâr der İsmâîl'im
Hızır Peygamber'dir ol kenzü'l-ulûm

Geldi ki bizimle sohbet kıla

Koyuluşup bizimle ülfet kıla

..... 62

Dedim eyle ona Hızır'ım ne edelim
Neyse Hakk emri öyle edelim

Nakşedip bâdem saçardı çöreğe
Pişince benzerdi dahî böreğe

Bir gemi Karadeniz'de key kat'î
Düştü girdaba çeker meşakkati

Sofraya koyup getirirdi onu
Er nazarına yitirirdi onu

Sana çağırdılar eriş onlara
Sebebinle Hakk onlara yol vere

Nâgehân bir yıl kat'î kıtlık olur
Fakr ile şöyle furûmande kalır

Hakk müyesser kıla görürüz geri
Demişim dedi ona ol mâh-u rû

Bir zamandan sonra Hakk lütuf işledi
Dünyâlıkta nestene bağışladı

Yürüyüşü öyledir bil kıl ânı
Hem bu hizmete koymuştur ol Ganî

Âdetince aldı hoş buğday unu
Süt ile yağ ile iyletti onu

Saru İsmâîl edince böyle kûş
Eyledi şâd ile cân-u gönül hoş

Etti renk yüzünü zağferân ile
Bâdem u nakş u tamâm erkân ile

Sohbetine Hızır'ın erdiğine şâd
Olup mesrûr olur hoş dilküşâd

Pişirip sofrayı ondan pür eder
Getirip sofrayı Hünkâr'a gider

Bir beyândan yine zikret hem cinân
Can ola kûş etmesinden şâd

Çünkü Hünkâr Hazreti'ne ol varır
Pâyine Hünkârımın yüzünü sürer

Aksaray'da vardı bir köy yakîn
Adıdır ol köyün Dindiken

171^a

Hem Süleymân adlı onda bir azîz
Vardı yolunu tanımış ehl-i temyîz

Nazarında açtı bendini sofranın
Yüzüne kıldı nazar Hünkâr ânın

170^b

Bir iki kez yılda gelirdi ere
Evliyânın ya'nî dîdârını göre

Der Süleymân dostu dosttan ayıran
Alaca çörek imiş der bî-kümân

Bir karıcık annesi hem var idi
Ol dahî erenleri severdi

Bu tekellif arada niye gerek
Eyle terk bunu ki oldu yegrek

Gider olsam Hazret-i Hünkâr'a ol
Hoş latîf buğday unu olurdu bil

Gel neyle gelirsen azı çok
Fakîr müstağnîdir hem karnı tok

İnce eleğiyle elerdi onu
Hamuru gel çeker erkânıyla onu

Kıl tekellif terkini ol şu olur
Hem tekellif ehl-i key meşûm olur

İşitip kılar Süleymân miskinliği

⁶² Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık konulmamıştır. Ayrıca konunun akışı devam etmektedir.

Bildi ki öyle eylemektir yeği

Terk kıldı ol tarîk şöhreti
Bildi ki şöhrettir erin âfeti

Gel bu şöhretten geçe gör ey azîz
Hakk katında tâ işin ola temîz

Karaöyük'ün der şimâli suyuna
Ki erişti Hünkâr'ın pâyine

Veyslerden bir azîz-u mu'teber
Hem kerâmet ıssı bir hoş ihtiyâr

Mesken edip âsîâne bünyâdın
Eyleyip âlemde çıkardı adın

Veys gerek oldu ser çeşmesi
Yoktur onlardan ulu kimseleri

Sevişirlerdi Hünkâr'la kat'î
Birbirine ederdi hürmeti

171^b

Hem Emir Cem nazarında ey azîz
Zikre geldi Hazret-i Hünkâr'ınız

Geldi iş bu resme nutkundan kelâm
Derdimiz yoktur dedi bizim müdâm

Hacı Bektâş gibi kutb-i evliyâ
Kıblemizden yana ola bî-riyâ

Yine iclâsı içre Bektâş-ı Velî
Onda zikroldu Emir Cem ol Velî

Ancılayın dedi Hünkâr Hazreti
Ki Emir Cem ululardandır kat'î

Ki şimâlimizde öyle er ola
Derdimiz yoktur diye geldi dile

Tâ ki bir gün bir öküz kurbânını
Bir kişi Emir Cem'e kurbân ânı

Arayıp sordu getirdi katına
Arzeder Emir Cem'in Hazreti'ne

Almadı eylemedi onu kabûl
Aldı öküzünü dönüp tuttu yol

Getirip Hünkâr'a kurbândır dedi
Elde bu yoksa fedâdır can dedi

Kabûl eder Hünkâr onu aldılar
Kesip derhal puhte kıldılar

Ne ki dervîş var onu nûş eyledi
Pür olup gönüllerini hoş eyledi

Kurbânı ol getiren Hünkâr'a der
Ben bunu ilettim Emir Cem'e bir

172^a

Almadı eylemedi herkes kabûl
Üş getirdim size ondan dedi ol

Siz kabûl edip hora geçirdiniz
Niçindir der bu hikmet görünüz

Hacı Bektâş-ı Veliyy-u zü'l-celâl
İşitince eder böyle makâl

Dedi bir şâhindir Emir Cem azîz
Konmaz ol sayde ki olur bî-temîz

Bunu ol Emir Cem'e nakleyledi
Tafsîliyle beyânını söyledi

Siz kabûl etmediniz kurbânı
Kabûl etti Hacı Bektâş'ı der ânı

İşitince Emir Cem böyle söz
Geldi nutkundan bu vech ile rumuz

Hacı Bektâş dedi deryâdır azîm
Hiç bulunmaz ne ki düşerse delîm

Mahvolur o lüccede olur nâ bedîd
Zikredip bu resme der ol gûn-i îd

Kıldardı iş bu resme ihtirâm
Birbirine ol iki Zeyne'l-Kirâm

.....⁶³

Dinle gel aç kıl meânî defterin
 Ez zübândan kand-i mısır-ı sukkerin

Tâ dimağı can ola hoş tâze ter
 Lezzetini tadın gözetmeye şeker

172^b

Şimdi vaktidir o zikri yâd et
 Gel gönül virânesini âbâd et

Hacı Bektâş hizmetinde bir fakîr
 Derd-u gûşeş çekmişti lâ nezîr

Derlerdi adına onun Güvenç
 Fakr-ı silkinde kat'î yemişti reñç

Bir gün ol Güvenç nâmerd-i azîz
 Hazret-i Hünkâr katına erdi nîz

Yüz urup destûr ver der ben kula
 Hazreti'ne maksûdunu arz kıla

Dedi destûr sözünü arzeyle kıl
 Her neyse maksûdunu söyle kıl

Şeyh ne mürîd muhibb-i âşık nedir
 Bu ad'a zikret bana lâyıık nedir

Hazret-i Hünkâr Güvenç'ten böyle söz
 Kûş edince döndürür Güvenç'e yüz

Dururuz ki pezverin sür gel dedi
 Bir muhibbim var ona er gel dedi

Nezrimiz var varıp onu getir
 Koy o sözü sen bu hizmeti bitir

Kûş edince Güvenç böyle kelâm

Pervâzını giydi vü eyledi kıyâm

Dest pûs edip oldu revân
 Tuşuna ne yakaya gitti hemân

Gidecek yerini sormadı Güvenç
 Tâ ki beyhûde yere çekmeye reñç

173^a

Ne hod Hünkâr Hazreti dedi yürü
 Şol falan memlekette git gel geri

Ne falan kimsedir nezrimiz
 Demedi nutuk açıp bu resme söz

Gözü doğrusuna üç gün gitti ol
 Bir muazzam şehre nâgâh yitti ol

Bir ulu şehir-u muazzam kaledir
 Şol karınca gibi kız halk gör

Görüp bu şehri key acebledi
 Kendi kendisine ol böyle dedi

Rum mülkünde bu resme ulu şâr
 Görmedim işitmedim dedi ey yâr

Bu ne şârdır ey aceb ne memleket
 Bileyim ben sorayım bunu öget

Bir kişiye uğrayıp sordu haber
 Bu ne şârdır bu ne mülktür ne diyâr

Ol kişi bu resm ile verdi cevâb
 Hint mülküdür dedi bil ey şâb

Şehr-i Delhi'dir bu şehir-i azîm
 Pâdişâh'ı hem içinde olur mukîm

Kûş edince Güvenç böyle kelâm
 Key taaccüb edip oldu şâd

Dedi kande Rum kande hint ânı
 Ki beni bunda yitirdi ol velî

Bunu deyip şehre girdi içeri
 Şehir içine yürüyordu geri

⁶³ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Endâhten Hacı Bektâş Velî be-Dest-i Vilâyet Şehr-i dili Genç Abdal" şeklinde geçmektedir. s. 372.

173^b

Tâ ki pazara erişti giderek
Göz urup dört yakaya seyrederek

Bir bezistâna giderek erdi ol
Oturur gördü ol

Dahî buna kıldı çün nazar
Hoş gelince gözü elini salar

Dedi ey dervîş zûd enca biyâ
Çün sözünü Güvenç işitti bî-riyâ

Sürüp katına vardı hemîn
Gösteriyor oturur ona yakîn

Sarraff Güvenç'e dedi ey fakîr
Sen ne yerdensin bana gel eyidiver

Der Güvenç süknâm benim Rum'da olur
Malya derler bir diyâr onda olur

Sarraff der hizmet edersin kime
Ver haber söyle bana dedi heme

Der Güvenç bir evliyâ vardır ulu
Hacı Bektâş'tır adı ey bahtlu

Hizmetinde olurdum ol erin
Ol hidâyet silkine olan rehberin

Sarraff kûş edince Güvenç sözün
Şâd etti işitince kendisi özün

Devşirip dükkânını fi'lini urur
Alıp Güvenç elini eve varır

Geçirip sadra onu izzet eder
Yedirip ni'met ona hizmet eder

174^a

Hoş müsâfirât eder üç gün tamâm
Olunca dördüncü gün ey nîk-i nâm

Sarraff Güvenç'e dedi ey fakîr

Hâlimi zikredeyim kûş eyle bir

Nezrimiz var getir dediği er
Sarraff benim muhakkak bil haber

Tut kulak zikredeyim ahvâlimi
Pes ticâret ecli için emvâlimi

Gemiye koydum giderdim bir zamân
Deniz ortasına erince hemân

Key muhâlif esti onda rüzgâr
Kaldı az ki gark oluruz biz ey yâr

Evliyâullâh'ı nâliš eyledim
Rikkat edip cân-u dilden söyledim

Bin filori nezrim olsun tez gelin
İş bu mühlikten beni âzad kılın

Bunu deyip çün ettim niyâz
Yetişip geldi hemen bir şâhbâz

Yetişip gemim etti halâs
Bizi gamdan kurtarır ol merd-i hâs

Adını sordum adını tebyîn eder
Meskenim Rum'da diye ta'yîn eder

Ben dedim Rum uzun uzak yerdir
Nezrimi iletmek aceb tedbîrdir

Sözü kûş edince fikreyledi
Seni göndereceğini zikreyledi

174^b

Sûretin şeklin salık verdi tamâm
Zikredip dedi kemâhı ol tamâm

İş bu resme dedi kimse göresin
Nezrimizi cümle ona veresin

Görünce ol gün seni sezdim hemân
Ol ola deyip ilettim gumân

Hakk'a şükrolsun hatâ etmemişim
Hem hilâf efsâneye gitmemişim

Dönüp önüne bir hemyân alır
Sayıp bin altını gör ne kılar

Tapşırır Güvenç'e ol bin altını
İş bu nezrimdir dedi al kıl bunu

Nezrimizdir ere ver kıl varınca
Bunu teslîm eyle ere varınca

Bin dahî saydı verdi onu da
Verdi Güvenç'e dur al kıl bunu da

Er nazarında hora geçireler
Eyleyip iclâs emrini göreler

Bin dahî saydı Güvenç'e verdi hem
Dedi sen harcan bunu ey muhterem

Kese koydu Güvenç'e ol bin ezri
Vedâ' edip hemen döndü geri

Sarraftan ayrılıp şehir içine
Yürüdü bakmayıp kışına

Şehir içinde bunca olurken revân
Karşıdan göründü bir çardak ayân

175^a

Penceresinden görür bir dilberi
Dedi ki ismi bu ra'nâ yâ peri

Yüzü bir bedr-i ay olmuştur misâl
Ak boynuna dolaşmış zülf-i hâl

Çün bu nev' ile temâşâ eyledi
Kendini şûride şeydâ eyledi

Pencereye karşı üç gün üç gece
Vâlih-u hayran olur sorma nice

Ayrılmayıp gözlerini pencereden
Bakardı gitmeyip ol aradan

Ne su içti ne hû istedi taâm
Ayak üzerine eyledi durup kıyâm

Çün bunu duhter bu hâliyle görür
Kendine bundan dehşet el verir

Olmasın yâd kimse der bunu göre
Hakkımızda sû-i zan ede vere

Var idi hemrâz bir câriyesi
Bunu demektir der ona çaresi

Da'vet etti çıktı çardak üstüne
Dedi şol divânenin gör kastını

Yâd kişiler göre şâyet bu işi
Sû-i zan ede gören her bir kişi

Çık öğüt ver vara gide işine
Meşgûl ola varıp öz cümbüşüne

Câriye indi Güvenç'e der kişi
Yoluna git var terket bu işi

175^b

Sû-i zan ede gören her ne seze
Gıybet ola halk içinde hem zarar bize

Bir ulu Hoca'nın oldu duhteri
Ravzadan çıkmış sanasın bir hûri

Atası gitti ticâret seyrine
Kuru yere baktığından hayranına

Kulu kotanı görüp şâyet seni
Dövüp inciteler var ey tünü

Onu sayde getireyim diyenlerin
Bol altını gerektir onların

Yoksa olmaz var yoluna gidegör
Cümbüşün her neyse var edegör

İşitince sözünü miskin Güvenç
Ne oldu der altınıma ûş ol genç

Çıkarır ol üç bin altını hemân
Câriyeye gösterip der gör inan

Ker beni er göresin maksûduma

Bu fedâdır yoluna hiç söz deme

Üç bin altındır sayılmıştır bu zer
Yoluna olsun fedâ ver kıl haber

Câriye çün üç bin altını görür
Duhterin gelip onu haber verir

Mâ hasal altına kıldılar tama‘
Eylediler niyet terk-i vera‘

Pes nihânı dün ile Güvenç alır
Duhterin katına sürüp gelir

176^a

Görünce tenhâ Güvenç ol duhteri
Çıkarıp önüne koyar üç bin zeri

Kasteder şeytanı yola gideler
Onda bir bed fiil bed hû edeler

Ayağı ucuna oturdu Güvenç
Ere maksûduna çün harçetti genç

Yarılıp duvar hem bir el çıkar
Pes Güvenç’i kükre tutup fakîr

Yağırı üzerine düşüp usu gider
Gördü duhter onu bir gör ki ne eder

Oturur kalkıp dehşet alır
İş bu işe vâlih-u hayran kalır

Çün Güvenç’in aklı başına gelir
Duhter ondan hâlini istifsâr kılar

Dedi şeyhimdir benim ol er kişi
Hep kerâmettir bu resme cümbüşü

Zikre geldi hâlini hep söyledi
Sergüzeştini küllü takrîr eyledi

Kûş edip duhter eder ne edelim
Beni al git seninle gidelim

Yüzünü bende ol erin göreyim
Hâk-i pâyine onun yüz süreyim

Neleri varsa ondan aldılar
Evden vü şârdan çok taşra geldiler

Ol dün u gün yol alıp gittiler
Erince şeb bu arada yattılar

176^b

Uyanınca gör Güvenç’i neyledi
Gözledi dört yanını seyreyledi

Yattığı kekikli vü yavşanlı o yer
Hayret el verip özüne özü der

Olmazdı hint yerinde kekik
Olmasın zinhâr dedi bu hâl dakik

Uru durdu dört yana kıldı nazar
Karaöyük Kızılca halvet âşikâr

Kızılöz sırtıymış yattıkları
Delhi’den ol gün etti gittikleri

Şükredip duhtere ahvâli dedi
Şeyh kurbuna erdiği hâli dedi

Kalkıp ondan çünkü menzil aldılar
Görüp Güvenç’e karşı geldiler

Gördüler yanınca var bir mâh-ı rû
Bir cemîle duhter-u pâkize mû

Görüşüp aldılar i‘zâz ile
Aldılar Hünkâr’a geldiler bile

Çünkü Hünkâr’ın yüzünü gördü Güvenç
Nazarında koydu ne var mâl-u gönç

Hâli Hünkâr’a sereser söyledi
Sergüzeştini her ne var şerh eyledi

Hazret-i Hünkâr Güvenç’e der makâl
Fehmettin mi nicesi oldu hâl

Bildirin dedi bilelim söyleyiniz
Biz fakîre onu i‘lâm eyleyiniz

177^a

Dedi Hünkâr sen suâl ettin bize
Biz dahî verdik cevâbın anla size

Şeyh mürîd muhib âşık kimdir
Ya'nî ol adlara ki lâyıktır

Pes mürîdliği sen eyledin yakîn
Hizmete emredeceksen hemîn

Ki taallül etmeyip olduk revân
Şeyhliği biz eyledik fehm-i hemân

Hem muhibliği de etti sayrafi
Bir hal ermiş diye ona muhtefî

Âşık ol kızdır urmaz gözün
Ol sırrın kavrine ol dem erip sizin

Nazara erince kalmadı karâr
Eyledi gurbet seferle ihtiyâr

Emreder duhtere Güvenç'i nikâh
Eyleyip Güvenç iş buldu felâh

Düğün edip birbirine verdiler
Ol ikisi hoş murâda erdiler

Ol bin altını ki verdi sayrafi
Müheyâ ettiler hep onu ey safî

Bir ulu iclâs olup derildi nâs
Cem' oldu halk âlem bî-kıyâs

Yiyip içip senâ eylediler
Hakkına hayır duâ eylediler

Çünkü maksûd buydu oldu tamâm
Buldu bu sohbet de bunda ihtitâm

177^b

Şâd ile söyle ey can bülbülü
Kıl nişât nağme ile gulgülü

Bil ki Sultân Hacı Bektâş-ı Velf
Gitti Türkistan'dan olup yolu

Karaöyük'e geldi ondan ol azîz
.....⁶⁴ bir takrîr ettik onu biz

Otuzaltı yıl Karaöyük'te karâr
Eyleyip Hakk emrine oldu intizâr

Otuzaltı yıl içinde ey azîz
Otuzaltı bin Çırac uyardı tîz

Üçyüz altmış halife de der nazar
Hizmetinde erin kıldı ihtiyâr

Hep alem tuğu icâzet ehliydi
Çâr alâmetle inâbet ehliydi

Her biri ermişti menzile
Vasfı zikrolsa tamâmı gelmez dile

Ehl-i keşf ehl-i kerâmetleriydi
Hazret-i Hünkâr'a hep râzdâr idi

İntikâlından ileri serteser
Her biri destûruyla kılmıştı güzer

Her birini bir yere salmıştı
Ol yeri mesken edip kalmıştı

Her birisi nice aktarıldığın
Er nazarında nicesi kaldığın

Tafsîliyle zikreder sözüm tamâm
Söz uzanır tûl-i dirâz olur kelâm

178^a

Bunların meşhûrunu zikredelim
Her birinden bir beyân zikredelim

Bil Cemâl Seyyîd idi en ulusu
Mu'teber meşhûr ma'rûf bellisi

Saru İsmâîl'dir ba'dezân
Evliyâ râzdârıydı ol pâk-i din

⁶⁴ Tek harften ibaret gibi görünen kelime okunamadı.

Dahî ondan bil Koluaçık Hacı'dır
Ol güzîn er evliyâ sertâcıdır

Hem Baba Resûl'dür biri dahî
Gürbüz erdir muhakkak ey ahî

Hem Recep Seyyîd vü Sarı Gâzi'dir
Hazret-i Hünkâr bu erden râzıdır

Alî Baba Menteşe Baba biri
Er nazarını almıştı her biri

Hem Barak Baba vü Yahyâ Paşa'dır
Hizmeti eren bunlara pîşedir

Hem Mahr Sedîsi'dir biri de bil
Sarı Alemlî'dir adı fehim kıl

Hem Bahâeddîn Atlas pûş azîz
Key ululardandır ehl-i temyîz

Dost Hüdâ'dır biri de merd-i kibâr
Hem Hızır Sâmit dahî bir ihtiyâr

Her birinin aslısın beyân
Nicesi geldi edersen ayân

Uzun olur kulak urmazsın ona
Tut kulak icmâl ile diyeyim sana

178^b

Gel Cemâl'im dedi edeyim bir haber
Görünce zibâ haberdir mu'teber

İzzet eder ona Hünkâr Hazreti
Hem nihâyetsiz kılarıdı hürmeti

Himmetini kerrâtle almıştı
Postunu hem yanına kılmıştı

Cümlesinden otururdu yukarı
Olaydı var ihtiyârlara ulu

Nice kez er arkasını yapmış idi
Hem Cemâl'im diye zannetmişti

Bir gün otururken Hünkâr ile

Geçti fikrinden getirmedi dile

Dem yom oynatmaya Hünkâr Hazreti
Ne yeri eder ki bize himmeti

Hatırından çün Cemâl'in bu haber
Geçtiğini Hünkâr bildi serteser

Gitmedin der dahî âhîret dârına
Sen yürü azmeyle Rum dârına

Kurt yiyince eşeğini dîn u gün yürü
Şol eşeğini kurt yediği yeri

Orayı sana yatak verdik dedi
Hem sana iki budak verdik dedi

Birisi Karadeniz'e yol ede
Ayağı altında deniz geri gide

Pes bu remizden sonra bir müddet geçer
Tâ ki Hünkâr dahî dünyâdan göçer

179^a

Habîb Emirci geçer seccâdeye
Hep mahal gördü o Hünkâr zâdeye

Pes Cemâl Seyyîd'i ayak üzere durur
Oturun iclâs da her kim var görür

Geçip peymançeye eder meskeni
Kaldırım topraktan der ben miskini

Ki gönül seyrân diler destûr verin
Maksûdum oldu murâda er görün

Verdiler destûr bir merkep alır
Merkebe binip sefer arzı kılar

Tâ ki doğru vardı Kurugölcük'e
Germiyan'dan zikrolan aracığa

Gördü akarsu çimenler sebzâzâr
Bitip türlü çiçek hoş mürgizâr

Salıverdi merkebini otlamaya

Kendisi kastetti biraz yatmaya

Çün uyandı kalktı oturdu durur
Eşğini kurt yemiş onda görür

Bildi budur hem yatak dediği er
Gitmedi ayrık yere kıldı karar

Mesken etti kıldı ma'mûr ol yeri
Kurugölcük ona buz tuttu

Ey nice türlü kerâmetler acîb
Ol yerin halkına gösterdi azîz

Ol yerin halkı muhib oldu ona
Bildiler duâsın olur revâ

179^b

Doğdu bir oğlu adı Aslıdoğan
Key kat'î erlikli eri koptu ey cân

Şöyle şerhetime mümkün değil
Oldu gürbüz er hem sâhib-i kabûl

Azmeder Rum iline bir vakit gide
Bahrı geçip ulu yeri seyrân ede

Gelibolu Boğazı'na erince
Gemici bunu bu onu görünce

Gemi getirin geçirin der beni
Çün gemiciler işittiler ânı

Eslemeyip gemici te'hîr eder
Gördü ettiklerini er ne eder

Pes denizden yana bunları hemîn
Suya bastık da kadem ol pâk-i din

Su çekilip kuru yer kalırdı
Yer susuz kuru yazı olurdu

Az kaldı denizi öteye geçe
Görünce gemici hâl oldu nice

Gemici yitip gemi getirdi tîz
Der binin gemi getirdim ey azîz

Beni incittiklerinden gemiye
Binmezdi giderdi bir yana

Su gidip olurdu kuru yer
Gemici çıktı gemiden öptü yer

Yalvarıp ere ederdî nâlişi
Gemiciden gördü çün ol bu işi

180^a

Gemiye girdi sözünü etti kabûl
Kaldı denizin orası kuru yer

Bu güne dek kaldı bu ma'lûmdur
Müştehiridir sanma ki mektûmdur

Çün Cemâl Seyyîd'i kılınca intikâl
Kurugölcük'te kırlarlar irtihâl

Bil mezarı ondadır varasın
Eşğine ol erin yüz süresin

Velâyet Nemûden Saru İsmâîl Der Şehr-i Tavas

Kıl yine gel bir beyânı mu'teber
Lezzeti şevk vere cana eser

Cana ondan iştiyaklar el vere
Ol sülûkun yerine gönlünü vere

Ol halifeler ki zikrolmuştur
Adları bir bir dile gelmiştir

Saru İsmâîl'dir ondan biri
Ki odur Hünkârımın ibrikdârı

Er nazarını nice kez almıştı
Erlik içre hem kemâl bulmuştu

Otururken katında Hünkâr'ın
Geçti bir gün hatırandan ol erin

Ne yere salar ki Yâ Rab der beni
Ne yeri verir ki bire meskeni

Dem yom oynataydım der ben dahî
Hünkâr'a ma'lûm olur bil ey ahî

180^b

Er kemâlîm biz edince intikâl
Dur kıl ondan Rum'a eyle irtihâl

At âsânı kande düşerse ol
Yurdun oldur varıp onda ol

Hem yeşil fermânı al kıl bilene
İsteyip bir gün gelir serler sana

Çün murâdlarını ol gün göresin
Hem yeşil fermânı ol ere veresin

Bunun üzere çünkü geçti bir zamân
Tâ ki Hünkâr Hazreti ol pâk-i cân

Bu fenâdan yürüş edip gider
Ol bekâdârına bundan azmeder

Yerine geçti vü şeyh oldu Habîb
Hep halifeler onu revâ görüp

Saru İsmâîl hemen durdu uru
Söyle ondan niyazla yüz uru

Veriniz destûr sefer arzularım
Lütfedip verin murâdımı dilerim

Verdiler destûr ona gitmeye
Tâ sefer kastı azmetmeye

Çünkü Hazret pîrlerini kıldı vedâ'
Giderdi ederek yolda semâ'

Attı âsâyı âsâ-perân olur
Ma'nî yüzünden eri nazar kılar

Menteşe'de Tavas'ın kurbunda bir
Vardı ulu kilise ol habîr

181^a

Gördü rast gelip dokundu bir zemîn
Rast Keşiş'in şuk üstüne indi hemîn

Tepesini delip âsâ evren olur
Korkusundan ol Keşiş bî-can olur

Gece rüyâsında Saru Pâdişâh
Girdi Keşiş düşüne ol yüzü mâh

Bâtınında onu Müslüman eder
Âleme bu sohbeti destan eder

Bu araya der beni ol pâk-i din
Hazret-i Hünkâr kutbu'l-ârifîn

Yurt verdi ediniversen meskeni
Tekke edip mesken ederven bunu

Ben sürüp Tavas şehrine varayım
Yurt tutup onda me'vâ göreyim

Seninle dedi komşu olalım
Buluşup sohbet seninle kılalım

Geleceği remzini ona bildirir
Dahî geleceği hangi yoldur

Çünkü hâbinden uyandı ol Keşiş
Gördü İslâm diniyle olmuş biliş

Durdu tanla ol yana ne azmeder
Ere buluşmaya canı cezmeder

Kıldı istikbâl tâ ki buluşur
Sürüp yüz ayağına görüşür

Getirip yerine konukladı
Hoş ziyâfetle konukluk eyledi

181^b

Saru İsmâîl dedi ol bunda sen
Ben Tavas'ta tutarım vatan

Bir sarı doğan donunu donanır
Ol donuyla onda halka görünür

Boğazından bağlıydı calgısı
Ayağına bağlı hem çıkar ağısı

Gelip ol donuyla kondu bir yere
Ol donuyla tâ ki göründü yere

Züpûn adlı bir Bey'i vardı ol yerin
Kâfirdi dinleyip sırta erin

Pes görenler dediler ol Züpûn'a
Ki falan yerde bugün gördük yine

Bir sarı doğan konmuş key acîb
Ki begâyet hûb doğandır garîb

Ayağında hem dahî çıkar ağısı
Boğazında bağılıdır calgısı

Görmedik derler ona benzer doğan
Key kat'î mahbûbdur bize inan

Onların sözünü Züpûn çün kûş eder
İşitip cân-u gönlü hoş eder

Ol ulu Sultân elinde ol doğan
Uçup kaçmıştır olup revân

Yâhut kâfir Pâdişâh da kaçar
Kondu bunda yorulup oldu nâçâr

.....
.....⁶⁵
.....

182^a

Ya Müslüman'dan kaçıp gelmiştir
Ol ikiden birisi olmuştur

İki er düzeltti derhal ol Züpûn
Birine küffâr gibi giyinirdi don

Birine giyerdi Müslüman donun
Der sürün ol doğana varın

Kaçtıysa ker Müslümanlardan ol
Görünce okusun kılar kabûl

Kaçtıysa kâfir elinden eğer
Okusun işitse eder i'tibâr

Tutulur ona geri bu iş biter
Varsın ona bu iki kişi yeter

Pes ikisi iki yerden geldiler
Beftere salıp rumuzunu kıldılar

Gözlerine karşı ol doğan iner
Durduğu yerin çok altına konar

Sürüp çün ol doğana erdiler
Dinle şimdi ki ne resme gördüler

Gördüler sarı sakallı bir dilir
Kurup bağdaş oturmuş çün er

Çünkü ol hâliyle onu gördüler
Gelip ayağına yüz sürdüler

Sürüp ondan tez buna geldiler
Olup mesrûr şâd kıldılar

Dediler ki gördüğümüz ol doğan
Îsâ kendisiymiş ol pâk-i cân

182^b

Varıp gördük sarışın bir kişi
Oturur bağdaş kurup gör işi

Öptük elini ayağına yüz sürü
Sana geldik ûş dedik hâli geri

Züpûn işitti vü şâd oldu azîm
Şâdlıktan aklı gidip oldu bîm

Züpûn'un aklı çû başına gelir
Şehrinin ulularını hep cem' eder kılar

Saru İsmâil'e geldiler erip
Şâd olurlar kademine yüz sürüp

Şâd geldik dediler bastık kadem
Ey vücûdu pak kendi muhterem

Şükür ki gördük yüzünü dediler

⁶⁵ Başlık boşluğu bulunmakla birlikte başlık yazılmamıştır ve konunun akışı devam etmektedir.

Bize bildir kıl özünü dediler

Saru İsmâîl özünü onlara
Bildirip i‘lâm eder hep bunlara

Bunlara İslâm dinine ⁶⁶
Tez Müslüman olunuz gelip dedi

Kavmiyle oldu Müslüman Züpûn
Bunlara dönüp dedi ol yüzü mâh-u gûn

İş bu şehirde er bana verdi mekân
Merkadım bunda olsun bî-gümân

Beğenirsen der Züpûn her nereyi
Sana mesken yapalım ol arayı

Şehir altında iki mil uğra
Meslek idi ikisi de i‘tisâ

183^a

Ortasında vardı bir yüce yer
İstedi o yeri eydir bana ver

Verdiler ol arayı mesken tutar
Eyledi dîn u gün karâr onda ol er

Diledi hem ol araya bağ ede
Dediler bu bağ yeri değil dede

Nere ki bağ sulu yerde olur
Olmayınca su bağ kurur kalır

Ol yere kıldı nazar hoş su çıkar
Hoş zülâl gibi revân olup akar

Ol yere urdu bir bağ eyledi
Ehl-i fakra onu tarağ eyledi

Ol yerin halkından onda nice kez
Mürîd olup aktarladı ona pes

Kazarken ol yeri seyrân ile

⁶⁶ Metinde kelime olmamakla birlikte B. Noyan'da mısra, "dön dedi" olarak tamamlanmaktadır. s. 388

Geldi bir çiftçi öküzü hoş dile

Nutuk açıp gör ol öküz söyledi
Evliyâyâ hâlini i‘lâm eyledi

Der yirmi yıldır bu kişinin
Süre dem hizmet edip çiftini ânın

Kocalıp kalmadı tende kuvvetim
Hor oldu cesette hem heybetim

Beni bu kere boğazlamak diler
Lütfedip kurtar beni ey gerçek er

Saru İsmâîl işitince sözünü
Çiftçiden derhal satın aldı özünü

183^b

Eyledi âzad yürü der dîn u gün
Kullanıp kimsene kalmasın zebûn

Çün o yer halkı bu hâli gördüler
Ona öküz söyleten ad urdular

Âhirete nakledince ol azîz
Defnede eylediler bilesiniz

Ahmedîler ile tâ Bektâşîler
Gün yüzünde bahsettiler bunlar

Birbirine sordular onda tarîk
Ba‘dezân gör neylediler ey refik

Dediler bu bahis yeşil fermanda hep
Zikrolmuştur tamâmet onda hep

Saru İsmâîl'e Hünkâr Hazreti
Eylemişti beğâyet rağbeti

Onda emânet verip ol ere
Hem dahî ısmarladı ol servere

Vakit gele senden bunu isteyeler
Bize ver kıl gerek oldu diyeler

Veresin ol vakit gelince onlara
Böyle ısmarladı Hünkâr ol ere

Eyleyip almak gerek ondan onu
Pes davara tuttular ondan yönü

Çün Saru'nun türbesine geldiler
Pes yeşil fermanı talep kıldılar

Çıktı bir el türbeden sundu ânı
Zikrolan ya'nî ki yeşil fermanı

184^a

Şimdi de ma'lûm muayyendir o yer
Nakil iş böyledir ol kıl haber

Çünkü gördüler o yeşil fermanı
Alıp onda geldiler ânı

Alıp varıp bitirdiler işi
Yerine geldi o maksûd cümbüşü

Ol tarîk hâlini onunla gördüler
Neyse maksûdlarına erdiler

Hazret-i Hünkâr'ın ey kân-ı kerem
Bir ulu halifesi ey muhterem

Koluaçık Hacı'dır ol merd-i azîz
Ol Veliyyullâh ol ehl-i temyîz

Nazarını himmetini almıştı erin
Ulu halifesidir hem Hünkâr'ın

Ki vilâyet ehli gürbüz er idi
Râzına Hünkârımın râzdârı idi

Hazret-i Hünkâr bir ad eyledi
Meydanına onu cellâd eyledi

Kuşatır bâtın kılıcını ona
Bunu verdim gör ki ne derim sana

Emir söz kimseye kastetme kıl
Tut sözümü gayr-i yola gitme kıl

Ol dahî etti erin nutkunu kabûl
Dahî durup taşra çıktı ol

Gördü saka katıra müşkin urup
Su getirmiş matbaha ol dem erip

184^b

Ol sevinçten ûşdur ahdi erin
Geçti gönlünden bu resme yer görün

Sundu kılıcı erenler bana
Ben dahî sımayıp dedi buna

Ol kılıcı katıra karşı çalar
Ortadan katırı iki böler

Olup dû pâre düştü ber zemîn
Girdi Hünkâr'a görün dedi hemîn

İşitip onu Hünkâr Hazreti
Kakıyıp gazâba geldi kat'î

Der dedim sözümü benim işitmedi
Dediğimiz emir üzere gitmedi

Kulak olsun diye geldi bir nefes
Tutmaz oldu iki eli onda pes

Koluaçık Hacı'm'a geldi çün bu hâl
Kulak oldu geldi özüne infiâl

Halifelere hemen dem urdu yüz
Lütfedin der beni erden dileyiniz

Saru İsmâîl Cemâl Seyyîd ile
Pîrâb Baba Resûl durdu bile

Halifeler cem' olup durdular
Hazret-i Hünkâr üzere girdiler

Kavşurup el durdular peymançeye
Yüz yere urdu kamusu ey dede

Bunları Hünkâr görüp döndürdü yüz
Fikrinizde olanını söyleyiniz

185^a

Hacı'm'ın eylediği zenbi şehâ
Affedesiniz bula ol halde rehâ

Sözlerini kûş edince ol pâk-i dîn
Öyle olsun varınız dedi hemîn

Kolları olsun açık gitsin o hâl
Görmesin der bâ‘dezân ol infîâl

Koluvaçık Hacım’ın açıldı kolu
Ba‘dezân emir üzere yürüdü yolu

Ol nasîb durdu elinde gitmedi
Hiç muhâlif işi dahî etmedi

Koluvaçık Hacım o sultân-ı azîz
Ol vilâyet ehli ol sâhib-i temyîz

Otururken nazarında Hünkâr’ın
Hatırından geçti böyle ol erin

Ey acep der bir fakîr üftâdeye
Ne yeri bize makam yurt diye

Biz dahî tâ dem yom oynatalım
Sürüp vahdeti bir dem edelim

Koluvaçık Hacım geçirdiği zamir
Evliyâyâ oldu ma‘lûm hep o sır

Dedi Hünkâr oğulu canavarı
Yurt verdik tepelediğin yeri

Onda demini yomunu oynat var hem
Geçiresin onda hem ey muhterem

Çünkü Hünkâr etti rihlet ez-fenâ
Sefere azmeyledi ondan yana

185^b

Hazret erenlerine vedâ‘ edip
Germiyan’a erdi dîn u gün gidip

Germiyan Bey’i katına çün gelir
Ol Bey ile bir zaman sohbet kılar

Sohbet içre Bey’e der böyle kelâm
Bana yurt ver tutayım onda makâm

Bey dedi Uşak tevâbiinde bir
Ki Susuz nâm bir ıssız var onda yer

Bu yakında onda bir ejder durur
Katline hiç kimse bulmadı zafer

Katledersen ol yeri verdim sana
Mesken eyle vakfettim hem sana

Çün Koluvaçık Hacım ol sâhib-i kerem
Ol Veliyyullâh-u azîz-u muhterem

Germiyan Bey emrinle oldu revân
Ol Susuz nâm menzile geldi hemân

Ol yeri mesken edip kıldı makâm
Kıldı süknâ bildi ne varsa enâm

Koluvaçık Hacım susuzluk ihtiyâr
Eyleyip kıldık da ol yeri karâr

Burhan adlı bir muhib er âşığı
Evliyânın cân-u dilden sâdığı

Aktarıldı dervîş oldu ey azîz
Hizmetle ululuğa erdi tîz

Hizmetle ululuğa er yeter
Ere hizmet ettinse ol yeter

186^a

Vardı dünyâda bir merkepleri
Ona binerdi müdâm ol dîn eri

Burhan önünce ederlerdi seyir
Âdeti buydu bil ehl-i habîr

Ol vilâyetin ulu erenleri
Şeyh adlı doğru yola varanları

Bekce hem Habîb Hacı ile
İttifâk eylediler gelip dile

Ki varalar seyyîdin mahyâsına
Olalar sebep o dem ihyâsına

İş bu niyetle ol iki ihtiyâr

Cem' eder dervîşlerini ne ki var
 Yürüyüp kurbân gedâyılık ettiler
 Hayli kurbân cem' edip gör ne ettiler

Kûş et kümmel dedi böyle beyân
 Tut kulak tâ ki sana edeyim ayân

Hacı Bektâş Karaöyük'e gelince
 Mesken edip onda ârâm kılınca

Îd-i hacc'da müheyyâ olmak âdeti
 Cem' olup beş on gün etmek sohbeti

Hünkâr eşiğinde ol olurdu
 Ehl-i fakra hep cem' olup gelirdi

Pâdişâh Sultân Alâeddîn ki var
 Oldu ahdinde mezarı âşikâr

Üstüne yaptırdı bir âlî binâ
 Hoş mezarını belirtti hem binâ

186^b

İşit onun kimisi tasdik eder
 Yolda yoldaşın hoş tevfik eder

Kimisi tekzîb edip der bu değil
 Hazret-i Hünkâr ol sâhib-i kabûl

Seyyîdin çünkü mezarına varır
 Hoş ziyâret eyleyip yüz sürer

Taş asardı gösterip onda nişân
 Neyse ne ki bir zikroldu bu beyân

Kalmadı hiç kimsenin şekki dahî
 Etti tasdik cümle halk ey ahî

Hazret-i Hünkâr o mahyâ remzini
 Seyyîd üzere ol remzettî âni

Mâtem-i Hüseyin mahyâ remzidir
 Bizde ola cem' hem ne var fakîr

Ol erenler Bekce hem Habîb
 Hayli kurbân çevre halktan cem' edip

Seyyîdin mahyâsına tâ varalar
 Yüzlerini ol mezara süreler

İşlerini çünkü hep bitirdiler
 Sürüp kurbânı yola girdiler

Tâ Sakarya suyunun kenârına
 Erdi bunlar koyup yârına

Meğer ol günler bahâr-ı eyyâm idi
 Suların taşıdığı vakit hengâm idi

Böyle niyet eylediler hem o gün
 Geçireler varıp bir köyde dün

187^a

Ol gece bir günde ârâm kıldılar
 Sel âyine irtekiyiz dediler

Bu tereddüde dururken bunlar
 Koluvaçık Hacım ol kuvvetli er

Kendine bu hâl kamu ma'lûm olur
 Binip eşiğine Burhan ile gelir

Su kenarında görür Bekce Habîb
 Hayli dervîş fakîri cem' edip

Acz ile kalmış furûmanda kamu
 Kolaçık Hacım erince ey amu

Bunlara aşk eyleyip verdi selâm
 Ne durursun diye fethetti kelâm

Dediler bunlara yâ merd-i azîz
 Çok cemâat cem' ettik dedi biz

Bunca kurbânıyla seyyîdden yana
 Varıp yüz süreriz tâ ona

Sakarya Irmağı taşmış sel gelip
 Kıp kızıl bulanıp taşkın olup

Dileriz bir yerde yatarız gece
 Tâ ki bu taşkın iş bu sel gece

Irmağı geçip yolumuza revân
Oluruz budur murâd derler hemân

Koluaçık Hacım işitir sözlerini
Döndürüp dedi bunlara yüzlerini

Germiyanın siz ulu pîrleri
Kâmil u vâri‘ u vilâyet erleri

187^b

Geçmezsınız bir sudan âciz kalıp
Dehşetle hem furûmanda kalıp

Ya kıyâmet günü siz bunca mürîd
Nice geçersiniz sıratı bana eyîd

Çünkü Sultân Koluaçık Hacım bunu
Dediğini işittiler cümle onu

Bunlara güç gelip incindiler
Bu âşık ne der deyip döndüler

Koluaçık Hacım o Şâh-ı muhterem
Döndürür önüne alığını o dem

İleri suya gelip avâz eder
Ol suyu gör kendine dem sâz eder

Dedi ey dîdâr görmüş pak su
Tayyîb-u tâhir akardır hâk su

Sen dâhi dosta gidersin ben dâhi
Dosta gidene yuğuk yok ey ahî

Çünkü Sultân Koluaçık Hacım hemîn
Geldi lütfundan bu resme söz yakîn

İki şek oldu Sakarya ol zamân
Yarısı yukarıya oldu revân

Yarısı aşağıya aktı gider
Su geçti verdi bunlara de gör ne eder

Her ne ki varsa kurbânlarını
Sürüp geçirdiler cümle ânı

Onda Bayram Bey’i nâm bir er bahtlu

Köprü yapıp Sakarya’ya ulu

188^a

Koluaçık Hacım o suya döndü der
İş bu nev‘ ile dönüp ol suya der

Ûşde Bayram Beyi’nin hayrı tamâm
Yerine geldi buldu ihtitâm

Geç yine yoluna git ol kıl revân
Yoluna oldu revân suda hemân

Döndü Bayram Beyi’ne remzeyledi
Gör ne resme nutuk açıp söyledi

Dedi maksûdun idi senin sevâb
Oldu müyesser sana kılma şitâb

Bu nişânımız bizim olsun dedi
Bu vilâyette bu halk bilsin dedi

Dahî ol köprü binâdır temiz bilin
Şüphesiz öyledir idrâk kılın

Ol dem ol geri karn suda dönüp
Yoluna oldu revân ondan inip

Uğrayıp ol köprüyü kıldı harâb
Yıktı ol köprüyü derhal ey şâb

İki baş belli kalanı yıkılır
Ne kadar ki halk onu ma‘mûr kılar

Tutmadı ayrık binâ geldikçe sel
Yıkılır ayrık binâ tutmadı bil

Bu deme kıldı iki baş hemân
İlmin ersin şüphesiz ey pâk

Bekce Sultân Habîb Hacı ile
Onda cem‘ olan o dervîşler bile

188^b

Bu vilâyeti görüp geldiler
Hacım’ın ayağına döküldüler

İ'tirâz edip kamu eriştiler
Sîne sâf olup kamu görüştüler

Dönüp dediler ey kân-ı kerem
Ey vücûdu pak kendi muhterem

Lütfedin bizimle yoldaş olun
Gidelim mahyâya lütfedin gelin

Koluaçık Hacım sultân-ı azîz
Sözlerini etti kabûl ol demde nîz

Seyyîdin mahyâsına gitti bile
İki bir diyemeyip düştü yola

Burhan Abdal ile bir dervîş dahî
Hizmetinde vardı hemen ey ahî

Seyyîdin kurbunda vardı bir makâm
Ona Bulduk çayırı derdi enâm

Seyyîdin bânını gör ne işledi
Bunları hûb şekliyle karşıladı

Onu görüp Koluaçık Hacım şehâ
El verir bir hâlet ona müntehâ

Onu görüp o vilâyet pîrleri
Sordular hâl ne deyip geri

Bânını der seyyîdini karşıladı
Biz ol Sultân kat'î lütuf işledi

Dediler ol hâli hiç biz görmedik
Kavrine yâhut bu sırrın ermedik

189^a

Sözlerini işitince Sultân Hacım
Ol vilâyet mahzenine gâh Hacım

Yazıya bakıp şu gidendir dedi
O bize bu remzi edendir dedi

Gördüler ol yazıda san bir öyük
Giderdi bir büyük sığın geyik

Görünce bunlar hemen kayboldu tîz

Koluaçık Hacım ol merd-i azîz

Oradan bir dervîşe emreyledi
Var ulu dergâha pişrev ol dedi

Kendisi ol arada mahyâ kılar
Ol vilâyet halkı onda cem' olur

Türlü ni'met pişti hep eklettiler
Ba'dezân kûş eyle onda ne ettiler

Hoş semâ' bünyâdın ondan urdular
Şevk u zevk ile semâ'a girdiler

Bu yana pişrev çû dergâha erer
Şeyh önüne varıp yüzünü sürer

Germiyan erenlerinin geldiğini
Ziyâret etmekliğe yol aldığı

Kendi pişrev idiğini i'lâm eder
Kûş edip bunlar dahî gör ki ne eder

Seyyîdin dergâhına şeyh-i azîz
İbrâhîm nâm bir kişiydi hulk-i tîz

Dahî onda her ne varsa dervîşân
Dediler olmaz revâ herkes inan

189^b

Göndereler pişrevi böyle yere
Bu tarîkatta değildir revâ

Pişrev gâfillerindir varalar
Tâ varıp onlara haber vereler

Yendi keşkek mahyâ oldu ûş tamâm
Mahyâ oldu buldu ol emr-i ihtitâm

Bu ne pişrev bu ne gelmek dediler
Ne revâdır böyle kılmak dediler

Koluaçık Hacım'a pişrev döndü tîz
Tut kulak bir söze geldik yine biz

Koluaçık Hacım ol gerçek Velî
Çünkü Bulduk çayırında ol ulu

Çün semâ‘ emrin erdirdi âhire
Sohbeti yine erişti bir göre

Gördü bir kimseyle iki bacı gider
Ya‘nî Seyyîd dergâhına azmeder

Vardı Koluvaçık tez bunlara
Kande gidersiniz bana deyin ne yere

Dediler biz Seyyîdin dergâhına
Gideriz yüz sürmeye onda yine

Himmet edip er bize vere oğul
Budur maksûdu duâ ola kabûl

Koluvaçık Hacım dedi maksûdunuz
Burada hâsıl olursa yine siz

Bundan öte Seyyîde gider misiniz
Bir dahî tedbîrkâr eder misiniz

190^a

Dedi maksûdunuz olursa revâ
Döner zübûndan bulunca der evâ

Koluvaçık Hacım dedi şöyle varın
Ayrı ayrı şol geniş yerde durun

Ol bacılar söz tutup vardılar
Her biri bir aracıkta durdular

Pes Koluvaçık Hacım şol aygır-ı misâl
Kişneye kişneye geldi bî-melâl

Avradın biri hemen dem kaçtı tîz
Durdu yerinden birisi ey azîz

Koluvaçık Sultân hemen erdi ona
Arkasına eliyle vurdu ona

Dedi senden gele İlyâs nâm oğul
Bir zaman beyhûde yola gide ol

Yola gele âhiri’l-emr ol gidip
Hep yaramaz fiilini hem terkedip

Gele bir oğlumuz ondan der bizim
Köprüçay’ı delik ola bil sözüm

Yerimize geçip ol ede karâr
Demimizi oynata âhir-i kâr

Ol kaçan avrat da bir taş doğura
Ettiği şirkin cezâsını göre

Maksûduna ererdi kaçmasa
Bâtıl-ı efkâr hatırından geçmese

Ol iki zen hemden adı meğer
Oradan çün yerine kıldı güzer

190^b

Ol kaçan bir taş doğurdu hemîn
Kılıp nâle-u efgânı ânın

Ol duran avrattan oldu bir oğul
Hâceti oldu onun gör ki kabûl

Doğunca İlyâs verdi adını
Nakleden der böyle söz bünyâdını

Olunca koptu gâyet de dilir
Key şecâat ehli gâyet de dilir

Oldu ol yerde harâmiler başı
Urmak vü tutmak idi dâim işi

Koluvaçık Hacım edince rihleti
Erdi erden ona bir şevk hâleti

Susuz’a geldi dervîş ettiler
Onu dervîşlere dil-rîş ettiler

Pes everdiler onu oğlu doğar
Niyetine remzettiydi ona er

Adını verdi Çalap vermiş onun
Sanma kimse mislini görmüş onun

Şol Köprüçayı’nın vardı deliği
Nitekim remzetti ol Beylerbeyi

Deyip kemâle erince

O nişâmyla ehıbbâ görünce

Geçirip seccâdeye şeyh ettiler
Tutup emrini buyruğuna gittiler

Er nefesi dahî geçti yerine
Evliyâyâ dönmeyenler yerine

191^a

Çünkü gönderdikleri pişrev gelir
Her neyse ere hod ma'lûm olur

Gelince pişrev ere ey kâmiyâb
Demedi dediklerini etti hicâb

Lîyki dedi dediler böyle haber
Safâ geldi kadem getirdiler

Pişrev dedi dediklerini dürüst
Demedin bize eyanâdan süst

Yüzün ardına senin dönsün dedi
Âlem içre iş bu söz densin dedi

Pişrevin derhal yüzü ardına
Döndü kimse uğramasın derdine

Ertesi fevt oldu defneylediler
Dahî ondan dinle ki neylediler

Koluaçık Hacım hemen emreyledi
Kudümü çalın deyip söyledi

Pes kudüm kaldırıp geldiler
Yola düşüp revâne oldular

Pes Hacım Sultân ol merd-i takî
Ol erenler şâhbâz-ı müttakî

Oradan urdu semâ' tâ erdiler
Eşiğine Seyyîdin yüz sürdüler

Asr vaktiydi semâ'a kalkmıştı
Her ne var dervîş cem' olmuştu

Koluaçık Hacım dahî ol şevkiyle
Semâ'a girdi surûr-i zevkiyle

191^b

Ol cemâatten eteği her kime
Değdiyse düşüp oldu heme

Nakildir on yedi kimse verdi cân
Defnettiler o mecliste ayân

Kara İbrâhîm ki Seyyîd Gâzi'nin
Şeyhi idi zikrolup biz ânın

Görünce bu hâli ki etti aceb
Eyitti bu deyr burada sû-i edeb

Demir âleti bunlarda her ne var
Devşirin diye bu yerde hep ey yâr

Dahî buyurdu ki tennûr kızdırın
Yandırıp ateş ona odun urun

Pes o dem bir ulu ateş yaktılar
Ol demir cinsini içine tıktılar

Kızgınından ol demir kızdı azîm
Yanmıştı zîrâ ki ateş delîm

Koluaçık Hacım o çeng-i ma'rifet
Dedi Burhan Abdal'a dur kıl bu vakit

Gir bu tennûra ne var abdalların
Kızmış ol vaslaları burhan görün

Âh ile yâd eyleyip burhan görür
Kızmış ol vaslaları burhan görür

Çıkarır bir bir taşra atar
Tâ ki çıkardı kamusunu serteser

Şol kadar urdu semâ'ı ba'dezân
Gül eder ol yanar odu ol zamân

192^a

Dedi İbrâhîm Koluaçık Hacım
Gayret oduyla gör yandı içim

Sen bizi sınıdınsa oduyla

Biz sınavalım seni bast-ı belâ
 Tanrı kazâsına saldık biz seni
 Lezzetinden sen dahî tut kıl ânı
 Otururken o Kara İbrâhîm
 Şol dem indi üstüne bir yıldırım
 Kapkara yaktı onu kül eyledi
 Avradı gördü onu gör neyledi
 Hasan adlı vardı bir oğlu hem
 Elini alıp aldı geldi bâ neam
 Elini öpüp ayağına düşer
 Dedi İbrâhîm eğer ettiyse şer
 Ayağına ûş dolaştı ettiği
 Ere ma'lûmdur onun ne ettiği
 Kıyma kıl oğlancığıma lütuf kıl
 Bir yalnızca oğludur belli bil
 Hacım'a çün böyle eyledi niyâz
 Safâ nazarını alıp tuttu bâz
 Ertesi bayramı onda ettiler
 Geçirip üç günü onda gittiler
 Germiyan'a geldiler onda sürüp
 Susuz'un kurbunda bir yere erip
 Susuz'un Banaz suyunda yana
 Akyokuş derlerdi adıyla âna
192^b
 Onda'ydı zikrolan ol ejderhâ
 Zikre gelmişti bu sözler bâ-rehâ
 Korkusunda ejderhânın ol tarîk
 Kat' olup kesilmişti ey refik
 Ol cemâat geçecek Banaz suyunu
 Ol yola gitmeye suğazlar bunu
 Koluvaçık Hacım'a yol gösterdiler
 Kendileri eğlenip onda durdular

Biz dahî erdik bu resme önce git
 Varırız ûş üstüne yerağın et

Bunların maksûdu buydu ki tâ
 Varıp ileri evren'e binâ

Göreler evren ile ne eyler ne eder
 Evren'i ne resm ile helâk eder

Koluvaçık Hacım binip eşeğine
 Burhan Abdal önüne düştü yine

Yürüyüp yollarına gittiler
 Nâgehân evren üzere yittiler

Çünkü bakıp gördü evren bunları
 Dem urup hıçkırdı ol evren geri

Şeyh eşiğinde hemen Sultân Hacım
 Ol kerâmet yemmine ummân Hacım

Burhan ejder korkusundan ey azîz
 Eşeğin kuyruğuna yapıştı tîz

Korkusundan ejderin hem ol eşek
 Kan kaşandı onda inan tutma şek

193^a

Koluvaçık Hacım görünce ejderi
 Çıkarıp na'ra urdu o geri

Nefesinden çıktı bir od ol zamân
 Dokunup ejderi yaktı hemân

Od'da yanıp hemen dem kül olur
 Bu demden kapkara iri kalır

Baş ayağı yeri vü kuyruğu
 Taş üstünde muayyen durağı

Şimdi de ma'lûm muayyendir o yer
 Nakli bu resmile râvî böyle der

Koluvaçık Hacım iş bitirdi çün
 Zahmetini ejderin götürdü çün

Gerisine baktı Burhan'ı görür
Korkusundan şöyle dembeste durur

Kan kaşanmış eşeği de gördü hem
Burhan'a remzeyledi ol muhterem

Geldi Burhan ileri gördü ejderhâ
Kara yasmış kül olmuş müntehâ

Elini öpüp ayağına sürdü yüz
Yokuşun dibinde dervîşler henüz

Korkusundan titreşip durur kamu
Çağırıp Burhan bunlara tuttu tîz

Bildirir ejderhâ helâk olduğun
Her ne hâl olup vü ne kıldığın

İşitip seğirdişip geldiler
Görüp ol hâli tana kaldılar

193^b

Elini öpüp kıldılar nişât
Şâd ile hoş bulurlar inbisât

Sürüp ondan Susuz'a erdiler
Bir nice gün sohbet edip durdular

Bekce Sultân Habîb Hacı ile
Yerlerine azmeder ikisi bile

Destan oldu ol ilde iş bu kâr
Ol diyârda buldu gâyet iştihâr

Niceleri onu görüp dervîş olur
Terkedip kabayı fakîr endîş olur

Etti susuzluk bunlar key eser
Dediler Hacı'm'a ki ey tâcser

Susadık gâyet susuzdur iş bu yer
Hâlimiz oldu mukadder ol haber

Sözlerini işitince ol azîz
Eşeginden yer üzerine indi tîz

Bir yeri eliyle kazdı revân

Çıktı bir colab gibi bir su hemân

Susadık diyen içer ondan gelir
Ol vilâyette o söz meşhûr olur

Koluaçık Hacı pınarı derler ad ile
O adıyla getirirler dile

Koluaçık Hacı'm o Şâh-ı evliyâ
Ol vilâyet ma'deni sıdk-u safâ

Alıp dervîşleri oldu revân
Menteşe iklimine geldi ey cân

194^a

Gece vakti bir köye eriştiler
Gece oldu ne edelim deyiştiler

Ol köyün devletlisine pişrev
Gönderir pişrevliğe onda bir er

Hele ol devletliye pişrev gelir
Erdiğin erin ona i'lâm kılar

Ol ev ıssı nâmüdâr devletli er
Pişrevden işitip böyle haber

Der zamanlardır ki ömrümden geçer
Görmedim oğlan yüzünü kaldım nâçâr

Bir kızım var gelmedi herkes oğul
Şâd değilim can onun çündür melûl

Ey nice dervîşlere kurbân çırak
Verip oğlan istedim ben nifâk

Müstecâb olmadı birinde duâ
Yok kimesne ola duâsı revâ

Olmuşum münkîrsiz tahkîk dedi
Eyle kıl bu sözüme tasdîk dedi

Dönüp Pişrev hâli i'lâm eder
Şerhiyle sözlerini tamâm eder

Ona dek erdi karanlık şâm olur
Vakit geçer gün dolandır akşam olur

Kimseye varmaya kalmadı mecâl
Kalmaya kaldı o yerde ihtimâl

Kalktı yerinden Hacım durdu uru
Dediler nereye ol mâh-ı rû

194^b

Ol eve giderim ne etmek bana
Varmayınca olmaz önden sona

Dediler geç vakit oldu ki değil
İş bu vakit varmak ol eve bilmiş ol

Sözlerini eslemeyip Sultân Hacım
Ol vilâyet mülküne hâkan Hacım

Yürüyordu bulur bunda kalır
Gör varıp Sultân Hacım ne kılar

Ol kişinin kapısı önüne çün
Yitip ol dem gelir ol zû fûnûn

Kapıya el urdu Bismillâh diye
Nâlişiyle Hakk'a yâ Allâh diye

Ol kapı açıldı girdi içeri
Kız yatağından yana vardı ileri

Başını sıvayıp kıldı duâ
Ol duâyı Hakk Çalap kıldı revâ

Dişilik gider hemen erlik gelir
Âlet-i erlik hemen peydâ olur

Kolaçık Hacım hemen dem döndü tîz
Kavuşur cemâatine ol azîz

Ol nedir diye ettiler suâl
Derdiniz gündür kaçın dedi hâl

Yöneltip davarlarını kaçtılar
Dünle ile bir diyâra geçtiler

Bunda kaçmaktan bunlar geldik kıza
Tut kulak tâ ki haber vereyim size

195^a

Başına gelip Hacım el sürdüğünü
El duâyâ götürüp hem durduğunu

Dolmuştu gidince öz özünü
Tez düğünledi görür kendi özünü

Ki er olmuş vardır erlik âleti
Kendinden gitmiş dişilik hâleti

Atasını anasını uyardı tîz
Bunlara bildirdi hâlini ey azîz

Bunlara takrîr edip verdi haber
İşitip şâd oldu bunlar serteser

Taşra çıkıp arayıp dervîşleri
Bulmadılar keşt edip ol yeri

Düştüler ertelerine tâ erdiler
Erince ayağına yüz sürdüler

Döndürüp kondurdu hânedânına
Şâdıy-u selvet girip cânına

Kızdan er olan yiğidi aldılar
Kolaçık Hacım katına geldiler

Emreder Hacım ona gör ne ettiler
Dervîş edip ona erkân ettiler

Hırka vü tâc vü çerağ vü sofrâ hem
Verip gördüler onu muhterem

Aktarıldı ol ilin halkı tamâm
Kıldılar canıyla izz u ihtirâm

Bin öküz kurbânı onda cem' olur
Evliyâ muhibleri sürer gelir

195^b

Susuz'a geldi dönüp etti karâr
Vasfı bî-had ruhsây-ı bî-şümâr

Dem yom oynatıp o yerlerde kalır
Âhiri ol er o yerde fevt olur

Hoş mezarı var müşerref cây-i gâh
Yüz süre varırsak eyle nigâh

.....⁶⁷
.....

Yine zikret bir beyândan bir haber
Ma'nî zîbâ-u mergûb mu'teber

K'estimâ'ından ola def-u gamûm
Münderic ola vilâyetten ulûm

Varsa erden nasîbin tut kulak
Nicesi oldu vukû' bu ittifâk

Bir ulu halife hem Baba Resûl
Ol vilâyet ehli ol sâhib-i kabûl

Hünkâr'a delîm hizmet kılmıştı
Erlik içre nasîbini almıştı

Nazarında otururken Hünkâr'ın
Geçti fikrinden bu resme ol erin

Ey aceb ben bendesine evliyâ
Nereyi bize aceb emreyleye

Biz de varıp onda dem kaynatırız
Hizmet edip bir ocak kaynatırız

Hatırından çün geçer böyle huzur
Hazret-i Hünkâr'a ma'lûm oldu gör

196^a

Der Resûl'üm gam yeme kıl ben seni
Kondururum yurduna der bil ânî

Kande ki kendini kalkıp bulasın
Yurdun odur muhakkak bilesin

Edince rihlet Hünkâr Hazreti
Yattığı yerde yatır gör hikmeti

⁶⁷ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Reften Baba Resûlder Kışver-i Be-Karış ve Vilâyet Nümûden Ey" şeklinde geçmektedir. s. 407.

Uyanır kendini ol yerde bulur
Eğlenip onda hemen mesken kılar

Beşkarış derler o yerin adına
Bâis iş böyledir hizmetine

Ya'nî Altıntaş tevâbındadır
Beşkarış nâm yeri bulun ondadır

Beşkarış denmeye ol yere sebep
Bir kâfir Bey'i vardı bu el-aceb

Adına derlerdi onun Beşkarış
Beşkarış idi boyda gör bu iş

Bir kilise dahî yapmıştı ol
Nakşına harceyleyip altını bol

Üst yanlarında bir dağ var idi
Adına Ayrıklı hem derler idi

Sayde çıkmıştı bir gün ehliyle
Halkı dahî kendiyle hep bile

Gördü bir sığın geyiği ez-zeheb
Gövdesi altındı ser cümle hep

Yürüyüp onlar temâşâ eyledi
Beşkarış halkına dönüp söyledi

196^b

Tutaydık ola mı çevre alın
Çevre alıp dört yakasından gelin

Çevre aldılar onu tutmaklığa
Kastettiler kemend etmekliğe

Ürktü bunlardan geyik oldu revân
Beşkarış köyü'ne dek ey pâk-i cân

Sürdü bunlar da kovup ardınca tîz
Tâ kiliseye erişti ey azîz

Bunların önünde geyik silkinir
Şol saat bir gökçe güvercin olur

Ol kilise üstüne konu hemîn
Görüp bunlar olur eyn-i bâyin

Kilise üzerinde dururken nâgehân
Uçup yer üstüne konu hemân

Dururken ol dem olur âdemi
Dediler ki ola bunun mahremi

Cümlesi sürüp katına erdiler
Ayağına ol erin yüz sürdüler

Öpüp hep elini baş koydular
Bize bildir ne kişisin dediler

Hacı Bektâş Hünkâr'ın der ben daîf
Halifesiyim der bilin ol şerîf

Hem adımdır dedi Baba Resûl
Evliyâ gönderdi geldim dedi ol

Bu yeri er bana yurt vermiştir
Burayı bana mahâl görmüştür

197^a

Şimdi Hakk din bil Muhammed dinidir
Makbûl âyin bil onun âyini

Biz sizi ol din'e da'vet ederim
Yolum odur ben o yola giderim

Hakk yola gelin ki Hakk kuvvetlidir
Terk edin bâtilı bâtil yâtlıdır

Görüp böyle kerâmetler acîb
Tâbi' oldular sözünü makbûl tutup

Bir uğurdan hep Müslüman oldular
Dine girip ehl-i imân oldular

Eylediler fakrı onda ihtiyâr
Baba Resûl'e hep oldu gam kisâr

Hizmetinde cân-u baş terk ettiler
Sıdk ile gönülleri berk ettiler

Kurugölcük'e yakın hem bir makâm

Ki Hisarcık derler ona enâm

Beşkarış'tan iki günlük yer ırak
Gelip onda dahî tuttu bir tarak

Kendine halk muhib oldu kat'î
Yaptı hem bir tekke bulup şevketi

Yaptı hem bir âsitâne key latîf
Mesken etti ehl-i fakra ol şâh

Beşkarış'ta yaptı hem bir hoş binâ
Hem taahhül eyledi bulup gınâ

Gâh bunda vü gâh onda olur
İki çayı kendine mesken kılar

197^b

Yıktı kiliseyi yaptı zâviye
Ki pûr oldu ehl-i fakîrle zâviye

Onda da cem' eyledi dervîşleri
Ki Hakk'a lâyıktır onlar işleri

Ol Cemâl Seyyîd azîz-u muhterem
Kurugölcük'te idi ol kân-ı kerem

Muhabbet ederlerdi birbiriyle
Ki ol erin vasfı hiç gelmez dile

Çün Cemâl Seyyîd'i pişireydi taâm
Sonra yayılıp cem' olsa enâm

Çağırırdı gel Baba Resûl eriş
Ya Hisarcık'ta ola ya Beşkarış

Kendine ma'lûm olurdu ol sadâ
Bulunurdu onda hemen ey dede

Ol taâmı yerlerdi cem' olup
Ol iki Sultân o cem'e şem' olup

Birbiriyle muhabbet ederlerdi
Ayrılıp destûrla giderlerdi

Kıldılar bu nev'a bunlar bir zamân
Sohbet u zevk u nişâtıyla hemân

Baba Resûl pîr olunca ey azîz
Pes Cemâl Seyyîd'i ol sâhib-i temyîz

Zikrolunan âdeti eylerdi
Gel deyip çağırıp söylerdi

Erdi derhal âdeti üzere geri
Dedi Cemâl Seyyîd'i bu nev'a o

198^a

Dileyinceğiz çığırmaçlık yana
Erdi pîrlik ûşde ma'lûmdur sana

Pişirirken ya kotarılırken
Çün çağırırısın çağır kıl erken

Tâ bulayım vus'at huzurla kelâm
İvmekle gelmeye cisme elem

İşitip Cemâl Seyyîd ânı
Dedi bu resm ile ol canlar cânı

Sendeki kuvvet olaydı bende ker
Dünyâyı keşt eylerdim serteser

Geri bunda erişirdim gelûben
Aczi neye gösterirsın dedi sen

Âhiri'l-emr Beşkarış'ta fevt olur
Merkadi onda durur onda kalır

Kaldı evlâdı onda karâr
Beşkarış nâm yerededir ona karâr

.....⁶⁸
.....

Bir beyânda gel yine yâd eyle kıl
Kûş edenler canını şâd eyle kıl

Nakildir ey mâye-i eltâf-ı cûd
Pîrâb Sultân ol kâmil-i cûd

Bil ki Hünkâr'a çırakçıydı ol er
Zikr-u evsâfi cemîl-u mu'teber

Bir ulu halife dahî ol idi
Hünkâr'ın katındaki makbûl idi

198^b

Nasîbini erden tamâm almıştı
Rütbet-i tekmîl ile yol bulmuştu

Şeyh Sadreddîn kondu Konya'da
Ma'rûf u meşhûr idi ey dede

Hazret-i Hünkâr'a ol merd-i azîz
Gönderip bir adamı der bilesiniz

Görmeye dîdârınız müştâkıyız
Şerbeti eşvâ kıla hem sâkiyiz

Lîyki bunda hizmetimiz vardır
Hâlimizden kendi haberdârdır

Dileriz sizde sülûk görmüş bir er
Yol almış bir halife mu'teber

Ma'nîsiz göz onda temâşâ ederiz
Tanışırız yola bile gideriz

Çün gelen bu meni tefsîr eder
Zikrolan gibi tamâm takrîr eder

Pîrâb Sultân'a Hünkâr Hazreti
Lütfedipti eyle şimdi mürüvveti

Şeyhin istediği kimse bilmiş ol
Sensin ona var kıl sözümü kabûl

Konya'yı bil biz sana yurt vermişiz
Kılmaya süknâ revâ biz görmüşüz

Gördüğün ma'nâyı göster onda sen
Tut tarîkimizi lütfet zinde sen

Sinin onda hem ziyâret olur
Toprağın dahî keffâret olur

⁶⁸ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Güften Pir Âb Sultan Bi-Şehr-i Konya Vilâyet Der-ân Câ" şeklinde geçmektedir. s. 411.

199^a

İşitince şol sâat durdu uru
Üç dahî vardı oğlancıkları

Destûr alıp erden tez durur
Sürüp onu da eve varır

Aldı oğlancıklarını hem avradını
Pes sefer azmine tuttu niyetini

Konya'dan yana çıkıp oldu revân
Erişince Konya'ya ol pâk-i cân

Doğru Sadreddîn nazarına varır
Hacı Bektâş'ın selâmını deyürür

Hizmetinize bizi gönderdi der
Gönderip bizi havâlet verdi tez

Bize bir mesken bulunuz varalım
Hizmetinize müdâm yüz sürelim

Şeyh Sadreddîn ol kâmil-u cûd
Ol vilâyet ma'deni ol Şâh-ı cûd

Eyledi hoş izzet u ikrâm ona
Hayli çok ihsân ile in'âm ona

Üç gün onda hoş temkîn eyledi
Ba'dezân gör şeyhi ona neyledi

Gösterip bir yer ona dedi ey yâr
Mesken buraya eyle karâr

Karşımızda hem yakınımızdadır
Gitme ayrık olma bizden dedi dûr

Âsitâne bâb makâm et burayı
Bunda olmak sana vü bize iyi

199^b

Pîrâb Sultân azîz-u muhterem
Mesken eder onda ol Şâh-ı kerem

Âsitâne yapıp kıldı makâm
Konya halkı kıldı izz u ihtirâm

Ey nice türlü vilâyetler acîb
Gösterir halka keremde lütfedip

Koklaşıp şeyh'e hem sohbet olur
Bir zaman bu hâl üzerine kalır

Konya'ya bir kere geldi bir evlâd
Gitti tâundan nice er nîk-u bed

Ol üç oğlanın birisi kendinin
Etti rihlet gitti tâ'undan ânın

Bir nice gündün biri dahî gider
Onu da toprağa koyup defneder

Çün üçüncü oğlu rihlet eyledi
Hoş işit Pîrâb Sultân neyledi

Teneşir tahtasına çıkardılar
Yumak için yerağını gördüler

Pîrâb Sultân evine girdi tîz
Gördü avrat ağlayıp eyler sitiz

Âh edip efgân eylerdi ziyâd
Çıktı derhal taşraya ey hoş nihâd

Yuyadururken yapıştı koluna
Besmele yâd eyleyip diline

Eyleyip Hakk'a niyâz der Yâ Kerîm
Sen bilirsin hâlimizi Ey Alîm

200^a

İkisini aldın birini bağışla kıl
Fazlınla bize bir lütuf işle kıl

Dedi Allâh emriyle dur ey oğul
Kalk yukarı uzanıp yatma kıl

Allâh'ın kudretiyle ey azîz
Dirilip geldi ayaküstüne tîz

Aldı avrat katına girdi hemân
Nutuk açıp dedi ol pâk-i cân

Senden ötürü eyledik Hakk'a niyâz
Etti makbûl ol Kerîm u Kârsâz

Ağlama ûşde hayat bağışladı
Bendesin esirgeyip lütuf işledi

Böyle deyip avradını mesrûr eder
Gussasından kurtarıp dûr eder

Pîrâb Sultân'ın ey Şâh-ı kerem
Çoktur böyle işi ey muhterem

.....
.....⁶⁹

Gel yine gir bir maânî seyrine
Ol maânî sırrı nedir seyrine

Hacı Bektâş halifelerini sana
Zikredeyim tut kulak esrârına

Bir halife bil Recep Seydi'dir
Ki gönül evi onun saydidir

Evliyâ ferâşıdır ol azîz
Er katındaydı makbûl-u azîz

200^b

Arkasını yapıp nice kez evliyâ
Gönlü ki Recep demişti şehâ

Akçayır'da olurdu meskeni
Ere Dağı yanında bil ânı

Hem dahî bil gel mezarı ondadır
Dirlikle olmadı bil zindedir

Sarı Kâdı'dır birisi dahî hem
Bil ulu halifedir ol muhterem

Bir gün otururdu ol merd-i azîz
Ol vilâyet kâni ol sâhib-i temyîz

Hatırından geçti Yâ Rab ben kula
Gönderir ben kulu hangi menzile

Tâ demimiz dahî oynatırız
Nereye remzede onda gideriz

Hünkâr'a ma'lûm oldu bu zamir
Sarı Kâdı'ya dönüp böyle der

Seni saldı Karacadağ'a yürü
Mesken eyle varıp o yeri

Kızın oğlun ola serdir ziyâd
Oraya neslin bulup ez-diyâd

Dedi Rum evinde tâun çok olur
Nicesi zürriyyetim der çoğalar

Çün sözünü işitti Hünkâr Hazreti
Kıldı ona hoş nazarla re'feti

Dedi tâundan neslin olmaya
Nesline tâun te'sîr kılmaya

201^a

Sefer üstünde meğer ki buluşa
Seferinde gayri yerde ulaşa

Birin iken seferinde fevt ola
Eremeyip evine yabanda öle

Ankara'nın Karacadağ'ında ol
Mesken edip varıp ol sâhib-i kabûl

Küban adlı bir oğul onda gelir
Kenan adlı bir dahî oğlu olur

Oldu Kenan'ın kat'î nesli ziyâd
Dediler Kenanlı ol boya ad

Yerine Kübbaşlı derler bu zamân
Bir boyu oldu nesli de onun ey cân

Nakildir kümmel rivâyet eyledi
İş bu nev' ile beyânını söyledi

Hazret-i Hünkâr ol zeyne'l-beşer

⁶⁹ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da; "Der Zikr-i Zafâ Hazret-i Hünkâr Çe Gûned Âmed-ü Refî" şeklinde geçmektedir. s. 414.

Hoca nazarına varınca ol er

Olunca erkân Hoca'dan tamâm
Horasan'a geleceğiz ol hümâm

Horasan'da bu yedi er nâmüdâr
Hazret-i Hünkâr'a aktarıldılar

Yedisine dahî Hünkâr Hazreti
Erkân eyledi kılıp himmeti

Çün sefer kıldı Horasan'dan özü
Kıldı Beytullâh'ı sefer kendisi

Dahî ondan Karaöyük'e geldiler
Mesken edip onda kaldılar

201^b

Geldi ardınca Hünkâr'ını bulur
Buluşup bile kıldılar karâr

Bu yedi ad bile Horasânîdir
Key ulu bil bunların nişânıdır

Menteşe Baba'dır biri dahî
Key ulu halifedir ol dahî

Homa dağının dibinde meskeni
Sandıklı'dan yanadır bil ânı

Alî Baba'dır halifenin biri
Akşehir'in gölü kurbunda yeri

Er salıp orayı mesken kılacak
Yurt edip ol araya kalacak

Her ne vaktini sem'ine erişse söz
Gel diye erden ona gelse rumuz

Bu sözü nakleyleyen böyle dedi
Şekeri helva misâli kandeydi

Kaybolup onda bulunurdu ol
Yetecek işi yine gelirdi ol

Tahılını biçmeye bir vakit ol azîz
İmece ettirmişti onda tîz

Tahılını halkıyla biçerken bile
Çağırıp Lebbeyk diye geldi dile

Dediler Lebbeyk kimedir söyle kıl
Bu ne remizdir bize tebyîn eyle kıl

Dedi şeyhim Hacı Bektâş çağırır
Irmağa gel diye beni çağırır

202^a

Etmeyip tasdîk tekzîb ettiler
Sözüne onun kamu reybettiler

Zî mahâl bu bize salusluk satar
Ya'nî görün bu bize erlik satar

Deyip işlerine meşgûl oldular
Kaldırıp baş çün tefehhus kaldılar

Alî Baba'ya bakıp görmediler
İş bu sırrın kavrına ermediler

Yine meşgûl oldular işlerine
Gör ne hâlet bürünür başlarına

Gördüler Alî Baba biçer bile
Tanlayıp bunlar kamu geldi dile

Dediler biz görmedik demin seni
De bize kandeydin demem ânı

Der çağırdı dedi Hünkâr Hazreti
Varıp ettim ben biraz vakit sohbeti

Gerçeksen dediler göster nişân
Elini ol dem koynuna soktu hemân

Ol zamân Hünkâr tuzunu ekmeğin
Çıkarıp bunlara verdi hemîn

Görüp bunlar onu tasdîk eder
Bildiler erdir ne eder tahkîk eder

Bil biri de hem Mücerre'dir ⁷⁰
Ol kerem kânı erenler hâsıdır

Karaöyük kurbunda vardır bir karye
İsmi onun bil Mücerre'dir ey berâ

202^b

Halkı dahî ol köyün serteser
Gördü çün Hünkâr'dan erlik meğer

Gelip imâna Müslüman oldu tîz
Dahî dervîşlik nasîb eylediniz

Er nazar edip ona himmet eder
Ol nasîble şâdiy-i salvet eder

Verip tûğ-u alem kıldı mecâz
Verir Ankara'ya ol şâhbâz

Ankara'yı mesken eder ol Velî
Oldu sarı alemlî ey ulu

Hem mezarı tekkesi bil ondadır
Ere eren olmadı bil zindedir

Bir halife bil ki Barak Baba'dır
Erden ona bil ol ad mertebedir

Bâis oldu öyle ad olmasına
İş bu lafız erden ona gelmesine

Hazret-i Hünkâr Şâh-ı evliyâ
Tâcidâr-u asfiyâ u atkiyâ

Kıldı istifrâğ bir gün nâgehân
Er ona der yürü dercây-ı falân

Onda istifrâğ ettim ört ânı
Bil nasîbe er görüpdururum seni

Görünce varıp onu gör neyledi
İş bu resme ra'y-i tedbîr eyledi

Er nasîb dediği varsa budur

Nûş et gel ki sana lâzım budur

203^a

Onu derhal nûş etti cümlesini
Aldı ondan ne ki varsa hamlesini

Döndü tez Hünkâr'a erişti hemân
Yüzüne bakıp ol kutb-i cihân

Dediğimi nûş ettin mi dedi
Şol Barak Beyi öğündün mü dedi

Hoş baraksın barakımsın barakım
Sana oldu nasîbim bil benim

Ondan ona geldi hâlât-ı garîb
Rütbet-i erlik ona oldu nasîb

Sonra ona çar alâmet verdiler
Bağdaç yerine onu gönderdiler

Şimdi ehîbbâsı onun saç götürür
Böyle erenler söze te'vîl getirir

Ki barak kıllı olur hem biz dahî
Götürürüz saçı budur söz dedi

Bir halife hem Hızır Samet'tir
Hâdi' u hâşi' u Hakk'a kânettir

Erden almıştır nasîbini tamâm
Er kıldı ona izz u ihtirâm

Tebriz'e Bektâş gönderdi ânı
Tutmuştu varıp onda meskeni

Bir halife dahî ey yâr-ı azîz
Ki Bahâeddîn Atlas-pûş nîz

Ki Bânıdur han oğludur ol er
Bil oğuzdan ol azîz-u mu'teber

203^b

Ona Atlas-pûş denmeye sebeb
Böyledir tahkîk bil ey merd-i Rab

⁷⁰ Kelime, B.Noyan'da "Mucur Seydisidir" şeklinde okunmuştur. s. 417.

Bir yeni atlas giyer her günde ol
Çıkarırdı ertesi ol ulu kul

Onu satıp harcederdi ni‘mete
Hûb taâmlardan verirlerdi löte

Ertesi bir yenisini dahî giyer
Âdeti böyleydi hergün meğer

Mülk-i Şirvan’da idi ona makâm
Şamağı şehrinde olurdu ol hümâm

Bir halife dahî hem Dost Hüdâ
Ki Kazan Han oğludur ey kethüdâ

Meskeni Tebriz’de olurdu ânın
Vasfını zikredeyim şâd et cânın

Gördü rüyâsında Hünkâr Hazreti’ni
Kendine gelmeye kıldı da‘vetini

Kendine gözüktü ne ede ol gece
Ki Bahâeddîn dahî görünce

Ona dahî gözücüp da‘vet eder
Hem Hızır Samet’i dahî gör ne eder

Ona dahî gözücüp ol dedi
Al yârenlerin bana gel kıl dedi

Pes Bahâeddîn Atlas-pûş hemân
Kalktı yerağını görüp ol pâk-i cân

Geldi Tebriz’de ol ere buluşur
Bunlarla hâl diliyle dilleşir

204^a

Gördüğünden bunlara etti beyân
Dedi bunlar biz de görmüşüz ayân

İttifâk etti üçü dahî bile
Kalkıp üçü dahî girdi yola

Gelip eri ziyâret kıldılar
Çar alâmetle icâzet aldılar

Yine destûrla döndüler hemân

Azmedip yerlerine oldu revân

Kıldı ol ikisi Tebriz’de karâr
Dost Hüdâ ile Hızır Samet ey yâr

Hem Şamağı’ya Bahâeddîn varır
Mesken edip onda ol yerde kalır

Bir halife çerdekin şeyh-i azîz
Hazret-i Hünkâr’la bir gün o nîz

Pes Keşişlik tepesine erdiler
Seyrederek tepe üzerine vardılar

Oturup seyrederken dört yanın
Geçti fikrinden bu vech ile hemîn

Halifelerine ol kutb-i cihân
Her birine verdi bir yeri mekân

Ne yeri bize mekân verir ki er
Ben dahî onda tutayım varayım makarr

Çün zamîrinde geçer böyle hayâl
Hazret-i Hünkâr ol tâci’r-ricâl

Gösterir Hünkâr ona çerdekini
Şurayı var mesken eyle der ânı

204^b

Ol yerin ulusuna bizden selâm
İletip eyle teblîğ-i peyâm

Oturup gönlünde eyleyeyim karâr
Hem dilinde söyleyeyim dedi ey yâr

Seni ona yüzlü göstereyim dedi
Maksûdun her neyse vereyim dedi

Sana izzet eyleye ikrâm ede
Ol yeri lütfeyleyip in‘âm ede

Çünkü dönüp makâma geldiler
Bir nice gün dahî ârâm kıldılar

Çerdekine şeyh durup gider
Destûr alıp çerdekine azmeder

Ol yere varır Bey'ini çün görür
Hazret-i Hünkâr selâmın degürür

Bir Tatar Bey'i vardı onda hem
Mu'teber ulu kişiydi muhterem

Ona key ta'zîm u izzet eyledi
Hem celîs olmaya rağbet eyledi

Onun için yaptı hoş mesken-i latîf
Bir nice yıl kıldı süknâ ol şerîf

Ona key gâyetle ikrâm eder
Ol yeri vakfeyleyip in'âm eder

Meğer ol Bey kendi için kümbet ulu
Yaptırıpdurur hûş binâ ol bahtlu

Fevt olunca Bey bu yer kubbede
Defnettiler ol eri ey dede

205^a

Kubbe gölgesinde der ben defnolam
Bey budur dedi ben buna kulam

Çerdekin şeyh kubbe içine defnolur
Ol Bey'in makberesi taşra kalır

.....⁷¹
.....

İki cihânın varlığını terk eden
Er muhabbetini gönülde berkedem

Ey sevenler Hacı Bektâş Hazreti'ni
Vey giyenler sıdk ile o Şâh-ı kisvesini

Kûş-u hoş bana tutarsan akıl
Dinleyince etti dünyâdan nakil

Dinle şimdi Hacı Bektâş dahî pes

⁷¹ Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; "Der Beyân-ı Vasiyyet Kerden Hazret-i Hünkâr Saru İsmâîl Refî" şeklinde geçmektedir. s. 421.

Nice pervâz urdu terk etti kafes

Bir gün ol Sultân Bektâş-ı Hünkâr
Hakk'a tâat ederken bî-şümâr

Okuyup evrâdını kılıp namâz
El duâya getirip etti niyâz

Çün duâyı okuyup etti tamâm
Durdu girdi halvetine ol hümâm

Saru İsmâîl özünü kığırdı pes
Kaldı halvet bâkî gitti cümle kez

Dedi Saru İsmâîl'e anla sözüm
Has halifemsin benim kendi özüm

Perşembe günü ki bugündür
Ben ölürüm tutma yası düğündür

205^b

Hep yerağım neyse hazır kılasın
Bu gece yerde dönerim bilesin

Key sakın öldüğüme etme figân
Ki ölmez er sûret değiştirir hemân

Fânî cismi bunda koyup gideriz
Rûhumuzla bâkîye azmederiz

Ben vasiyet ne ki etsem tuta gör
Dû cihânın varlığını öte gör

Hakk'a can ısmarlayınca Hazretim
Halvetimde örtüp meyyitim

Kapıyı muhkem kılıp taşra çıkın
Çile Dağı cânibine siz bakın

Bir boz atlı geliser âl-i cenâb
Donu yeşil yüzüne tutar nikâb

Def'-i attan inip kaza koya
Üstüme gire vü Yâsin okuya

Attan inip verecek sana selâm
Sen aleyke el edip izzet u kirâm

Suyumu sen koyasın idrâk ede
Ol boz atlı yuyup pâk ede

Hulle donundan gele bana kefen
Başım ucunda bulun hazır hemen

Koz ağacından tutup tabutumu
Defnedip tabuta koyun beni

Ol boz atlı eder hizmetim
Koyar hakkına ol meyyitim

206^a

Hazreti'ne mâni' olma kıl hazer
Hem ona söylemeyin ol vermez haber

Hizmetimi çünkü âhir eder
Sâkin ol atına binip gider

Ver haber abdallara ağlaşmasın
Hasret oduna ciğer dağlaşmasın

Fâtıma Ana oğul Hızır Lâle Civân
Tekkedâr olsun eşiğinde bir zamân

Elli yıl olup müseccel tekkedâr
Oğul Mürsel kala ondan yâdigâr

Kırk sekiz yıl ol da kılıp hizmeti
Oğlu Yusuf Bâli'ye ere nöbeti

Ol da otuz yıl hizmet eyleye
Hakk'a tâat ere izzet eyleye

Kurb-u Hakk'a ol dahî bula vusûl
Âlemin hâli budur olma melûl

Kahr evidir şeksiz dâra'l-fenâ
Çekmeyin ki dünyâda renc-u inâ

Her ki geldi âleme gitse gerek
İyi yavuz ettiğini bulsa gerek

Hayra cehdet sen de Saru İsmâîl
Rahmet ede tâ sana Allâhu Celîl

Erlik vü mürüvvet dilersen sofrâ çek
Şeyh ede himmet dilersen sofrâ çek

Murtazâ'dan erlik istedi avâm
Kanbere dedi getir sofrâ taâm

206^b

Her mürîd ki giyse benden kisveyi
Hoş tutup mihmânı etsin hizmeti

Hem çû şeytan kendisini görmesin
Yatır itin kimsenin kaldırmâsın

Kibirle kimseye etmesin haset
Ki haset gitmez ten olmasa ceset

Geri kin tutup olam mülhid-u husûd
Kâfir u bî-din olur hem çün yehûd

Bir vasiyyet dahî ederim sana
Tut nasîhat ki ede rahmet Hüdâ

Gidince dâru'l-fenâdan Hazretim
Tekke içre hakkına koy meyyitim

Bin koyunla yüz sığır kurbân kıl
Cümle halkını da'vet et mihmân kıl

Ol kadar dana pişir vâfir taâm
Kem pilava etle doya hâss-u âm

Yedime helva pişir hem kırkıma
Harcı eksilmez ersin sen korkma

Ne kadar varsa muhible mürîd
Da'vet edip kapına getir becîd

Kıl nasîhat onlara ağlamasın
Hasret oduna ciğer dağlamasın

Bir halifem de umûdumdur yakîn
Gerçek erdir ol dahî ilme'l-yakîn

Deyin Karesi mülküne etsin sefer
Şehr-i Balıkesir'de kılsın makarr

207^a

Mâ hâsıl etmeyelim sözü dirâz
Ne kadar varsa mürîdi öz vü az

Saru İsmâîl'e cümle söyledi
Yerini onlara muayyen eyledi

Çün bu sözü âhir etti Hünkâr
Saru İsmâîl edip efgân-ı zâr

Der o günü görmeyeyim ki Hazret'in
Gide dünyâda yuyarız meyyitin

Dünyâda eksikliğin her kim diler
Bağrı delinsin olursa dur güher

Kim sana er zânî görmeye hayat
Yere geçsin kör ola âb-ı hayat

Kim seni lâyük göre gire yere
Gökte gün olsa dahî gire yere

Böyle deyip Saru İsmâîl hemân
Etti alkış Hacı Bektâş'a cenân

Hacı Bektâş işitip onun sözünü
Kaldırıp baş tuttu ona der yüzünü

Dedi Saru İsmâîl işit sözüm
Has halifemsin benim iki gözüm

Bu cihan köprüdür gelen geçer
Ya kebûter-hânedir konan uçar

Pes cihan fânîdir anla bekâ
Halk fânî Hakk'tır Hayyu'l-Bekâ

Evliyâ ölmez değişir sûreti
Öldü sanma göz görüp er meyyitini

207^b

Rûh-i insan ölmez vü ölür cesed
Ne ede ölür rûh ki ölüdür nûr-i ehad

Dervîş oldur yerde yüzünü hâk ede
Ölünce kendini yuyup pâk ede

Her kim Allâh emriydi dirlik kılar
Pîr-i pervâr olup pîrlik kılar

Edince dâru'l-fenâ ol gezer
Kılınca dâru'l-bekâyâ ol sefer

Çar unsurdan olan terkibi koyar
Mâ-u meniden düzülen tertibi koyar

Ol Hakk'ın varlığını alıp gider
Ol bekâ mülkünde hoş vatan tutar

Ten kafeste bu kafesten murğ-u cân
Çün kafes-i haps uçar murği hemân

Sanma İsmâîl ölürüz biz de hem
Kisvemizi değişiriz pîş-u kem

Çekme elem sanma beni sinde ölem
Çağırırın her kaçan hâzır olam

Gerçi ölmez bil hakikat evliyâ
Değişir sûret kabûl eder bekâ

Geçmeyince fânî sûretten bir er
Bâkî mülke etmeyince ol sefer

Kurb-u Hakk'a bulmaz dest-i res
Zîrâ Hakk'a lâyük olmaz bu nefes

Er gerek ki cismi nefes ede terk
Nefes öldüre ermedin merk

208^a

Ölmeden ölmek gerek gerçek erin
Bu sûretle ermedi Hakk'a eren

Sen de terk et iş bu fânî sûreti
Tâ bulasın Hakk'a sen kurbiyyeti

İş bu fânî sûreti terk etmeyen
Hakk kuşağını beline berk etmeyen

Cân-u dilden etmeyen Hakk tâatini
Etmeyen tebdîl fânî sûretini

Ol ne Hakk'ın rahmetine erer

Ne riyâz-ı cennet içre girer

Böyle deyip Hacı Bektâş Hazreti
İsmâîl'e eyledi vasiyyeti

Dünyâ sözünü âhir edip ol Velî
Hazret'e döndü yüzünü ol Velî

Kibleye karşı çöküp onda dizin
Toprağa sürüp yüzün gözün

Sıdk ile Hakk'a münâcât eyledi
Hazret'e kıldı niyâzını söyledi

..... 72
.....

Subh-u rivâyet budur anla kâmkâr
Şâh Sultân Hacı Bektâş-ı Hünkâr

Sıdk ile edince Hakk'a niyâz
Hâcetini makbûl kıldı Karsâz

Zerre denli etmedi gerçi günâh
Olanımı da affeder ama İlâh

208^b

Sıdk ile imân şehâdet getirir
Tekbîr edip hoş salavât getirir

Kendi okuyup kendine Yâsin pes
Hakk'a can ısmarladı gitti nefes

Tutup Saru İsmâîl erin sözünü
Örttü erin hırkayla hem yüzünü

Halvetin kapısını berk etti ol
Kapı önünde ağlayıp yas tuttu ol

Fâtıma Bacı geldi erenler anası
Okuyup Yâsin tutar onda yası

Binbir erin Rum'da yakan hep çerağ
Cümle dönüp geldi atlı hem yayak

Seyyîd Mahmûd Hayrân geldi hem
Karaca Ahmed hep erenler pîş-u kem

Geldi meydan alası sûreti baba
Koluvaçık Hacım bile ki oldur sekâ

Geldi umûdumla Cemâl Seyyîd'i bile
Ağlaşıp zâr-ı efgânlar kıla

Önlerince bunların Sultân Sücâ'
Kutb-u âlem ol Velî'dir bî-nizâ'

Çün halifeler muhibler geldiler
Cümle mâtem tutup efgân kıldılar

Kim oturup ki ayağını durdular
Çile Dağı'ndan yana göz urdular

Onu gördü Saru İsmâîl özü
Zâhir oldu er dediği kendi özü

209^a

Çile Dağı cânibinden bir civân
Zâhir oldu gün gibi ol bî-gümân

Donu yeşil atı boz âl-i cenâb
Elde yeşil gönder yüzde nikâb

Hızır'ı hazır sandı onu halk-ı cihân
Karşı vardı cümle eri pîr-u civân

Tekke kapısına erip ol hümâm
Ver işâretle erenlere selâm

Karşı varıp cümle ta'zîm ettiler
Tekkeye atı önünce gittiler

İndi attan kapı önünde hemân
Sancıdı gönderinde yere ol zamân

Çilbirinden göndere bağlar atı
Vardı halvet kapısına Hazreti

⁷² Başlık boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan'da ; “*Der Beyân-ı Nakil Kerden Hacı Bektâş-ı Velî Ez-Be-Dâru'l Bekas Rahmet-en Vâsiaten*” şeklinde geçmektedir. s. 426.

Geldi tabutunu neccâr düzdü hem
Durdu haccâr taşa târîh yazdı hem

Kıbleye karşı akar su aldılar
Kaynatıp kazanla hazır kıldılar

Halvetine girdi erle İsmâîl
Bekledi binbir eri kapıyı bil

İkisinden gayri kimseye girmede
Karaca Ahmed kimseye yol vermedi

Saru İsmâîl koyup suyunu tamâm
Yudu Hazret cimini hem ol hümâm

Başucuna vardı ondan er hemen
Hulle donundan görür hazır kefen

209^b

Sinmiş ona sekiz cennet kokusu
Âlemi etmiş muattar hoş buğusu

Ne dikilmiş ne sökülmüş yok yivi
Kevsere banmış Velî temkîn suyu

Farz sünnet hükmü üzere yudular
Hulle donundan kefene koydular

Tabut içre koyup götürdüler
Kapı önüne zikirle getirdiler

Okuyup Kur'ân tekbîr ettiler
Çün musallâya erip yittiler

Kıbleye karşı koyup ol meyyiti
Geçti imâmlık etti ol er Hazreti

Durdu yetmiş kat erenler sâf sâf
Geldiler kaybu'r-ricâlden kalb-i sâf

Ol boz atlı tutup yüze nikâb
Oldu imâm kıldı namaz buldu sevâb

Çün erenlerle namazı kıldı ol
Pes cemâatle mezara geldi ol

Kendi eliyle ol erenler serveri
Defnedip hakkına koydu ol eri

Oldu tamâm eyledi neyse hizmetini
Koydu lahdine erin ol meyyitini

Çıktı halvetten öpüp eşiği hümâm
Verdi oturan erenlere selâm

Geldi ondan gönderinin katına
Çözdü çilbirini bindi atına

210^a

Saru İsmâîl erip tuttu rikâb
Yürüdü atı ola mı kâmiyâb

Gitti bir fersah önünce ol serverin
Vermeye ya'nî tesellîsini erin

Gönlü içinde böyle tuttu niyeti
Sora kimdir bile onun Hazret'i

Hazreti Hızır'ı görünce bilirim
Ki musâhib olmuşum fark kılarım

Bu Hızır sûret-i velî ki bilmedim
Burkası var yüzde onu fark kılmadım

Niyetini böyle tutup gönlünde ol
Gitti önce aldı bir fersenk yol

Öptü ondan atı ayağını koydu baş
Döktü ondan gözlerinden kanlı yaş

Dedi erenler Şâh'ı lütfet kıl kerem
Aç cemâlini tâ cemâlin ben görem

Hazret'in çün çok vasiyyet etti şeyh
Gelecektir der nasîhat etti şeyh

Nakledince Hazret'im ol kez gelir
Mâni' olmayın neylerse ol bilir

Ol erenler Şâh'ı hakkı ey hümâm
Yuyup kıldık namaz olduk imâm

Ol namazını kıldığın server hakkı

Ol niyâzını ettiğin Hakk er hakkı

Ulu diye olan hürmet hakkı
Ona sunulan demi izzet hakkı

210^b

Hizmet ettin pîrime kıldın kerem
Diye billâh kimsin aç yüzünü görem

Böyle dese Saru İsmâîl pes
Tuttu sözünü sınımadı ol er nefes

Çekti atın başını ol âl-i cenâb
El urup giderdi yüzünde nikâb

Bildi İsmâîl onu nice erdir
Hacı Bektâş Hazreti ol serverdir

Otuz üç yıl hizmet ettiği eriymiş
Hacı Bektâş Hazret-i Hünkâr imiş

Şâh'ı bilip öptü ayağını sürdü yüz
Dedi nedir sırrı esrârı rumuz

Şöyle nice gör yüz ermiş Hazretin
Kendi elinle eyledin pâk meyyitin

Buna kuvvet ne vilâyet nice sır
Ki muhibbin edemez kalbi fikir

Böyle deyip çok temellük eyledi
Çok tevâzu' nâliş-u halk eyledi

Ağlayıp istiânnet diledi
Derdine erden keffâret eyledi

Dedi hayfa çekti elden bilmedim
Erligine göre hizmet kılmadım

Çok hatâ ettim temennâsız ne edem
Sehvimi bağlayıp eyle kerem

Hizmetinde etmişim bî-had günâh
Hazret'inde olmuşumdur rû siyâh

211^a

Ettiğime kalma benim kıl kerem
Himmat et basayım vilâyete kadem

Çün muhib oldum giyip kisvesini
Otuz üç yıl kılmışımıdır hizmetini

Himmat etti ki ben de bulayım mertebe
Şâh-ı vilâyet misli ereyim mansıba

Böyle deyip onda Saru İsmâîl
Ağlayıp yaş döktü gözden hem çok sebîl

Er görüp İsmâîl'in gözyaşını
Bir zaman durup çeker atı başını

Dedi efgânzârı kılıp ağlama
Gözlerin yaşıyla yolumu bağlama

Hakk'a lâyük etmeyince er işi
Âsî kılmaz ağlayıp dökmek yaşı

Er gerek bir dirlik ede dünyâda
Kendi kendisini yuyup ol pâk ede

Kalbini pâk-u imâret eyle kıl
Nefis a'vânını gâret eyle kıl

Kalbi sâfi olmayan adam değil
Kâmil-u ekmele ma'nîye mahrem değil

Adamı olmak gerek ki bir beşer
Hayra niyet ede olmaya beşer

Rehberi halk-ı cihandır adamı
Akıl birle saydeder her âlemi

Mu'tekifler terk edip kibr u riyâ
İstediler zü'l-celâl-i kibriyâ

211^b

Bu alâyıktan kılıp kâmil-u güzer
Halkı eder terk isteyip Hakk'tan nazar

Çünkü Hakk'ın mazharısın aç gözün
Aklını başa derip bil kendi özün

Mâ-i meniden geç bulasın kurb-u Hakk

Yoksa kaldık mâ-u gülde hem çû halk

Böyle deyip Hacı Bektâş Hazreti
Saru İsmâîl'e eder vasiyyeti

Çünkü İsmâîl işitir er sözünü
Atının ayağına sürer yüzünü

Dedi bunun misli dirlik ey azîz
Kimse etmez lîyki erenler dahî siz

Tâkatimiz yoktur onu etmeye
Er gerek takvâ yoluna gitmeye

Lîyki Allâh'ı seversen ey hak er
Eyle kıl hayr-u duâ kılıp nazar

Ki kabûldür Hakk katında hâcetin
Kıl şefâat etmişim çok hizmetin

Böyle dese Saru İsmâîl pes
Hacı Bektâş sınımayıp onda nefes

El getirip eyledi hayır duâ
Ol duâ oldu ol kademde revâ

Hakk sanadır lütf u ihsân işledi
Hep günâhını affedip bağısladı

Böyle deyip kayboldu ol imâm
Gör ne erdir Hacı Bektâş-ı Velî hümâm

212^a

Sağlığında her kim özünü hâk ede
Meyyitin kendi yuyup pâk ede

Her ki Hakk'tan rahmet ister kâmkâr
Uzlet etmek gerektir ihtiyâr

Hakk'a ermek istersen ey hümâm
Güft-u gûyu terk edip bekle makâm

Nefis omzunu mahv kıl et mahv zât
Kalmaya sende beşerlikten sıfat

Cismini mahvetmeyen bulmaz Hakk'ı
Nefse uyan seçmeye bâtil hakkı

Âh elinden iş bu nefsin sat hezâr
Yok halâsım olmayınca ten mezar

Nefsi haset canıma ki eder hased
Terk etmez olmayınca tâ cesed

Ölmeden ölmek gerek mü'min olan
Ki ölmeden ölendir rahmet bulan

Hem çû Sultân Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Bir amel kıl rahmet ede Girdigâr

Şâh vilâyet misli eyle dirliği
Tâ bulasın hak erenlerle birliği

Bu vefâtnâme de erdi âhire
Ver salavât aşk ile Peygambere

Ker seversen Hacı Bektâş'ı ey mürîd
Hû diyelim Şâh'a kör ola Yezîd

Ey hakîkatten habîr olan fakîr
Hacı Bektâş muhibbi merd-i pîr

212^b

Çün vefâtını serverin ettim beyân
Çün vilâyet nakledip kıldım ayân

Çok vilâyet gösterir devrinde er
Öldüğünden sonra gösterir hüner

Dirliğinde her Şâh'ın var kuvveti
Olunca gider çoğunun fırsatı

Er gerek sâhib-i vilâyet ola ol
Tâ haşr-i sâhib-i kerâmet ola ol

Zîrâ er ölmez kılar dâim diri
Değişir sûret çürür et ile deri

Terkedip dâre'l-fenâyı ister bekâ
Ol bekâ mülkünde erip kurb-i Hakk'a

Kim vilâyet kurbuna basa kadem
Sanma onu ki olur âhir adem

Dinle şimdi Hacı Bektâş-ı Hünkâr
Öldükten sonra âlemde âşikâr

Nice gösterdi vilâyet dinleye
Şerh edeyim sah hikâyet anlaya

Çünkü Sultân dünyâda etti güzer
Dünyâ halkına erişti bu haber

Ol zaman da Şâh'ı idi Gâzi Murâd
Mülk-ü Rum'da ederdı adl-i dâd

Edirne'yi etmişti taht- gâh
Bursa'ya da gelirdi gâh gâh

Dileyince devrederdi mâh-u visâl
Devleti şems bulup hoş kemâl

213^a

Hacı Bektâş mecidi ol emîr
Ki bilirdi ceddine verdi serîr

Şâh Osman giydi Bektâş kisvesini
Şem'i ondan yakıp aldı himmetini

Kastederdi Hazreti'ne vardı
Eşiğini öpüp yüzünü sürdü

Lîyki mâni' olmayın gün fesâd
Görmedi er dîdârını Gâzi Murâd

Bursa'da otururken Pâdişâh
Hacı Bektâş öldüğünden oldu âgâh

Çok teessüf eyleyip ağladı Şâh
Hasret oduna çiğner dağladı Şâh

İstedi ki türbesini yapa Şâh
Varıp onda eşiğini öpe Şâh

Ravzasını yapmaya ki istedi Şâh
Ere mi'mâr olmaya istedi Şâh

Gerçi binâ geldi gâyet ki cihan
Hiç beğenmedi birini Şâh-ı cihan

Kaplıca mi'mârını etti kabûl

Kâfirdi lîyki üstâd idi ol

Adı Yanko Madyan'dır ol erin
Şâh buyurdu varıp ol serverin

Kubbesini varıp berk eyledi
Üstünü ama sekiz terk eyledi

Ol imâm heştiminin aşkına
Kubbe-i âhir ede bak Şâh kastına

213^b

Da'vet etti Hızır Lâle Hazreti'ni
Verdi altın aldı erin himmetini

Verdi altın gönderip Mi'mâr ile
Geldiler tedbîr için dinâr ile

Harcedip altını gördüler yerak
Aşladılar kubbeyi edip ittifâk

Urdular bünyâdı muhkem kat'î berk
Ettiler üstünü sekiz yerde terk

Çün kubbe yapısı oldu tamâm
Lîyki gâyet yüksekti key benâm

Dinle erince vilâyet gösterir
Şerh edeyim ne kerâmet gösterir

Çünkü binâ türbeyi âhir etti bil
Kubbeye dikmek diler bir tunç mil

Mil alıp kubbeye binâ çakar
Sağ ayağı dolaşıp önce kakar

Sol elinde mil vü sağ elinde keser
Âlemi tûfan tutup yeller eser

Ayağı sürçüp aklı şaşar
Kubbeden Mi'mâr uçup yere düşer

Kubbeden inerken Mi'mâr yere
Tut yâ Bektâş der çağırıp ol ere

Hak deyip er çağırınca dostuna
Bastı kâfir sağ ayağının üstüne

Çünkü Yanko Madyan Mi'mâr pes
Gördüyse erden vilâyet ol nefes

214^a

Yüz sürüp eşiğe parmak götürür
Sıdk ile Allâh'a imân getirir

Bir rivâyet dahî budur dinleye
Diyeyim nedir hikâyet dinleye

Ol zaman ki kubbeye kâfir çıkar
Ayağı sürçüp kiremidi yıkar

Sol elinde vardı bardakla su
Sağ elinde mısırı tutar yâ amu

Çünkü yüksek kubbeden kâfir uçar
Gönlüne ilhâm erer gözü açar

Dedi ersen Hacı Bektâş Hazreti
Kuşça canımı kurtar eyle himmeti

Ben sana kâfirliğimce gelmişim
Gerçek ersin lîyki tahkîk bilmişim

Ker bu dertten kurtarırsan sağ esen
Sana imân getireyim billâhi ben

Böyle deyip etti ere ikrâr hem
Sağ selâmet bastı yere ol kadem

Gördü bardağı bütün suyu dolu
Mısırısı elinde rastı hem ey amu

Yüz sürüp eşiğe parmak götürür
Ere inanıp imân getirir

Her ne kadem mal ki kılmıştı derc
İş bitirdi er can için etti harc

İsmi kâfir dedi Yanko Madyan
Adı Sâdik Dervîş oldu ol zamân

214^b

Altı yıl hizmet edip câr-u çeker

Eşiğine yüz sürüp diz çöker

Küfr u şirkten el çekip Mi'mâr belî
Kâfirken oldu mü'min hem Velî

Harcedip er yoluna emvâlini
Hakk'a lâyük eyledi a'mâlini

Hizmet ederken terbiye el-acel
Va'dedip yitti ona ne ki ecel

Tekkedârıydı Hızır Lâle ol zamân
Hazret'leydi müşerref hânedân

Pes vasiyyet böyle kıldı o ere
Yalvarıp nâliš kılıp ol servere

Dedi bilin erdi bana çünkü mevt
Dirliğimin fırsatını etti fevt

Çok vilâyet gösterip bana er
Ol cihetten mü'min oldum mu'teber

İ'tikâdım muhkem edip ol ere
Altı yıl hizmet ettim servere

Hakk'a tâat ere ta'zîm eyledim
Kendi nefsimi ona teslîm eyledim

Şimdi ömrüm günü erdi âhire
Can çıkıp cismim girer kara yere

Ey subh-u mesâra senden dilek
Sınma sözüm yemişiz nân u nemek

Eşiğin altında erin sinim kazın
Meyyitimi defnedip üstümü düzün

215^a

Sizden artık kimesnem yoklaya
Halk eşiğe basıp ayaklaya

Halk ayaklayınca sînemde özüm
Var ümîdim ağara kara yüzüm

Hacı Bektâş yüzü suyuna İlâh
Affedip yarlığaya gide günâh

Böyle deyip çok vasiyyet eyledi
Hakk'a tutup yüz münâcât eyledi

Çünkü Sâdık sâdık ile etti niyâz
Kibleye dönüp yatıp ol serfirâz

Ol şehâdet parmağını götürür
Kırk kez imân şehâdet getirir

Hakk'a ere çünkü ta'zîm eyledi
Hakk'a sonra can teslim eyledi

Fânî dünyâdan çevirip ol yüzün
Tuttu pes dâre'l-bekâyâ ol yüzün

Dünyâda binâ iken üstâd ol
Hâke ururken muhkem bünyâd ol

Cism-i bünyâdını kırıp mevti gelenin
Gömdü tabutla cismini hem çû günün

Böyledir âdet devrân-ı pîr
Her kişinin cismini eyler kara yer

Kimse kalmaz dünyâda gelen geçer
Derdi mevtin ol şarabını içer

Devlet onun ermedin ona ecel
Hakk'a tâat kalıp sâlih amel

215^b

Nefsini evvel öldüre kendi ölmeden
Ol bekâyı bula fânî olmadan

Kibr u kin tutmaya etmeye inat
Hırs-u buhli terk ede etmeye fesat

Çünkü Mi'mâr etti dünyâdan sefer
Ol bekâ mülküne eder çün güzer

Pes Hızır Lâle durup gördü yerak
Kazdılar eşikte sinin ittifâk

Arı su ile cismini onun yudular
Pak kefene sarıp yerine koydular

Meşhedini eşik dibinde kazdılar
Hakkına koyup mezarını düzdüler

Hacı Bektâş eşiğine gelse halk
Sînesine basar onun ayak

Her gelen ayaklayıp yüzünü basar
Varmadın eşiğe onun özünü basar

Hakkına Dervîş Sâdık konu çün
Halk edip hayr-u duâlar döndü çün

Halk-ı âlem etti tahsîn fikrine
Hayırla meşgûl olurlar zikrine

Dediler ki kâfirken bu kişi
Türbe yaptı sevdi Hacı Bektâş'ı

Kubbe üstünde uçunca nâgehân
Çağırıp Hünkâr'a eder imtilhân

Kurtarırsan bu hatardan demiş ol
Hakkı bir bileyim Nebiyy-i Hakk Resûl

216^a

Hakk Teâlâ saklayınca onu hem
Nesne olmayıp basar yere kadem

Küfrü şirki terk edip dilden hemân
Hakk'a imân getirir def-i revân

Hem bilir ki Hacı Bektâş-ı Velî
Gerçek erdir "lâ" demez eder "belî"

Gönül içinde sürüp kibr u kin
Elini alıp tuttu erin eteğin

Tâ ki mürşîd onu Hakk'a er görür
Katreyken kendi ummâna varır

Söz budur ki söyledim mertsen
Âkilsen tut nasîhat her nefes

.....

.....⁷³

Dinle şimdi bir hikâyet dahî hem
Şerhedeni anlarsan pîş-u kem

Çünkü kubbe yapılp oldu tamâm
Gitti Mi‘mâr dünyâdan da ey hümâm

Geçti târih üstüne çok sâliyân
Döndü devrân Han Muhammed oldu
hân

Mülke Sultân oldu Bayezid
Han Muhammed tahtını ki oldu mezîd

Devletle tutunca bu âlemi
Ma‘deletle zaptedecek âdemi

Mülk-ü Rum’a olunca ol Pâdişâh
Ol imâret yaptı altı hânegâh

216^b

Yaptı nice köprü kervansaray
Ki oldu rahat onda yoksuluyla bay

Hacı Bektâş türbesini dahî Pâdişâh
Örttü kurşun birle onu ol âgâh

Türbesini edip ziyâret Pâdişâh
Verdi altın etti in‘âm Pâdişâh

Vakfını artırıp âbâd eder
Hacı Bektâş rûh-i şâd eder

Ceddi Osman giydiği için kisvesin
Etti in‘âm aldı Şâh hemîn

Türbe kurşununu örten bî-gümân
Şâh Sultân Bayezid’dir sen inan

Ömr-ü bahtını eylesin Allâh ziyâd
Tâ kıyâmet devletle bâkî yâd

Hakk’a minnet âhir oldu bu kitâb
İş bu sözden var ümîd ola şâd

Çün erenler sözüdür iş bu kelâm
Var ümîd rahmet ede Rabbu’l-enâm

Evliyâdır çünkü Bektâş Hazreti
İsteriz ki hazır ola himmeti

Çünkü Bektâş Hazreti’dir nesli imâm
Sevene rahmet ede Rabbu’l-enâm

Bu vilâyetnâme dahî oldu tamâm
Hû deyip er müzdüne ver kıl selâm

Okuyanı dinleyeni yazanı
Rahmetinle yarlığa kıl Yâ Ganî

217^a

Ketebehu’l-Fakîru’l Hakîra’s-Seyyîd
Eş-Şeyh Hâfız Hüseyini’ş-Şemsi’r-Rifâî

Sene-1285

217^b

Tasaddur eylemek sanmayın ki neseptendir
Saff-ı nailde oturmak haya vü hem edeptendir
El-Fakru fahri demedi mi fahr-i Kâinât
Fakr ile tefahhur okumak ol sebeptendir

⁷³ Başlık Boşluğu bırakılmakla birlikte başlık yazılmamıştır. Başlık, B.Noyan’da ; “Der Beyân-ı İn‘âm-ı Sultan-ı Ebed Devlet ve Surb Pûşiden Kubbe-i Hacı Bektâş Veliyye’l-Horasânî Kaddesallâhu Sırrahu’l-Azîz ve Neverrehû Merkadehû” şeklinde geçmektedir. s. 439.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Cemil Cihan MACİT

Doğum Yeri : Eğirdir / ISPARTA

Doğum Yılı : 18.03.1978

Medeni Hali : Evli

Eğitim Durumu :

Lise : 1992-1995 Isparta Gazi Lisesi

Lisan : 1997-2003 Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

İş Denevimi :

2004-2009 : Diyanet / İmam-Hatip

2009- : S.D.Ü. / Memur